Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	Lykke-Per.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	5. udgave.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2;
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn ; Kristiania : Gyldendal, 1920
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57. - 237

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130004857802

HENRIK PONTOPPIDAN

LYKKE-PER

FEMTE UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK
FORLAG · KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXX

TRYKT IALT I 26000 EKSEMPLARER

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

SEJSTENDE KAPITEL

En tidlig Formiddagstime, nogle Dage før Per ventedes hjem, forsamledes hos Overretssagfører Max Bernhardt den samme lille Kres af Pengemænd, der engang før havde givet Møde her for at drøfte Mulighederne for hans vestjyske Frihavnsprojekts Gennemførelse.

Ogsaa Ivan var tilstede, rigtignok med et meget fraværende Ansigtsudtryk. Mens de andre Herrer stod i livlig Samtale henne ved et Vindu, gik han ensom og bleg omkring i Værelset og fingrede nervøst ved de fremlagte Aviser og Bøger.

Han var meget nedslaaet over sit mislykkede Forsøg paa at mægle mellem Oberst Bjerregrav og Per. Den Maade, hvorpaa Per i sin Svarskrivelse havde omtalt Obersten, syntes at udelukke ethvert Haab om Forsoning. Han forstod ikke den Ligegyldighed, Per paa det sidste havde lagt for Dagen overfor sit eget Værk og dets Skæbne. Da han i sin Tid meddelte ham den glædelige Nyhed om Max Bernhardts Tilslutning og senere udviklede sit herpaa grundede Haab om snart at se et pengestærkt Konsortium dannet, havde Per med lakonisk Humor svaret: „Der drog engang en Mand fra den By Jerico, og han faldt imellem Røvere."

Efter at man havde taget Plads omkring Bordet, hvor de sædvanlige Tegneruller, Kort, Overslag o. s. v. i Forvejen var lagt frem, indledede Max Bernhardt Forhandlingerne med den Meddelelse, at det uheldigvis endnu ikke var lykkedes Hr. Salomon at bilægge den Tvist mellem Oberst Bjerregrav og Hr. Sidenius, der foreløbig dannede en Hindring for den førstes Medvirken. Der maatte derfor nu tages bestemtere Stilling til dette Spørgsmaal, for at man kunde naa til en endelig Beslutning om Sammensætningen af det eventuelle Selskabs Direktion.

Ivan tog umiddelbart derefter Ordet og mindede om, hvorledes han allerede ved det første Møde havde stillet sig tvivlende overfor Tanken om et Samarbejde mellem dette Projekts unge, geniale Ophavsmand og Teknikere af den ældre Skole. Han bad indtrængende om, at man trods det negative Resultat af hans Henvendelse til Obersten ikke vilde se mindre forhaabningsfuldt paa Foretagendet. Han var overbevist om, at dets overordentlige Betydning vilde gaa op for den store Almenhed ogsaa uden forældede og misundelige Avtoriteters Bistand, naar man blot sikrede sig Pressens Medvirken.

Max Bernhardt svarede med den Bemærkning, der fik de andre til at smile, at ogsaa han havde stor Tillid til Pressens Indflydelse, mindre derimod til Almenhedens Dømmekraft. Han erklærede sig dernæst ganske uenig med Ivan i Opfattelsen af den foreliggende Situation. Obersten h a v d e jo vitterligt tilsagt dem sin Medvirken og kun stillet visse, i og for sig meget rimelige Betingelser, som endnu ikke var bleven opfyldte. Han vilde derfor foreslaa en ny og bestemtere formuleret Henvendelse til Hr. Sidenius om at bringe sit rent private Mellemværende med Obersten ud af Verden hurtigst muligt.

Ivan modsatte sig utrætteligt. Han gjorde gældende, at der ikke var Tale om at udjævne Følgerne af et personligt Sammenstød. Konflikten laa dybere. Det var en Gentagelse af den evigt standende Strid mellem det ældre og det yngre Slægtled. Oberst Bjerregrav og Hr. Sidenius tilhørte baade som Teknikere og Personligheder helt forskellige Udviklingsstandpunkter, der ikke lod sig forlige.

Max Bernhardt afbrød ham og sagde, at de tilstedeværende Herrer vistnok ikke ønskede denne altfor teoretiske Debat fortsat. Og da denne Sag dermed mentes at være bragt i Orden, gik man over til at tale om Øjeblikkets Pengemarked og Aktiekonjunkturerne.

Tilsidst foreslog Max Bernhardt, at de nu skulde betragte Selskabet som endelig stiftet, og at der derfor ikke skulde tøves med at lade en Meddelelse tilflyde Pressen; og til Trods for, at de andre Herrer — med Undtagelse af Vekselerer Herløv, hans

Fortrolige, og den unge Sivertsen, hans Ekko, — ytrede stærke Betænkeligheder ved saaledes at foregribe Begivenhedernes Gang, indeholdt forskellige københavnske Blade allerede den følgende Morgen under Overskriften „Et nyt Nationalværk" en fanfareklingende Notits om Pers Projekt.

Pers Navn blev dog slet ikke nævnet i Notitsen, der i det hele havde en ganske foreløbig Karakter og kun fremtraadte som „et Forlydende i Børskredse". Allerede den næste Dag kunde dog de samme Blade meddele, at „en Række betydelige Mænd og højtansete Pengeinstituter" stod bag det store Værk.

Naar Max Bernhardt havde haft et saadant Hastværk med at paakalde Offentlighedens Opmærksomhed for et Foretagende, hvortil han selv kun havde ringe eller slet ingen Tillid, og som han for sit Vedkommende agtede at lade falde, saasnart det havde tjent hans Hensigt, var det stadig i Haabet om, at det skulde kunne lykkes ham at kvæle det københavnske Frihavnsprojekt allerede i Moders Liv. Og naar han i sine Meddelelser til Bladene havde undgaaet at nævne Per, var det for saa længe som muligt at fortie, om hvilken Plan Talen var. Desuden havde han ingensomhelst Tro til Per som erobrende Kraft, fordi han overhovedet ikke havde noget tilovers for Afkommet fra de danske Præstegaarde. Han havde ogsaa engang truffet Per i Selskab hos Salomons, hvor Ivan havde været meget ivrig for at føre dem sammen; men han var hurtig kommen paa det rene med, at denne højttalende, seminaristisk selvopfyldte unge Mand ikke var skabt af den Slags Stof, som h a n kunde bruge.

Han var da ogsaa betænkt paa i Nødsfald at skyde Per helt tilside, og erstatte ham med en anden, ham mere tjenlig Person. Han havde allerede en saadan i Kikkerten, en vis Ingeniør Steiner, der nylig var optraadt i et Provinsblad med et andet vestjysk Havneprojekt, der ganske vist var laant for ikke at sige stjaalet fra Per, men som dog i Enkelthederne var ret selvstændigt og i hvert Fald var godt nok til den Brug, der skulde gøres af det.

* *

*

Allerede i de første Dage af Maj var Salomons flyttet ud til „Skovbakken", skønt Foraaret havde været vaadt og stormfuldt.

Det var Hensynet til Jakobe, der havde fremskyndet Opbrudet fra Byen; hun havde selv udtalt Ønsket om at komme paa Landet. Hun vilde derud ikke alene for at have Fred, men ogsaa for den friske Lufts og de lange Spaserevejes Skyld. Hun, som trods alle sine legemlige Lidelser altid havde vansketted sit Helbred, fordi hun ikke havde troet paa nogen Bedring, var i den senere Tid bleven næsten overdreven omhyggelig med sig selv. Nu, da hun havde faaet saa meget at leve for, havde hun ogsaa vundet Haab om ny Kraft og Sundhed for sit stakkels ømtaalige Legeme.

Blandt de mange forskelligartede Bøger og Tidsskrifthefter, der altid laa opstablede paa hendes Bord, fandtes nu ogsaa lægevidenskabelige Værker og Sundhedstidender, som hun ivrig studerede. Heltemodigt gennemgik hun for Tiden en spartansk Hærdningskur med iskolde Bade og timelange Fodvandringer. Allerede inde i København var hun begyndt at gaa tidlige Morgenture ud ad Langelinje paa Trods af Vejr og Føre, — til stor Morskab for Familjens Bekendte i Bredgade, der fra Vinduerne betragtede hende, naar hun ved Nitiden vendte hjem, skridtende afsted i pligtmæssig Ilmarsch under en drivende Paraply.

Og al denne Ihærdighed havde saa alligevel ingenting frugtet. Hendes Længsel var for stærk. Hun kunde tilsidst næsten ikke taale Synet af Mennesker. Og Nætterne var søvnløse og uendelige som en Evighed. Naar hun sov dybest, vækkedes hun af en Flues Summen.

Alligevel var hendes Sind kun sjelden nedstemt. Som hendes Breve til Per aldrig indeholdt mindste Klage, var hun selv i sine svageste Øjeblikke fuld af Haab. Hun var fra Barnsben saa vant til legemlige Plager, at de ikke længer paavirkede hende sjæleligt. Hun var ligesom kommen paa Kammeratskabsfod med sine Lidelser. — Værre for hende var derfor de skjulte Bekymringer.

Hun var bleven mere og mere overbevist om, at hun var frugtsommelig. I Strid med, hvad hun af Hensigtsmæssighedshensyn havde svaret Moderen, som var begyndt at gøre hende intime

Spørgsmaal, havde der vist sig Tegn, som bestyrkede hendes Formodning. Til Per havde hun dog endnu intet nævnet derom, og noget sikkert vidste hun da heller ikke, idet hendes naturlige Funktioner altid havde været præget af stor Uregelmæssighed. Selve Forestillingen om at skulle være Moder ængstede hende egentlig kun forsaavidt, som hun til Tider frygtede for ikke at have Kræfter nok til at føde et Barn til Verden. Men i det hele og store beskæftigede Sagen hende mindre, end hun paa Forhaand vilde have troet. For hver Gang hendes Tanker drejede sig om hendes Tilstand, kresede de hundrede Gange omkring Per. — Langt mere angribende og ødelæggende for hende var derfor hendes stadig uovervindelige og ubeherskelige Skinsyge.

I forøget Uro og Spænding havde hun levet, siden der var bleven Tale om at kalde Per hjem. Ikke med et Ord havde hun søgt at paavirke hans Afgørelse, skønt Ivan oftere havde tilskyndet hende dertil. Og dog begreb heller ikke hun Grunden til hans fortsatte Ophold i Rom, hvor han jo næppe kunde have noget specielt at gøre. Dersom det virkelig (som han skrev) alene var Hensynet til den paabegyndte Byste, der holdt ham tilbage, forekom det hende utilgivelig ubetænksomt.

Nu havde han tilmed i de sidste Dage sendt hende et Par underlig usammenhængende Breve, der vel paa ingen Maade var ukærlige, tvertimod, men som dog havde givet hende meget at tænke paa. Men alle Ængstelser forsvandt, da Telegrammet kom, der meldte, at han om faa Dage vilde være i København. For at være helt alene, gik hun ud i Skoven, og for første Gang i sit Liv savnede hun en Gud, til hvem hun kunde opsende Tak og Lovsange.

Den Dag, Per ventedes, stod hun allerede op ved Daggry og klædte sig paa med den dvælende Ro og Betænksomhed, der var hende egen under stærke Sindsbevægelser. Flere Timer før Vognen skulde køre til Stationen, var hun færdig til at tage afsted. Per vilde komme til København med Formiddags-Iltoget, og hun var angst for at komme forsilde.

Vejret havde været smukt de sidste Dage. Ogsaa denne Dag

skinnede Solen helt sommerligt, da hun naaede ind til Byen med Skoletoget.

Per havde imidlertid sat Foden paa hjemlig Grund og rullede nu op gennem Sjælland. Han var i en nedslaaet og splittet Stemning. Endnu ved Afrejsen fra Rom havde han været fast besluttet paa at hæve sin Forlovelse; men det afgørende Ord havde han dog ikke faaet skrevet dernede. Han havde ligesom ikke kunnet finde Ro dertil under Indpakningen og Opbrudets Travlhed. Han havde da bestemt at gøre et Ophold paa Hjemvejen enten i München eller Berlin for her at samle sig til en endelig Forklaring.

Men efterhaanden som han paa sin Rejse var kommen nordpaa, og navnlig da han nærmede sig de skovbevoksede Bjerge, der for blot et Par Maaneder siden havde dannet Rammen om deres Kærlighedsliv, fik Minderne mere og mere Magt over ham. Den Nat, da han kørte over Alperne, sad han modløs ved Kupevinduet og stirrede ud over de maanebeskinnede Bjergsider. Hist genkendte han en skovklædt Højderyg, her en sneglitrende Tinde, som de havde haft for Øje paa deres elskovsglade Vandringer ... og hans Hjerte blev tungt derved.

Og han begyndte at tinge med sig selv. Han spurgte, om det nu ogsaa var klogt netop i dette Øjeblik at bryde en Forbindelse, som dog kunde være ham til uvurderlig Nytte under den Kamp, der forestod. Turde han, alt vel betænkt, give Afkald paa den Støtte, som Forholdet til det Salomonske Hus sikkert allerede havde været ham? Hensynet hertil maatte jo dog foreløbig være det afgørende. Det store Slag til Sejr eller til Nederlag skulde nu udkæmpes. Og han længtes efter at tage fat. Under Kørslen op forbi Tysklands hammerslaglarmende Fabriksbyer med deres vældige Stationsbygninger og Skove af rygende Skorstene vaagnede der en utaalmodig Virkelyst hos ham, en formelig Arbejdsfeber efter den lange, romerske Lediggang. — Vilde det nu kunne forsvares, spurgte han sig selv, om han satte siv Livsværks Skæbne paa Spil eller bare udsatte det for Forsinkelse for et smukt Kvindelegemes Skyld?

Han havde haft god Tid til Overvejelser paa sin næsten tre

Døgn lange Jernbanerejse gennem Evropa; og han kørte først München og siden Berlin forbi uden at gøre Ophold. Han havde nu bestemt sig til for Tiden at undgaa alt, hvad der kunde hemme endsige standse hans Sags Fremgang eller vanskeliggøre dens endelige Sejr. Foreløbig i det mindste skulde alt ofres for det store Fremtidsværk — ogsaa Elskovsglæderne. Selv om Jakobe ikke længer var den, der passede bedst for ham, saa bød Klogskab ham at lade det have sit Forblivende med det engang trufne Valg. Det fik da gaa med den huslige Lykke, som det bedst kunde. For Folk, hvem Skæbnen havde betroet et stort Kald, galdt nu engang ikke den almindelige, borgerlige Lov. De havde i Hjerteanliggender ligesom kongelige Personer en Forpligtelse til at ofre deres private Følelser for højere Hensyn.

Da Toget bruste ind for Københavns Hovedstation, befandt han sig endnu i en delt og nervøst ophidset Sindsstemning. Men her mødte der ham noget uventet.

Idet han fik Øje paa Jakobe, der stod paa Perronen og spejdede efter ham i de forbifarende Kupevinduer, foregik der et pludseligt Omslag i hans Stemning. Han blev varm ved Gensynet. Uvilkaarligt rakte han sig ud af Vinduet og svang sin Rejsehue.

Jakobe saa nu ogsaa ualmindelig godt ud. Hun havde faaet en ny, meget bredskygget Sommerhat, der klædte hende usædvanlig godt, og Sindsbevægelsen og den friske Morgenluft havde givet hendes Kinder Farve.

Per sprang ud af Kupeen. Og skønt Perronen stod fuld af Folk, stak han sin Arm ind under hendes uden at tænke paa, at deres Forlovelse endnu var hemmelig. Han kunde ikke komme sig af sin Forbavselse ved at finde hende saa meget yngre og smukkere og tillige saa langt mindre jødisk af Udseende, end han under Indtrykket af Nannys Person havde hidset sig op til at tro.

Jakobe selv havde for lutter Lykke endnu ikke kunnet sige et Ord. Men paa Vejen gennem Ventesalene var hendes Blik ufravendt løftet op mod ham; og mens de nu trængte sig gennem Forhallens Menneskemylr, hamrede hendes Hjerte, saa Per

kunde mærke det helt op i sin Arm. Han smilte og saae hende ned i Øjnene. Ogsaa de vakte saa mange fortrolige Minder. Og han trykkede hendes Arm ind til sig og hviskede: „Du kære —."

Saa puttede de sig ind i en lukket Droske; og da Jakobe her kastede sig ind til hans Bryst, overgav han sig ganske. Drosken rumlede afsted; og før nogen af dem rigtig fik besindet sig igen, holdt den udenfor Hotellet.

Jakobe blev siddende i Vognen, mens Per gik ind og bestilte Værelse og fik gjort et hastigt Toilette. Derefter kørte de lige ud til „Skovbakken" uden at benytte Jernbanen. De havde endnu for meget at fortælle hinanden til at ville have Ørevidner omkring sig.

Ude paa Strandvejen lod de standse for at faa Vognens Kalesjer slaaet ned. Solen var bleven hed nu i Middagstimen, og der rørte sig ikke en Vind.

Per aandede dybt ud. Hans Væsen ligesom strakte sig med en lykkelig Følelse af Befrielse efter den lange Pine i Tvivlraadighedens Spændetrøje, og hans Hjerte var opfyldt af Taknemlighed mod Jakobe, der ved sin Skønhed og Gensynsglæde saa ganske retfærdiggjorde hans Overgivelse. Dertil kom Tryghedsfølelsen ved at være hjemme igen og høre Modersmaalet rundt omkring sig. Som han sad der med Jakobes Haand i sin og saae ud over det kendte Land med den lige udsprungne Skov og Sundet med de mange Sejlere, gik der ham et Øjeblik en patriotisk Følelsesbølge gennem Sindet. Synet af et Flag, der vajede over en af Villahaverne, gjorde ham endog let rørt.

„Herregud — gamle Dannebrog!" udbrød han.

Men nu gav Jakobe sig til at tale om Dyhrings.

„De kom hjem igaar," sagde hun. „De har jo fartet frygteligt om. — Ja, det er sandt, du traf dem jo i Rom. Hvad Indtryk fik du egentlig af deres Forhold?"

„Indtryk? ... Jeg veed saamænd ikke."

„Jeg tror, de allerede er færdige med hinanden. Nanny har i hvert Fald aldeles det samme flagrende Væsen, hun altid har haft. Hun kommer vist forresten ud til Middag. Hun talte om,

at hun glædede sig til at opfriske sine italienske Oplevelser med dig."

Per forsøgte at smile. Og behændigt fik han Talen ført over paa andre Ting.

Nanny indfandt sig ganske rigtigt til Middagen, det vil sige, hun kom næsten en halv Time efter, at man havde sat sig tilbords, og tog bort igen før Kaffen, fordi hun skulde til Aftenselskab. Hun syntes at være i ypperligt Humør og saae glimrende ud i en gulblomstret Kjole med en spansk Trøje af blodrød Silke.

Per følte det som en stor Lettelse, da hun var borte.

Rigtig tilfreds var han dog ikke længer. Tiltrods for, at han ingen Grund havde til at klage over den Modtagelse, han havde faaet paa „Skovbakken" (Philip Salomon havde endog i Dagens Anledning ladet skænke Champagne ved Middagsbordet) var hans Hjemkomstglæde lidt efter lidt og ligesom ad skjulte Veje svundet bort og havde efterladt en lidt melankolsk Følelse, — en Tomhed, et Savn, — han vidste ikke selv hvad.

Han havde kendt lidt til det samme ogsaa i Fortiden. Nogen rigtig Hjemmefølelse havde han aldrig kunnet faa her i sine Svigerforældres Hus. Der var i Familjens Levevis og Omgangsformer saa meget, der stadig virkede fremmedartet paa ham. Det Pust fra det moderne Evropa, der strøg igennem det, kunde til Tider virke paa ham som en kold Træk. Da der saaledes nu efter Middagen som sædvanlig kom Bekendte i Besøg fra de omliggende Villaer — hovedsagelig Jøder — havde han trods Sproget ganske Fornemmelsen af endnu at befinde sig i Udlandet.

Sammen med Jakobe gik han ned i Haven. Med hinanden under Armen blev de ved at gaa frem og tilbage i Alleen nede ved Vandet, hvor de var mindst udsatte for at blive overraskede af de Fremmede.

Forresten brød Jakobe sig ikke længer om at skjule deres Forhold for Folk. Der skulde en af de nærmeste Dage være stort Selskab paa „Skovbakken" i Anledning af Nannys og Dyhrings Bryllup, og hun vidste, at det var Forældrenes Ønske at benytte

denne Lejlighed til at offentliggøre Forlovelsen. Særlig havde Moderen været ivrig derfor, og sagt, at det vel snart var paa Tiden at tænke paa Giftermaal. Jakobe havde da ogsaa nu ført Per herud i Haven for at snakke med ham herom og samtidig betro ham, hvad hun nu ikke længer tvivlede om, at hun var frugtsommelig.

Foreløbig talte hun nu ikke meget, men gik med sit Hoved lænet mod hans Skulder, mens Per med skjult Forlegenhed gengældte hendes Kærtegn. Hvergang Jakobes Læber løftedes mod hans, gled Nannys Billede ind imellem og forvirrede ham.

Uvilkaarlig paavirket af hans Tilbageholdenhed følte Jakobe sig lidt trykket ved at skulle rykke frem med sin Betroelse, ogsaa fordi hun ikke var helt sikker paa, hvordan Per vilde modtage den. Tilsidst bestemte hun sig da til at vente dermed til den første Gang, de igen helt tilhørte hinanden.

Hun standsede paany og sagde, idet hun lagde hans Haand til sin Kind, at han skulde holde sig hjemme den næste Formiddag, hun vilde da komme ind og besøge ham.

Per lod først, som om han ikke forstod Meningen, og sagde:

„Det er desværre umuligt, kære! Gennem Ivan har jeg netop faaet Tilsigelse til et Forretningsmøde hos Max Bernhardt imorgen Klokken ti. Nu kommer Arbejdets Tid!“

„Men saa senere paa Dagen. Naar det bedst passer dig.“

„Nej, det gaar skam ikke an, du! Vi maa være forsigtige her.“

Hun saae overrasket paa ham. Der var noget i den lille Latter, hvormed han ledsagede disse Ord, der saarede hende.

Saa gik hun videre og talte ikke mere derom.

De forlod nu Alleen og gik ud paa Stranden. Her — tæt ved Vandet — stod der en Bænk med en halvrund Skærm omkring. Solen var netop gaaet ned. Sundet laa metalblankt under en rødskyet Himmel. Grusskrænterne ovre paa Hveen glødede. Inde fra Dyrehaven lød den kogende Brusen, der kan holde sig i Skovene længe efter, at alle Vinde har lagt sig. Ellers var der ganske stille. De kunde tydeligt høre Aareslagene fra en Robaad langt, langt ude.

For at undgaa flere Spørgsmaal gav Per sig til at slaa Smut.

Det havde han været en Mester i som Dreng, og det morede ham at mærke, at han efter saa mange Aars Forløb ikke havde glemt „Taget". Jakobe sad henne paa Bænken, foroverbøjet med Haanden under Hovedet, og saae til. Hvergang Per efter et vellykket Kast vendte sig om for at indhøste hendes Bifald, smilte hun og nikkede; men i Mellemtiderne var hendes Ansigt alvorligt, Udtrykket tankefuldt og fraværende.

„Saae du? ... Otte Smutter!" raabte Per drengestolt.

Han var bleven ivrig. Med stor Omhyggelighed udsøgte han de Sten, han skulde bruge, og trak tilsidst endog Frakken af. Hin Hjemglæde, der var svunden bort for ham deroppe i Villaen, genfandt han her ved den aabne Strand. De bløde Klunk af Bølgerne paa Breddens Sand, Lyden fra det kogende Skovdyb derinde bag ham, disse dumpe Aarestød fra den usynlige Baad langt ude paa Vandet, — der var i alt dette noget, som gjorde ham glad. Det var, som lød der her det hjemlige, fortrolige „Velkommen", han havde savnet.

* *
*

Per havde truffet den Aftale med Ivan, at han den næste Morgen skulde komme til ham paa Hotellet, hvorfra de saa vilde følges til det berammede Møde hos Max Bernhardt. Dødtræt af Dagens mange, hinanden bekæmpende Indtryk og af de foregaaende Døgns Rejsestrabadser tog han tidlig hjem fra „Skovbakken", gik straks i Seng og vidste ikke af sig selv at sige, før han den næste Morgen vaagnede ved Sporvognenes Kimen.

Da det gik op for ham, hvor han var og hvilke betydningsfulde Ting der forestod, blev han lysvaagen og stod straks op. Trods det Ubehag, han stadig følte ved Tanken om disse fremmede Geschæftsherrer, hvem han nu skulde gøre til sine Fortrolige og ligesom prisgive noget af sit eget inderste Selv, var han utaalmodig efter at tage fat; og det var hans Haab, at han ved sin personlige Nærværelse skulde kunne indgive de aabenbart meget ængstelige og nøgterne Pengepugere noget mere Mod og

bibringe dem et større Syn paa den Opgave, de her var bleven stillet overfor.

Idet han hængte sit Barberspejl op paa Vinduesposten, faldt hans Blik ned paa Torvet udenfor, og han blev staaende nogle Øjeblikke med Sæbekosten i Haanden og saae paa Menneskene, der gik forbi dernede. Det var det saakaldte Halmtorv, en udstrakt Plads, der med sin uregelmæssige Form og i sin forsømte Tilstand var som et Billede paa den Ufærdighed, der i det hele endnu prægede Byen. Midt imellem en Række hastigt opsmurte „Pragtbygninger" i moderne evropæisk Kaffehusstil saaes Levninger af Byens gamle Fæstningsvold med en Stump Alle af bredkronede, hundredaarige Træer, ja et Sted knejsede, i ganske landlige Omgivelser en Vejrmølle, hvis Vingers Skygger under Omdrejningen strejfede Torvets Brolægning.

Et øjenskærende Solskin laa over den store Plads, der endnu var vaad og smudsig efter en Natteblød. Det var den travle Morgentime, da den indre By sugede Forstadens Befolkning til sig med sine Butikker, Kontorer, Skoler og Systuer. En Strøm af Mennesker hastede ind fra Vesterbro over de to Rækker Flisesten, som dannede Vej gennem Sølen.

„Det danske Folk! ... Mine egne Sidenius'er!" tænkte Per og betragtede smilende disse firkantede Skikkelser, der alle syntes ham at ligne hinanden som Brødre og Søstre.

Og han faldt et Øjeblik i Tanker.

Efter de mange Ensomhedsaars brydsomme Overvejelser, efter saa mange Forberedelser og forgæves Tilløb skulde endelig idag — den fjortende Maj — Grundstenen lægges til det nye Rige, som han Stykke for Stykke havde udformet af sin Tankes Kaos egentlig lige siden han var en Dreng paa elleve Aar. Og dernede gik det intet anende Folk — Raastoffet til Fremtidens Danmark, det døde Ler, som han lig en Gud drømte om at omskabe i sit Billed og indblæse sin frigjorte Aand.

Han smilte igen, idet han endelig gav sig i Færd med at sæbe sine Kinder ind.

Der var lidt Galskab heri, — han saae det godt nu. Men det skræmmede ham ikke. Det var ham tvertimod en Tilfredsstil-

lelse og Betryggelse at vide sig i Besiddelse af det Gran Vanvid, hvorom den lille verdenskloge Maler i Rom havde sagt, at uden det vandtes ingen store Sejre mellem Menneskene.

Efter tilendebragt Barbering ringede han paa Jomfruen, der bragte ham hans Morgenkaffe og Dagens Aviser. Han var sulten, og den hjemlige Opdækning skærpede yderligere hans Appetit. Hvor nød han efter saa mange Maaneders Forløb igen at faa Rugbrød og dansk, saltkærnet Smør! — Med Aviserne blev han derimod hurtigt færdig. For Landets indre Politik havde han ingen Interesse, og de mange Artikler om Teater, Literatur og Maleriudstillinger sprang han af gammel Vane over.

Pludselig gav det et Sæt i ham. Hans Øjne var tilfældigt faldet paa en Bekendtgørelse, under hvilken han fandt sin Søster Signes Navn. „Elever i Musikens Begyndelsesgrunde" stod der som Overskrift, og under Navnet var hendes Bopæl opgivet, — det var et Sted foran paa Vesterbro i en af de smaa Sidegader ved Gl. Kongevejs Begyndelse.

Under hans Ophold i Italien havde hans Familje igen været ligesom udslettet af hans Liv. Det var ganske vist i Rom et Par Gange hændet ham (ligesom i sin Tid i Dresack), at han midt om Natten vaagnede med et nervøst Ryk, fordi han havde drømt om et eller andet derhjemme fra Præstegaarden; men i vaagen Tilstand havde han i de sidste Maaneder ikke bekymret sig om sin Slægt. Han havde igen som i sine unge Dage med fuldt Overlæg gjort sig upaavirkelig for Erindringen om den, og havde forsvaret sig med, at han i dette Stykke paa sin Vis fulgte selve Kristus, der jo bød hensynsløst at forlade Fader og Moder og følge den indre Kaldelse.

Hans Øjne blev hængende ved den lille Petit-Annonce. Han huskede nu godt, at det ved Faderens Begravelse havde været paa Tale af Hensyn til hans yngre Brødre, Tvillingerne, at flytte herover til April Flyttedag. Den ene af dem havde dengang netop faaet Plads paa et af Byens Apoteker, den anden hos en af dens Boghandlere. — Moderen og Størsteparten af hans Søskende var altsaa her i København!

Der blev i det samme banket paa hans Dør. Og som skudt

ud af en Kanon tumlede Ivan ind med sin store Dokumentmappe under Armen.

Han bragte Blomster og Hilsen fra Jakobe og tilføjede paa egen Haand en Hilsen fra Svigerforældrene for at faa Lejlighed til at sige Per den Behagelighed, at disse havde været særdeles glade ved at se ham igen, hvad iøvrigt ikke var usandt. Navnlig havde Philip Salomon været overrasket over, som Per havde udviklet sig.

„Men nu til Forretningerne!“ afbrød Per ham lidt utaalmodigt og rejste sig, — han gik endnu halvpaaklædt omkring i Skjorteærmer og Morgentøfler.

„Ja — til Forretningerne!“ gentog Ivan mat og kastede sig uroligt i en Stol, mens han tog sig til Halsen, som om der var noget, der pludselig klemte ham om Struben. Han vidste ikke, paa hvad Maade han skulde faa det sagt til Per, hvor slet hans Sag i Øjeblikket stod, og faa ham forberedt paa det ubetingede Krav, man vilde stille til ham ved det forestaaende Møde.

For at vinde Tid gav han sig til at fuldstændiggøre det Referat, han i sine Breve havde givet af det første Bestyrelsesmøde og de forskellige Udtalelser, der ved den Lejlighed var faldet om Projektet.

Per indskød nu og da gryntende en Bemærkning. Han stod igen henne foran Spejlet paa Vinduesposten i Færd med at binde sit Slips, og hans Tanker var hvert Øjeblik igen hos Moderen. Han kunde ligesom ikke finde sig tilrette i den Forestilling, at hun boede her i Byen, ovenikøbet i hans umiddelbare Nærhed, maaske ikke tusinde Skridt herfra! — —

„Maa jeg gøre dig et Spørgsmaal!“ begyndte Ivan efter et Øjebliks Ophold, — hans Stemme lød helt klynkende.

„Værs' artig!“

„Sig mig ... vilde det ... kunde det ... jeg mener, vilde det være dig ganske umuligt at gøre en Tilnærmelse til Oberst Bjerregrav?“

Per vendte langsomt Hovedet om imod ham. Han vidste i første Øjeblik ikke, om han skulde give sig til at le eller blive vred. Han valgte det første.

„Hør, lille Børn!“ sagde han, idet han atter vendte sig mod Spejlet. „Jeg tror, det gamle Skøvl har gjort jer kulrede! Dersom han har bildt jer ind, at vi ikke kan undvære hans Assistance, saa kan I hilse ham fra mig og sige, at han kan — noksagt. Bliv bare ikke nervøse! Naar Bæstet bjæffer, er det, fordi den ikke tør bide.“

„Jeg giver dig — paa en Maade — naturligvis ganske Ret,“ svarede Ivan. „Det er selvfølgelig — i en vis Forstand — ganske sindssvagt at tillægge hans Tilslutning — i hvert Fald nogen afgørende Betydning. Men — paa den anden Side — naar nu vore kære Medstiftere ikke kan bringes bort fra den Ide, at netop han er uundværlig; og naar han selv har erklæret sig villig til — paa visse Betingelser — at støtte Foretagendet, saa — —“

„Hvad saa?“

„Saa ... jeg mener ... saa,“ gentog Ivan og vred sig som i Mavekrampe, „saa vilde det jo unægtelig lette Sagens Gang betydeligt, om du kunde bekvemme dig til en saadan ... saadan ... Tilkendegivelse, som han har ... har ... ønsket.“

„Sludder, min Ven! Du veed ikke, hvad du taler om. Men nu faar jeg jo selv de meromtalte kære Medstiftere under Behandling, og de er vel ikke dummere, end at de kan tvinges til at forstaa, at jeg hverken kan eller vil finde mig i nogen Slags Formynderskab.“

„Men derom er der heller ikke Tale, kære! Det er jo kun af Hensyn til Publikum, at de har ønsket at faa hans Navn med. Og jeg kan garantere dig den mest overstrømmende venlige Modtagelse hos ham. Siden Bladene har haft Meddelelser om Foretagendet, har han gaaet omkring som en æggesyg Høne. Jeg veed det fra Onkel.“

„Ja, det er mig ligemeget. Jeg vil nu ikke høre mere om den Ting.“

„Maa jeg blot sige et eneste Ord til? Saa fuldt jeg ellers i alle Maader anerkender dine overlegne Synspunkter, saa tror jeg — undskyld! — at du forregner dig her. Hvad særlig Max Bernhardt angaar —.“

Men ved Lyden af dette Navn slap Pers Taalmodighed op. Han vendte sig helt omkring og sagde:

„Aa, lad mig være fri for denne evige Max Bernhardt! Det er dog vel, for Pokker, mig, der bestemmer her! — Du skal ingen Bekymringer gøre dig. Og lad os nu se at komme afsted!"

Da de en halv Time senere kom ind i Max Bernhardts elegante, i Parisersmag udstyrede Modtagelsesværelse, var de andre Herrer — undtagen Vekselerer Herløv og Max Bernhardt selv — allerede kommen tilstede. De stod i en Klynge henne ved et af de høje Vinduer og modtog Per med den særegne, brutale Nedladenhed, man træffer hos Børsfolk.

Per bragtes et Øjeblik ud af Fatning. Han var aldeles uforberedt paa en saadan Modtagelse. Han havde snarere frygtet for en altfor paatrængende Elskværdighed af disse Mænd, der haabede at kunne berige sig ved hans Arbejde. Og saa var det virkelig knap nok, at de værdigede ham en Genhilsen. Den „forhenværende Landmand" begloede ham ganske ugenert med et Par smaa, hvidfrynsede Griseøjne uden at tage Hænderne af Bukselommerne, mens han hilste.

Per maalte ham i den Anledning med et sprudende Blik og sagde, henvendt til Ivan, der forestod Præsentationen:

„Jeg hørte ikke den Herres Navn."

„Hr. Nørrehave," hviskede Ivan, der stod og trippede — ganske betuttet over Pers udæskende Holdning overfor disse Mænd, der skulde afgøre hans Værks Skæbne.

„Ja saa," sagde Per langsomt og blev ved at stirre paa den tykke Bonde, saa denne tilsidst blev rød i Hovedet og vendte ham Ryggen med en haanlig Snøften, — men Hænderne var dog kommen op af Lommen og flyttet ind bag de brede Frakkeskøder.

Sagen var nu den, at disse Herrer alle var mere eller mindre betænkelige ved at have lovet deres Navn til et Foretagende, som de stadig ingen Tillid havde til, og som kun deres hidtil urokkede Tro paa Max Bernhardt overhovedet havde faaet dem til at indlade sig med. De fleste af dem var ikke langt fra at anse Per for en bevidst Plattenslager, der havde haft det enestaaende

Held at stikke Max Bernhardt Blaar i Øjnene. I Virkeligheden spekulerede de bare paa at finde en fin Maade at trække sig ud af Sagen paa uden at gøre sig Max Bernhardt til Uven.

Nu kom denne og Vekselerer Herløv ind fra et Sideværelse. Man fik sig anbragt omkring det store Bord midt i Stuen, og der kom med nogen Vanskelighed en Forhandling i Gang. Til at begynde med drejede Samtalen sig mest om Ting, der stod i meget løs eller slet ingen Forbindelse med Pers Projekt. I Tilslutning til noget, man forud havde talt om, eller ganske uden Paaknytning fremkastedes der Spørgsmaal om helt andre Forretninger, hvori de forskellige Herrer var interesserede, eller der blev fortalt Børsnyheder og gengivet Gaderygter, ja den unge Hr. Sivertsen sad og underholdt sin Sidemand med en Anekdote, han havde hørt om en af Byens populære Skuespillerinder.

Max Bernhardt maatte et Par Gange banke i Bordet med en Lineal og anmode de Herrer om saa vidt muligt at holde sig til den foreliggende Sag.

„Mine Herrer, vi befinder os i Hjertingbugten! Vi skulde forsøge at sætte vort tidt besungne Vesterhav paa Aktier!"

Ivan sad som paa Gløder. Han skottede fortvivlet hen til Svogeren, der sad tilbagelænet i sin Stol med et Ansigtsudtryk, der mindede om en optrækkende Torden. Endnu besvarede Per de Spørgsmaal, der nu og da rettedes til ham — om ogsaa kort og afvisende nok; men han kunde i Længden ikke styre sin Forbitrelse. Nogen Nervøsitet sad der ham desuden i Kroppen efter den Opdagelse med Familjens Overflyttelse her til København. Selv om han ikke netop tænkte paa det, laa Bevidstheden derom som et Tryk paa Sindet, der gjorde ham pirrelig. Han havde hele Tiden den største Lyst til uden videre at rejse sig og gaa. Naar han saae disse Børsbanditter sidde der, skødesløst og overlegent smaasnakkende, og endevende det Værk, der i saa mange Aar havde været hans eneste Tanke, ja udgjort hele hans Liv, fik han en modbydelig Fornemmelse, som om han personlig blev besnuset og befingret af dem.

Uden at vide det blev han imidlertid skarpt iagttaget henne fra Bordenden, hvor Max Bernhardt sad med en Albu paa Stole-

armen og støttede sit mørke Hoved paa sin smukke, hvide Haand. Hans store, posede Øjelaag med de blaalige Skygger omkring var som sædvanlig halvt tillukkede, saa man ikke kunde se, hvor hans Blik færdedes, — men det hvilede næsten uafbrudt paa Per.

Det var Pers sammenbidte Mund og de opsvulmede Aarer i hans kraftigt skaarne Pande, der fængslede denne Mand, som plejede at sige, at han ved sin Død vilde udsætte en Præmie for ethvert nogenlunde karakterfuldt Hoved i den Samling Kødboller, der udgjorde det danske Folk. Han var i det hele bleven overrasket af Pers ganske statelige og verdensmandsagtige Ydre, der slet ikke passede til det Billede af ham, han havde bevaret fra hint Middagsselskab hos Philip Salomon, hvor han havde forekommet ham at være en ret usmagelig Mellemting mellem en Seminarieelev og en offentlig Piges Jon. Skulde han have taget fejl af ham? Skulde de danske Præstegaarde undtagelsesvis have udklækket et virkeligt Mandfolk med lidt paalidelig Vilje i Kroppen?

Pers Stædighed overfor Oberst Bjerregrav saae han pludselig i et helt nyt Lys. Han begyndte ligefrem at blive lidt betænkelig ved at have indladt sig med ham. Som alle tyranniske Naturer frygtede han for at faa en Modstander og Medbejler i Enhver, der ikke straks og godvillig gik under hans Aag. Jo længere han betragtede Per, des mere overbevist blev han om, at han vilde kunne blive ham farlig og derfor helst itide maatte skaffes afvejen.

Imidlertid var Spørgsmaalet om Pressens Bistand bleven bragt paa Bane. Vekselerer Herløv sagde i faderlig Tone til Per, at han endelig straks maatte aflægge Besøg paa de forskellige Redaktionskontorer, helst baade her i København og i Provinsen. Han nævnede Navnene paa en Række af de større Aviser og tilføjede, at det naturligvis vilde være allerbedst, om han fik Bemyndigelse til med det samme at tilsikre Bladene en Sum for Avertissementer, — „det er flere Steder meget velset“, sluttede han tørt vittigt.

Per lod, som om han ingenting havde hørt, og vendte Hovedet til den anden Side.

Men nu tog Max Bernhardt Ordet. I Tilslutning til sin Kompagnons Bemærkninger optog han Spørgsmaalet Oberst Bjerregrav til Forhandling. Henvendt til Per sagde han i sin uforanderligt spøgefulde Tone:

„Det er jo særdeles uheldigt, at Obersten og De, efter hvad vi hører, engang har været i Totterne paa hinanden . . . ja rimeligvis ikke bogstaveligt, da Oberster jo plejer at være skaldede."

Der blev beredvilligt smilet rundt om Bordet, og den unge Hr. Sivertsen opslog en æselsagtig Skryden.

„Jeg finder det, som sagt, uheldigt," fortsatte Max Bernhardt, „fordi Oberst Bjerregrav ubetinget er den af vore mere kendte Sagkyndige, der vil kunne tjene Sagen bedst . . . ikke at tale om, at han vilde være besværlig, maaske farlig at have til Modstander. Nu har vi jo imidlertid — som De veed — faaet Oberstens Løfte om Tilslutning paa den Betingelse, at de indledende Skridt til et Samarbejde bliver gjort fra Deres Side, — hvad vel, naar hans Alder og sociale Stilling tages i Betragtning, ikke kan siges at være nogen urimelig Fordring."

Alles Øjne var under denne Tale bleven rettet forventningsfuldt mod Per, hvis Holdning efterhaanden havde vakt nogen skjult Raadvildhed mellem de forsamlede Herrer. Han lod dem ikke vente paa Svaret.

„Jeg vil absolut protestere mod enhver Slags Formynderskab," sagde han. „Jeg har udarbejdet Planen uden fremmed Assistance og ønsker heller ikke fremtidig nogen sideordnet Medarbejder."

Ivan sank stille sammen som en hjerteskudt Fugl. Ogsaa gennem de andre Herrer gik der et Stød af Betuttelse, saa usædvanligt var det, at Nogen — endsige en ung og ukendt Mand — saa aabenlyst fordristede sig til at sætte sig op mod Max Bernhardts Ønsker.

Denne selv var ikke langt fra at tabe sin smilende Maske. Han greb den dog i Faldet; og for at give Per Lejlighed til at raade Bod paa sin Forløbelse sagde han med Humor:

„Hr. Sidenius har aabenbart faaet et forkert Ben ud af Sengen imorges." — Og vendt mod Per selv fortsatte han: „Hvor kan De dog nænne at vise Dem saa uforsonlig overfor en Hæders-

mand som Oberst Bjerregrav, en gammel Krigsinvalid, en Fædrelandsforsvarer! Han maa jo være lige til at kysse!"

I pligtmæssig Beundring opslog Hr. Sivertsen igen sin skrydende Latter, men stoppede pludselig op, da han mærkede, at de andre holdt sig alvorlige. Per tabte herefter helt Besindelsen. Med et Slag af Knoen i Bordet rejste han sig, graa i Ansigtet, og sagde:

„Jeg vil gøre de Herrer opmærksomme paa, at det er D e m, der har haft Bud efter mig — ikke omvendt. Jeg skulde derfor mene, at det tilkommer m i g — og ikke Dem — eller nogen anden — at stille Betingelser."

Han satte sig under isnende Tavshed. Alle saae hen paa Max Bernhardt, der atter sad med Haanden under Hovedet og saae ned for sig med halvt tillukkede Øjne. Hans blodløse Ansigt havde antaget det uhyggelige, stivnede Udtryk, som det plejede at faa, naar han i Tankerne udfærdigede en Dødsdom. Han havde i Mellemtiden vekslet et Par hastige Øjekast med Vekselerer Herløv. Denne sad med begge Armene paa Bordet og ludede med sit store, rødfede Hoved, som sov han indvendig; men i Virkeligheden var han lysvaagen og havde med et lille, bekræftende Nik beseglet Pers Skæbne.

„Det er altsaa Deres Mening," — tog nu Max Bernhardt tilsyneladende ganske ligegyldig tilorde — „at De ikke vil gøre Oberst Bjerregrav — og dermed os — den ønskede Indrømmelse?"

„Ja."

„Og det er Deres endelige Svar?"

„Absolut!"

„Ja — mine Herrer! — saa er vi færdige. Vort Forslag er ikke bleven akcepteret, altsaa lader vi Sagen falde. Jeg tager neppe fejl i, at der ikke har været nogen stærk Stemning for den hos de Herrer, saa jeg skal undlade at udtale nogen Beklagelse i Anledning af Resultatet."

Hermed rejste Max Bernhardt sig. Og en efter en stod nu ogsaa de andre op, de fleste med en Følelse af Lettelse ved saa uventet hurtigt at være bleven befriet for dette i deres Øjne død-

fødte Projekt. Enkelte af dem var dog noget misfornøjede med den hovedkulds Afslutning. Navnlig galdt dette Proprietær Nørrehave, der var bleven svært imponeret af Pers Optræden og nu blev ved at følge ham med sine smaa Svineøjne, mens Per — efter en hurtig og skødesløs Hilsen — stormede ud af Stuen fulgt af Ivan.

Saasnart Døren havde lukket sig efter dem, slog Max Bernhardt igen til Lyd og sagde:

„Det er vel overflødigt at tilføje, at jeg ikke hermed har opgivet Frihavns-Tanken. Jeg kan allerede meddele de Herrer, at den i den allernærmeste Fremtid vil blive taget op paa et andet og — som jeg tror — adskilligt fornuftigere Grundlag. Vi sees altsaa med det første igen, mine Herrer!"

* *
*

Ude paa „Skovbakken" gik Jakobe denne Formiddag omkring i en lidt trykket Stemning. Den Forventning, hvormed hun de foregaaende Dage og Nætter havde talt Timerne til Pers Komme, havde været altfor stærkt spændt til, at den ikke skulde følges af en Afslappelse. Hun følte sig en lille Smule skuffet af ham, ... ja endogsaa mere, end hun rigtig vilde tilstaa for sig selv.

Hun kunde nu heller ikke komme bort fra, at han havde forandret sig. Det beherskede, næsten tilknappede, der var kommen over hans Væsen, og som Forældrene havde været saa glade for, tilfredsstillede slet ikke hende, — det mindede hende paa en foruroligende Maade om Tonen i hans sidste Breve fra Italien. Det var maaske blot en Façon, han havde lagt sig til, en tillavet Verdensmandschik; men den klædte ham i hendes Øjne ikke. Hun elskede ham som den uvorne Bjørn, han var, dengang hun lærte ham at kende, og som han endnu havde været, da de for to Maaneder siden tog Afsked med hinanden i Laugenskoven. Hun var vant til at sidde med Hjertet i Halsen, saasnart de var sammen med andre, af Angst for, at han paa en eller anden Maade skulde støde an og udfordre Forargelsen, — og hun ønskede sig slet ikke befriet for dette lille Martyrium. Det var næsten, som

om hun frygtede for at komme til at elske ham mindre, naar han ikke længer var Genstand for Miskendelse.

Bedst som hun gik med disse Tanker, kom Ivan hjem med Jobsposten fra Mødet hos Max Bernhardt. Hun opholdt sig just i Havestuen sammen med Moderen, da han stormede ind med sin Dokumentmappe.

Det Indtryk, Meddelelsen i første Øjeblik gjorde paa hende, fik hende til at le. Begivenheden kom saa pudsigt dumpende ned som en eftertrykkelig Protest mod alt det, hun lige havde gaaet og tænkt paa; og Ivans Grædefærdighed og Moderens bestyrtede Mine vakte en øjeblikkelig Tilfredshed hos hende. Nu kendte hun igen sin Vildbams!

Det varede dog ikke længe, før ogsaa hun blev betænkelig ved Historien. Ja, da hun havde faaet sig rigtig samlet, og navnlig da hun gennem Ivans Beretning forstod, hvor ganske uoverlagt og formaalsløst Per havde handlet, ærgrede hun sig næsten endnu mere end de andre og følte sig skamfuld. Hun tænkte endda mindre paa, hvad han selv og dermed ogsaa hun nu udsattes for, skønt Udsigten til igen at skulle leve helt paa det uvisse med Hensyn til deres Fremtid under hendes nuværende Forhold ikke virkede opmuntrende paa hende — hendes Vrede galdt især den tankeløse Ligegyldighed, han ved sin Optræden havde vist for alt, hvad Faderen og Ivan havde sat ind paa Sagen.

Ud paa Eftermiddagen meldte Per sin Ankomst ved et Telegram. Hun gik ham imøde ad Stationsstien gennem Skoven, og allerede paa Afstand raabte han smilende til hende:

„Du har vel hørt Nyheden? ... Jeg har plagieret Kristus og drevet Kræmmerne ud af Templet!"

Dette forcerede Udbrud gjorde Jakobe yderligere forstemt. Havde han endda sluttet hende i sine Arme og værget sig mod hendes Bebrejdelser ved at lukke hendes Mund med Kys. Men Per gjorde ingen saadan Tilnærmelse. Allerede før de mødtes, havde han læst Misbilligelsen i hendes Ansigt.

Han havde været saa overbevist om, at i det mindste h u n vilde forstaa ham og anerkende Betydningen af hans Udfordring

til Børsjobberne, hun, som altid havde talt med Uvilje om den Slags samvittighedsløse Udbyttere og beklaget den Rolle, en Mand som Max Bernhardt var kommen til at spille i den offentlige Bevidsthed som en af den ny Tids Førere.

Men i det Punkt var hun altsaa, naar det kom til Stykket, ikke en Smule bedre end de andre, — tænkte han med Bitterhed. Kræmmeraanden laa ogsaa hos hende og lurede paa Stoltheden for ved første givne Lejlighed at overliste den. Ja, — sandelig! — Jøderne havde ogsaa deres Spøgelser!

De var kommen nær til Udkanten af Skoven, og Jakobe, der følte sig træt, men dog nødig vilde hjem straks, satte sig paa en Bænk, som var anbragt under et af Træerne. Skønt hun ved den Maade, hvorpaa hun trak sin Kjole til sig, indbød ham til at tage Plads ved Siden af hende, vilde han ikke sætte sig. Med Fingerspidserne stukket ned i Vestelommerne blev han ved at gaa op og ned foran hende, optaget af at forklare og forsvare sine Bevæggrunde til at handle, som han havde gjort.

Jakobe lænede sig tavs tilbage mod Bænkens Ryg, paa hvilken hendes ene, udstrakte Arm hvilede. Og mens hun med et vagtsomt Udtryk fulgte ham paa hans Frem- og Tilbagemarsj, slog det hende igen, hvor han dog havde forandret sig. Der skød et Glimt af Mistro op i hendes mørke Øjnes forskende Blik. Skulde Tilbageholdenheden igaar og Pirreligheden idag have den samme skjulte Aarsag?

Hun strøg sig med Haanden over den formørkede Pande. Hun vilde med Magt forjage alle stygge Tanker.

„Det gør mig næsten mest ondt for Ivan," sagde hun og saae bort. „Han har virkelig været rørende i sin Iver for din Sag. Jeg tror ikke, han kunde have anstrengt sig mere, om det havde været hans egen Fremtid, det galdt."

Per vilde først ikke svare herpaa. Det var begyndt at ærgre ham, at han altid skulde høre om Ivans Opofrelser.

„Ja, det er naturligvis kedeligt. Det gør mig virkelig ondt for din Broder, . . . men derved er nu ingenting at gøre. Forresten maatte Ivan have kunnet sige sig selv, at med den Slags Folk nyttede det ikke at føre mig sammen."

„Du havde dog selv akcepteret dem."

„Jeg kendte dem jo ikke. — Og saa den plebejiske Storsnudethed, hvormed de sad der, som om de viste mig en Naade ved at være villige til at berige sig ved mit Arbejde! Dersom det er den Slags Personer, der skal være den ny Tids Mænd her i Landet, saa er vi kommen fra Dynen i Halmen."

„Hvad tænker du nu paa at gøre?" spurgte Jakobe efter nogen Stilhed.

„Ganske simpelt — fortsætte, som jeg har begyndt. Agitere, skrive, ringe med Stormklokken, indtil Folket hører. Der maa vel engang blive andre at faa i Tale i dette Land end netop Børsrøvere. — Du kan tænke dig, de havde endogsaa den Frækhed at forlange, at jeg skulde gøre Avisredaktionerne min Opvartning. Hvad siger du? At skulle antichambrere hos Pressejoner af Dyhrings Kaliber!"

„Naa ja — Herregud!"

Han standsede og betragtede hende med fornyet Overraskelse.

„Det vinder dit Bifald, tror jeg."

„Dersom det kunde blive til Gavn for Foretagendet — og det kunde det vel — hvorfor skulde du saa egentlig ikke kunne gøre det?"

„Og det mener du virkelig? Jeg maa sige, du forbavser mig idag."

„Jeg mener, at naar man vil tænke paa at skaffe sig Indflydelse — fordi man af en eller anden Grund har Brug derfor — gør man vist klogt i at begynde med at anerkende Magten hos dem, der i Øjeblikket sidder inde med den, uden at fortabe sig for meget i Granskninger over, hvordan de er kommen til den."

„Ja, du maa undskylde mig, men jeg har en noget anden Opfattelse af, hvad man skylder sig selv. Jeg indser overhovedet ikke, hvorfor det skal være mindre beskæmmende for et Menneske at ydmyge sig for Guldkalven end f. Eks. for Krusifikset. Hvad jeg har oplevet idag, har givet mig en saadan Afsmag for den hele Forretningssvindel, at jeg vist ikke saasnart forvinder det."

Jakobe svarede ikke herpaa. Det pinte hende, at Per blev ved

med at anstrenge sig for at retfærdiggøre sig i denne Sag. Hun ønskede, at han vilde holde op med sine Forklaringer, som i hendes Øjne kun var Udflugter, et krampagtigt Forsøg paa at hævde sig ved Selvbesnakkelse.

Men Per blev ved at tale. Jakobes vedvarende, absolute Misbilligelse af hans Handlemaade, hendes fuldkomne Mangel paa Forstaaelse af, hvad der havde drevet ham til dette Oprør, endelig hans egen mangelfulde Evne til at klargøre for sig selv og for hende de indre Tilskyndelser, hvorunder han havde handlet — alt tilsammen opirrede ham og gjorde ham kamplysten.

„Det morer mig virkelig med den Beundring, du har faaet for Max Bernhardt og hans Kompagni. Den er saa ny. Den skulde da ikke være opfunden for Lejligheden."

„Det sidste har jeg overhørt, Per," svarede Jakobe med tilkæmpet Ro, men meget alvorlig. „Forresten veed jeg ikke af, at jeg har udtalt nogensomhelst Beundring, — heller ikke for Max Bernhardt, skønt jeg tror, han er en Del bedre end sit Rygte. Jeg veed tilfældigt, at han i Stilhed skal være meget godgørende og underholde flere fattige jødiske Familjer her i Byen —."

„— Som Bod velsagtens for de Ulykker, han gør paa Hundreder af Familjer over hele Landet. Han skal jo allerede have et ganske anseligt Antal ruinerede Hjem paa Samvittigheden."

„Naa ja — han er en Stridsmand. „Krig er min Haandtering" skal han engang have sagt. Han er skaanselsløs og uforsonlig, undertiden vistnok ogsaa grusom. Derfor var jeg en Tid betænkelig ved hans voksende Indflydelse, — deri har du ganske Ret. Men maaske har jeg ikke opfattet ham rigtig og i det hele undervurderet den Slags Folks Betydning. Maaske trænger vi netop til en saadan Mand herhjemme, hvor man synes i Færd med at glemme, hvordan et virkeligt Viljesmenneske ser ud."

„Altsaa alligevel et Ideal, en Læremester for os alle."

„Maaske!"

„Sig mig, hvormange Selvmord er det, man regner, at han til Dato kan tilskrive sig Æren af?"

„Aa, den dumme Snak!"

„Men du bliver dog nødt til at indrømme —."

„Men du maa dog virkelig respektere Sprogbrugen. Det gaar ikke an, at du udstrækker din Reformeren ogsaa til Videnskaben."

Saadan blev de ved en Stund; det ene bitre og saarende Ord jog det andet frem, — indtil Jakobe med eet lagde Haanden over sine Øjne og tvang sig til at være rolig. — Nej, nej. Hun v i l d e ikke mistro ham. Hun vilde stoppe sine Øren til for sin Skinsyges Ugletuden. Hun vilde ikke tro paa nogen Fare.

Hurtigt rejste hun sig op, tog Per om Hovedet og nødte ham til at se hende ind i Øjnene.

„Per," sagde hun. „Synes du ikke, vi skulde skamme os lidt, begge to? — Kys mig nu, og saa glemmer vi alle de stygge Ord, vi har sagt. Du maa gerne sige, at det er mig, der har Skylden, naar du kun vil være god igen. Og saa lover vi hinanden, at saadan noget aldrig mere maa ske imellem os. Ikke sandt? Det lover vi!"

Per var hurtigt formildet. Han modstod i disse Dage daarligt et kærligt Ord.

„Du har Ret ... det er dumt. Men jeg var saa overbevist om, at i hvert Fald d u vilde billige, hvad jeg havde gjort. Og jeg føler, at jeg herefter mere end nogensinde vil trænge til at finde Forstaaelse og Støtte hos dig."

„Det skal du heller aldrig mangle, Per!" sagde hun.

Og de beseglede Forsoningen med et langt Kys.

* *
*

Det var alligevel ikke nogen rigtig hyggelig Stemning, der herskede under Middagsmaaltidet paa „Skovbakken" den Dag. Philip Salomon, der allerede inde i Byen havde faaet Underretning om, hvad der var sket, mælede ikke et Ord. Der var overhovedet neppe bleven talt synderligt, dersom ikke Smaabørnene havde været tilstede og med deres frimodige Pludren havde virket lidt fordelende paa Spændingen mellem de andre.

Per sad som i Rustning, hans Mine var kampberedt. Efter den

Maade, hvorpaa Ivan og Jakobe havde taget Sagen, var han belavet paa, at Svigerforældrene vilde kræve en Forklaring af ham, ja maaske ligefrem gøre en Slags Ret gældende overfor ham, fordi han for Tiden levede af deres Understøttelse.

Der blev dog ikke Brug for noget Selvforsvar. Philip Salomon, der een Gang for alle havde taget Stilling til Per og hans Fremtidsplaner, overvandt lykkeligt den Fristelse, han unægtelig følte, til at give ham en Lektion i, hvad man i Forretningsverdenen ansaae for tilladeligt. Heller ikke Svigermoderen hentydede med et Ord til det forefaldne.

Efter Bordet gik Jakobe og Per ned i Haven. De holdt hinanden under Armen; men trods Forsoningen ude i Skoven vilde den gamle Fortrolighed ikke rigtig indfinde sig igen. Af Frygt for at komme til at sige noget, der kunde genopvække Striden fra før, fortav de deres Tanker for hinanden og talte om ligegyldige Ting. Jakobe kunde derfor heller ikke nu faa sig til at berøre Spørgsmaalet om deres Forlovelses Offentliggørelse, endsige til at betro ham sin Formodning om sin Tilstand; og Per kunde paa sin Side ikke overvinde sig til at fortælle hende om sin Familjes Bosættelse i København, af hvilken han, trods Formiddagens store Begivenheder, stadig var meget optaget.

Desuden gik han i Uro for, at Nanny skulde dukke op herude. Der var ved Middagsbordet bleven talt om, at hun af Hensyn til Selskabet den næste Dag vilde komme om Aftenen og overnatte her. Hele Tiden gik han derfor med et spidset Øre vendt op imod Villaen og maatte samtidigt passe paa, at Jakobe ikke mærkede hans Adspredthed.

Tilsidst satte de sig paa Bænken nede ved Stranden, hvor der var Læ for den stærke Blæst. Det var omtrent i den samme Time, de havde opholdt sig her den foregaaende Dag; men det var en ganske anden Stemning, der hvilede over Naturen denne Aften. Indtil langt imod Nord var begge Kystlinjerne skarpt optrukne. Hveen traadte saa tydeligt frem, at man kunde se Søen brydes under Øens solluende Grusskrænter. Vinden var vestlig, og langs den sjællandske Kyst var Vandfladen næsten rolig, ja paa Steder, hvor Jordsmonnet bag Strandkanten højnede sig,

laa den aldeles spejlblank, saa Badebroer og Villahaver tegnede sig deri. Ude paa Dybet derimod gik sorteblaa Bølger med hvide Skumprikker. Nogle Lystbaade tumlede sig derude for halvrebede Sejl, mens en grønmalet Fragtdamper gik støt op gennem Løbet og varskoede Baadene med en hæs Dampfløjte. Den tykke Kulrøg, der blev hængende ned over den som en Sky, fangede Solnedgangsskæret og trak en lang, skummel Skygge henover Vandet.

Ved dette friske Søbillede kom Per til at mindes Fritjof. I Tankerne førtes han tilbage til Berlin, til de muntre Aftener med den gale Maler og hans forrykte Kunstbrødre i den hyggelige Stamknejpe i Leipzigerstrasse.

Han forstod i Grunden ikke selv, hvad det var, der havde tiltrukket ham hos disse Folk, saa han i et Øjeblik som dette formelig kunde føle Længsel efter deres Selskab. Han ansaae paa en vis Maade Fritjof for en Nar og manglede tilmed ganske Forstaaelse af hans store og gribende Kunst. Det havde jo heller slet ikke smigret ham, at hans Venner dernede havde ment at finde en vis Lighed imellem dem, ja endog havde antaget ham for Fritjofs Slægtning.

Uklart fornam han dog, at det var selve Fritjofs berygtede „Holdningsløshed", som tiltalte ham; at det var noget i hans Meningers og Handlingers lunefulde Vilkaarlighed, der virkede forførende paa ham her som Modsætning til Jakobes og den hele salomonske Familjes stive Ensidighed og upaavirkelige Sneverhed i Livsopfattelsen. Mens man paa „Skovbakken" altid havde sine Tanker og Domme ligefrem forlods færdige i en fast og afklaret Form, der svarede til noget i Hjemmets lyse og stilfulde men for ham saa stemningsgolde Stuer, havde Fritjof hver Dag kunnet forfægte en ny Anskuelse om den samme Ting og stadig med lige stor Overbevisning og med uformindsket Lidenskab. Mens den salomonske Slægt, trods et vist Hang til Ekstravagance, dog altid bevægede sig paa samme Side af Livet, nemlig den, der lod sig opfatte fornuftmæssig, havde Fritjofs vagabonderende Aand øjensynlig allerede adskillige Gange omsejlet Til-

værelsen og lidt Skibbrud baade paa dens Dag- og Natside for sluttelig at finde Lykken i selve sin Hvileløshed.

Per gav sig tilsidst til at tale om ham, og Jakobe fortalte da, at hun for nogle Dage siden havde set ham paa Østergade.

„Saa han er her i Byen!" sagde Per livlig interesseret. „Men han sagde i Efteraaret, at han vilde til Spanien og bosætte sig der. Han hadede Danmark, — „det nye Jødeland", som han kaldte det."

„Han har sikkert i Mellemtiden villet rejse til Alverdens Lande og villet bosætte sig i Alverdens Byer, — han kommer dog sjelden længere end en Dagsrejse fra København. Du veed maaske ikke engang, at han for Øjeblikket igen er begejstret Fremskridtsmand, ja revolutionær Brandtaler."

„Hvad siger du!"

„Siden Tyskerne har gjort Stads af ham, er han igen kommen paa Mode herhjemme. Med hans Antisemitisme er det nok ogsaa helt forbi. Markus Levi købte nemlig fornylig en hel Række af hans Billeder til en Samling — jeg tror for tyve Tusinde Kroner — og han skal nu være lutter Lovprisning af jødisk Foretagsomhed og den moderne Storindustris Velsignelser."

Per lo højt.

„Ja, det ligner ham! — Jeg traf ham jo i Efteraaret i Berlin, og trods alle hans Bravader kom jeg til at holde af ham. Men det er unægtelig lidt vanskeligt at udrede, hvor det egentlige Menneske i ham begynder og Komedianten og Vrøvlehovedet og Spekulanten og Posøren holder op. Det er, som om der er en halv Snes forskellige Personer i ham, der lever hver sit ganske selvstændige Liv. Men det er maaske i mere og mindre Grad Tilfældet med alle Mennesker ... i hvert Fald mellem os Nordboere."

Jakobe vilde ikke svare herpaa. Hun havde allerede under Pers Ophold i Berlin været lidt ilde tilmode ved hans Optagethed af Fritjof, der i hendes Øjne baade var en Nar og en Pjalt, en tragikomisk Falstaff, hvem den ødsle Natur i et mod Menneskene haansk Lune havde indblæst kunstnerisk Geni. Hun anerkendte hans store Evner og enestaaende Virtuositet; men

hun vilde ikke lade Talentet gælde som Undskyldning for Personlighedens Brøst. Hun mente tvertimod, at sjeldne Evner forpligtede; og hun saae en Forhaanelse af den virkelige Storhed og en Nedværdigelse ogsaa af Kunsten i den Overbærenhed, hvormed man i Almindelighed talte om Fritjofs ringe Menneskeværd.

— — Ligesom den foregaaende Dag tog Per tidligt bort. Han følte sig træt, og Jakobe forsøgte derfor ikke at holde paa ham. Nanny havde hidtil ikke vist sig. Hun kunde endnu komme med det sidste Tog; men just derfor brød Per op forinden.

Det blev dog sen Aften, før han naaede ind til Byen. Over Halmtorvet laa der endnu en svag Dæmring; men i Gaderne var der mørkt. Ved den ene Side af Pladsen lyste en lang Række Kafevinduer i en af de nyopførte, forlorne Pragtbygninger. Ved den anden tegnede den gamle Voldmølle sig spøgelseagtigt mod den gustne Himmelrand. Set nede fra Torvet lignede den en stor, tyk Troldkone, der med oprakte Arme nedslyngede Forbandelser over den moderne By.

Per gik ikke lige hjem. Saa træt han var, gav han efter for en Indskydelse, der ligesom havde ligget paa Lur under alle hans skiftende Tanker og Stemninger denne Dag og ventet paa dette Øjeblik for at overrumple ham. Langsomt — halvt modstræbende — gik han ud ad Vesterbro, der strakte sig mellem Lygterækkerne med sin sædvanlige støjende Aftenfærdsel.

Ved Bagerstræde drejede han bort fra Broen, ind i de stille Kvarterer omkring Gammel Kongevej. Snart stod han ved Hjørnet af den Gade, hvor hans Moder boede. For ikke at blive genkendt, dersom han skulde møde nogen af Familjen, havde han slaaet Frakkekraven op og trykket Hatten ned i Panden. Foreløbig var der nu ikke et Menneske at se. Først gik han paa den Side af Gaden, hvor Huset skulde ligge; men da han havde fundet det, skraaede han over Kørebanen og stillede sig op paa det modsatte Fortov et Sted, hvor der var Skygge.

Her stod han nu og saae op og ned ad en almindelig, tarvelig, fireetages Bygning med Smaalejligheder paa tre-fire Værelser. Hans Øjne havde straks søgt Vinduerne paa anden Sal tilvenstre

for Indgangsdøren; men her var ikke andet at se end en Række overmalede Ruder. Han maatte altsaa have husket forkert. Lejligheden deroppe var aabenbart ubeboet og under Reparation. Saa faldt det ham ind, at saaledes som Trappegangen øjensynlig var lagt i Huset, maatte en Lejlighed „tilvenstre" — som der havde staaet i Søsterens Bekendtgørelse — ligge tilhøjre for Indgangsdøren, naar man betragtede den nede fra Gaden.

Der, hvor han nu flyttede sine Øjne hen, saaes der et svagt Lys bag et af Vinduerne. I den tilstødende Stue var Gardinet ikke nedrullet, og han kunde et Sted oppe under Loftet se en smal Lysstribe, der maatte hidrøre fra, at Døren ind til det oplyste Værelse stod paaklem. Men forgæves anstrengte han sig for ellers at skimte noget derinde, og han kunde desuden ligesom ikke faa sig til at tro, at hans Moder virkelig boede der i dette vildfremmede Hus.

Da fik han Øje paa en Ting, der stod mellem et Par Urtepotter i Vindueskarmen, — og i det samme strømmede Blodet ham voldsomt til Hjertet. Han havde genkendt sin Moders lille røde Træballe til Garnnøgler, den han kunde huske, fra han var saa lille, at den havde syntes ham et formeligt Dyb.

Et Øjeblik efter gled der en Skygge over Rullegardinet deroppe.

„Maaske var det Moder" — tænkte han og kom pludselig til at skudre i Nattekulden.

Efter nogle Minuters Forløb viste Skyggen sig igen men saa flygtigt og utydeligt, at han end ikke kunde afgøre, om det var Skyggen af en Mand eller af en Kvinde. Da der i det samme hørtes Stemmer fra et højrøstet Selskab, der nærmede sig nede i Gaden, gik han bort.

Langsomt vendte han tilbage til Byen ad den Vej, han var kommen.

Da han naaede Hotellet, følte han trods sin helt pinefulde Træthed en saadan Ulyst til, ja næsten Skræk for at komme op til Ensomheden i det fremmede Kammer, at han vendte om i Porten og drev over i Kafeen paa den modsatte Side af Torvet.

Her satte han sig hen i en Krog ved et Glas Øl og søgte at samle sig lidt.

Først her, under den endelige Opgørelse af Dagens Resultater, da Spørgsmaalet om, hvad han nu skulde gribe til, ikke længer lod sig affærdige med en Talemaade, gik det tilfulde op for ham, hvor store Vanskeligheder han havde beredt sig. Han stod nu igen paa bar Bund, følte paany et stort, tomt og truende Rum omkring sig og øjnede ikke en Tilflugt. — — Jo, der var dog een. Oberst Bjerregrav. — — Ja, der var i Nødsfald endnu een. Den gale Baronesse.

Det vilde med andre Ord sige: han maatte som Dyhring og saa mange andre ofre sin Selvstændighed, gilde sit eget Jeg og gøre sig til Offentlighedens Eunuk; eller han maatte gaa i Lære hos Max Bernhardt, maatte med Omsigt udvælge sig et værgeløst Offer og koldblodigt udplyndre det. Jakobe havde ogsaa i den Henseende haft Ret. Der var vistnok ingen andre Udveje. „Og vil man Maalet, maa man ogsaa ville Midlerne."

Nej — han blev nødt til at indrømme det — der var ikke det Stof i ham til en Verdenserobrer, som han havde troet. Han kunde ikke overvinde sig til at betale, hvad den store Lykke kostede. Eller rettere: det gik ham med Navnkundigheden og Magtfølelsen, som det før var gaaet ham med andre af Livets højt besungne Tillokkelser, de tabte paa nærmere Hold i Værdi for ham. Han fandt den Pris, de stod i, altfor latterlig høj.

Der var En, han kom til at tænke paa i denne Sammenhæng ... salig Neergaard. Hvordan var det, han havde sagt i sin profetiske Tale hin Dødsnat? — —

Glasdøren ud til Torvet blev i det samme slaaet op. Og ind traadte en to Meter høj, graaskægget Skikkelse i en lys Kappe og med en Kæp lagt som et Slagsværd op paa Skuldren, — Fritjof!

I sin glade Overraskelse havde Per nær raabt Navnet højt. Men som han vilde rejse sig op for at give sig tilkende, fik han pludselig Betænkeligheder og blev siddende. Han tog endogsaa en Avis og gemte sig bag den, mens Fritjof skred forbi ind i det tilstødende Værelse.

Det var en vis Undseelse, der fik ham til at skjule sig. Det gik i det hele klart op for ham, at han ikke vilde kunne udholde at blive her i Byen, hvor han overalt udsattes for den Slags pinlige Møder. Med formelig Rædsel tænkte han paa den store Festlighed, der næste Dag skulde afholdes paa „Skovbakken", og hvortil næsten hele den salomonske Familjes Omgangskres var indbudt. Det daglige Samvær med Svigerforældrene vilde under de nuværende Forhold heller ikke være opmuntrende for ham, og han havde jo i Virkeligheden ikke mere at gøre her. Den Agitation, han havde bestemt sig til at genoptage, hvad enten det nu blev med et nyt Stridsskrift eller med en Række Avisartikler, kunde han lige saa godt, ja maaske allerbedst føre fra Udlandet. Og saa var der jo dette med Nanny ... og det andet ... dette uforudsete, at Moderen netop skulde være kommen her til Byen.

Ja, han maatte rejse igen. Og helst saa snart som muligt. Endnu den næste Dag vilde han tale med Jakobe derom. Forresten havde det jo ogsaa hele Tiden været Meningen, at han kun skulde opholde sig her ganske midlertidigt.

Han drak ud af sit Glas og gik bort.

Idet han fra Kafeens Støj og stærke Lys kom ud paa den store, øde Plads, faldt hans Øje paa den gamle Voldmølle. Uden at vide af det blev han et Øjeblik staaende midt paa Torvet, uvilkaarligt fængslet af den melankolske Stemning, der hvilede over den spøgelseagtige Levning fra Fortiden.

Saa gik han langsomt hjem til Hotellet.

SYTTENDE KAPITEL

Det gik ikke ofte paa, at Philip Salomons indbød til virkeligt Selskab; men skete dette, var det altid i stor Stil. Ivan — Familjens beskikkede Ceremonimester — udfærdigede ved saadanne Lejligheder lang Tid i Forvejen et formeligt Festprogram, som han forelagde Forældrene til Godkendelse, og han sørgede altid for en eller anden Overraskelse, paa hvilken han — som han sagde — „kunde opbygge Succes'en", enten det nu var en særlig pragtfuld Blomsterudsmykning af Værelserne eller et originalt Indfald til Efterretten — eller til Kotillonen, ifald Talen var om Bal.

Han havde dennegang gjort sig ganske særlige Anstrengelser. I det Haab, at Festen — foruden at være til Ære for de hjemvendte Nygifte — skulde kunne blive en Indvielseshøjtidelighed for Pers Storværk, havde han foreslaaet at illuminere Haven og at afbrænde et Fyrværkeri, hvad Philip Salomon imidlertid paa det bestemteste havde modsat sig. Han havde dog faaet Lov til at ophænge nogle Lysballoner i Træerne ud mod Vandet, hvad der efter hans Mening vilde være af grandios Virkning. Desuden havde han en meget stor Overraskelse i Baghaanden. Han kaldte det for Festens *clou*.

Endnu før Udsmykningen af Stuerne var helt færdig, og mens Familjens forskellige Medlemmer opholdt sig i Sovekamrene i Færd med Omklædningen, indfandt Per sig. Han havde glemt at forhøre sig om, til hvilket Klokkeslet der var bleven indbudt, og havde nu det Uheld at komme en Timestid for tidlig.

Han var i Forvejen i meget daarligt Lune. Han havde ved sin Hjemkomst om Natten fundet en stor Papirrulle paa sit Bord.

gelse gjorde ham efterhaanden nervøs. Hans Selvtillid, der i den sidste Tid havde faaet saa mange slemme Stød, blev her for Alvor rokket. Han havde siddet hjemme hele Dagen, mere og mere febrilsk i sin Iver for at ændre og forbedre. Der var tilsidst slet ingenting, der kunde staa for hans Kritik, og trods alle Anstrengelser lykkedes det ham ikke at komme paa en eneste virkelig god Ide. Den Tankernes Myrekryben i Hjernen og Fingerspidserne, han altid før havde følt, naar han sad over for sine Papirer, udeblev ganske. For første Gang fik Afmagtsfølelsen rigtig Tag i ham og lod ham smage den Gru, der minder om Dødens.

Her gik han nu med formørket Mine utaalmodig frem og tilbage paa Terrassen foran Havesalen. Han saae iøvrigt pyntelig nok ud. Han bar en moderne Selskabsdragt med hvid Atlaskes Vest og et overbroderet Skjortebryst, hvori der glimtede et Par Diamantknapper (en Gave fra Jakobe). Det maskinklippede Haar, der dækkede Hovedet som et mørkt Fløjl, var efter en nyskabt, evropæisk Mode afraget bagtil over Halsen for at fremhæve Nakkens Muskler. De smaa Moustacher var paa Officersvis snoet opad, og Hageskægget, der var bleven stadig mindre under hans Udenlandsfærd, bestod nu kun af en Fip nedenfor Underlæben.

... Pludselig hørte han et Silkeslæb rasle inde i Havesalen. Da han vendte sig om, stod Nanny foroverbøjet i Døraabningen og saae sig ivrig omkring.

Hun havde godt vidst, at han var kommen. Oppe fra sit Værelse havde hun set ham køre gennem Porten, og hun havde netop skyndt sig med sin Paaklædning for at kunne være hernede lidt før de andre.

Kun flygtigt viste hun sig i Døren, sendte ham herfra et tilsyneladende adspredt Nik og trak sig straks igen tilbage, som om hun gik og søgte efter noget.

Per blev staaende og saae efter hende. Hun havde hele denne Dag været saa uendelig langt borte fra hans Tanker.

Efter nogle Øjeblikkes Tøven fulgte han efter hende.

„Leder De efter noget? Kan jeg ikke være Dem til Hjælp?“

„Aa Tak, det er ingenting," sagde hun men blev dog ved at lade, som om hun søgte. „Det er bare min Handskeknapper, jeg har forlagt. Men det er ganske ligegyldigt. Jeg var inde og laante Jakobes. — Det lader til, at vi er kommen i god Tid," tilføjede hun efter en Pavse.

„Ja, j e g har været her en hel Time snart."

„Aa — Stakkel dog!" sagde hun og sendte ham et medfølende Blik over den nøgne Skulder.

Per stod igen et Øjeblik tvivlraadig. Saa traadte han besluttet hen til hende, bukkede og sagde, idet han med spøgefuld Artighed bød hende Armen:

„Ja, da Selskabet altsaa nu er begyndt at samles, tør jeg maaske udbede mig den Ære —."

Hun saa hurtigt op paa ham med et sky Blik, som om hun frygtede for, at der skulde ligge en skjult Hentydning i hans Ord. Derpaa slog hun med træt Mine sin Vifte ud, som gad hun alligevel ikke have Betænkeligheder, tog hans Arm og sagde med bortvendt Ansigt:

„De har Ret! Lad os lade, som om vi morer os."

„Jeg synes ikke, den naadige Frue er rigtig i Humør idag," sagde han, da de var kommen ind i det tilstødende Værelse, et hvidlakeret og forgyldt Kabinet i Rokokostil. „Er der gaaet Dem noget imod?"

„Ikke Spor! Jeg vilde bare ønske, at denne væmmelige Dag vel var overstaaet."

„Hvorfor?"

„Jeg hader Selskaber!"

„Saa-aa. Det overrasker mig egentlig. Er d e t ikke noget nyt?"

„Det kan saamænd gerne være. Men jeg er jo ogsaa en anden nu. Man er bleven Madamme. Inden man veed et Ord af det, er man vel Bedstemo'er."

„Ja se, den sidste Værdighed opnaaes nu ikke uden visse forudgaaende Formaliteter. — Skal vi ikke nedlade os?"

Han var standset foran en lille silkebetrukken Sofa og gjorde en Haandbevægelse ned imod den.

„Eller er De bange for at faa Deres Kjole krøllet, inden Selskabet kommer?“ tilføjede han, da hun tøvede med at sætte sig.

Hun forvirrede ham igen ved at skotte op til ham, som om hun anede en skjult og dristig Mening i hans Bemærkning. Uden at svare bredte hun derpaa sin Kjole vifteformigt ud til Siden og tog Plads i det ene Sofahjørne.

„Kan De forstaa,“ sagde han efter at have slaaet sig ned ved Siden af hende, „kan De rigtig begribe, at det ikke er mere end otte Dage, siden vi skiltes i Rom?“

„Aa jo — hvorfor ikke?“

„Har De ikke en Fornemmelse af, at der er gaaet en lille Evighed, siden vi den Formiddag sagde Farvel til hinanden ... De husker ... paa Banegaarden dernede?“

Nanny stirrede en Stund som ganske uforstaaende ud i Luften og rystede afgørende paa Hovedet.

„Næ, det har jeg ikke tænkt paa.“

„Virkelig ikke?“

„Næ. — Der var forresten gyseligt i Rom. Ikke?“

„Synes De det? ... Det kunde man ellers ikke mærke paa Dem, da De var dernede.“

„Ikke det? Det kan saamænd gerne være.“

„De er med andre Ord glad ved nu at være kommen hjem igen?“

„Glad?“ — Nanny saae bort med en mat, selvopgivende Skuldertrækning. — „Jeg synes, der er rædsomt allevegne. Og allerværst hjemme.“

Per kom til at le.

„Hør, De er virkelig aldeles umulig idag. Hvem i Alverden har dog — —?“

„Hvad det var, jeg vilde sige,“ afbrød hun ham med forstilt Nervøsitet, „De syntes jo saa mageløst godt om Rom. De var vist i Grunden helt begejstret.“

„Paa en Maade ja. Men skal jeg sige Sandheden, saa tabte dog Byen ikke saa lidt i Interesse, efter at De — og Deres Mand naturligvis — var rejst. Jeg brød jo ogsaa op derfra et Par Dage senere.“

Efter disse Ord sad Nanny et Øjeblik tavs og saae ned paa

sin Vifte, mens et tungt Smil med stor Kunst blev listet henover hendes Læber. Saa løftede hun langsomt sine dejlige Øjne op imod ham med et af disse bløde, talende Blikke, der virkede paa ham som et dulgt Kærtegn.

Der begyndte for Alvor at komme Uro over Per. Han var igen aldeles bedaaret af hendes Person. Men hun havde nu ogsaa anstrengt sig til det yderste, for at hendes Skønhed denne Dag kunde udfolde sig med fuld Bravur. Hun havde klædt sig i sin Yndlingsfarve, den straalende gyldengule, der stod saa prægtig til hendes østerlandske Lød og sorte Haar; og paa Japaneserinders Vis havde hun redt Nakkehaaret stejlt opad og fæstet det over Issen med en høj Skildpaddeskam. Ved det nøgne Bryst vuggede et Par store, mørkerøde Roser.

Per maatte ligefrem lægge Baand paa sig for ikke at blive nærgaaende. Nanny mærkede det og var paa sin Post, — ogsaa overfor sig selv. Hun følte godt, at Spillet var ret voveligt for hende. Men dette ydmygede hende ikke længer, — det forhøjede blot Spændingens Nydelse. Nogen overhængende Fare mente hun da heller ikke, at der foreløbig var. Om det ogsaa et enkelt Nu kunde syde i hende af Lyst til at slaa Armene om hans Hals og smage paa hans røde Mund, faldt det hende dog ikke ind at gøre det. Dertil havde hun stadig sin Overlegenhedsfølelse altfor kær. Den Tanke for Alvor at være Dyhring utro laa hende i det hele fjern. Ganske vist, hun kunde mangen Gang være rasende paa ham for hans paatagne eller virkelige Ligegyldighed og lejlighedsvis heller ikke være bange for at sige ham det; men hun var alligevel altfor stolt af ham til at ville udsætte sig for at blive forskudt. Daglig svulmede hendes Hjerte af Fryd ved at mærke, hvordan den hele By, lige fra Ministrene til Sangerindeknejpernes Damer, bejlede til hans Gunst, og hun gjorde sig de største Forhaabninger om, hvad hun engang vilde kunne naa i sin Egenskab af en saadan Mands Kone.

Ganske hensigtsløs var hendes fortsatte Leg med Per alligevel ikke. Hun kunde endog sige, at hun havde en rimelig og fornuftig Grund til den. Hun vidste fra lignende Tilfælde, hvor en Mand havde faaet et større Herredømme over hende, end hun

brød sig om, at dersom det blot kunde lykkes hende at lokke ham helt hen til den farlige Afgrund og her se Svimmelheden gribe ham, vilde det i samme Øjeblik være forbi med hendes egen Betagethed. Hendes egen Lyst vilde i samme Øjeblik fuldtud tilfredsstilles, og med Sindsro kunde hun se ham dumpe.

De var bleven forstyrrede af Husjomfruen og en af Pigerne, som havde noget at ordne derinde i Kabinettet. Per var igen rykket lidt længere bort fra hende, og de talte en Tid om ligegyldige Ting.

Pludselig, endnu mens Tjenestefolkene var i Stuen, udbrød Nanny:

„Men hvor mon Jakobe bliver af? Hun veed dog vist nu, at De er kommen. Og hun var næsten færdig, da jeg før var inde hos hende."

Per svarede ingenting hertil. Han vilde helst ikke ind paa det Emne.

Men Nanny fortsatte: „De skal forresten glæde Dem til at se hende. Hun ser storartet ud i sin nye Kjole. — Maaske er det Dem selv, der har valgt den til hende?"

„Jeg? ... Næ!" mumlede Per uvillig.

„Nej, det er sandt. Jakobe maa jo have bestilt den, før De kom. Men saa har hun da vist valgt den efter Deres Smag. Har hun ikke talt om det?"

„Næ, ... det husker jeg i hvert Tilfælde ikke."

„Saa skal det altsaa være en Overraskelse."

Per svarede ingenting. Han var pludselig bleven fraværende, helt borte i sine Tanker, mens han stirrede paa hende med et Blik, der var saa meget mere talende. Alt, hvad han endnu havde tilbage af Oprørsaand og Fribytterlyst, rejste sig i ham under Indtrykket af hendes Legemes Pragt. Ogsaa hans onde Lune, den Utilfredshed med sig selv, som han gerne vilde skjule for Eftertanken, æggede ham op til at tumle ud i et nyt Eventyr. Han droges til hende som til det Bedøvelsesmiddel, han nu igen trængte til for at faa sit Sind i Ligevægt; og han følte, at netop h u n vilde kunne iskænke en saadan stærk og hidsende Selvforglemmelsens Drik, som nu behøvedes. Hensynet til Jakobe

maatte her vige. Hun havde jo selv givet ham Anvisningen. Vilde man Maalet, maatte man ogsaa ville Midlet.

Han havde efter Tjenestefolkenes Bortgang paany nærmet sig Nanny. Idet han atter gav sig til at tale om Rom og om deres Afsked der, lagde han helt fortroligt en Haand op paa Sofaryggen bagved hende. Og nu gik det hende som hin Dag paa Køreturen over Janiculus: denne uventet dristige Tilnærmelse gjorde hende igen mindre sikker paa sig selv, og hun flyttede sig urolig paa Sædet.

Der var desuden noget i hans Blik, der vakte Erindringen om en Drøm, hun havde haft en Nat under Hjemrejsen fra Italien, ... en af disse sære, uhyggelige, vellystfulde Drømme, hvoraf hun altid vaagnede med en forfærdelig Hovedpine. Hun havde et Par Dage forinden besøgt en zoologisk Have og været meget optaget af en stor, gulflammet Tiger. Denne kom nu krybende over Gulvet hen til hendes Seng og gav sig til at lege med hende og stryge sig kælent op ad hende med sin bløde Pels. Tilsidst lagde den sig med hele sin Vægt paa hendes Bryst; og pludselig genkendte hun i Dyrets Øjne Pers stirrende Blik ...

„Kan De huske, at der faldt en Rose ud af Deres Buket, dengang Toget kørte?“ spurgte Per. „Jeg tog den op og gemte den, og jeg har den endnu.“

„Herregud! Den var saamænd ikke saa megen Stads værd.“

„Det kommer dog an paa. — Den faldt i al Fald fra to saa nydelige Hænder.“

Uden at vide det havde Per her sagt hende noget af det, hun allergernest hørte. Hendes Hænder var hendes saarbare Punkt. De var ganske vist paa ingen Maade uskønne; men hun havde dog vanskeligt ved at skjule for sig selv, at de var noget for korte i Fingrene.

„Jeg synes, De skulde gemme Deres Komplimenter til Jakobe,“ vedblev hun og skiftede atter Stilling under sine forgæves Forsøg paa at undgaa hans stirrende Blik.

„Hvorfor det?“ spurgte han og stormede nu løs paa Lykke og Fromme. „Skulde det virkelig være en Forbrydelse at sige til en smuk Dame, at hun er smuk. Skulde jeg maaske lyve for

Dem, kære Svigerinde, og sige, at jeg ikke ansaae Dem for den mest fuldendt skønne ... den mest forbryderisk farlige Kvinde, jeg har mødt. Hvad skulde det desuden hjælpe til? De veed det jo dog. Jeg har jo engang i Overmod gjort mig forfængelige Forhaabninger ... hvad De vistnok ikke kunde undgaa at mærke. Naa, lad os ikke tale om disse gamle Skader! De vilde ikke have mig. Og jeg maatte resignere. De var antageligvis for smuk for mig!"

Han blev med eet bange for at være gaaet for hastig til Værks. Han syntes — hvad der ogsaa var rigtigt — at have set et forbifarende Glimt af Had i hendes Øjne, og det begyndte at lumre ham om Ørene ved Tanken om, hvad der vilde kunne ske, dersom Angrebet mislykkedes for ham.

Da følte han pludselig sin Hals omslynget af hendes Arme og et Par hede Læber paa sin Mund.

Det stod ikke paa mere end et Nu. Før han fik sig besindet, havde Nanny hurtigt rejst sig og var flygtet hen til Vinduet. Her blev hun staaende med Ryggen til ham og holdt i Befippelse en Haand op til Kinden, som om hun havde faaet et Slag paa den.

I det samme hørtes Ivans kommanderende Stemme ude fra Forstuen, og umiddelbart efter kom han selv kurende gennem Værelset paa sine travle smaa Ben ligesom et Stykke optrukket mekanisk Legetøj. Med en Mine som en Hærfører, der ordner sin Arme til Slag, foer han afsted, fulgt i Hælene af sin Stab: et Par stærkt galonerede Lejetjenere og en bluseklædt Dekoratør.

Da han fik Øje paa de to, der ganske udenfor Festprogrammet havde gemt sig her i Kabinettet, standsede han et Sekund.

„Modtagelsen finder Sted i Salonen!" forkyndte han, hvorpaa han rutsjede videre med sine Hjælpere, der grinede til hinanden bag hans Ryg.

Hverken Nanny eller Per havde rørt sig. Men nu rejste Per sig — endnu halvt uforstaaende og fortumlet.

Ved Lyden af hans Skridt vendte hun sig om og standsede ham med et Øjekast, der ganske vist var ulykkeligt og skamfuldt, men som dog meget afgørende, ja forbitret forbød ham

at komme nærmere. Og da der nu hørtes flere Stemmer inde fra Havesalen, blev hun et Øjeblik ganske hvid af Angst og skyndte sig forbi ham med bøjet Hoved.

Henne ved Døren standsede hun igen, saae sig tilbage og sagde med halv Stemme, idet hun holdt den sammenfoldede Vifte op for Munden:

„Dersom De vover at sige noget til nogen om, hvad De her har tilladt Dem, saa —"

„Hvad saa? ... Hvad saa, Nanny?" spurgte Per, der nu var lutter Glød.

„Saa —" fortsatte hun med en hykkelsk Forjættelse i sine dejlige Øjne, „saa — bliver vi to aldrig gode Venner."

* * *

Det var Philip Salomon og hans Kone, hvis Stemmer de havde hørt. De gik inde i Havesalen med hinanden under Armen; og den store, kloge Børsmand saa helt enfoldig ud af Henrykkelse over sin Lea, der bar en kostbar, vinrød Dragt med pragtfulde Kniplinger. Men da han fik Øje paa Per, der nu kom ind fra Kabinettet, forsvandt Smilet fra hans Ansigt.

Han var bleven erindret om det pinefulde Hverv, der forestod ham: at offentliggøre sin Datters Forlovelse med dette i hans Øjne ganske ubrugelige og unyttige Menneske. Han havde haft i Sinde at tale til Per derom allerede den foregaaende Dag; men efter at have erfaret hans Bedrifter hos Max Bernhardt havde han ikke kunnet overvinde sig dertil. Og det gik ham ikke anderledes nu. Han kunde end ikke faa sig til at række sin tilkommende Svigersøn Haanden, — hvad Pers Mine forøvrigt heller ikke indbød ham til.

Nu kom Ivan igen farende som et Spilleværk, dennegang for at overbevise sig om, at alle var samlede. Den første Vogn var nemlig kørt for Døren. Smaabørnene var et Øjeblik i Forvejen kommen springende ind i deres hvide Pynt. Ogsaa Rosalie var kommen tilstede. Derimod manglede stadig Jakobe. Der var til-

stødt hende et Toilette-Uheld. Uvant, som hun var, med at gøre noget videre ud af sin Paaklædning havde hun under sine Bestræbelser for at faa Kjolelivet til at sidde handlet saa ilde med det, at hun tilsidst i Fortvivlelse maatte kalde en af Pigerne til Hjælp.

Halvdelen af Gæsterne var allerede kommen, inden hun viste sig.

Nanny, der havde sørget for at holde sig i Nærheden af Per for at kunne iagttage hans Ansigtsudtryk i det Øjeblik, han saae Jakobe, fik virkelig megen Fornøjelse af sin underfundig anbragte lille Sprængmine. Per blev pludselig ganske graa i Ansigtet af Raseri.

Jakobe havde nemlig haft det uheldige Indfald at lade sin Kjole sy med et endog temmelig dybt udskaaret Liv, hvad hun absolut ikke havde Figur til. Den erotiske Betagethed, hvori hun havde ventet sin Brudgom, tilligemed visse, lykkelige Erindringer fra deres Elskovsmøde havde forledt hende til denne Ubesindighed; men hun ramte her Per paa hans mest følsomme Punkt. Han havde lagt Mærke til, at et Par Herrer havde trukket paa Smilebaandet af hende, da hun kom ind, og han vilde derfor i Begyndelsen slet ikke se til den Side, hvor hun var.

Imidlertid blev der ved at strømme Gæster ind fra den store Forhal, hvor Stuepiger og Lejetjenere havde travlt med at hjælpe Folk af med Overtøjet. Vogn efter Vogn kørte op for den tæppebelagte Trappe, mens der ude paa Strandvejen dannede sig en lang Række af Herskabsekvipager og Hyrevogne, som Skridt for Skridt og under uendelige Standsninger bevægede sig fremad mod Villaen.

Der var tilsidst samlet henved et Hundrede Mennesker i Havesalen og de to tilstødende Kabinetter.

Det var naturligvis særlig Finansverdenen, der var repræsenteret, hvad man ogsaa nok kunde se paa Værdien af Damernes Smykker; men forresten saaes der baade Universitetsprofessorer, Læger, Kunstnere og Skribenter. Størsteparten af de ganske unge Damer mødte balklædte, fordi de vidste, at der skulde

danses; men ogsaa adskillige af de ældre, navnlig blandt de jødiske Damer, havde uden Sky ladet Skræderinden afsløre saa meget af deres Skønhed, som Lejligheden og Øjeblikkets fordomsfrie Mode tilstod.

Af det forulykkede Frihavns-Konsortium, hvis Medlemmer alle var bleven indbudt, havde de fleste sendt Afbud, hvad Ivan efter Gaarsdagens Begivenhed kun havde ventet. Alene den „forhenværende Proprietær", Hr. Nørrehave, havde givet Møde, og hans landlige Skikkelse med den store Guldhalskæde og de dobbeltsaalede Støvler vakte en vis forbavset Opsigt i den elegante Forsamling.

Ivan, der tilfældig havde set ham komme kørende i en Droske sammen med den københavnske Selskabsløve, Overretssagfører Hasselager, undrede sig over dette Kompagniskab, og den Tanke slog ned i ham, om de to skulde have Planer for med Per. Han mindedes, at Hr. Nørrehave ved Mødet den foregaaende Dag havde vist nogen Misfornøjelse med den hovedkulds Afslutning af Forhandlingerne; og hvad Overretssagføreren angik, saa hørte han til de unge, hidsigt opadstræbende Forretningsmænd, der havde taget Max Bernhardt til Forbillede, saa det var jo ikke urimeligt, om han kunde føle sig fristet til et Forsøg paa at gennemføre, hvad selve Mesteren havde maattet opgive.

Af Familjens sædvanlige Gæster, dens saakaldte „Søndagsfremmede", saaes Aron Israel og — ragende op over alle andre — Kandidat Balling, Literaturhistorikeren, Citatbeholderen, der som Bibelens magre Køer slugte sine Kolleger uden derfor at blive federe. Den første havde forputtet sin lille nervøse Skikkelse i en Krog, hvor hans mange Venner dog straks fandt ham. Balling derimod havde anbragt sig paa en iøjnefaldende Plads opad en Dørkarm; men trods sin fabelagtige Længde og sin interessante Mavekatars-Bleghed havde han her som i Literaturen det Uheld at forblive ganske upaaagtet. Om det saa var Rosalie, som dog i sin Tid havde følt sig beæret af hans Efterstræbelser, gik hun ham forbi med en Veninde under Armen uden at opdage ham. Og den lille, spinkle, endnu ikke sejstenaarige Pige,

der allerede var paaklædt helt som Dame, brugte dog ellers sine Øjne godt!

Per var efterhaanden bleven Genstand for en Del Opmærksomhed, endda for mere, end han ved denne Lejlighed brød sig om. Hans støtte, solbrunede Skikkelse var nu ogsaa af god Virkning her imellem de mange Kontor- og Stuemenneskers vinterblege Ansigter. De fleste vidste desuden nu, i hvilket Forhold han stod til det salomonske Hus, og mange af de Tilstedeværende saae ham her for første Gang. De iblandt dem, der overhovedet kendte noget til ham og f. Eks. havde hørt om hans Bog, var overraskede over hans Ungdom. De havde ogsaa tænkt sig ham mere i Digterstil og blev forundret over at træffe en Mand, der virkelig nok kunde se ud som en Vejbryder og Fremtidsminør.

Ingen Person i Selskabet samlede dog Opmærksomheden som Dr. Nathan. Han opholdt sig udenfor paa Terrassen, hvor han stod omringet af en Flok beundrende Damer og Herrer, der alle lo og var meget højrøstede. Man havde æsket hans Mening om en nylig udkommen Bog, der havde vakt en Del Opsigt, et stort Digt med Titlen „En Jakobskamp". Digtets Forfatter var Poul Berger, hin unge Lyriker med det grimme Ansigt, som i sin Tid havde været en hyppig Gæst der i Huset og hørte til Nannys mange ulykkelige Tilbedere.

Denne Mand havde hidtil som Skribent tilhørt den Kres af frie Aander, der havde samlet sig om Dr. Nathan og søgt Beskyttelse under hans Avtoritet. Hans Poesier havde røbet en sproglig Finsans, der mindede om selve Enevoldsen, men havde samtidig aabenbaret en uhyggelig, spøgelseagtig Brist paa Personlighed. Han havde af hin Mester lært at sidde taalmodigt og pille med et Rim og nusse et Adjektiv; og i en Række smaa bitte Bøger, som Aar for Aar var bleven tyndere og mere blegsotige, havde han stadig genfortalt sin triste Ungdomshistorie under Form af en Digtning, hvis Tone svingede holdningsløst mellem Klynkevornhed og krampagtig Titantrods. Saa hændte det for et Aarstid siden, at han udgav en Bog, som selv hans Venner og

Velyndere ikke kunde rose, og dette var mere, end Titanen kunde bære. Han forsvandt pludselig fra København, og i lang Tid hørte Ingen noget til ham. Men en skøn Dag rygtedes det, at han havde gemt sig ovre i en lille jysk Landsby, hvor han levede som Eneboer i en fattig Stue, bortvendt fra Verden, alene optaget af at grunde over sin Skæbne. Herfra var det ogsaa, at han nu havde udsendt sin opsigtsvækkende Bog, hvor han straks i et Forord offentlig brændemærkede sin oprørske Fortid og erklærede, at han efter en aandelig Kamp havde fundet Lykke og Fred i Kristendommens ydmyge Lydighed.

Mens der ellers blandt hans forrige Venner viste sig ringe Tillid til Oprigtigheden af denne Omvendelse, hævdede Nathan nu, at en saadan Religiøsitet, der var fremavlet af krænket literær Forfængelighed og Hævngerrighed og utilfredsstillet Brynde, sikkert var ægte nok. Ja, efter hans Mening var denne Omvendelses Tilblivelseshistorie endog typisk, hvad han under megen Munterhed søgte at bevise ved at fremdrage en Række oplysende Eksempler hentede fra de berømteste Kirkefædres egne Bekendelser, lige ned til Grundtvigs.

Forresten bar Digtet selv meget tydelige Vidnesbyrd om Værdien af det Gennembrud, der var foregaaet hos dets Forfatter, ogsaa i hans Egenskab af Poet. Hvert Blad af den omfangsrige Bog vidnede om en Sindets Grebethed, en nyskabt Følelsens Styrke og Inderlighed, der havde fundet Udtryk i en bevidst og myndig Kunst. I den halve Snes Sange, hvoraf Digtet bestod, var der tegnet en Række Skumringsbilleder af det øde og tunge jyske Landskab og dets farvefattige Folkeliv, og det var gjort paa en saadan Maade, at Virkeligheden, skønt gengivet med endog yderliggaaende Naturtroskab, overalt følte som gennemstraalet af Lyset fra en usynlig Verden bag den. Og dette var just det for Folk mærkelige og overraskende ved Tingen, at han, som hidtil havde famlet saa umodent paa sin Sjæls Instrument, nu samtidig med, at han genvandt Barnetroen, havde fundet sin egen personlige Tone, og at denne tilmed var saa udpræget mandig, en Brysttone, fuld af Mørke og Malm, en Røst fra det Dybe ... fra det Underjordiske.

Men nu blev der Røre inde i Stuerne. Døren til Spisesalen var bleven slaaet op. Man begyndte at tage tilbords.

* * *

Umiddelbart før man gik til Bords, havde Philip Salomon gennem Ivan ladet Per vide, at han ansaa Lejligheden for passende til at deklarere Forlovelsen. Til Jakobe havde han samtidig selv talt derom, og da hun ikke svarede noget dertil, havde han opfattet Tavsheden som et selvforstaaeligt Samtykke. I Virkeligheden havde hun slet ingenting hørt. Hun havde ikke Tanke for andet end dette ene: at finde Forklaringen paa Pers forandrede Opførsel overfor hende.

Det varede nu ikke længe, før hun kom paa rette Spor. Skønt Per tog flittigt til Flaskerne, lykkedes det ham ikke at skjule sin Uro. Skraas overfor ham sad nemlig Nanny og morede sig kosteligt med en anden Herre. Hun havde naturligvis sin Mand tilbords; men hun havde sørget for at faa en af sine Tilbedere, den forhenværende Kavaleriløjnant, nu Assuranceagent Hansen-Iversen, anbragt ved den anden Side; og det var med ham, hun hele Tiden underholdt sig.

Engang imellem lagde hun rigtignok Kinden kælent ned paa sin Mands Skulder i den tydelige Hensigt at holde ham skadesløs. Og Dyhring følte sig øjensynlig heller ikke brøstholden men besvarede hendes Ømhedsytringer med en naadig Blinken.

Det var dog ikke, fordi han var saa uforstaaende, som hun mente; men han var temmelig sikker paa, at hun ikke vilde misbruge sin Frihed til i Smug at overskride Grænsen for, hvad han kunde tillade. Efter at have lært hendes Natur og Karakter nærmere at kende, og navnlig efter at han til yderligere Beroligelse for sig selv behændigt havde opkildret hendes Ærgerrighed og udmalet et Fremtidsperspektiv for hende, der endte i selve Hoffets Sale, følte han sig overbevist om, at hun vilde vogte sig for det blotte Skin af Skandale. Hvor stor Fristelsen maaske end kunde være for hende, vilde det sikkert gaa hende,

som naar hun i Butikerne vedblev lystent at omkrese og befingre en eller anden Ting, som havde opvakt hendes Behag, — hun lod den uvægerlig ligge, saasnart der var Tale om, at hun selv kunde komme til at betale den.

Ikke en eneste Gang saae hun over til Per. Forgæves sad han og ventede paa et lønligt tilkastet Blik. Han var og blev som Luft for hende.

At hendes Optagethed af Løjtnanten kunde være Forstillelse, et Skalkeskjul, den Tanke faldt ham vel nok ind, men den stillede ham ikke tilfreds. Forøvrigt gjorde hendes Munterhed heller slet ikke Indtryk af at være tillavet, og han var oprigtig forarget.

Hertil kom nu noget andet.

Straks efter, at Philip Salomon havde udbragt de Nygiftes Skaal, slog han igen til Lyd for at kundgøre Forlovelsen. Han gjorde det saa kort som muligt; men alligevel — og skønt de fleste var forberedte — vakte hans Meddelelse en livlig Bevægelse rundtom ved Bordet.

Idet nu Per rejste sig for med Glasset i Haanden at modtage Selskabets Lykønskninger, og mens Luften omkring ham pludselig ligesom fyldtes og svulmede af hans Navn, kunde han ikke lade være med at tænke paa, at det ikke var for hans egen Skyld, man hyldede ham, men alene som Jakobes Tilkommende og som Philip Salomons vordende Svigersøn. Denne Tanke knugede hans sideniuske Selvfølelse og stemte ham ikke blidere overfor den hele Forsamling. Skønt det ikke blev ham helt bevidst, havde han aldrig saa stærkt som i disse Øjeblikke fornummet sin Slægts nedarvede Uvilje mod dette verdensglade, frimodigt nydende Selskab, der kaldte sig selv det gode. Lyden af den hundredstemmige Snakken, hvori der enkelte Steder blandede sig fremmede Tungemaal, lød i hans Øre som en Papegøjekoncert. Den Tid var længst forbi, da han som en Bondedreng lod sig blænde af Glansen fra dette Rigmands-Samfund. Han saae sig mere og mere ond paa alting. Bordets pragtfulde Blomsterudsmykning, der maatte have kostet flere hundrede Kroner; de vægtige Sølvopstandere og det øvrige,

kunstnerisk udførte Bordstel; de galonerede Tjenere og den uafladelige Skiften Tallerkener — alt var i hans Øjne bare Tegn paa jødisk Pralelyst.

Hidset op af Nannys Latter, der hørtes stadig mere overgiven gennem Larmen, gav han sig tilsidst Luft overfor Jakobe og sagde ligeud til hende, at han fandt den hele Fest opstyltet og taabelig.

Jakobe svarede ingenting. Fra det Øjeblik, hendes Mistanke til Søsteren var bleven vakt, havde hun overhovedet ikke talt til ham.

Nannys tilsyneladende Optagethed af den forhenværende Løjtnant førte ikke hende bag Lyset. Hun kendte sin Søster og vidste, at for hende bestod Nydelsen ved en Kærlighedsleg fornemmelig i at gøre sin Tilbeder skinsyg. Hun vidste ogsaa, at Nanny af en vis, fejg Frygt for at blive overmandet af sine Følelser bestandig i farefulde Situationer søgte Ly i andre Mænds Beundring.

At det var kommen saa vidt mellem hende og Per, som det virkelig var, troede hun dog ikke. Men forøvrigt gjorde hun sig ingen falske Forestillinger om de Hensyn, som Nannys søsterlige Følelse vilde paalægge hende. Hun kunde endda tænke sig, at det havde været Nanny en særlig Glæde at lokke netop h e n d e s Forlovede i sine Garn; og hun forstod nu, at det var Triumf, hun havde læst i hendes Øjne, dengang hun straks ved sin Hjemkomst havde givet sig til at fortælle om sit Sammentræf med Per.

Der var nu ikke Tale om, at Jakobe lod sig mærke med noget. Med den næsten overmenneskelige Evne til Selvbeherskelse, som hendes Sygelighed havde opøvet hos hende fra hun var Barn, gennemførte hun tappert sin Rolle som lykkelig Brud. Skønt hun saae og hørte alting som gennem en Taage og hele Tiden havde en Fornemmelse af at befinde sig paa et gyngende Skib, var der ikke andet at se paa hende, end at hun var lidt blegere end sædvanlig og syntes noget træt. Kun overfor Per kunde hun ikke forstille sig. Hver Gang han sagde noget til hende, vendte hun Hovedet bort. Hun taalte næsten ikke at

høre hans Stemme. Blot hans Ærme kom til at berøre hendes Arm, isnede det igennem hende.

Til alt Held blev der foreløbig ikke levnet hende megen Tid til at tænke. Hvert Øjeblik reves hun op af sin begyndende Fortvivlelse derved, at Venner og Bekendte ønskede at drikke med hende og hendes Forlovede. Om det saa var Nanny, vilde hun hilse paa dem, og hun saae ved denne Lejlighed for første Gang paa Per. Med en Frimodighed, der fik det til at løbe ham koldt ned ad Ryggen, nikkede og smilede hun til dem begge over sit løftede Glas.

„Skaal, Hr. Svoger! ... Skaal, Jakobe!"

D e t er dog virkelig for frækt! — tænkte Per. Han var bleven ganske rød i Hovedet og kunde ikke faa sig til at møde hendes Blik.

Jakobe derimod førte tilsyneladende rolig sit Glas til Munden, dog uden at drikke. Af Angst for igen at se Triumf i Søsterens Øjne overvandt hun sig endog til at gengælde hendes Nik.

Imidlertid var Per og hans Fremtidsideer bleven det almindelige Samtaleemne ved Bordet, i alt Fald hos dem, der ikke sad i hans umiddelbare Nærhed. Særlig havde Damerne faaet travlt med at betragte Husets nye Svigersøn; og Pers barske og mørke Mine og den Afmaalthed, hvormed han efterkom selv de venligste Opfordringer til ham om Samdrik, forhøjede hos adskillige den Respekt, han i Forvejen havde vakt ved sin mandige Skikkelse.

„Ja, disse Sideniusser er Karakterer," blev der sagt et Sted oppe i Nærheden af Philip Salomon, hvad denne imidlertid syntes at overhøre, skønt Ytringen var henvendt særlig til ham.

Derimod var der blandt Gæsterne ved denne øvre Bordende en anden Herre, — en ældre, tungt ludende Graaskæg — paa hvem Bemærkningen gjorde et vist Indtryk. Det var den bekendte Etatsraad Erichsen, en af Byens Rigmænd, ja maaske dens rigeste Mand og dertil en national Velgører i stor Stil. Allerede før Bordet havde Overretssagfører Hasselager talt til ham om Per og søgt at interessere ham for dennes Planer, som

han ikke tidligere havde kendt noget til eller endog blot hørt om. Derfor sad han nu og iagttog ham med prøvende Blikke, ligesom han var opmærksom paa alt, hvad der blandt de omkringsiddende blev sagt om den unge Mand og hans velansete Slægt.

Ved Efterretten slog Philip Salomon for tredje Gang paa sit Glas. Det var dog ikke — som han straks under Selskabets Munterhed forklarede — for at bortgive endnu en Datter. Han vilde derimod foreslaa en Skaal for Dr. Nathan og ønskede ham velkommen tilbage fra den lange Udlændighed, som jo heldigvis kun havde knyttet ham endnu fastere til Landet og dets Ungdom. Skaalen blev drukket med stor Begejstring. Flere af Gæsterne — ogsaa Damer — rejste sig fra deres Pladser og samledes om Doktoren for at støde deres Glas mod hans.

„Han har ikke forandret sig siden sidst," hørte man Folk sige rundtom ved Bordet. „Haaret begynder dog at miste Farven." — „Aa ja, men han ser alligevel ikke ældre ud!"

Ja, hvordan saae han egentlig ud, denne meget fejrede og meget angrebne Mand, der mere energisk og mere maalbevidst end nogen anden havde ryddet Grund for et Fremtidens Danmark og rejst et Røre i Landet, hvortil man næppe kunde finde Sidestykke i nogen aandelig Bevægelse siden Reformationens Dage.

Han var lille af Vækst, og Folk fandt i Almindelighed hans Ansigt uskønt. Det var i hvert Fald meget uregelmæssigt; men forresten havde det sin Vanskelighed at bedømme det, fordi det aldrig var i Hvile men uafbrudt skiftede Udtryk og afspejlede indre Bevægelser med et ubehersket, krampagtigt Minespil, hvori der med Aarene endda var kommen nogen bevidst Overdrivelse. Smukkest var det, naar han lyttede. Dets Udtryk fik da Liv af det, som var allerypperst hos ham; hans Kundskabstørst, hans umættelige Videlyst ... eller Videlystenhed. I en almindelig Selskabsunderholdning var saadanne Øjeblikke dog ikke hyppige hos ham, han holdt absolut mest af at tale selv. Ved Siden af en ubegrænset Modtagelighed — og som Modvægt herimod — besad han endnu i den graanende Alder en næsten

ungpigeagtig Meddelelsestrang, der undertiden kunde udarte og blive lidt sladdervorn og da ikke fri for Malice.

Denne hans hensynsløse Livfuldhed havde bidraget mere, end han selv forstod, til den Modstand og Uvilje, hvormed han var bleven mødt. Den havde Gang efter Gang fjernet ogsaa Venner og naturlige Forbundsfæller fra ham ved at krænke de nordisk-germanske Forestillinger om mandig Værdighed. Hans Naturel var i det hele saa fremmedartet, saa uforligeligt med den danske Nationalkarakter, at han nødvendigvis maatte støde an, saa meget mere, som han — i betegnende Modsætning til de jødiske Skribenter, der før ham var optraadt i den danske Literatur — hverken søgte at tilpasse sine fremmede Ejendommeligheder efter Omgivelserne eller at gøre sig interessant ved at stille sig udenfor med et farisæisk: „Hvad vil jeg imellem Jer?“ Han havde aldrig tvivlet om sin Berettigelse til at tale med. Han havde endog meget tidlig følt sig særlig kaldet til at spille en Rolle i Nationen og det netop paa Grund af dette unationale i hans Afstamning, der satte ham istand til at betragte det hjemlige Liv paa Frastand og bedømme det uden Fordomme.

Hertil kom, at heller ikke hans Dannelse var af den sædvanlige dansk-tyske Art. Han havde sin aandelige Hjemstavn i romansk Kultur, og hans Forkærlighed for fransk Smagsforfinelse — den han som ung lagde for Dagen ogsaa ved en vis ydre Elegance — gjorde ham straks mistænkt mellem hans Landsmænd, ikke mindst i den lærde Verden. I Grunden havde han sine bitreste Modstandere indenfor selve Universitetets Mure. Med sit smukke og meget velplejede Haar, sit store, altid snehvide Skjortebryst, sit hele omsorgsfuldt hægede Ydre var han nøjagtig saadan, som de gamle teologiske Professorer forestillede sig en Charlatan.

Dog, alt dette var endnu ikke tilstrækkeligt til at forklare den overordentlige Virkning af hans Optræden. Han besad visseligen glimrende Evner men var dog ikke, hvad man i Almindelighed forstaar ved et „Geni“, ingen selvfølende Aand, ingen Nyskaber. Sammenlignet med hjemmeavlede Originaler som Grundtvig eller Kierkegaard kunde han endog synes at mangle

dybere Ejendommelighed. Han havde været for utaalmodig til at udruge nogen selvstændig Verdensanskuelse, for livsoptaget og levelysten til en saadan sejg, dagsky, edderkoppeagtig Udspinden af eget Personlighedsindhold, hvorunder ogsaa ringere Begavelser kan slumpe til at gøre mere og mindre mageløse Opdagelser. Med sin rastløse Higen kunde han snarere lignes ved en gylden Arbejdsbi, der i Sol og Storm afsøgte alle Aandens Blomstermarker og trofast vendte hjem til Kuben med Brodden skjult af Honning. Ligesom med hundrede Øjne overfoer han alle Landes og alle Tiders Literaturer, slog med uglippeligt Instinkt ned paa alt, hvad der kunde tjene som Anspo-ringsmiddel derhjemme, og fremstillede med den sindrigste Kunst et Kraftuddrag deraf, en snart bitter, snart sødt krydret Livsvækker for den danske Ungdom. Hele Tidsafsnits Aandshistorie forstod han at oprulle paa nogle faa Sider, saa den fik et Dramas Flugt og Liv. Endog de dunkleste filosofiske Løngange kunde han belyse med et Par virkningsfulde Tankelyn, saa selv de dummeste fik en Slags Fornemmelse af, hvad der taltes om.

I denne Genfremstillingens Kunst stak den dybere liggende Hemmelighed ved den enestaaende Magt, han havde faaet over de Unges Sind. Ikke alene bedaarede den rent umiddelbart; men den skaffede ham Haandsrækning fra en Egenskab ved Folkekarakteren, som man overhovedet aldrig forgæves udnytter, og som han forøvrig samtidig energisk bekæmpede: den danske Magelighed. Aldrig før havde den studerende Ungdom herhjemme kunnet tilegne sig Kundskaber paa saa let og underholdende en Maade. Mens han laa henstrakt paa sin Sofa med en lang Pibe i Munden, skred Verdensliteraturens store Personligheder En livagtig forbi, og Indholdet af deres Værker blev gengivet med en saa bestikkende Anskuelighed, at det bagefter var, som om man selv havde læst og gennemtænkt dem alle, hvorfor ogsaa de fleste ansaae det for ganske ufornødent virkelig at gøre det. Man godkendte Nathans Domme og Synspunkter uden Indsigelse, fordi man antog dem for sine egne. Man fyldte sig med hans rent personlige Følelses- og Stemningsliv,

indsugede hans orientalsk flammende Sympatier og Antipatier under Fornemmelsen af en trolddomsagtig Berigelse. Aldrig havde det saaledes gæret i den akademiske Ungdom af Vovemod og Frihedsbegejstring. Selv den mest tykblodede Bondestudent var som berust af Stordaadstrang, naar han efter nogle Timers Læsning i Nathans Skrifter væltede op fra sin Sofa for at stoppe sig en ny Pibe.

Naa, mere end til en forbigaaende Opblussen blev det da som oftest heller ikke, og Tilbageslaget var i mange Tilfælde endda det kraftigste i Virkningen. Poul Berger var langtfra den eneste, for hvem Vækkelsen ved Nathan og dennes aandelige Ilddaab var bleven Forberedelsen til en religiøs Genfødelse. Det kunde ikke være anderledes. Hvor et aandeligt Liv var bleven vakt og med nogen Alvor søgte mod Dybet, fandt det ingen anden opdyrket Jordbund at slaa Rod i end Teologien. Hvad der var af Kultur i Folket, tilhørte endnu saa godt som udelukkende Kirken. Hvor Overfladen hørte op, begyndte enten Middelalderen eller Tomheden.

Paa en vis Maade kunde Omfanget af Nathans Betydning derfor foreløbig bedst maales paa hans Modstandere. Hos adskillige af disse havde han virkelig formaaet at vække den virksomme Lidenskab, den fanatiske Glød, han forgæves havde søgt at indblæse sine Medkæmpende. Endnu sporedes den religiøse Modbevægelse dog ikke stærkt i Hovedstaden, hvor Sindene var for optagne af det nyskabte Forretningsrøre. Ude i Provinserne derimod, især paa Landet, voksede det sig stærkt i Stilheden og samlede sig om Præstegaarde og Højskoler som en Hær omkring sine Fæstninger.

* *
*

Efter at man havde rejst sig fra Bordet, gav Per og Jakobe en Slags Kur i et Hjørne af Havesalen, hvor den store Krystallysekrone nu var tændt.

Blandt de første, der kom hen for at hilse paa dem og trykke

Pers Haand, var Proprietær Nørrehave. Med sin allertrohjertigste Snurren paa r'et udtrykte den svedne Jyde sin overordentlige Beklagelse af, hvad der var sket den foregaaende Dag hos Max Bernhardt, og forsikrede, at han for sit Vedkommende aldeles ikke havde samstemmet med denne „i Opfattelsen af Situationen".

Per hørte kun efter med det ene Øre. Han havde stadig sin Opmærksomhed henvendt paa Nanny, der stod henne i den anden Ende af Salen og fjasede i en Kres af smiskende Kurmagere. Skønt han var bleven fast bestemt paa at lade hende sejle sin egen, plumrede Sø, kunde han ikke holde sine Øjne fra hende. Han saae nu, hvordan Løjtnant Iversen, der havde været ude i Forstuen og hentet hendes Hermelinsslag, med dvælende Omhu lagde dette om hendes Skuldre, og hvordan han absolut ogsaa vilde hægte det under Hagen, hvad han dog ikke fik Lov til. — Nanny smækkede ham over Fingrene. Men umiddelbart efter tog hun frejdig hans tilbudte Arm og skridtede afsted med ham gennem Salen og ud i Haven, hvor i Forvejen andre af Selskabets Unge var tyet ud for at drikke Kaffen i det norske Lysthus.

Proprietær Nørrehave var imidlertid bleven ved at snakke, og det gik op for Per, at det var Mandens Hensigt at faa ham til at udtale sig om Gaarsdagens Begivenhed for at komme under Vejr med, hvad for nye Planer han nu havde med Hensyn til sin Sags Fremme. For ikke at røbe, at han endnu ikke havde nogen, blev Per stadig mere ordknap og forbeholden, hvilket dog kun forøgede Jydens Nysgerrighed og gjorde ham yderligere opsat paa at komme til Forstaaelse med ham.

Endelig trak han sig bort. Dog straks afløstes han af en anden, der nærmede sig sidelæns henne fra den Gratulant-Gruppe, som havde dannet sig omkring Jakobe. Det var Aron Israel. Den lille, frygtsomme og kejtede Videnskabsmand med den naive Beundring for alt, hvad han ikke forstod sig paa, ganske særlig for al praktisk Virksomhed, havde allerede en Stund kreset omkring Per for at afvente et Øjeblik, da han kunde komme til at hilse paa ham uden at træde andre i Vejen. Da han nu

havde faaet fat i hans Haand, vilde han til Gengæld ikke slippe den, men blev ved at trykke den hjertelig mellem begge sine.

„— — Og maa jeg saa benytte Lejligheden, Hr. Sidenius, til at sige Dem en oprigtig Tak for Deres lille Skrift fra i Vinter. Det var en Dynamitbombe ... et Attentat ... men anvendt i Menneskelighedens Tjeneste. Jeg veed meget godt, at det ikke kan have nogen Interesse for Dem at høre, hvad jeg — en ganske Ukyndig — mener om Deres Bog; men jeg kan nu alligevel ikke lade være med at sige Dem, at den trods sine mange stærke Udtryk — som vistnok kan have skræmmet en Del — har glædet mig meget."

Per saae uvis ned paa den lille Mand. Vel var han ikke netop den eneste af Gæsterne, som havde talt til ham om hans Skrift og sagt ham Behageligheder for det. Men medens Per havde opfattet de andres Lovord simpelthen som Høflighedsfraser, kunde han vanskeligt tvivle om Aron Israels Oprigtighed. Dertil havde han hørt for meget om denne stille Lærdes begejstrede Sandhedssøgen og hele ideelle Stræben. Og det var jo desuden ikke første Gang, han havde vist Deltagelse for ham og hans Fremtidsideer.

Per svarede, som sandt var, at han var overrasket over, at hans Bog overhovedet var kommen ham for Øje. Den havde dog ellers ikke vakt nogensomhelst Opmærksomhed. Bladene havde jo ikke engang omtalt den, hvorimod alle de københavnske Aviser i de samme Dage, da Bogen udkom, havde været meget optaget af en fremkommen Plan til en Flytning af Tivoli.

„Jeg lagde godt Mærke dertil," sagde Aron Israel. „Og jeg har derfor ogsaa gaaet og kæmpet med Lysten til at skrive Dem til. Jeg syntes, De skulde dog ikke være uvidende om, at der var Folk herhjemme, hvem Deres stolte og frejdige Tro paa Menneskehedens Udviklingsmuligheder og Deres hele Storsyn paa Fremtidens Naturerobringer har varmet og opbygget. Ja ... jeg bruger med Forsæt det Ord. Efter min Mening hører Deres Bog til den s a n d e Opbyggelsesliteratur; den virkede paa mig som et Foraarspust, — lidt hovedsvimlende men saa velgørende havfrisk. Jeg ønsker inderlig, at Deres Naturevangelium vil

blive taget ret til Hjerte af vor kære Ungdom herhjemme, der jo stadig behandler Realkundskaberne med en uforstandig Overseenhed og rimeligvis derfor saa sørgelig let forknyttes af Livet."

Per havde lempelig trukket sin Haand til sig; han var bleven rød.

Saadan gik det ham altid. Trods al hans udæskende Selvfølelse, alle hans bryndefulde Haab om Hæder og Beundring, — saa saare Nogen for Alvor udmærkede ham, blev han forlegen. Nu havde han desuden for Øjeblikket en naturlig Sky for at komme for dybt ind paa disse Ting, og han søgte derfor at føre Talen andetsteds hen.

Men Aron Israel var for optaget af sit Emne. Han gav sig til at tale om Nathan, til hvis Virksomhed Per havde hentydet et Sted i sit Skrift med noget af den Ringeagt, han paa Bogens Tilblivelsestid endnu nærede for alle Æstetikere. Aron Israel sagde, at trods den næsten ubegrænsede Beundring, han for sit Vedkommende følte for denne Mand, kunde han jo nok indrømme, at hans Mangel paa naturvidenskabelig og teknisk Indsigt var at beklage og kunde blive af skæbnesvanger Betydning for den Del af den danske Ungdom, for hvilken han havde været Opdrager. Det vilde unægtelig have været heldigere, om hans Virksomhed havde fremkaldt flere Handlingens Mænd og færre Skønaander. Her var utvivlsomt en Forsømmelse at indhente, og til at løse denne Opgave — maaske Tidens største — syntes Forfatteren af „Fremtidsstaten" — det skulde være sagt uden al Smiger — at sidde inde med fremtrædende Betingelser. Det yngste Slægtled ventede øjensynlig paa sin Vækker og fremtidige Fører. En Trone var ledig. Der spejdedes efter den udvalgte, den kongebaarne — —.

Han maatte afbryde. Der var pludselig bleven stille over hele Salen. En sortmanket Herre havde anbragt sig ved det store Flygel og slog et Par Akkorder an, mens Ivan med et Ansigt, der straalede som et nyslaaet Tyvekronestykke, førte en høj og sværbarmet Dame hen ved Siden af Pianisten.

Dette var Afsløringen af den store Overraskelse, som Ivan

havde kaldt *le clou*. Damen, en berømt Sangerinde fra den kongelige Scene, havde vist Familjen den Velvilje at modtage en Indbydelse til Selskabet og mod et klækkeligt kontant Vederlag at synge to Sange og et Dakaponummer efter Bordet, en Gunstbevisning, som hidtil kun var bleven enkelte meget højtstillede og velhavende Adelsfamiljer til Del.

Per, der ganske manglede Øre for Kunstsang, søgte at slippe bort. Han saae, hvordan nogle andre Herrer, hvem Rygeværelsernes Fred lokkede, heldig smøg sig langsmed Væggene. Men han havde for langt til Udgangene. Inden det lykkedes ham at naa en af Dørene, lød der et Teaterskrig gennem Salen og straks derefter et hendøende pianissimo, der nødte ham til at standse.

Damens Sang hørte han dog ikke paa. Det var Aron Israels Ord, der blev ved at summe i hans Øre; de gjorde ham saa underlig svimmel. Var der ikke ligesom noget af en Styrelse i, at han skulde møde denne begejstrede Tillid netop nu, da han selv var begyndt at tabe Troen paa, at han virkelig hørte til de kaldede? ... Der var gaaet en Isnen gennem hans Hjerte, da den underlige lille Mand paa sin profetiske Maade havde talt om „den ledige Kongetrone". Hans Ungdomsaars stolteste Haab — det, han i Grunden forlængst havde sluppet — vendte ved disse Ord stormende tilbage i hans Sind som en bortskræmt Ørn til sin Rede.

Han joges op af sine Tanker, da Sangen standsede og Bifaldet — ledet af Ivan — raslede gennem Salen som en Hagelbyge. I det samme kom han til at tænke paa Nanny, der endnu ikke var vendt tilbage med sin Kavaler. „De morer sig nok derude," sagde han til sig selv, og der paakom ham en bitter Lyst til at gøre en Afstikker ned i Haven for at se, hvad de tog sig for i Mørket og Ensomheden.

Henne ved Døren stødte han paa Onkel Heinrich. Den gamle Kavaler havde i Dagens Anledning ladet sig krølle over hele Hovedet og bar med Frækhed sin store, falske Brillantnaal, der straalede i hans Skjortebryst som en kongelig Æresgave.

Per vilde gaa ham forbi. Han havde siden sin Hjemkomst saa vidt muligt undgaaet denne det salomonske Hjems onde Dæ-

mon, der vedblivende gav sig Mine af at være hans Velgører, og hvis Frisprog Per i sin Friertid kun havde fundet sig i af Frygt for hans giftige Tunge.

Onkelen standsede ham imidlertid og trak ham med en hemmelighedsfuld Blinken lidt tilside.

„Et Ord i Forbigaaende, min kære Ven! ... Men allerførst min ærbødige *compliment*. Det synes jo at gaa fortræffeligt iaften."

„Hvad mener De?" spurgte Per uden at skjule sin Utaalmodighed.

„Hvad beha'er? ... Naa saadan! ... De vil spille Komedi' ogsaa for mig. Det kan De ellers spare Dem, søde Ven, jeg kender Dem ved Gud tilstrækkeligen godt. Men gener Dem bare ikke. Bliv kun i Deres Rolle — det er maaske netop rigtigst. Deres Alvorsmaske er af en grandios Virkning, kan jeg fortælle Dem. Herr Gott von Mannheim, hvor har jeg moret mig! Folk taler om Dem som om et veritabelt Mandfolk. Er det ikke Komik? ... Men bliv bare ved! Træk dem ved den lange Næse allesammen! Put dem Snus i Øjnene! Hug i, hug i, saa jeg kan have lidt Ære af Dem!"

Med et Blik fuldt af Modbydelighed saae Per ned paa den hæslige lille Mand, der aabenbart var lidt beruset, og hvis halvt tilgroede Basiliskøjne formelig sprudede af Ondskab. Den forlorne „Direktør" var aldrig mere edderspændt, end naar der var Selskab i Svogerens Hus, fordi ingen af Gæsterne vilde have noget med ham at gøre. Særlig viste alle Børsens Mænd ham aabenlyst deres Ringeagt.

„Hvad er det, De staar der og sludrer om," sagde Per. „Har De noget at sige mig, saa skynd Dem."

„Allerærbødigste Tjener! Allerærbødigst! ... Veed De, at De minder mig om en Styk', jeg engang saae her paa Kongens Teater ... en dum Styk', naturligvis, saadan et Ridderspektakel fuld af Vers og Vaas. Der var en ung Mand deri, en Døgenigt, en Bondeknold, som alle blev forgabet i, hvor han viste sig paa Tribunen. Alle Damerne hang sig om Halsen paa ham, og Kongen selv gjorde han smaatosset af Beundring, saa han ud-

nævnte ham til Minister, og altsammen formedelst en kleines Ding, han bar skjult paa sig, med noget Troldskab i, forstaar sig, — den gjorde ham saa dajlig i alles Blikke. Sig mig, den Ring har vistnok De arvet, min søde Herre! ... Eller hvad mener De selv? Her kommer De tilbage fra Deres Rejse og makker straks en Skandal', saa man maa skamme sig over Dem. Og idag er De ikke desmindre Aftenens Helt og gør Karrier'. — Men D e, Højstærede, finder det naturligvis altsammen i sin gode Orden!"

Den Kæft maa jeg ved Lejlighed se at faa lukket, tænkte Per et Øjeblik ved sig selv men fik i det samme et overlystigt Indfald. Nej, han skulde netop beholde sit Frisprog! Han skulde være hans Hofnar, hvis ærlige Ondskab skulde krydre ham en stille Time nu og da under Tilværelsens buldrende Maskerade!

Han lagde højmodig sin Haand paa den abeagtige Mands udpolstrede Skulder og sagde:

„Lad det nu være godt, allerærværdigste Onkel! Har De noget andet at sige mig, saa kom frem med det. Jeg vil nødig opholdes."

„Naa, — hør et Ord da! Veed De, at man er ifærd med at faa lavet et nyt Konsortium paa Deres Navn? De kender jo ham, den dicke Bonde, der er kommen her iaften og stinker op med sine sure Fedtlærsstøvler, — Nørrehave hedder han. Jeg saae, han stod og talte med Dem før. Mærkede De ikke noget?"

„Nej, — ikke noget særligt."

„Nej, naturligvis! Men det er nu alligevel som jeg siger. Han og saa denne lange Vindbøjtel, Hasselager — Overretssagføreren — har Følehornene ude. Jeg har selv observeret det. Jeg saae dem for lidt siden begge to staa og snakke med ham, denne Dummepeter, Etatsraad Erichsen med Oksefjæset, som man gør saa meget Væsen af og kalder en Hædersmand og Patriot, fordi han lader sig snyde Vandet ud af Øjnene, bare man skriger op om Fædrelandssind og national Oprejsning og Aandens Dannevirke ... Tossehoved. Jeg tænkte straks, at det var Dem, der var paa Tapetet, og jeg holdt mig saa i Nærheden for at høre lidt. Jeg tror, at der var Bid. Etatsraaden hørte da meget op-

mærksomt paa de to Herrer og saae ganske fordummet ud. Derfor siger jeg: gør nu ingen Taabeligheder fler. Benyt Øjeblikket og hug i med alle Negler! En saa gunstig Lejlighed kommer kanske ikke saa snart igen!"

Per stod lidt uden at sige noget. Han havde just ikke nogen stor Tillid til Betydningen af den andens Iagttagelser; men opstemt som han var efter Samtalen med Aron Israel, gjorde Meddelelsen dog et vist Indtryk paa ham.

„Var det bare det, De vilde fortælle mig?" spurgte han saa.

„Nej."

„Der er altsaa mere?"

„Ja, ... men De kan vist ikke gætte, hvad det er," sagde han med sammenknebet Øje og gjorde en lang Pavse for at spænde Pers Nysgerrighed. „Da jeg i Formiddags promenerede i Vimmelskaftet, mødte jeg — hvem tror De? — Oberst Bjerregrav."

Ved Lyden af dette Navn gav det et lille Hop i Per.

„Saa talte De vel med ham," sagde han.

„Naturligvis."

„Fortalte De ham maaske, hvad der igaar foregik hos Max Bernhardt?"

„Naturligvis."

„Naa — hvad sagde han til det?"

„Han vidste det allerede."

„Saa—aa. Fra hvem?"

„Det fortalte han ikke. Men jeg har siden gættet det. Han lod nemlig et Ord falde om denne Nørrehave og spurgte mig — saadan forborgent — om jeg kendte noget til ham, og hvad det var for en Person. Den schlaur Fuchs har allerede igaar været hos ham og snakket ham noget for. Jeg siger Dem: Obersten vidste Besked med a l t, hvad der var passeret hos Max. Og — at tænke sig det! — han var aldeles imponeret af Dem. Gud straffe mig, han ligefrem gottede sig, at De havde forvovet Dem til at give Max den Salut i Synet. Han saa jo gerne alle voreses unge Rabalderjøder hængt, — og Gud velsigne ham for det! Hans Øjne formelig skinnede. Den Karl tager jeg min Hat af for, sagde han ... Og jeg forstod jo nok, at han havde en Hensigt

med at sige det. Det var Meningen, at jeg skulde fortælle Dem det bagefter. Han vil gøre sig lækker for Dem, forstaar De? Han haaber endnu paa en Forligelse. Det er Manden efter mit Hjerte, sagde han. Det er vores egen friske danske Ungdom, der nu kræver Plads og vil slaas med al den fremmede Yngel, som har faaet Lov at skyde tilvejrs her i Landet. Det var nøjagtig Menneskets Ord ... Komik, hva'? Storartet!"

Per stod i egne Tanker og svarede intet.

„Naa — har jeg saa ikke Grund til at kalde Dem en Lykkens Pamphilius? Jo flere Dumheder De laver, jo større Furore gør De. — —"

Der blev tysset paa ham af nogle Folk, der stod i Nærheden. Sangerinden havde taget et nyt Nodeblad, og der blev igen kirkestille i den store Sal.

Per vendte sig fra ham og listede ud af Døren.

Langsomt gik han gennem Kabinettet og videre ud i Forstuen. Herfra stod Døren aaben ind til Biblioteket og den bagved liggende Billardstue, der begge tjente til Rygeværelse. En tæt Havannadamp trængte allerede ud fra det forreste Rum, hvor en Samling højrøstede Herrer førte en livlig Debat. De kunde ikke ses fra Forstuen, men deres Stemmer overdøvede allerede herude Musikken fra Salen.

Nogle Skridt fra den aabne Dør standsede Per med eet. Han havde hørt sit Navn nævne derinde. Med brændende Kinder og bankende Hjerte blev han staaende for at lytte. Det var ham selv, Ordstriden derinde galdt. Det var hans Projekt, der havde sat Lidenskaberne i Bevægelse. Der var to, som i Munden paa hinanden sagde, at Københavns Interesser for Landets egen Skyld ikke turde angribes, hvortil en anden — en Mand med en kraftig Stemme — svarede, at for ham var det netop det ny og tiltalende ved den fremsatte Tanke, at den saa afgørende brød med Concentrationsprincipet, der havde voldt Landet ubodelig Skade og fjernet os længere fra de evropæiske Forretningscentrer, end vor geografiske Beliggenhed gjorde det nødvendigt.

Per vilde ikke høre mere. Han vendte sig bort med en sky Bevægelse og gik tilbage til det tomme Kabinet. Her stod han

nogen Tid i Tanker henne ved et aabent Vindu, der vendte ud mod Landevejen og Skoven og den endnu svagt farvede Aftenhimmel.

Saa var hans Tid altsaa dog kommen nu! .. Det faldt ham ind (og han smilte selvironisk derved), at Øjeblikket jo temmelig nøje stemte med hans egne gamle Beregninger, hvor der netop var bleven taget Hensyn til den sandsynlige Virkning af det, som var sket her idag. Med hans Forlovelses Offentliggørelse var hans „Lykke" beseglet. Han havde nu faaet officiel Adkomst til Berømmelsens forgyldte Tornekrone.

Inde i Salen brød et nyt Hagelvejr løs, og samtidig fandt der et Opbrud Sted, — man fordelte sig igen i Værelserne. Per, der var tung i Hovedet af de ophedede Rums parfymemættede Atmosfære, havde ingen Lyst til paany at opsluges af Mylret. Med en rask Beslutning vendte han tilbage til Forstuen, fandt her sin Hat og Frakke paa en af de overfyldte Knagerækker og gik bort — ud paa Landevejen.

Aftenen var ganske sommerlig. Til den ene Side havde han Skoven, til den anden saae han ud over Sundet, hvorover der laa en røgagtig Taage. Et Par Gange standsede han og aandede dybt ud for ret at fylde sig med den dugkølige Luft, der friskende og ligesom rensende gennemtrængte hele Legemet. Hatten holdt han endnu i Haanden, og den langskødede Overfrakke havde han i Skyndingen kastet løst over sig, saa den hang frit ned fra Skuldrene som en Kunstnerkappe.

Han tænkte paa, at det altsaa nu galdt om for Alvor at tage fat paa Gennemarbejdelsen af Projektet. Og det skulde vel lykkes ham at rette Manglerne. Det Uheld, der i saa Henseende havde fulgt ham om Formiddagen, maatte skyldes Uoplagthed. Den næste Dag vilde det gaa bedre.

Ved et Vejsving, hvor han kom Vandet ganske nær, standsede han igen. Sundets hele Flade laa her udbredt foran ham mellem de vigende Kyster, overhvælvet af en næsten skyløs Himmel.

I flere Minutter stod han stille og lyttede til de bløde Klunk af Vandet langsmed Stranden. Ligesom hin Aften efter Hjemkomsten, da han havde staaet derhenne under „Skovbakken"

sammen med Jakobe, betoges han paa ejendommelig Maade af denne ensformige Lyd, der i den dybe Stilhed lød som selve Uendelighedens fortrolige Smaasnakken.

Ogsaa Stjernerne blev saa underlig levende for ham. Der var især en lille, kraftigt lysende en, der stod lige over Hveen; den blinkede saa hjemligt, ligesom genkendende til ham; det var, som om den anstrengte sig for at minde ham om noget. Husker du mig ikke? — syntes den at spørge. Mindes du ikke dengang ... for længe, længe siden ... langt borte herfra ...

Et Par Vogne med hjemfarende Skovgæster rev ham tilbage til Virkeligheden. Da blev han ude ved Stranden et Lysfænomen vaer, der i første Øjeblik forbavsede, ja næsten forskrækkede ham. Det gik dog hurtigt op for ham, at det var Ivans Lysballoner, som, idet de spejlede sig i det blanke Vand, frembragte Indtrykket af en Række luende Ildsøjler. Lidt højere oppe skimtede han nu ogsaa selve den fuldt oplyste Villa gennem Havens mørke Trægrupper. Det samlede Syn var i den stille Aften af en egen fantastisk Virkning, mindede om et straalende Fepalads.

I det samme kom han til at huske paa, at han jo havde haft i Sinde at belure Nanny og hendes Kavaler derude i Haven. Han havde virkelig ganske glemt hende, og han var slet ikke ked deraf. „Lad ham beholde hende!“ sagde han og tog med disse Ord uigenkaldelig Afsked med Nanny og med Kærlighedens Eventyr i det hele taget. Herude, Ansigt til Ansigt med det uendelige Verdensrum, forekom denne Menneskenes utrættelige Elskovstagfat ham saa inderlig usmagelig, ja fyldte ham med Lede.

Han gik videre ud ad Vejen. Da han kom forbi et Sted, hvorfra der lød Musik, blev han uvilkaarlig staaende for at kaste et Blik ind over den høje Tjørnehæk, som dannede Gærde ud mod Landevejen. Derinde laa en lille straatækt Villa i en gammel Have, hvor nogle unge Damer og Herrer løb og legede.

Ogsaa derinde var der aabenbart Fest. Og han blev paa egen Maade slaaet af Modsætningen mellem dette Selskab og det, han havde forladt. Damerne derinde var alle lysklædte; men i deres Dragter sporedes ingen Paavirkning af evropæisk For-

domsfrihed, og Legen, der legedes, var den gode gamle nationale og højst uskyldige „Saltebrød". En Student havde netop anbragt sig under et Træ med sin hvide Hue for Ansigtet og var begyndt at tælle, mens de andre listede afsted over Plæner og Gange for at skjule sig bag Buskene. Gennem den aabne Havedør saaes et halvt afdækket Familjebord og omkring dette et Par ældre, tobaksrygende Herrer — den ene med Kalot — som fuldstændiggjorde Indtrykket af landlig Jævnhed og Hygge. Derindefra lød ogsaa den Musik, der havde standset ham — tynde, sprukne Klavertoner fra et af den Slags bedagede Instrumenter, som hans Søster Signe havde spillet paa derhjemme i Præstegaarden, og som han aldrig kunde høre paa uden at blive bevæget.

To unge Piger kom gaaende med hinanden om Livet ude fra Gaardspladsen bagved Villaen. De anbragte sig paa Trappen udenfor Havedøren, hvor de i en sværmerisk Stilling gav sig til at betragte Stjernehimlen. Nogle forpustede Damer, der havde været med i Legen, satte sig hos dem, og efterhaanden dannede der sig en Klynge af hvidklædte Skikkelser, der kiggede op paa Himlen, mens de viftede sig med deres Lommetørklæder.

„Bare der vilde falde et Stjerneskud!" sagde En.

„Hvad vilde du saa ønske?" spurgte en anden.

„Det siger jeg ikke for alt i Verden!"

„Vil De heller ikke betro det til mig, Frøken Jensen?" spurgte Studenten, der sammen med nogle andre Herrer havde slaaet sig ned paa en Græsplæne overfor Gruppen.

„Jeg veed ikke — aa, jo forresten — dersom De vil love mig ikke at sige det til noget Menneske."

„Det sværger jeg!" udraabte han og lagde sin Haand paa Hjertet. „Hvad vilde De saa ønske?"

„Jeg vilde ønske, at ... at jeg ikke maa komme til at svide Vællingen imorgen."

Jubel og Haandklap fra hele Forsamlingen. Men nu var der En, der spurgte:

„Skal vi saa ikke have en Sang?"

„Ja, syng, kære Børn," sagde en ældre Dame, der under det

sidste var kommen frem i Døraabningen. „Saa anretter vi Desserten imens.“

Uden at han vidste af det, var Per imidlertid bleven iagttaget af et af de enligt gaaende Par, der endnu færdedes omkring i Haven, og pludselig dukkede en Mandsperson op foran ham paa den anden Side af Hækken, løftede med ironisk Høflighed paa sin Hat og spurgte, om den Herre maaske ventede paa Nogen.

Saa listede Per bort.

Men da han havde gaaet et Par hundrede Skridt, standsede han igen og lyttede. De var begyndt at synge derhenne, og han genkendte baade Melodi og Ord, — det var en af de gængse Aftensange, som ogsaa hans Søskende plejede at synge om Sommeren i det Fri:

„Fred hviler over Land og By,
ej Verden larmer mer.
Fro smiler Maanen fra sin Sky,
til Stjerne Stjerne ser.“

Han lyttede med tilbageholdt Aandedræt. Aldrig, syntes han, havde han hørt saa mange smukke Stemmer. Aftenens dybe Ro gjorde vel sit dertil. Trods Fjernheden lød ethvert af Sangens Ord saa mærkværdig klart og fuldt i hans Øre. Der var næsten noget overnaturligt deri. Sangen syntes at stige op af Jorden umiddelbart omkring ham, at tone ud fra selve den nøgne Mark som et Kor af Underjordiske.

„Og Søen blank og rolig staar
med Himlen i sin Favn.
Paa Dammen fjerne Vogter gaar
og lover Herrens Navn.“

Han havde lukket Øjnene. En dump Smerte flakkede igennem ham. Lyden af disse Toner vakte ligesom et hulkende Ekko i skjulte Dybder af hans Sjæl.

„Det er saa fredeligt, saa tyst
i Himmel og paa Jord!
Vær ogsaa stille i mit Bryst,
du Flygtning, som der bor.“

* * *

Henne paa „Skovbakken“ var Dansen nu begyndt. Det var dog foreløbig mest Ungdommen, der havde Mod til at røre sig saa kraftigt efter den svære Middag. De Ældre havde fordelt sig omkring i Stuerne eller sad som Tilskuere langs med Salens Vægge.

Stemningen, — der efter Koncerten et Øjeblik truede med at ebbe — var atter bleven stigende, da Balmusiken spillede op og der samtidig blev sat stærke Drikke ind i Rygeværelserne.

Ind gennem et af Kabinetterne kom Dr. Nathan stormende med to af Aftenens yngste og smukkeste Damer under Armen, — paa Vej til Dansen. Ved ingen Lejlighed var denne mærkelige Mand maaske mere beundringsværdig end i en Selskabssal. Hvor lang hans Arbejdsdag eller Arbejdsnat end havde været — og Lampen i hans Studereværelse brændte ofte endnu, naar Dagen gryede — kendte han ikke til Utidighed, men kastede sig ind i Underholdningen med altid lige ungdommelig spændstig og paagaaende Kraft. Han havde aldrig kunstige Oplivelsesmidler behov. Saa oprigtig og dyb hans Menneskeforagt under Aarenes Kamp var bleven, den havde dog aldrig faaet Bugt med Levetrangen hos ham. Festlig oplyste Stuer, smukke Kvinder, Smil og Blomster holdt ham i Aande. Naarsomhelst og hvorsomhelst man fik Øje paa ham, saae man ham fuldt optaget af at fortælle, forklare og overbevise. I Selskabslivet som i Literaturen var han en Erobrer og Fortryller, og med al sin overmodige Udæskning var han egentlig altid bekymret for, at man ikke skulde synes om ham. Selv den ubetydeligste unge Students Mening var ham i saa Henseende aldrig helt ligegyldig. Han kunde ofte nok i sine Skrifter tale spottende om Livet og dets Gøglespil, — overalt, hvor han mødte det, fik det alligevel hurtig Magten over ham. Endog i dets allermindst tiltalende Former kunde han ikke modstaa det, saa ukuelig, saa overdaadig frugtbar var Naturbunden hos dette Hovedstadsmenneske, der var født i selve Byens Midte, vokset op af dens Stenbro som Sydens flammeblomstrende Kaktus af en Klippegrund.

Det var netop denne tindrende Livsoptagethed, der gjorde ham til et saa ejendommeligt Fænomen i et ufriskt Bondeland

som det danske. I Tidens literære Koncert, hvori der hørtes alle Slags Instrumenter fra Domsbasunen til Markedstrompeten og det fromme Kirkeklokkespil, var og blev han Naturtonen — den paa eengang dragende og ængstende. Som han nu her hastede frem mod Dansesalen med de to rødmende unge Piger under Armen, selv graa og bukkeskægget og let haltende paa det ene Ben, var hans Skikkelse en levende Anskueliggørelse af, hvad han havde været for sin Samtids Ungdom: de store Skoves Pan, der med sin Trylleføjte havde lokket endog de Forsagte ud til Livsforyngelsens Kilder og et Øjeblik faaet det degnetunge danske Folk til at danse.

Mellem de mange Tilskuere inde i Salen var ogsaa Jakobe. Hun blev siddende her, fordi Musiken og den hele Danselarm gjorde hende godt, idet den forhindrede hende i at tænke. Ved Siden af hende sad Kandidat Balling og fortalte om Poul Berger.

Hun hørte dog ikke paa ham. Hendes Øjne søgte rundt i Salen efter Per. Hun kunde ikke se ham nogetsteds, hvorimod Nannys gyldengule Skikkelse ideligt saaes mellem de dansende. Hun tænkte da, at han havde slaaet sig ned inde i Rygeværelserne, og hun ønskede kun, at han vilde blive der. Hun sad i Angst for, at han skulde komme og byde hende op til Dans. Hun troede sig ikke i Stand til at beherske sig, dersom han i det hele skulde forsøge nogen Tilnærmelse.

Det lange Literaturmenneske ved hendes Side lagde slet ikke Mærke til hendes Aandsfraværelse. Han var som altid selv meget adspredt, stoppede hvert Øjeblik op i sin Tale og vendte et Æseløre nu til den ene nu til den anden Side for at opfange noget af, hvad der blev talt om mellem de omkringsiddende. Balling var en af disse oprindelig skikkelige og godmodige unge Danskere, der under Nathans Paavirkning var sprunget op som kamptørstige Løver, men senere havde erkendt deres Fejltagelse uden dog at have kunnet overvinde sig til at tilstaa dette, endsige til — som Poul Berger — at hente sig en Judasberømmelse ovre i Fjendens Lejr. Han var en Type paa den sejrende Fremskridtshærs blege Efterskulere, der endnu fulgte Fanerne af Frygt, mens de i Hjertet triumferede over ethvert Nederlag. At

han i en vis Forstand var et Offer for sin Hæderlighed, gjorde ham i hans egne Øjne til en tragisk Skikkelse, og der gled en skummel Rødme over hans Ansigt, da Nathan — Triumfatoren — nu viste sig i Døren med sine Damer.

Nannys gyldenpansrede Bajadereskikkelse saaes igen midt i Dansevrimlen. Ogsaa hun havde sine Øjne ude efter Per. Hun havde forgæves spejdet efter ham allevegne og begreb ikke, hvad han havde for. Trods sin overgivne Mine havde hun den hele Aften gaaet urolig omkring, endeklemt af Befippelse over Optrinnet inde i Kabinettet. Hele hendes Opførsel siden havde været beregnet paa at forvirre Pers Indtryk deraf og bringe det i Forglemmelse hos sig selv; men hun begyndte nu at ængstes for, at hun var gaaet for vidt, saa at han af Hævngerrighed kunde finde paa at sladre af Skole.

Imidlertid var Per netop vendt tilbage. Han stod ude i Forstuen og hængte sit Tøj op paa en Knage, og da han gennem den aabne Dør saae ind i de nu helt overfyldte Rygeværelser, fik han tilfældigvis Øje paa Dyhring, der sad derinde i en Kres af bekendte Børsmænd.

Som Dyhring i sin Tid havde skabt sit Ry ved at udæske den hjemlige Forargelse, saadan fandt han nu (med samme Klogskab) sin Regning ved at sige og skrive netop det, som Folk — og da især Børsens Folk — i Øjeblikket helst vilde høre. Hans Rejsebreve om franske og italienske Handelsforhold havde af den Grund vundet megen Anerkendelse indenfor Forretningsverdenen og havde givet ham Ord for at sidde inde med en overraskende Sagkundskab. Han havde heri stadig fremhævet den danske Handelsstands Retskaffenhed og Soliditet i Modsætning til Udlandets, og det var fra alle Sider erkendt, at han havde vist sig Stillingen som Leder af et stort Handelsblad fuldkommen voksen. Man havde i hans Artikler fundet en Alvor og en Ansvarsfølelse, som man ikke havde turdet vente hos „Falkens“ forhenværende Varieteanmelder; og man saae i hans Udnævnelse, der fra Begyndelsen var bleven saa stærkt kritiseret, et nyt Bevis paa Max Bernhardts geniale Evne til at udvælge sine Folk og anbringe dem paa de rette Pladser.

Det havde været Pers Hensigt at blande sig mellem de rygende Herrer for at ryste Ensomhedens Tanker af sig og ved Hjælp af et Glas Whisky søge at komme i Samklang med Omgivelserne her. Men Synet af den ombejlede Pressejunker betog ham straks al Trang til Forligelse. Han vendte sig bort og søgte ind i de andre Stuer.

Der laa endnu over hans Træk ligesom en svag Afglans af noget, der hørte en anden Verden til. Men efterhaanden som han nu arbejdede sig frem gennem de overfyldte og ophedede Rum med de mange blussende Ansigter og febrilsk arbejdende Vifter, fik han igen det hovmodige og barske Udseende, som han havde haft ved Middagsbordet. Det stærke Skær fra Lysekronerne skar ham desuden i Øjnene. Overgangen fra Landevejens Aftenstilhed til den bølgende og brusende Selskabsvrimmel virkede fortumlende paa ham. Han havde en Fornemmelse af at være kommen ind i en stønnende Kraftmaskine, der arbejdede under et unaturligt Højtryk.

Da han naaede ind i Salen, blev han staaende i Døren for at se paa Dansen. Den var bleven meget livlig paa det sidste. Ogsaa flere af de Ældre havde nu faaet Lyst til at røre Benene.

Paa eengang blev han ganske varm om Hjertet ved midt i denne Hurlumhej at faa Øje paa Jakobe, som sad derovre ved den modsatte Væg paa samme Sted, hvor han for over en Time siden havde forladt hende. Ja — tænkte han — det var og blev dog alene hos hende, at han her følte sig hjemme. Det havde ikke været noget forræderisk Instinkt men selve den inderste Livsvilje i ham, der havde draget ham til hende, endog før han havde været i Stand til at skønne hendes fulde Værd. Det slog ham ogsaa, hvor fremmedagtig hun selv tog sig ud i disse Omgivelser. Hun havde aabenbart heller ikke deltaget i Dansen; baade hendes Vifte og Handskerne laa i hendes Skød.

Der var i dette Gensyn noget af en Aabenbaring for ham. Aldrig havde han saa stærkt som nu følt, hvor uløseligt de var sammenknyttede, ja at Jakobes Kærlighed i Virkeligheden var det eneste værdifulde, han foreløbig havde vundet paa sin Lykkejagt i Eventyrets Rige.

Han skulde herefterdags vide at tage bedre Vare paa den! — tænkte han, mens han blev ved at stirre over paa det kloge, fine og blege Ansigt med de tunge Øjenlaag og den kraftige og dog saa udpræget kvindelige Mundlinje. Om det saa var den ulyksalige Kjole, saa rørte den ham nu, og netop fordi hun havde været saa afgjort uheldig med den.

Han vilde forsøge at slippe over Gulvet for at naa hen til hende, da Nanny i det samme styrtede imod ham med sin Herre under Armen, rød og varm af Dansen.

„Men hvor har De dog været henne, Menneske? Vi Damer gaar her og vil danse med den Nyforlovede, og saa er De — pst — væk! Er det en Opførsel!"

Per saae koldt paa hende.

„Det gør mig ondt. Men da Jakobe er træt, danser heller ikke jeg iaften."

Dermed vendte han sig bort, mens Nanny gav sig til at le for at skjule, at hans Ord og Blik havde faaet hende til at dirre.

„Skal vi gaa ind og se at finde en lille Forfriskning," sagde hun og trak afsted med sin Kavaler. „Det er en rædsom Grobian, min Søster der har taget. Synes De ikke?"

Jakobe havde opdaget Per i samme Øjeblik, han viste sig i Salsdøren. Skønt hun hele Tiden saae den anden Vej, havde hun ogsaa godt lagt Mærke til den lille Scene mellem ham og Nanny; og da hun nu saae ham stile over imod hende, anede hun, at der i al Stilhed havde fundet et Opgør Sted imellem dem.

Han nikkede mildt til hende og slog sig ned paa den Stol, som Kandidat Balling kort forinden havde forladt.

Lidt efter flyttede han sig nærmere hen til hende og lagde stille sin Haand hen paa hendes, der laa blottet paa Kanten af Stolesædet. Og hun tog den ikke til sig. Hun mægtede det ikke. Hun var allerede bleven overvunden af denne stumme Bøn om Tilgivelse. Dog kunde hun ikke faa sig til at besvare hans Haandtryk, endmindre til at møde hans Blik, hvad han dog tydelig nok ventede paa. Hendes Stolthed led endnu for meget under, at hun var saa modstandsløs overfor hans Kærtegn.

„Hvor din Haand er kold," sagde han. „Du fryser vist. Skal jeg ikke hente dig et Sjal?"

„Nej. Jeg har det godt."

„Trækker det ikke paa dig henne fra Døren?"

„Nej. Jeg kan ikke mærke noget."

„Men alligevel. Vil du ikke — —?"

„Nej, nej — lad dog være!"

„Som du vil, min Ven!"

Der havde været noget utaalmodigt og forpint i hendes Tone, hvad Per dog ikke mærkede. Han klappede hendes Haand og førte den op imod sit Bryst saaledes, at hendes Arm kom til at hvile i hans. Samtidig lænede han sig endnu lidt mere over imod hende, saa ogsaa deres Skuldre fortroligt berørte hinanden. Da hun gjorde Mine til at trække Haanden til sig, holdt han den fangen ogsaa med sin anden Haand. Og nu hviskede han hende ind i Øret med det Tonefald, hun kendte fra deres Elskovsnætter, og som derfor skød Blodet op i hendes Kinder: „Du kære ... kære Ven!"

„Har du danset?" spurgte han lidt efter.

Hun rystede paa Hovedet.

„Har du Lyst til det?"

„Nej, slet ikke ... jeg er for træt," føjede hun til lidt efter af Frygt for, at han skulde misforstaa hendes Vægring.

„Saa har jeg et Forslag at gøre. Det er et saa vidunderligt Vejr iaften. Og slet ikke koldt. Ganske som en Sommeraften. Hvad mener du om at gaa en lille Tur i Haven?"

Da hun tøvede med Svaret, fortsatte han:

„Jeg tror, den friske Luft vil gøre dig godt. Og desuden, ... jeg har noget at sige dig, Jakobe."

Nu saae hun for første Gang paa ham, — rent instinktmæssigt iøvrigt, for hendes Tanker var langt borte. Dog havde hun haft Øre for Tonefaldet i hans Tale; det havde været saa oprigtigt og fortroligt.

Saa rejste hun sig. Og efter at Per havde hentet noget Overtøj til dem begge, gik de bort gennem Havedøren.

Ude paa Terrassen, der benyttedes af de Dansende til at svale

sig paa, gik det lystigt til omkring nogle Borde, hvorpaa der stod kølende Drikke og andre Forfriskninger. Her under Stjernehimlen var ogsaa Nanny tyet ud med sin Kavaler. Hun var just ifærd med at fortære en Portion Frugtis, da hun saae Per og Jakobe gaa forbi med hinanden under Armen og forsvinde ned ad Marmortrappen.

Nu fortæller han hende det hele! — jog det igennem hende. Hun blev ganske hvid om Munden af Had og Lystenhed.

Hun satte den endnu kun halvtømte Asiet fra sig og gik med sin Herre tilbage til Salen. Ja-ja! fortsatte hun i Tankerne, mens hun dansede ud. Længe skulde nu Jakobe ikke faa Lov at triumfere! Det skulde hun sørge for! Nu skulde det blive Krig!

Per og Jakobe gik helt ned igennem Haven og satte sig paa den omhegnede Bænk nede ved Vandet, hvor de plejede at sidde, naar de vilde være uforstyrrede. Herude i Ensomheden overgav Jakobe sig helt. Per slog sin Arm omkring hende, og hun lagde sig saa tæt ind til ham, at hendes Hoved kom til at hvile paa hans Bryst.

Saaledes sad de ganske stille. Foran deres Fødder skvulpede Søen ligesom i Søvne, medens Genskinnet fra Ivans Lysballoner boltrede sig ude i Vandet som Stimer af Guldfisk.

„Du fryser da ikke?“ spurgte Per og trak Pelsslaget tættere omkring hende.

„Nej, nej — vist ikke,“ svarede hun, igen lidt irriteret.

I Tilslutning til, hvad de havde talt om den foregaaende Dag paa samme Sted, gav Per sig saa til at forklare, hvorledes han ved at iagttage Selskabet iaften var bleven yderligere overbevist om det hjemlige Fremskridtsfolks begyndende Forfald. Den Fortryllelse, det i sin Tid havde udøvet paa ham, var i hvert Fald grundig hævet nu. Han maatte — sagde han — give hende fuldstændig Ret i, hvad hun engang havde sagt eller skrevet til ham, at et Samfund, i hvilket f. Eks. en Person som Dyhring fik Lov til at spille en fremtrædende Rolle, havde dømt sig selv. Han var bleven ganske klar over, at om der skulde være Haab om Sejr for Frisind og Fremsyn i Danmark, maatte der ganske andre Kræfter frem i første Linje, M æ n d i Ordets sande Be-

tydning, alvorlige og højsindede Naturer, der løftede deres Livsmaal en Smule op over Døgnets vilde Jagt efter Penge, Kvinder eller personlig Udmærkelse.

Han udviklede denne Anskuelse med sædvanlig Veltalenhed. Men Jakobe hørte slet ikke paa ham. De mange alvorlige og virkelig følte Ord gled hendes Øre forbi som et tomt Sus.

Da han tilsidst som Tegn paa gensidig Forstaaelse bad hende om et Kys, hørte hun ham derimod straks. Hurtig løftede hun Hovedet og rakte ham sin Mund som en Vansmægtende, der ikke har Tanke for andet end at slukke sin Tørst.

ATTENDE KAPITEL

Da Per den næste Morgen vaagnede, følte han sig ikke vel. Han sov altid uroligt og havde om Natten kastet Tæpperne af sig, saa han var kommen til at fryse.

Idet han rejste sig overende i Sengen, jog der ham et smertefuldt Sting gennem Brystet og samtidig en Angst gennem Sjælen. Den Smerte kendte han. Det var den samme, der havde foruroliget ham et Par Gange under hans Rejse, sidste Gang i Wien efter de anstrengende Baadfarter gennem Donaudeltaet. Paa Grund af Mistillid til de udenlandske Læger og desuden af en vis Sky for den Sandhed, der kunde komme for Dagen, havde han hidtil ikke villet lade sig undersøge. Men nu skulde der gøres Alvor af det. Han ringede paa Jomfruen og lod en af Københavns mest bekendte Hospitalsoverlæger kalde.

Der gik nogle Timer, før Lægen kom. I sin Ensomhed fik han god Tid til at fantasere sig ind i den Forestilling, at disse gentagne og for hver Gang heftigere Smerteanfald kunde være Forbud paa Døden.

Dø allerede nu? Fireogtyve Aar gammel! Med sit Livsværk ufuldført, ja end ikke paabegyndt! Det vilde være ganske meningsløst, fuldkommen ulogisk — som Livet overhovedet var det.

Ja, det Standpunkt havde han forlængst tilbagelagt, da han overmodigt stormede løs paa sit Helbred og trodsede Døden i den Indbildning, at Livet ikke kunde undvære ham, at hans Evner og Kræfter var nødvendige for Tingenes Opretholdelse og Udvikling i hans Fædreland. Nu vidste han bedre, at Naturen var rig nok til at turde være ødsel, at der var gaaet endnu større Evner i Graven uden at have faaet sig udfoldet. Knokkelgæsten

spurgte ikke om Forlov. Som Solen skinnede baade paa retfærdige og uretfærdige, saadan greb han, Mørkemanden med de tomme Øjenhuler, iblinde mellem kaldede og ukaldede uden at tage mindste Hensyn til Nyttevirkningen.

Den Gru, han tidligere havde følt ved Tanken om Tilintetgørelsen, var ikke længer saa stærk hos ham. Som han laa der i den store Pragtseng, under et farvestraalende Silketæppe, og beredte sig paa at faa sin Dødsdom forkyndt, var han forholdsvis rolig og fattet. Endog naar han ingen Smerter havde, var der Øjeblikke, hvor han i sin Træthed næsten forligede sig med Tanken om at gaa bort og befries for Livets formaalsløse Besvær. Vognlarmen fra Torvet udenfor, den evindelige Sporvognskimen, Tanken om de forestaaende nye Forhandlinger med taabelige og frække Pengespekulanter, — alt fyldte ham i disse Øjeblikke med en usigelig Lede.

Efterhaanden som Tiden gik, blev det ham dog vanskeligere at holde Uhyggen borte. En knugende Forladthedsfølelse betog ham og drev ham den kolde Sved ud af Kroppen. Tænk om han laa her og døde uden at have et Menneske hos sig!

For at adsprede Tankerne vilde han give sig til at læse. Han havde den foregaaende Dag udpakket de Bøger, han førte med hjem fra sin Rejse, hovedsagelig store, kostbare tekniske Værker, men ogsaa den Samling Skrifter af mere almendannende Art, som han havde anskaffet under det lange Vinterophold i Dresack og senere forøget i Rom.

Han udvalgte sig blandt disse sidste et Mønsterudvalg af græske og latinske filosofiske Forfattere i tysk Oversættelse, en Bog, som engang før under lignende Forhold havde været ham til Trøst.

Han var dog ikke naaet langt med Læsningen, før Lægen kom. Det var en lille graaskægget Mand, som uden mange Ord slog sig ned paa en Stol ved Siden af Sengen. Efter at have udspurgt ham og derpaa banket ham paa Bryst og Ryg sagde han:

„Er det de Lunger, som der skulde være noget i Vejen med? Det tror jeg nu inte noget paa. Det er jo komplette Smedebælge! ... Hvor føler De især Smerterne?“

Per pegede paa et Sted foran paa den højre Side af Legemet, omtrent ved det underste Ribben.

„Er det der? Jamen, De sagde jo før, at det mere var herhenne paa venstre Side."

„Ja, det flytter sig."

„Naa, — hm. Gør det meget ondt, naar jeg — saadan — trykker paa det?"

„Nej, det kan jeg ikke sige."

„De mærker inte noget særligt?"

„Nej."

„Maaske har De slet ingen videre Smerter mere?"

Per maatte indrømme, at den pinagtige, sammensnærende Fornemmelse i Brystet og Mellemgulvet næsten var forsvunden nu. Han kunde igen trække Vejret dybt, uden at det jog igennem ham.

Doktoren sagde ingenting men gav sig til at undersøge ogsaa Underlivet og Benene.

„Deres Lunger er der sgu inte noget i Vejen med," gentog han, da han var færdig. „Dem skal De aldrig ønske at bytte bort. Men Deres Muskulatur er noget slap. Hjertet kunde ogsaa uden Skade være noget mindre ugideligt. — Sig mig, hvordan er Deres daglige Levevis? Gør De nogen ordentlig Gymnastik? Tager De et koldt Styrtebad hver Morgen? — Det skulde De virkelig ta' og gøre. Og Haandvægtsøvelser. Der er ingenting saa storartet som nogle raske Armsving med et Par Lispunds-Lodder paa fastende Hjerte. De maa se at faa Deres ærede Blod til at cirkulere lidt livligere; andet fejler de vistnok ikke, — men det er for den Sags Skyld ogsaa mere end nok i Deres Alder! Bliv nu liggende et Par Dages Tid og se at faa Deres Nervesystem lidt i Ligevægt. Jeg kan i det hele inte noksom anbefale Dem at passe lidt paa Dem selv. For trods den ubetinget mandlige Krop, De kan presentere, har De aabenbart Disposition til — ja, hvad skal jeg nu med et pænt Ord kalde det? — naa, til saadan lidt Kvababbelse, som De altsaa har haft denne aarle Morgenstund. Sagen er i og for sig let nok at forstaa. Se, først er De nu bleven godt gennemrystet paa en tre-fire Døgns Jern-

banerejse, hvor De hverken har faaet ordentlig Søvn eller et regederligt Maaltid; saa er De — som De selv siger — kommen hjem til Forretninger og Vrøvl og Selskabelighed; det er saamænd Forklaring nok, naar Talen er om en Konstitution af vor hjemlige sødsuppelige Art, selv om den ogsaa hører til Krafttypen."

Han sagde det sidste med et eget, ondt Glimt i sine smaa, lidt skelende Øjne. Per hørte knap paa ham længer. Efter at have faaet Sikkerhed for, at han ikke gik omkring med Spiren til en Lungesygdom, følte han sig helt vel og ønskede blot at blive den snaksomme Mand kvit.

Da Lægen var gaaet, stod han straks op. Med forynget Livsfølelse gik han nynnende op og ned i Værelset og klædte sig paa, spiste derpaa Frokost med temmelig god Appetit og satte sig til sit Arbejdsbord. Virkelysten var pludselig vaagnet i ham. Han fik sine Tegninger frem, desuden Maaleredskaber, Tabelværker og lignende Hjælpemidler. Nu skulde der fyres under! Full steam!

Han havde faaet alt ordnet til Arbejdet, da han opdagede den Bog, han var begyndt at læse i, inden Doktoren kom. Han havde dengang kastet den hen paa Bordet mellem Tegnerullerne, og nu kunde han ikke lade være at kigge i den, inden han lagde den tilside. Bogen havde et Mærke paa et Sted, hvor han havde læst; det var Platons Beretning om Sokrates' og hans Disciples frimodige Samtale om Døden umiddelbart før den store Lærers Henrettelse. Hans Blik faldt paa det Sted, hvor Sokrates taler om Legemet som den tunge og klæbrige Dejg, hvormed Sjælen er sammenæltet, og som gør, at Menneskene aldrig paa tilfredsstillende Maade kommer i Besiddelse af, hvad de eftertragter, forsaavidt dette da ikke er det lave og uædle.

„Thi Legemet foraarsager os tusinde Bryderier. Det opfylder os med Lyster og Begærligheder, med Frygt og mange Slags Skyggebilleder og Tant ... Penges Erhverv er Aarsag til al Ufred i Verden; men Penge behøver vi kun for Legemets Skyld, idet vi skal pleje det. Om vi endelig ogsaa har tilfredsstillet det i saa Henseende og bereder os til at betænke noget af Vigtighed,

er det os atter paa mange Maader til Besvær, opvækker Uro og Forvirring og forstyrrer os, saa vi for dets Skyld ikke formaar at skue det sande ... Medens vi lever, vil vi kun da komme Erkendelsen nærmest, naar vi har saa lidt som mulig med Legemet at skaffe og ikke mere Omgang med det, end det er højst nødvendigt, og ikke lader os opfylde af dets Natur —."

Per lod Bogen synke og saae en Tid tankefuldt hen for sig med sammentrukne Bryn. Besynderligt! — tænkte han. Disse Ord, udtalt fire hundrede Aar før Kristi Fødsel, var jo som skrevne ud af en kristelig Opbyggelsesbog!

Han læste Siden tilende og ogsaa den næste Side og en til ... han kunde ikke holde op igen. Denne dybsindige Fantasileg med det overnaturlige satte hans inderste og forborgneste Sjæleliv i Svingninger. — Det blev langt op paa Formiddagen, inden han tog fat paa sine Maaleredskaber og Tabelværker.

Han fik da heller ikke mere Held med sit Arbejde denne Dag, end han havde haft den foregaaende. Han, som forhen ikke kunde se en Stump Kort uden at gribes af Arbejdsfeber, ja for hvem Vanskeligheden hidtil især havde bestaaet i at skulle vælge med Omsigt mellem det Mylr af Indfald, der bestandig under Arbejdet skød frem som ved Knopskydning, han havde nu ligefrem ondt ved at holde Tankerne til Papiret. Alleslags uvedkommende Ting, ethvert Raab paa Gaden, enhver Klokkelyd i Hotellet forstyrrede og adspredte ham.

Ligesom den foregaaende Dag endte det da ogsaa med, at han i sygelig Ophidselse fandt det hele Projekt forfejlet, og han blev siddende med Hænderne for Ansigtet i mørk, selvopgivende Fortvivlelse.

Da kom han til at mindes den Professor Pfefferkorn i Berlin, der havde interesseret sig saa meget for ham under hans Ophold der. Han havde i sin Tid paa hans Opfordring sendt ham en skriftlig Redegørelse for sine Ideer; og som Tak herfor havde Professoren tilskrevet ham et længere Brev. Dette ledte han nu frem mellem sine Papirer.

„— — Hvad først Deres hydrauliske Motor angaar, saa skal jeg udtale mig med Forsigtighed. De er jo her inde paa en gan-

ske ny Vej, og det er da kun rimeligt, at de første Skridt er vaklende. Jeg har vist iøvrig under en af vore Samtaler sagt Dem, at man i Amerika har gjort Forsøg i lignende Retning, og at man der stadig arbejder paa at løse denne i Sandhed mægtige og tillokkende Opgave, at bringe ogsaa Oceanets uudtømmelige Kraft ind under Menneskesnillets Ledebaand. Det er Dem kun til Ære, at ogsaa De er bleven grebet af denne Tanke; men hvorvidt den Vej, De har anvist, vil kunne føre til Maalet, derom skal jeg, som sagt, ikke udtale mig. Derimod mener jeg, efter nu med Opmærksomhed at have sat mig ind i Deres ny System for Vindmotorers Regulering, at De har haft et lykkeligt Indfald. Tanken med den indskudte Vægtstang og Formen for Afbalanceringen tiltaler mig særdeles. Der er sikkert her peget paa Midler, der i høj Grad fortjener Paaagtelse. At De just skulde have fundet den afgørende og endelige Løsning af dette store og vanskelige Problem, der er af den største Betydning særlig for alle bjerg- og strømfattige Lande, det mener De naturligvis heller ikke selv. Paa intet Omraade gælder det mere end paa det tekniske, at Fuldkommenheden naaes gennem en Uendelighed af smaa Forbedringer, og De vil ganske sikkert ikke slaa Dem tiltaals med det allerede vundne Fremskridt. Som jeg overhovedet altid med Interesse vil følge Dem i Deres Udvikling, forsaavidt Forholdene sætter mig i Stand dertil, vil jeg særlig med Forventning imødese Resultaterne af Deres fortsatte Forsøg paa det her berørte Felt. Om Deres rige Evner er De jo ikke selv i Tvivl, og De vil sikkert ogsaa nok naa langt, især om det kunde lykkes Dem noget mere end hidtil at forene Deres mærkeligt aabne Blik for Tingenes store Linjer med den Fordybelse i Detaljen, som man i Ungdommen er tilbøjelig til at ringeagte, men hvorpaa i Virkeligheden det store og frie Overblik beror. Jeg tror at mindes, at det var Deres Agt paa Deres Studierejse at besøge ogsaa Nordamerika. Det vil vistnok være meget anbefalelsesværdigt. De vil der bedre end nogetsteds have Lejlighed til at berige Deres Erfaring i det rent praktiske, — og jeg mener hermed egentlig ikke udelukkende det tekniske; ogsaa paa andre Omraader er vi bleven den nye Verdens Lær-

linge. Særligt vil De i dette de store Inventioners Land kunne lære, hvorledes de mægtigste Virkninger oftest er bleven naaet ved de tilsyneladende uanseligste Midler."

Dette gamle, halvglemte Brev, der ved Modtagelsen ikke havde betydet noget for Per, fordi det ikke havde syntes ham anerkendende nok, genoprejste nu hans Selvfølelse. Det slog desuden fast hos ham, at han nu maatte bryde op herfra og fortsætte sin afbrudte Studierejse. Han vilde derfor igen lægge Ordningen af sine Affærer i Ivans Haand, og navnlig vilde han helt og holdent overlade til ham at genoptage mulige nye Forhandlinger med Spekulanterne. Imidlertid vilde han ganske stille rejse bort — og dennegang direkte til Amerika. Det var ikke værd at udsætte sig for endnu engang at falde for den gamle Verdens Fristelser.

Om Eftermiddagen tog han ud til „Skovbakken" for at tale med Jakobe derom. Hun var i Haven, da han kom. Hun sad paa en Bænk i Solskinnet nede ved det store Bjælkelysthus.

Skønt hun godt hørte Pers Stemme oppe fra Terrassen, blev hun rolig siddende og gav heller ikke ved noget Raab tilkende, hvor hun var. Da han endelig fandt hende, rakte hun ham kun sin Kind til Kys, skønt han havde søgt hendes Mund. Ikke heller kunde hun faa sig til at sige ham Tak for de Blomster, han bragte med til hende, — især ikke, fordi hun saa tydeligt kunde mærke paa ham, at han ventede det.

Hun havde hele Dagen gaaet om i en fremtvungen, anstrengt Døs under Forsøget paa at glemme, hvad der var sket. Hun, som ellers elskede Klarhed, var i sit Forhold til Per ogsaa paa den Maade begyndt at blive sig selv utro, at hun saavidt muligt lukkede Øjnene for Sandheden overalt, hvor den truede hendes Kærlighedslykke. Ligesom En, der er vaagnet af en sød Drøm og lægger sig om paa den anden Side i Haab om at drømme videre, gav hun sig endda med en Art Vellyst hen i sit Selvbedrag.

Per kunde ikke straks faa sig til at sige hende, at de allerede igen maatte skilles. Det havde overhovedet ikke været let for ham at tage denne Beslutning om at rejse. Han var træt af det omstrejfende Liv; og den Omstændighed, at han havde saa van-

skeligt ved at gøre sig forstaaelig paa fremmede Sprog, af hvilke kun Tysk faldt ham nogenlunde mundret, gjorde sit til denne Mangel paa Lyst til at komme bort. Saa var det ogsaa svært for ham at skulle forlade Jakobe netop nu, da de havde fundet hinanden i fuld Oprigtighed og gensidig Forstaaelse. Men det fik ikke hjælpe, — det maatte ske.

Han havde i Begyndelsen været for selvoptaget til at mærke Forandringen i Jakobes Væsen. Men som han nu sad der ved Siden af hende paa Bænken og tænkte paa, hvorledes han bedst skulde forberede hende, saae han, at hun hastig viskede noget bort fra sin Kind. Det kunde se ud, som om hun med Haanden slog en Flue væk; men Per havde faaet Tid til at opdage, at det var en Taare.

Han blev helt betuttet. Han havde aldrig før set hende græde.

„Men — kæreste Ven!“ sagde han. „Hvad er der i Vejen? Er der gaaet dig noget imod?“

„Nej, slet ikke ... Det er blot Nervøsitet,“ svarede hun og førte hans Arm bort, da han vilde lægge den om hendes Liv.

„Men er du da ikke rask?“

„Jo vist er jeg saa. Som jeg siger dig, det har ikke noget at betyde ... Skal vi ikke gaa lidt? Jeg er kommen til at fryse.“

Hun rejste sig hurtigt — hans Omsorgsfuldhed pinte hende — og de gik ned mod Stranden. Nu slog det med eet Per, hvor hun saae daarlig og forgræmmet ud, — og Rejsebeslutningen begyndte at vakle hos ham.

Da skød der en lysende Tanke frem af hans mismodige Stemning. Ligesom en eneste Solstraale, der bryder gennem en Sky, pludselig kan forvandle et udstrakt Landskab, saadan forgyldte denne Indskydelse i et Nu hele Tilværelsen for ham. Jakobe kunde jo følge med ham! De kunde gifte sig straks og saa rejse sammen for Guds og alle Menneskers Øjne. — At han ikke havde tænkt paa det før! Rejsens Besværligheder, Hoteluhyggen, Ensomhedsfølelsen, alt, hvad der nys havde gjort ham modløs, omskabtes med eet til Lyst og Glæde. Han vidste jo af Erfaring, hvilken mageløs Rejsekammerat Jakobe var, saa uforfærdet, saa

fordringsløs, saa moderlig omsorgsfuld, — og dertil behagelig hjemmevant i alle fremmede Sprog.

„Jakobe! Jakobe!“ — han standsede midt paa Havegangen, og før hun kunde forhindre det, havde han slaaet Armene omkring hende. Og nu tilstod han for hende alt, hvad han havde gennemlevet og gennemlidt siden den foregaaende Dag, og hvilke Planer han havde for dem begge.

Jakobe gik en Tid tavs med Hovedet paa hans Skulder i en Art lykkelig Selvbedøvelse, som drak hende Blodet af Kinder og Læbe. Hun vidste godt, at hun hverken vilde eller kunde følge ham. Det var ganske umuligt for hende i sin nuværende Tilstand at rejse saa langt bort. Per talte om at være borte et halvt Aar, og paa kortere Tid kunde han absolut heller ikke faa noget virkeligt Udbytte af Rejsen. Men hun vilde da kun blive ham til Byrde og Bekymring.

„Du siger ingenting,“ sagde han, da de var kommen ned paa deres Yndlingsplads paa Stranden med den frie Udsigt over Sundet til den solbeskinnde svenske Kyst. „Synes du ikke om mit Forslag?“

„Jeg veed ikke rigtig, hvad jeg skal sige,“ svarede Jakobe, — hun sad foroverbøjet og halvt bortvendt med Albuen paa Knæet og Hagen støttet mod Haanden; den anden Haand havde Per ikke villet slippe. — „Jeg forstaar saa godt, at du maa ud og rejse igen. Jeg har selv tænkt paa, at det vistnok var nødvendigt for dig ... Men, min Ven, mig faar du ikke med over Atlanterhavet!“

„Men hvorfor? Naar jeg er med dig, kan du jo være ganske tryg. Jeg skal sandelig nok passe paa dig. Eller er det Sørejsen, du er bange for?“

„Aa ja, ogsaa for den. Derfor bliver jeg hjemme ... og venter paa dig. Og jeg skal nok være taalmodig. Men naar du foreslaar, at vi skulde gifte os, inden du rejser, saa tror jeg, du har Ret. Det vilde af flere Grunde være praktisk.“

„Og saa, med det samme vi var bleven rigtig Mand og Kone, skulde vi skilles. Gør du Løjer med mig? For det vilde jo dog være det skrækkeligste Barbari. Jeg kender dig slet ikke igen,

Jakobe. Hvor kommer du paa saadanne Tanker? Men det k a n jo heller ikke være din Mening. Vel?"

Hun nikkede tavs.

„Jeg tror dig ikke, Jakobe. Du er bleven saa underlig i den sidste Tid. Hvad gaar du og gemmer paa?"

„Ikke paa noget, min Ven!" sagde hun og knugede i det samme febrilsk hans Haand. Hun kunde nu mindre end nogensinde faa sig til at sige ham den fulde Sandhed. Hun t u r d e det ikke. Hun levede jo ikke længer i Indbildninger med Hensyn til hans Karakter, og hun frygtede for, at han skulde benytte hendes Tilstand som Paaskud for at opsætte — eller maaske helt opgive — sin Rejse. Men det vilde hun paa ingen Maade have paa Samvittigheden. Hun indsaae godt, hvor betydningsfuldt netop et Amerikaophold vilde kunne blive for ham, og nu mere end nogensinde var det hende om at gøre, at han dreves fremad. Havde hun tidligere kunnet tænke sig at være tilfreds med hans blotte Kærlighed, saa søgte hun uvilkaarlig nu paa anden Led Erstatning for, hvad denne paa det sidste havde tabt i Værd for hende.

„Hør nu!" afbrød hun tilsidst Per i hans Forsøg paa at overtale hende. „Nu har j e g en Ide. Du kan jo rejse over England, saa vil jeg følge dig saa langt. Vi er otte Dage i London, og otte Dage et Sted paa Landet eller ved Stranden. Og i Liverpool skilles vi. — Hvad siger du til det?"

„Naturligvis, lidt er bedre end ingenting. Jeg kan jo saa haabe paa, at du i Liverpool kommer paa bedre Tanker."

„Det skal du ikke. Allermindst for din egen Skyld, min Ven! Husk ogsaa paa, vi kan dog ikke godt bo paa Hotel, naar du kommer tilbage. Vi skal dog have vor egen Lejlighed. Og med at indrette den vil jeg faa nok at gøre, mens du er borte."

„Det er sandt. Du har Ret, Jakobe — som altid. Aa, du kloge Ven, hvor jeg allerede glæder mig til at komme tilbage! ... Tænk, at faa vort eget Hjem! ... Det behøver jo slet ikke at være særlig storartet — vel? Og det skal helst ligge lidt udenfor Byen, i frie Omgivelser, med Udsigt til Skov og Strand. Hvad siger du? Vi to!"

Han havde paany i Henrykkelse draget hende ind til sig, og hun lagde træt sit Hoved paa hans Skulder og lukkede Øjnene.

„Ak ja," fortsatte han. „Hvor er dog i Grunden alt andet i Livet betydningsløst og ligegyldigt i Sammenligning med de Goder, der saa at sige er ens for alle — rige som fattige — og som gror ud af Tilværelsen saa selvfølgeligt som Frugterne ud af et Træ. Der er noget bagvendt i Livsværdiernes Rangforordning — ogsaa indenfor det moderne Samfund. Jeg priser mig lykkelig over, at jeg har indset det i Tide. For jeg var sandelig nær bleven stikkende i Dyndet!"

Jakobe fik igen lidt Uro paa sig. Til Trods for, at det i Grunden kun var hendes egne Ord, han her havde gentaget, ja netop dem, hun engang havde drømt om at høre af hans Mund, saa opskræmte de hende nu. Hun havde jo i Mellemtiden selv forandret sig. Særlig havde disse sidste Dage ændret meget i hendes Syn paa de saakaldte „sande Livsværdier".

„Jeg tror, du bedømmer Forholdene urigtigt," sagde hun med en fremmed Haardhed i Stemmen.

„Saa se dig om og sig mig, om ikke Egennytte, Forfængelighed, Brutalitet, Herskesyge o. s. v. er lige saa grundfæstede Magter i det nye Samfund som i det gamle?"

„Ja — hvorfor skulde de ikke være det?"

„Hvorfor?"

„Ja, — den Slags Egenskaber hører nu engang til de menneskelige Drivkræfter, der fører Verden fremad. Derfor kan de vist heller ikke være slet saa fordømmelige, som man gerne gør dem til."

Per lo. Han opfattede hendes Ord som Spøg.

„Naa, du mener maaske, at de er ligefrem paaskønnelsesværdige?"

„Jeg veed ikke. Er det dog ikke simpelthen dem, hvorpaa Menneskenes Velfærd beror?"

Nu forstod Per paa Tonen, at det var Alvor, og han saae overrasket paa hende. Men han var ikke oplagt til Kiv og slog Sagen hen i Løjer.

„Ja, er det ikke det, jeg siger; — du v i l absolut sige imod i denne Tid, om du saa skal opponere mod dine egne Meninger."

Jakobe tav. Heller ikke hun følte egentlig nogen Lyst til at genoptage Striden fra forleden. Og de gav sig da til at lægge Rejseplaner og drøfte Rejseruter. —

Den Krig, Max Bernhardt — kraftigt støttet af Dyhrings „Borgerbladet" — havde ført mod Ophavsmændene til det københavnske Frihavnsprojekt, havde i disse Dage faaet en for Offentligheden overraskende Afslutning. Det var virkelig lykkedes ham tilsidst at gøre disse Folk nervøse. Det var i sig selv et voveligt Foretagende, de havde givet sig ikast med; der skulde tilvejebringes store Kapitaler til det, og „Borgerbladet"s Anseelse i Børsverdenen var imod al Forventning i stadig Stigen under den nye Ledelse. Ogsaa andre af de Aviser, paa hvilke Max Bernhardt havde skaffet sig Indflydelse, gjorde Mine til at mistænkeliggøre Sagen som Forretning. For ikke at risikere et Nederlag ved den forestaaende Aktietegning besluttede de store Herrer da at krybe til Korset overfor den forhadte Overretssagfører og tilbyde ham en Plads i Direktionen.

Det var en Udgang af Sagen, han hele Tiden havde haft for Øje som en Mulighed, der bestemte hans Taktik, og han modtog Tilbudet uden at ytre nogen Overraskelse. Ved en større Jubilæums-Festlighed, der i de samme Dage fandt Sted, blev Forsoningen mellem ham og hans gamle Modstander, den forhen almægtige Bankdirektør, officielt beseglet, idet denne paa iøjnefaldende Maade udbad sig Æren af at drikke et Glas med ham, — en Begivenhed, som Dagen efter stod omtalt i alle Byens Aviser, i „Borgerbladet" endog under Overskriften: „Et historisk Øjeblik".

For Max Bernhardt var den vundne Sejr ogsaa afgjort betydningsfuld. Det var lykkedes ham at fastslaa i den offentlige Bevidsthed, at man ikke kunde gaa udenom ham, at selv Børsens Matadorer intet formaaede uden at have sikret sig hans Bistand. Ivan tabte næsten Vejret, da han erfarede Nyheden. Han mente, at ethvert Haab for Pers Planer nu var uhjælpelig

sønderbrudt for lange Tider, og i et hysterisk Udbrud af Forbitrelse raabte han op om Forræderi og Snigmord.

Per trak overlegent paa Skulderen.

„Jeg sagde dig det jo," ytrede han til Jakobe, der ligeledes var bleven en Del opskræmt af Begivenheden. „Vil du nu indrømme mig, at din Hr. Max er noget for *pim,* og at det var et Held, jeg ikke bed paa den Herres Rævekage. Jeg havde ellers nu staaet der pænt som en afblanket Nar! ... Nej, det er, som jeg siger, der maa rejses en Bevægelse herhjemme for at udrydde den Slags Skadedyr af det offentlige Liv. Ellers gaar tilsidst al Hæderlighed tilbunds i Uføret."

Det rykkede i Jakobe; men hun opgav at svare. Det nyttede ikke at fortsætte Diskussionen om det Spørgsmaal foreløbig. Hun satte nu sit Haab til hans Amerikaophold; og iøvrig kuede hun sig selv og sin nyvakte Kritik overfor ham, fast bestemt paa at vedblive at holde af ham, som han nu engang var.

Ivans Opfattelse af Pers Udsigter viste sig iøvrig hurtig altfor mistrøstig. Max Bernhardts nye og stor Sejr vakte tvertimod forøget Liv blandt hans Misundere og hemmelige Fjender, ikke mindst hos Proprietær Nørrehave, der betragtede sig som forraadt af ham i denne Sag. Tilligemed Overretssagfører Hasselager blev han pludselig særdeles virksom for Pers Plan; og til disse to Mænd sluttede sig nu af egen Drift og uden alt Forbehold — Oberst Bjerregrav.

Retfærdighedsfølelsen og Fædrelandskærligheden havde omsider overvundet den gamle Mands Skinsyge. Jødehadet var blusset op i al sin instinktive Kraft hos den bryske Hugaf, for hvem Nationalfølelsen var bleven Religion. I hans Øjne var enhver nok saa hjemmedansk Jøde en kun halvt naturaliseret Tysker med hemmelige Sympatier for Arvefjenden. Han paastod — hvad forøvrigt ikke var helt usandt — at Størsteparten af de jødiske Grosserere i København simpelthen var Agenter for tyske Firmaer, ligesom det hovedsagelig var med Penge fra jødiske Banker i Hamburg og Berlin, at den hele moderne Omformning af Hovedstaden var foretaget. Ogsaa til Provinserne, ja helt ud til Bondelandets gældbetyngede Gaarde havde de tyske Millio-

ner fundet Vej og fortsatte her indenfra, paa underjordisk Vis, den Erobring af Landet, som Kanonerne havde indledet. Hvad der derfor altid ganske særlig havde tiltalt ham ved Pers Havneplan, var, at denne endelig var et Forsøg paa at hævde Landets merkantile Selvstændighed overfor den store Nabostat, medens en Frihavn ved København efter hans Mening paa Grund af Byens Beliggenhed ved et smalt og grundet Sejlløb aldrig vilde blive i Stand til at drage Verdenstrafiken til sig.

Han havde nu taget den Beslutning selv at gøre det første Skridt til en Forsoning med Per. Han vilde slaa en Streg over det gamle Mellemværende, — ja, det Overmod, hvormed Per havde taget Afsked ved hint skæbnesvangre Sammenstød for Aar tilbage, virkede nu næsten paa ham som en Spore mere. Nu, da han med fuld Overbevisning saae Landets Redningsmand i ham, var der noget af en religiøs Tilfredsstillelse for ham i at kunne lade hin Profeti gaa ganske bogstaveligt i Opfyldelse.

Imidlertid sad Per hjemme paa Hotellet og ordnede alt til Afrejsen. Blandt andet arbejdede han stadig paa sine Tegninger. Det var endnu hans Haab, at han skulde faa fuldført de nødvendigste Ændringer i hvert Fald paa Havneprojektet, og han var ogsaa flittig nok. Han stod op allerede ved Daggry og var hjemme næsten hele Dagen. Men der kom stadig ikke den gamle Flugt i hans Tanker. Han arbejdede langsomt og besværligt og lod sig forstyrre af enhver Lyd fra Gangen eller Torvet.

En Formiddag ved Nitiden sad han ved sit Arbejdsbord og læste, da der blev banket paa Døren. Han genkendte Ivans Kno og gemte hurtig Bogen under nogle Papirer. Det var igen en af Dresack-Bøgerne, der havde fristet ham.

„Hvad nyt?“ raabte han Svogeren imøde, der styrtede ind med forvirrede Træk.

„En ny Kæltringestreg! Et Bedrageriforsøg af første Rang! ... Se her!“

Ivan fremtog af sin Dokumentmappe, der efterhaanden var bleven som uadskillelig fra hans Person, Dagsnummeret af et af Byens mindre og lidet betydende Blade.

„Læs der!“

Under Overskriften „Nyt Land“ stod der en længere, saglig Spidsartikel om Danmarks Søfartsforhold. Den var, som det straks meddeltes, nærmest et Uddrag af nogle Provinsavis-Artikler af en Ingeniør Steiner og behandlede en Plan, der gennem hele Artiklen kaldtes „det Steinerske Projekt“, men som i Virkeligheden var Pers med nogle faa og uvæsentlige Ændringer.

„Hvad siger du til det?“ spurgte Ivan og saae med Spænding paa Per, der under Læsningen var bleven mere og mere bleg. „Det er jo slet og ret Tyveri! ... Kender du noget til den Person?“

Per rystede paa Hovedet.

„Han maa øjeblikkelig afsløres!“ vedblev Ivan. ... „Hvad tænker du paa at gøre?“

„Ingenting,“ sagde Per efter nogle Øjeblikkes Overvejelse og rakte ham Bladet tilbage.

„Det mener du ikke! Manden maa dog uskadeliggøres. Du maa forsvare dig; du maa hævde din Ret. —“

„Forsvare mig?“ sagde Per opbrusende.

„Ja — undskyld, at jeg siger det — men du har ikke Lov til at tage saa let paa den Sag. Den k a n blive farlig for dig. Husk paa, du har mange Fjender og Misundere, som bare vil glæde sig over at se dig skubbet tilside for en anden, der tiltager sig Æren for dit Arbejde og dit Geni.“

„Aa, det har ingen Nød! Saa let kommer man mig heller ikke tillivs! — Og selv om saa var!“ tilføjede han under en Eftervirkning af den Stemning, hvoraf han ved Ivans Komme var bleven revet op. „Jeg er snart træt af at slaas med Skidtet. Dersom det virkelig er nødvendigt overalt at gøre fælles Sag med Gemenheden, spørger man tilsidst sig selv, om ogsaa det hele Spil er Omkostningerne og Ulejligheden værd. — For altsaa at tale om noget andet: veed du, at din Søster og jeg tænker paa at gifte os med det allerførste?“

„Fader og Moder har snakket om det.“

„Naa ja, rent ud sagt, saa optager den Sag mig i Øjeblikket mere end Alverdens Avisvrøvl. Sig mig — siden du nu er her —

kender du noget nærmere til, hvad det er for Attester, der skal skaffes tilveje, for at man kan blive anstændig gift hertillands?"

„Har du ikke faaet de Ting ordnet? Jeg troede —"

„Ja, det er vist ogsaa forkert af mig. Jeg har glemt det, ... eller rettere, du: jeg har ikke kunnet faa mig selv til at rende rundt paa disse offentlige Kontorer, hvor jeg altid bliver gal i Hovedet over den Storsnudethed, man allevegne møder der, og lave Skandale. Kunde du ikke gøre mig den Tjeneste at ordne den Affære for mig? Jeg veed, at man f. Eks. skal henvende sig paa et af Magistratskontorerne. Saa skal der vist ogsaa tinglæses noget. Det er en Fandens Kommers."

Ivan, der var vant til, at Per ved alle Lejligheder benyttede ham som Løbedreng, sagde Ja uden lang Betænkning. Til Gengæld tog han det Løfte af ham, at han vilde holde et vaagent Øje med den fordægtige Hr. Steiner og skride ind, dersom denne endnu blot en eneste Gang nævnedes offentlig som det vestjyske Frihavnsprojekts Fader.

Han havde allerede stukket sin Dokumentmappe under Armen og stod ved Døren for at gaa, da han igen vendte sig om mod Per, der var bleven siddende ved Skrivebordet:

„Det er sandt ... Sig mig, er der nogen af din Familje, der hedder Kirstine Margrete? En Præsteenke her i Byen?"

Det gav et Sæt i Per. Det var hans Moders Fornavne.

„Nej!" sagde han næsten maabende. „Hvorfor spørger du forresten?"

„Aa," sagde Ivan lidt forlegen, som han gerne blev, naar han en sjelden Gang talte til Per om hans Familjeforhold. „Jeg saae tilfældigvis imorges i Berlingske Tidendes Dødsannoncer Navnet Sidenius. Naa, farvel altsaa! Vi ser dig vel i Eftermiddag."

Endnu flere Minutter efter, at Døren havde lukket sig bag Ivan, sad Per i sin Stol uden at have rørt sig. Da han endelig rejste sig for at gaa hen til den elektriske Knap, mærkede han, at det sortnede for hans Øjne. Men samtidig gik der Tanker gennem hans Hoved af næsten ærgerlig Art. Det manglede blot, at nu ogsaa d e t skulde ramme ham! Og netop nu! ... Han var dog virkelig en af Ulykken forfulgt Mand!

„Vil De bringe mig Berlingske Morgenavis," sagde han til Jomfruen, da hun kom ind.

Kort efter stod han med det udfoldede Blad mellem Hænderne, og da han i den lange Række Dødsanmeldelser fik Øje paa Moderens fremhævede Navn, svimlede det igen for ham.

„Vor kære Moder, Kirstine Margrete Sidenius, Enke efter Præsten Johannes Sidenius, indgik idag til den evige Fred."

Bekendtgørelsen var underskrevet: „De efterladte Børn." Og disse Ord blev Per nu ved at stirre paa, indtil Bogstaverne flød ud i Taage.

Endnu for faa Dage siden havde han gentaget sit natlige Besøg udenfor Moderens Bolig; og det gøs i ham, naar han tænkte paa, at hun maaske den Nat havde ligget paa sit yderste. Der havde ogsaa dengang været Lys bag et af Vinduerne, og han havde set Skygger bevæge sig paa Rullegardinet.

Naa ja — hvortil havde det vel gavnet, om han havde været tilstede? sagde han med et Forsøg paa at berolige sig selv. Til en virkelig Forstaaelse, endsige til Indrømmelser af den Art, som alene havde kunnet tilfredsstille Moderen, vilde det dog ikke være kommet. Derfor var det maaske netop godt, at hun havde troet ham saa langt borte, ligesom det var heldigt for ham selv, at han intet havde vidst om hendes Tilstand. Han havde maaske ellers kunnet lade sig forlede til af Hensyn til hendes Sjælefred at opføre en hykkelsk Scene, som han bagefter havde maattet skamme sig over. Stakkels Moder! Hun hørte nu engang til de livsskræmte. De lange Aar indenfor Sygeværelsets nedrullede Gardiner havde efterhaanden forvandlet hendes Væsen til lutter Bekymring. For hende havde Døden sikkert været en Befrielse.

Han var begyndt at gaa op og ned ad Gulvet for at tvinge sit Sind i Ligevægt. Han var ikke vant til disse stærke Sindsbevægelser, som han instinktmæssig frygtede. Og nu kom han til at tænke paa Jakobe, der ventede ham paa „Skovbakken" ved sædvanlig Tid. Hvad skulde han gøre? Han følte, at han ikke vilde være i Stand til at sidde rolig og tale om Forberedelserne til deres Rejse, eller hvad andet hun og han kunde være fælles

om; og han havde desuden en daarlig Samvittighed, fordi han endnu ikke havde faaet sagt hende, at hans Familje var flyttet til København.

Han satte sig da ned og skrev et Par Linjer til hende. Hun skulde ikke vente ham, skrev han, idet han som sædvanlig benyttede Travlhed som Paaskud for sin Udeblivelse. I Brevets Slutning meddelte han saa ganske kort, at hans Moder „ifølge Avertissement i Berlingske Tidende" var død her i Byen.

Han ringede igen paa Jomfruen for at faa Brevet besørget ud til Jakobe ved et Bud. Men nu blev han grebet af en sær Stundesløshed. Gang efter Gang anbragte han sig ved sine Tegninger og rejste sig igen. Det var ham ikke muligt at sidde stille endsige at samle Tankerne om Kurver og Talrækker. Skønt han tilsidst sad med Hænderne presset omkring Hovedet for at tvinge det til at arbejde, kom Tankerne ikke af Stedet. Billedet af Moderen, Minder fra Barndommen, hans Savn ved intetsomhelst at vide om Moderens sidste Dage, Trangen til at tale med et Menneske, der havde kendt hende, alt dette overvældede ham tilsidst.

Saa opgav han Arbejdet, klædte sig paa og gik ud paa Gaden. Han satte sig ind i den første den bedste Restavration for at spise Frokost. Siden gik han ind i en af de offentlige Haver for at adsprede sig ved at se paa Menneskene og høre paa et Militærorkester, der spillede derinde.

Da han ud paa Eftermiddagen kom tilbage til Hotellet, meddelte Portneren ham, at der sad en Dame oppe paa hans Værelse og ventede. Blodet strømmede ham voldsomt til Hjertet. Han tænkte straks, at det maatte være en af hans Søstre, der paa en eller anden Maade havde faaet at vide, at han var vendt hjem, og som nu havde opsporet hans Adresse for at meddele ham Dødsfaldet.

At det kunde være Jakobe, faldt ham ikke ind. Hun var i dette Øjeblik saa langt borte fra hans Tanker, at han ligefrem havde ondt ved at kende hende, da hun ved hans Indtræden rejste sig fra en Stol henne ved et af Vinduerne.

Overraskelsen og Skuffelsen stod saa tydelig tegnet i hans Ansigt, at Jakobe ikke kunde undgaa at se det. Men hun havde

været forberedt paa en ugæstfri Modtagelse. Hun kendte ham nu. Hun havde før mødt denne mutte Bryskhed, bag hvilken han forskansede sig, naar hans Hjerte var uroligt.

Hun vidste ogsaa, hvor lempeligt og ad hvor mange Lønveje man i et saadant Tilfælde maatte trænge ind i hans Fortrolighed, og hvor uhyre vanskeligt det var selv for hende at faa ham til at aabne sig med fuld Oprigtighed og Tillid, saasnart Talen var om hans Familjeforhold. Dog gik hun ham uden Fortrydelse imøde, lagde sine Hænder om hans Hoved, kyssede ham og sagde:

„Du kan nok forstaa, at jeg ikke kunde udholde at sidde hjemme efter at have faaet dit Brev. Jeg maatte se dig. Du kære Ven, hvor jeg forstaar din Bedrøvelse! Jeg har selv maattet græde. For jeg synes, det er en Sorg, der rammer os begge."

Per skottede mistroisk ned til hende og mumlede nogle Ord om, at hans Moder jo i Virkeligheden havde været død for ham længe. Der var saaledes for hans Vedkommende i Grunden ingen Forandring sket.

„Aa ja, det er saadan noget, vi siger, min Ven, for at trøste os. Jeg veed godt, hvad du har mistet. Hvorfor skal vi skjule det for hinanden? ... Og at din Moder har boet her i Byen! Og at du ikke har sagt mig det! ... Aa Per, hvornaar vil du dog holde op med at gemme dig for mig, naar vi netop trænger allermest til hinanden? Eller vidste du det ikke?"

Per svarede, idet han frigjorde sig for hendes Hænder, at han hele Tiden havde haft i Sinde at fortælle hende det; men hver Gang de havde været sammen, var de straks bleven optaget af at drøfte andre Ting, og han havde saa glemt det.

„Saa lad os da tale ud engang!" udbrød hun. „Kom, vi vil sætte os ned! Jeg synes, der igen er saa forfærdelig meget, jeg maa have at vide af dig."

Hun skilte sig af med sit Overstykke og lagde ogsaa baade Handsker og Hat.

„Vidste du, at din Moder var syg?"

„Jeg vidste ingenting. Men hun har jo i mange Aar været svag."

„Du har altsaa ikke søgt hende, ... heller ikke set nogen af dine Søskende?“ spurgte hun og saae forskende paa ham henne fra den Krog af Sofaen, hvor hun havde slaaet sig ned.

„Nej,“ svarede Per, der hængte hendes Overstykke op paa Dørstolpen.

„Men hvordan fik du da at vide, at de var flyttet her til Byen?“

„Jeg saae det en Dag tilfældigt i en Avis, hvor min Søster havde averteret om Spilleelever. Og forresten var Sagen allerede paa Tale ved min Faders Begravelse. De vilde flytte herover af Hensyn til et Par af mine yngre Brødre, der har faaet Ansættelse her.“

Han tog Plads paa en Stol et Stykke borte fra hende. Hun sad en Stund med Haanden under Kinden og saae ud for sig.

„Veed du hvad —?“ sagde hun efter nogen Tavshed. „Jeg tror, at dersom jeg havde vidst, din Moder var mig saa nær, — jeg havde ikke kunnet lade være at gaa hen til hende. Især ikke dengang, da jeg lige var kommen hjem fra Rejsen og følte mig saa forfærdelig ene og trængte til et Menneske, med hvem jeg rigtig kunde tale om dig. Tror du, hun vilde have modtaget mig?“

„Jeg veed det ikke.“

„Aa jo, det vilde hun nok. Jeg er overbevist om, at hun vilde det, ... og at hun tilsidst havde forstaaet os.“

„Kan du huske, det troede du ogsaa, dengang du i lignende Hensigt gjorde Eberhard et Besøg. Og det blev dog kun til Skuffelse for dig.“

Det varede lidt, før Jakobe svarede herpaa. Det var ikke, fordi hun ikke mindedes sit Møde med Pers Broder. Erindringen om hin bevægede Scene i det uhyggelige, kolde og nøgne Kontor havde netop i den allersidste Tid beskæftiget hende, ja vakt hendes hemmelige Bekymring, fordi hun mere og mere hos Per havde faaet Øje for Familjeligheden med denne Broder.

„Naa ja — med Søskende er det en anden Sag,“ sagde hun saa og strøg en Haarlok bort fra Panden med en Bevægelse, som om hun med det samme bortjog en pinefuld Tanke. „Det kender jeg fra os selv. Men af sin Moder beholder man dog altid om

ogsaa kun en Lillefinger, hvor langt man saa kommer bort fra hende. Jeg kan derfor ikke tro andet, end at din Moder og jeg i hvert Fald havde kunnet tale sammen, skønt vi vistnok i et og alt var saa forskellige, som det overhovedet er to Mennesker muligt at være."

„Det var I sikkert."

„Og jeg kan heller ikke tro andet, end at vi tilsidst kunde være kommen til Forstaaelse med hinanden. Af det lidt, du nu og da har fortalt om hende, har jeg dannet mig et Billede, som jeg er kommen til at holde af. Jeg synes, jeg kan se hende ganske tydeligt for mig. Hun var lille, ikke sandt? Og hun havde ikke samme Slags Øjne som du og din Broder, ... de var mørkere. I Børn har vist i det hele mere lignet jeres Fader. — Saa gik hun jo med Stok, naar hun var oven Senge. Det gjorde ogsaa min Bedstemoder; det er maaske derfor, jeg ser hende saa tydeligt. Og hvor hun dog med al sin legemlige Svaghed maa have haft en stærk Vilje! Jeg synes, det er saa beundringsværdigt og saa rørende, at hun saadan i Aarevis styrede hele det store Hus fra sin Seng og midt i sin egen frygtelige Ulykke vaagede over jer allesammen og endog var saa nøjeregnende med, at der ingenting gik tilspilde. Tænk, hvilken Skæbne for en Moder med saa mange smaa Børn at ligge lænket til Sengen i otte Aar. Din Fader var jo tilmed en vanskelig Mand, har du sagt. Det er vist rigtigt nok. Velstand var der jo heller ikke i Huset. Og dog aldrig en Klage! Jeg kan huske, du engang fortalte, hvad din Moder havde sagt til En, der havde beklaget hende: „Beklag ikke mig, beklag min Mand og mine Børn!" — Jeg synes, det var saa kønt og saa stort."

Per havde under denne Tale siddet foroverbøjet med Albuerne paa Knæene og stadig mere urolig knipset med den ene Haands Fingre mod den andens Knoer. Nu rejste han sig ligesom utaalmodigt og gik henover Gulvet.

„Naa ja, lad nu det være godt," afbrød han hende. „Borte er borte. Hvad der kunde være sket, nytter det jo ikke længer at snakke om."

Han stillede sig hen ved det ene Vindu og saae ud over Tor-

vet, hvor Husenes Skygger allerede var bleven lange. Fuldt belyst af Aftenskæret stod den gamle Voldmølle derovre paa sin Fæstningsstump, hvor den ligesom med aaben Favn hilste Solen i dens Nedgang.

„Du har Ret," sagde Jakobe tungt efter en ny Tavshed. „Borte er borte! ... Sig mig blot, har du noget imod ved Lejlighed at lade mig læse nogle af din Moders gamle Breve til dig? Vi har jo saa sjelden talt om din Familje; men jeg føler det som et Savn ikke at vide mere, navnlig om dine Forældre, end jeg gør."

Per lod først, som om han overhørte Spørgsmaalet. Da hun gentog det, sagde han kort:

„Jeg har ingen Breve."

„Nej, jeg veed jo godt, at du ikke i de senere Aar har staaet i Brevveksling med din Familje; men jeg tænker paa Fortiden, paa de første Aar, du var i København. Dengang skrev jo i al Fald din Moder undertiden til dig, har du sagt. Og det er de Breve, jeg saa gerne engang vilde have Lov til at læse sammen med dig."

„Det kan du ikke, ... for jeg har dem ikke."

„Hvor er de da?"

„Hvor de er? Jeg brændte dem, naar jeg havde læst dem."

„Aa, Per — hvor kunde du —"

Hun fik ikke talt ud. Per havde taget sit Lommetørklæde frem og tørrede sig ned over Ansigtet dermed, som om han var bleven varm. Men hun havde set noget vaadt blinke i hans Øjenhaar og forstod, at han var kommen til at græde og vilde skjule det.

Hendes første Indskydelse var den at gaa hen til ham og slaa Armene om hans Hals. Men hendes Forstand og Erfaring sagde hende betids, at hun ikke skulde gøre det men lade, som om hun ingenting havde set, og hun blev siddende ganske stille, indtil Per af sig selv forlod Vinduet. Saa gik hun hen og tog ham under Armen. Og i nogen Tid gik de nu tavse frem og tilbage paa Gulvet.

Ak ja, hun følte det godt, hun var i denne Tid kun daarligt skikket til at bringe andre Trøst. Hun var selv saa usikker, saa

modløs. Med hendes Standhaftighed var det helt forbi, naar hun tænkte paa den lange Adskillelse. Om hun endda havde turdet betro sig helt til Per! Hun maatte daglig kæmpe en fortvivlet Kamp med sig selv for ikke at røbe noget for ham, maatte holde sig for Øje, hvormeget der blev sat paa Spil, dersom hun gjorde ham delagtig i sin store Hemmelighed, før Atlanterhavet skilte dem.

Det var ikke alene selve den forestaaende Fødsel, der gjorde hende ængstelig og urolig. Hun begyndte ogsaa at blive lidt nervøs ved Tanken om den Sladder, der vilde opstaa i Anledning af det tidlige Tidspunkt for hendes Nedkomst. Der var i den Henseende sket en Forandring med hende, siden Per var kommen hjem. Hun havde før den Tid været alt for stolt af sin Kærlighed til at bryde sig synderlig om, at hendes ulovmæssige Hengivelse ikke vilde kunne dølges. Nu, da hun saae mere nøgternt paa sin Brudgom, var det just hendes Stolthed, der led ved Tanken om i dette Forhold at blive Genstand for Folkesnakken.

Og dog var det mindre for sin egen Skyld end af Hensyn til Forældrene, at hun havde bestemt sig til ikke at rejse hjem igen, naar hun havde fulgt Per til England, men tage til et eller andet Sted i Tyskland, maaske til sin Veninde i Breslau, og der føde sit Barn. Men naar hun saa kom til at tænke paa, at hun jo maatte vente mere end et halvt Aar paa Begivenheden, var hun igen nærved at fortvivle af Utaalmodighed. — — Og alligevel, hun skulde have baaret det altsammen uden at kny, dersom hun blot endnu havde haft den samme fulde Tillid til Per, som dengang de for halvtredje Maaned siden tog Afsked i Tyrol. Men siden Historien med Nanny var hun bleven utryg og anede Farer allevegne. Og hun kunde dog endnu mindre end nogensinde tænke paa at slippe ham. Med alt det, at hun nu saae ham i hans hele Skrøbelighed, holdt hun ikke en Smule mindre af ham, end da hendes Kritik endnu slumrede. Hendes Længsel efter ham kunde til Tider være saa stærk, at den forekom hende selv sygelig. Derfor gik hun nu i Almindelighed mere skjult med sine Følelser. Hendes Væsen overfor ham var

bleven mere dæmpet, ogsaa naar de var alene. Hun kunde til Tider endog synes lunefuld. Men samtidig beherskede han hende saa fuldkomment, saa ganske eneraadigt, at det ofte syntes hende, som var der ikke længer den Ting, hun ikke vilde kunne tilgive ham.

— — Per standsede med eet deres Gang og saae paa sit Ur.

„Mon du ikke skal passe paa Toget? ... Ja, det er ikke Meningen, at jeg vil jage dig bort. Jeg er dig virkelig taknemmelig for, at du er kommen. Men du holder jo ikke af at komme for sent hjem. Og Klokken er otte nu."

Hun saae op paa hans Ansigt, der stadig var blegt og fortrukkent.

„Og hvad vil du saa?"

„Jeg maa til mit Arbejde ... Som du ser, derhenne paa Bordet ligger der fuldt op af Ting, som skal besørges. Jeg maa benytte Tiden."

„Nej, nej," sagde Jakobe og lagde Armene ligesom beskyttende omkring ham. „Du maa ikke sidde her alene. For iaften maa du lade Arbejdet hvile. Hvad skulde det ogsaa hjælpe til? Du vil ikke komme bort fra de triste Tanker, saa længe du sidder her for dig selv."

„Vil du da blive hos mig?"

„Nej — ikke idag, — og ikke her," sagde hun rødmende. „Her er saa uhyggeligt. Men du skal tage hjem med mig — hører du? Og blive der inat. Du veed, Gæstekamrene hjemme staar altid parate. Du vil ikke gøre mindste Ulejlighed, og Fader og Moder vil sætte Pris paa, at du selv meddeler dem din Moders Død. Det synes jeg ogsaa, du skylder dem. Kom! — Kom, Per! — Imorgen vil vi saa gaa en lang Tur sammen i Skoven og glemme alle vore Sorger!"

* * *

Det var til et prægtigt Solskinsvejr, at Jakobe og Per den næste Dag vaagnede derude paa „Skovbakken". Klokken var tem-

melig mange, da de mødtes ved Tebordet nede i Spisestuen; og efter et hastigt Maaltid forsvandt de straks Arm i Arm ned i Haven. Der var ingen af dem, der havde kunnet falde i Søvn den foregaaende Aften. Bevidstheden om at være hinanden saa nær holdt dem begge vaagne i den lyse Foraarsnat. Tilsidst havde de da ogsaa fundet hinanden, mens de andre i Huset sov.

Nu spaserede de der i den lysegrønne Have, hvor det dryppede af Dug fra Kviste og Blade. I Formiddagstimerne, naar hele Familjen undtagen Fru Lea var taget ind til Kontorerne og Skolerne i Byen, levede man her i en næsten paradisisk Stilhed og Fred. Ogsaa ovre i Skoven, hvor de bagefter tyede hen, var der en hel anden Stemning end senere paa Dagen, naar Vejene støvede af Køretøjer og alle Sladrebænkene var besatte. Der hørtes ingen anden Lyd end Fuglesang. Paa hele deres Tur mødte de kun en gammel Mand, der nikkede gudfaderlig til dem, idet de gik forbi.

Per fik dog efterhaanden Uro paa sig. Han begyndte at blive lidt fraværende og ymtede om, at han nødvendig maatte være i Byen inden Klokken to, fordi han — som han foregav — til Brug for sit Arbejde skulde søge nogle Oplysninger i et af de offentlige Kontorer, hvor der lukkedes Klokken tre.

Straks efter Frokost tog han afsted. Da han naaede Byen, satte han sig i en Droske og kørte hen til det Administrationskontor, hvor hans Broder Eberhard havde Ansættelse. Han gav Kusken Ordre til at vente paa ham og forsvandt ind gennem Porten.

Siden Jakobe for et Aarstid siden gik ind gennem den samme Port i den store, skiddengraa Bygning, var Eberhards Dygtighed og strenge Pligtfølelse bleven belønnet med endnu en lille Forfremmelse paa Myndighedernes hundredtrinnede Rangstige. Paa hans forrige Plads ved Pulten i det fremmeste Værelse stod nu en anden ung, haabefuld Bevarer af Overleveringen i det højtidelige Statsmaskineri, medens han selv havde faaet en egen lille Kontorstue ved Siden af med et rigtigt Skrivebord og en Armstol. Den mærkeligt sneverærmede sorte Frakke, der var blank paa Albuerne og Ryggen af Aaringers hæderfulde

Slid, havde han dog ikke derfor skilt sig ved. Og hverken hans Slips eller hans Sko var bleven pynteligere efter hans Ophøjelse.

Han sad just ved Bordet og spidsede et Blyant med den samvittighedsfulde Optagethed og Omhu, hvormed den Slags Arbejder udføres i offentlige Kontorer. Men idet han nu hørte Nogen nævne hans Navn ude i Forværelset, hvortil Døren stod paaklem, gemte han i Hast sin Kniv og greb et stort Dokument.

Med dette for Øjnene afventede han i myndig tilbagelænet Stilling den Fremmedes Indtræden.

„Kom ind!" sagde han med Strenghed, da der blev banket paa Døren. Samtidig løftede han Øjnene akkurat saa højt, at Blikket naaede op over Papirets Rand.

Hans Overraskelse ved Synet af Per var saa stor, at han end ikke forsøgte nogen Forstillelse. Med et Udtryk som En, der tror at se et Genfærd, rejste han sig langsomt fra Stolen, og i henved et halvt Minut stod de to Brødre overfor hinanden uden at sige noget,

Det slog i samme Øjeblik Per, i hvor høj Grad Eberhard lignede Faderen, saadan som han stod der — let dirrende af Sindsbevægelse — og støttede sig til Bordpladen. Det stramme Træk om den skægløse Mund, de gammeldags smaa Bakkenbarter, de rødkantede Øjne; dertil Blikkets døde Stivhed og denne stejle Holdning, — alt genkaldte hos ham Faderens Skikkelse, saaledes som denne stod indbrændt i hans Erindring fra Barneaarene.

Han havde af sig selv trukket Døren til, for at de kunde tale sammen uden Tvang, og han tog nu Plads i en Sofa lige overfor denne Dør. Ogsaa Eberhard satte sig.

„Du kan vel tænke dig Grunden til, at jeg søger dig," begyndte Per. „Jeg har set i Avisen, at Moder er død."

„Ja," sagde Eberhard efter et Ophold og med tydelig Overvindelse. — „Vi troede dig forresten i Udlandet."

„Jeg kom tilbage for en halv Snes Dage siden."

„Naa saadan! Du har været her s a a længe. — Maaske vidste du ikke af, at Moder var flyttet her til Byen?"

„Jo ... jo, jeg vidste det," sagde Per og saae til Siden.

Saa spurgte han, om Moderen havde været længe syg.

Eberhard lod ham atter vente en Tid paa Svar. Endelig meddelte han — med en Beslutning, der syntes Resultatet af en lang Række Overvejelser — at Moderen var død pludselig og uventet for dem alle.

„Moder blev, Gud ske Lov, sparet for legemlige Lidelser. Udover hendes gamle Svaghed var der ikke noget at mærke paa hende, før umiddelbart inden Døden. Hun havde nok i nogen Tid talt om Aandedrætsbesværligheder og været noget urolig om Nætterne; men det var jo kun, hvad der lod sig forklare af hendes Tilstand, saaledes som vi nu har kendt den gennem mange Aar. Om Morgenen, da Signe redte hendes Haar, bad hun hende lidt utaalmodig om at skynde sig; hun følte sig saa træt, sagde hun, og vilde prøve paa at sove. Da Signe en Snes Minutter senere saae ind til hende, kunde hun allerede ikke tale. Hun aabnede blot et Par Gange Øjnene som til Farvel og sov saa stille hen."

Han havde talt i en let Aandsfraværelse. Efter at Overraskelsen og den første Ophidselse havde sat sig, blev han paa sin sædvanlige skjulte Maade optaget af en Undersøgelse af Pers Person. Med smaa, skæve Sideblikke mønstrede han hans silkeforede Frakke, hans Handsker, hans langnæsede Pariserfodtøj og Diamantknapperne i hans Skjortebryst.

„Naturligvis" — fortsatte han — „helt uforberedt paa, at Moder kunde gaa bort, var vi jo ikke, lige saa lidt som hun selv var det. Dertil havde hun for længe været svag. Det syntes endog, som hun har haft en Forudanelse om sin nære Død. Hun har ikke alene efterladt nøjagtige og udførlige Bestemmelser angaaende Begravelsen og om Fordelingen af Hjemmets Indbo. Hun har ogsaa skrevet Afskedsbreve til alle dem af os Søskende, hvem hun ikke til daglig havde om sig. — Saaledes findes der ogsaa et Brev til dig tilligemed en forseglet Æske."

Han sagde det sidste efter en lille Kunstpavse. Samtidig betragtede han Broderen for at iagttage, hvad Virkning Meddelelsen gjorde paa ham.

„Foreløbig har Signe opbevaret begge Dele," vedblev han. „Vi troede dig som sagt i Udlandet. Nu veed jeg ikke, om du maaske selv vil afhente dem. Du vil jo i disse Dage træffe os alle samlede. Ogsaa Ingrid og Thomas er kommen hertil for at være med at lægge Moder i Kiste. Iøvrigt skal Moder naturligvis begraves ovre ved Siden af Fader. Det er Meningen, at hun skal føres derover med et Skib, der gaar herfra imorgen Eftermiddag. Forinden vil vi saa afholde en lille Familjehøjtidelighed derhjemme omkring Kisten, og nu, da vi veed, at du er her i Byen, vilde det jo gøre os ondt, om vi skulde savne dig ogsaa ved denne Lejlighed, — det kan jeg her trøstig sige paa alles Vegne. Om Aftenen rejser vi saa alle dertil over Land — med Jernbanen; det har Moder bestemt saadan af Hensyn til Signe og Ingrid, som ikke taaler Sørejsen, og hun har villet, at vi alle skulde være samlede. Vi kommer jo ogsaa paa den Maade saa tidligt derover, at vi kan være tilstede ved Modtagelsen af Moders Lig og desuden træffe alle nødvendige Forberedelser til Jordfæstelsen. Kisten føres saa direkte fra Skibet ud til Kapellet, hvorfra Begravelsen foregaar Dagen efter i al Stilhed. Det er altsammen, som Moder udtrykkeligt har ønsket det."

Per sagde ingenting. Heller ikke røbede hans Mine noget om, hvad der i dette Øjeblik bevægede sig i ham.

Da han lidt efter gjorde Forberedelser til at gaa, spurgte Eberhard, næsten mildt:

„Hvorledes har du det selv? Er det din Hensigt nu at blive her i Landet?"

„Nej. Jeg rejser om kort Tid til Amerika. Jeg har noget at udrette derovre. Forresten skal jeg forinden have Bryllup. Som du jo veed, er jeg forlovet med en Datter af Philip Salomon."

Nu var det Eberhard, der ikke svarede. Han tog pludselig Øjnene til sig, efter at de uvilkaarlig paany havde søgt Diamantknapperne i Pers Skjortebryst.

Per stod op.

„Jeg fik ikke sagt dig," sagde Eberhard med fornyet Selvovervindelse, „at den lille Mindefest, jeg talte om, har vi fast-

sat til Klokken $3^1/_2$. Skulde du altsaa have i Sinde at samles med os, saa —"

Per rystede paa Hovedet.

„Jeg tror, det af forskellige Grunde er bedst, at jeg holder mig borte," sagde han. „Jeg vil blandt andet ikke synes om at være tilstede uden at have min Forlovede med. Og hun vilde paa den anden Side neppe passe ind der — ja maaske ikke engang være velkommen ved den Lejlighed."

Hertil svarede Eberhard ingenting. Hans Ansigt havde igen faaet en Maskes Stivhed og forraadte intet af den Forfærdelse, han følte ved den blotte Tanke om en jødisk Verdensdames Tilstedeværelse ved Takkesangen omkring Moderens Baare.

Per sagde saa Farvel og gik.

Nede i Portrummet mødte han et Par unge Mennesker, der paa Grund af den Pludselighed, hvormed de midt under en taktfast, soldatermæssig March veg tilside for ham, fik ham til at se op. Det var to halvvoksne Knøse paa sejsten-sytten Aar af et provinsielt, ja landligt Udseende, med stort Haar under bredskyggede, grundtvigianske Uldhatte.

Han kendte dem straks; det var hans to yngre Brødre — Tvillingerne — der var paa Vej op til Eberhard. At de ogsaa havde genkendt ham, røbede de selv meget tydeligt. De saae forskrækkede paa hinanden og blev røde i Hovedet.

Per standsede dem. Der havde været noget i den sky Maade, hvorpaa de var gaaet tilside for ham, der gik ham til Hjertet, ja som beskæmmede ham. Han var endnu forsonlig stemt, og han havde ikke hos Eberhard faaet frigjort Trangen til ved en Tilnærmelse til sine Søskende at udsone, hvad Skyld han maatte have haft overfor sin Moder.

„Goddag," sagde han og rakte dem Haanden, som de nølende og forlegne modtog. „I skal op til Eberhard?"

„Ja," — svarede de i Kor.

„Jeg har netop været deroppe for at høre lidt om Moders Død."

Ved disse Ord slog Brødrene tavse Øjnene ned; og den ene

gav sig til at skrabe med Fodspidsen mellem Portgulvets Brosten.

Per opfattede Anklagen i denne forlegne Tavshed. Men hvad der endnu under Samtalen med Eberhard havde været tilbage af Vrangvilje og Stridbarhed i hans Sind, smeltede hen overfor disse to unge Tvillingbrødre, der her traadte ham imøde som det endnu ukunstlede Udtryk for Barndomshjemmets Uskyld og lykkelige Enfold. Trods deres halvt bondeagtige Udseende — ja netop paa Grund af det — maatte han kæmpe med Lysten til at tage deres Hoveder mellem sine Hænder og kysse dem.

Men med al sin Trang til Fortrolighed vidste han ikke noget at sige dem. Og de paa deres Side stod uhjælpeligt fremmede overfor ham og følte sig trykket af hans Selskab.

Saa tog han dem endnu engang i Haanden, gjorde en Bemærkning om Travlhed i Anledning af en forestaaende Rejse og sagde Farvel.

Men da han sad i Vognen, overvældedes han helt af sine Følelser. I Stedet for straks at køre til Stationen, saa han kunde være tilbage paa „Skovbakken" til Middag, som han havde lovet Jakobe, kørte han hjem til Hotellet. Han var kommen i Vildrede med sig selv, og Jakobe kunde i dette Tilfælde ikke hjælpe ham.

Hjemme paa Hotellet bragte Portneren ham et Visitkort. Per læste: C. F. Bjerregrav, fhv. Ingeniøroberst.

„Har den Herre været h e r?"

„Ja, det er vel en Timestid siden. Han skrev vist noget bagpaa."

Per vendte Kortet. Der stod: „En gammel Veteran ønsker Dem Held og Lykke til Deres patriotiske Kamp."

Han blev staaende med Kortet i Haanden og smilede svagt. Skønt han selv forlængst havde glemt den overmodige Profeti, han i sin Tid havde udslynget, følte han i sin opløste og halvt fortvivlede Sindstilstand denne Hilsen næsten som en overnaturlig Haandsrækning, en fornyet Bekræftelse paa sin dæmoniske Pagt med Lykken.

„Kan du huske," sagde han om Aftenen til Jakobe, „at du og Ivan bebrejdede mig min Optræden hos Max Bernhardt,

navnlig mit Forhold til Oberst Bjerregrav, og det paa en Maade, som —."

„Nu vil vi ikke igen tale om det," afbrød hun ham urolig.

„Jo, det skal vi netop tale om! ... Se her!"

Han rakte hende Oberstens Kort.

„Har han været hos dig?"

„Ja. — Læs, hvad der staar bagpaa! — Naa, hvad siger du saa?"

Jakobe vidste virkelig ikke, hvad hun skulde sige. Hun var saa sært bedøvet af Overraskelse.

„Men er du da en hel Troldmand, Per!"

* *
*

Per gik den næste Morgen ned til Havnen og opsøgte det Skib, hvormed Moderen efter hans Antagelse skulde føres over til Jylland. Ved at henvende sig til Styrmanden fik han oplyst, at der ganske rigtig var anmeldt et Lig som Fragtgods, og til hvilken Tid dette ventedes.

I et Hus ligeoverfor Skibet var der en tarvelig Kafe. Om Eftermiddagen noget før det angivne Klokkeslet anbragte han sig derinde ved et Bord umiddelbart ved et af Vinduerne. Han bestilte sig et Glas Øl; og skjult bag en Avis ventede han med bankende Hjerte paa Ligvognens Komme.

Udenfor faldt en jevn Sommerregn. Ikke desmindre rørte der sig et travlt Liv paa den brede Havneplads, som var opfyldt af Pakkasser, Tønder og Sække. Der var kun nogle faa Timer, til Skibet skulde sejle. Fra alle Sider kom der tunge Vogne kørende, som trængte sig om Slisken for at blive aflæssede. Dampspillet klirrede og hvæsede, store Trækasser, Jernbjælker, Melsække og Petroleumstønder blev revet op fra Vognbundene, holdtes et Øjeblik svævende i Luften over Lastelugen og sank saa ned i den altslugende Skibsvom. Ogsaa en stor Gris skulde bringes ombord, hvad der voldte megen Kval. To Mand trak den i Ørene, mens en tredje ihærdigt drejede dens Halekrølle som Svinget paa en Lirekasse; og alligevel vilde den ikke af

Stedet. Regnen og Travlheden gjorde Folk muntre, og man havde megen Morskab af det stridige Dyr, der skreg, som om det anraabte alle himmelske og jordiske Magter om Beskyttelse. Endelig fik man Grisen over Landgangen, og i kort Galop forsvandt den ind over Fordækket. — Saa opstod der et Skænderi mellem et Par Kuske, der imidlertid var kommen til at køre mod hinanden midt inde mellem de opstablede Varedynger. De kunde hverken komme frem eller tilbage med deres Vogne, og det trak op til Slagsmaal, da en Politibetjent kom tilstede og skaffede nogle Tønder trillet tilside, saa der blev Plads.

Regnen havde imidlertid sagtnet; men Luften laa endnu tung og sort over Byen. Man kunde akkurat skimte de røde Pakhustage ovre paa Kristianshavnssiden.

Pludselig fik Per Øje paa en enspændig lukket Rustvogn af den Slags, der anvendtes til at overføre Lig fra Hjemmene til Kirke eller Kapel; den kom kørende med en arbejdsklædt Mand paa Bukken ved Siden af Kusken og standsede et Stykke fra Skibet. Bagefter fulgte en lukket Droske, af hvilken nu fire Personer steg ud, — hans Brødre. Først kom Eberhard i floromviklet Silkehat og med opsmøgede sorte Bukser samt en Paraply, som han straks slog op, skønt det i Øjeblikket ikke regnede. Efter ham kom den rødmussede Thomas, Kapellanen, og endelig de to unge Brødre.

Henne foran Dampspillet var man just ifærd med at ophejse den sidste Vareballe fra en Arbejdsvogn. Da denne kørte bort, satte Kusken paa Ligvognen sin Hest i Bevægelse for at komme til. Men et Raab fra Styrmanden, der oppe fra Kommandobroen ledede Indladningen, standsede ham. Han fik Ordre til at vente lidt. Der var en ung uvan Hest, der først skulde bringes ombord og dette tog Tid. Man forsøgte at lede den over Landgangen ligesom Grisen før, hvad der i Begyndelsen ogsaa syntes at skulle lykkes. Skønt den rystede og prustede af Angst, saa der sprang Blod af dens Næsebor, havde man faaet den til at sætte begge Forbenene op paa Brædtet, da uheldigvis en af de smaa Slæbedampere, der ustandselig pilede frem og tilbage i Havnen, i det samme stødte i sin Dampfløjte. Saa blev den

aldeles ustyrlig. Der var ikke andet at gøre end at hisse den ombord paa lignende Vis som det døde Gods. Skibets Svingkran blev drejet ud over Havnepladsen, hvor Dyret blev trukket ind i en mandshøj Fold eller Tremmekasse af stærke Planker: Et Par forsvarlige Jernbøjler, der ragede op over Kassens øverste Rand, tjente til Befæstelse for Kranens Kætting. Efter at denne var anbragt, sattes Dampspillet i Bevægelse, og Dyret — der i samme Øjeblik, det løftedes fra Jorden, stivnede som ved et Nerveslag — førtes nu langsomt i en Bue henover Hovederne paa de forsamlede Arbejdere og blev sat ned paa Skibets Fordæk.

Mens dette stod paa, havde Per ikke haft Øjnene fra Rustvognen. Den hele Scene, som dog havde samlet en Del interesserede Tilskuere, var overhovedet slet ikke bleven ham bevidst. Men nu blev der givet Tegn til Kusken, at han skulde køre frem. Eberhard og de andre Brødre fulgte bagefter tilfods.

Den arbejdsklædte Mand, der havde siddet paa Bukken, var i Forvejen gaaet hen til Slisken foran Lastelugen, hvor han sammen med et Par andre Mænd tumlede med en tre Alen lang, kuffertlignende Bræddekasse, paa hvis Laag der var malet et stort Fragtmærke. I Hast blev Rustvognen aabnet, og den lave blomsterløse Kiste kom tilsyne. To af Havnearbejderne vilde træde til for at hjælpe; men Thomas holdt dem tilbage, hvorpaa han selv og de andre Brødre varsomt satte Kisten ned i den aabnede Bræddekasse, som den næsten ganske udfyldte. Efter at der var stoppet til med Halm rundt om den, blev Laaget sat paa og fastgjort med Skruer.

Saaledes som den umalede og uhøvlede Kasse nu stod der paa Stenbroen med sit dyrebare Indhold, skilte den sig ikke paa nogen iøjnefaldende Maade ud fra alt det meget andet Dampskibsgods, der var stillet hen paa den regnvaade Brygge. Navnlig efter at Rustvognen var kørt bort, skulde ingen let falde paa, at disse Brædder med det paamalede Fragtmærke indesluttede et Menneske, en Moder, en udslukt Verden, hvis Liv tilmed havde været rigere og dybere bevæget end de flestes. Og nu lagde Arbejderne en Jernkætting omkring Kassen, ganske som

de havde gjort ved Melsækkene og Petroleumstønderne, og ved et Tegn til Maskinisten paa Dampspillet hævedes den op fra Jorden. Lige over Lastelugen holdtes den nogle Øjeblikke svævende i Luften, indtil der lød et nyt Varskoraab. Under Kættingraslen og Prusten af Dampkraft sænkedes den gamle jyske Præstekone ned mellem Ølkasserne, Brændevinsankrene og Sukkerfustagerne.

Inde bag Kafeens Rude var Pers Ansigt bleven mere og mere farveløst. Opvarteren, der hele Tiden havde holdt Øje med ham, fordi han var saa stille og havde ladet sit Øl staa urørt, sprang i dette Øjeblik ganske forskrækket hen til ham og spurgte:

„Er Herren syg?"

Per saae paa ham med et forstyrret Blik. Han havde glemt, hvor han var; og pludselig følte han Gulvet løfte sig med ham og Væggene falde ind i Stuen.

„Giv mig en Kognak," fik han sagt.

Han drak to Glas, det ene umiddelbart efter det andet; og der kom igen lidt Blod i hans Kinder. I det Nu, han havde set sin Moder hænge der og svaje i Luften som en Vareballe, var det bleven Nat omkring ham, og ligesom ved Glimtet af et Lyn havde han i et Syn set Tilværelsens Grund afdækket. Den havde vist sig for ham som et koldt og tavst, i evig Ligegyldighed hvilende Isøde som det, han havde set hin Gang paa sin første Rejse gennem Alperne.

Da han igen saae over paa Skibet, var Arbejdet med Tønder og Sække paany i fuld Gang.

Midt paa Bryggen stod Brødrene tilligemed den bluseklædte Mand, i hvis fremstrakte Haand Eberhard samvittighedsfuldt optalte en Sum Penge. Efter at have modtaget Pengene blev Manden endnu staaende nogle Øjeblikke, øjensynlig i Haab om en Drikkeskilling, som imidlertid udeblev. Hvorpaa Brødrene forføjede sig bort i samlet Række med ensartede, taktfaste Skridt.

Per blev siddende. Tiltrods for, at de andre Gæster i Lokalet var begyndt at gøre ham til Genstand for en ret nærgaaende Opmærksomhed, kunde han ikke faa sig til at gaa bort. Han

vilde blive her i Moderens Nærhed indtil det sidste. Det var ham altfor uhyggeligt at tænke paa, at hun skulde ligge der saa alene, saa helt forladt. Og med eet jog en forløsende Tanke igennem ham. Han behøvede jo ikke at skilles fra hende allerede her. Han kunde jo følge hende paa Rejsen, uden at Nogen fik det at vide, kunde ledsage hende som en hemmelig Æresvagt paa Nattefarten over Kattegat og gaa iland ved et af Stoppestederne i Fjordmundingen derhjemme, hvortil Skibet vilde komme den næste Dag i de tidlige Morgentimer. Han vilde derfra kunne naa en Station paa den østjyske Bane i Løbet af Formiddagen og være tilbage i København om Aftenen.

Han saae paa sit Ur. Der var knap to Timer igen til Skibets Afgang; der kunde følgelig ikke være Tale om at naa ud til Jakobe, som var den eneste, der behøvede at vide om denne Rejse. Han maatte nøjes med at skrive til hende.

Men da han hjemme paa Hotellet havde faaet dyppet Pennen, følte han, hvor vanskeligt det vilde være saaledes i Hast at forklare sig ordentlig i et Brev. Han skaffede sig derfor en Telegramblanket og sendte en ganske kort Meddelelse, der oplyste det nødvendigste.

Saa gav han sig ifærd med at pakke en Haandkuffert. Men pludselig standsede han med et Par Støvler i Haanden, — han var kommen til at tænke paa Oberst Bjerregrav.

Efter al Sandsynlighed havde Obersten allerede denne Dag ventet hans Genbesøg. At opsætte det blot et Par Dage vilde være en Uhøflighed, der let igen kunde ødelægge et Forhold, som netop nu vilde kunne blive ham til uvurderlig Hjælp. Hvad var her at gøre? ... Naa, han maatte foreløbig nøjes med at skrive til ham. „Paa Grund af en uopsættelig Rejse —," skrev han.

Kort efter sad han i en Droske paa Vej til Dampskibet.

Imidlertid var den Tanke faldet ham ind, at han, naar han nu kom til Jylland, med det samme kunde aflægge Hofjægermesterinden og Baronessen det lovede Besøg paa Kærsholm. Det kunde af en bestemt Grund være hensigtsmæssigt paany at

knytte Forbindelsen med de to Damer. Siden sin Hjemkomst havde han følt sig stadig mere trykket af Afhængighedsforholdet til sine Svigerforældre, der var og altid vilde blive ham fremmede. Philip Salomon havde ganske vist aldrig hentydet til deres Pengemellemværende; men det var ham ikke destomindre en Pine at skylde den Mand Taknemmelighed. Imidlertid var han nødt til igen at rejse et Laan for overhovedet at kunne komme til Amerika, og det var nu hans Hensigt at søge dette hos Baronessen, som jo i sin Tid ganske af sig selv havde tilbudt ham, ja, næsten havde villet paanøde ham sin Støtte.

* *
*

Da Pers Telegram naaede „Skovbakken", var Jakobe oppe paa sit Værelse. Uden at ane noget om, hvad der havde optaget ham den hele Dag, var hun efter Frokosttid taget til Byen for at gøre nogle Indkøb og havde saa ogsaa søgt ham paa Hotellet. Men da hun af Portneren fik at vide, at han ikke var hjemme, var hun bleven skamfuld og havde hverken efterladt Besked eller Kort. Derefter havde hun en Tid fartet om paa Gaderne i et forfløjent Haab om at møde ham og samtidig med en vis Angst derfor, fordi hun vidste, at Per ikke kunde lide saadanne tilfældige Sammentræf. Tilsidst havde saa Regnen drevet hende hjem.

Men heller ikke herhjemme faldt hun til Ro. Der var i de sidste Dage kommen en Rastløshed over hende, som drev hende til al Slags unyttig og utidig Beskæftigelse. Og bestandig var det Forberedelserne til Pers og hendes Englandsrejse, der opfyldte hende. For alt, hvad der laa paa den anden Side af denne „deres anden Bryllupsrejse", som hun i Fortrolighed kaldte den, tillukkede hun saa vidt muligt sine Tanker, at ingen Angst, ingen Uro eller Bekymring skulde kaste Skygge over deres fornyede Forening. I de to stakkels korte Uger, deres Samliv kunde vare, skulde de kun leve og aande for deres Kærlighed. Dybt, dybt vilde hun slukke sin brændende Livstørst, inden Trængslernes Dage kom.

Da hun læste Telegrammet, blev hun rent instinktmæssig

grebet af en angstfuld Anelse, som hun i det næste Øjeblik ikke længer forstod Grunden til. Der var jo i Virkeligheden intetsomhelst paafaldende i, hvad Per her havde gjort. Hun sagde til sig selv, at det jo dog kun var naturligt og kønt, naar han havde villet vise sin Moder den sidste Ære. Om et Par Dage vilde hun have ham her tilbage.

Alligevel, — da hun for anden Gang læste Telegrammet, greb Frygten hende igen. Og for hver Gang hun paany gennemsaae hans knappe Meddelelse, syntes hun at kunne læse mere ud af den. De tyve Ord fremkaldte efterhaanden lige saa mange Spørgsmaal hos hende. Hvornaar kunde han være kommen paa den Tanke? Han havde jo den foregaaende Dag ikke nævnet det mindste derom. Havde han maaske talt med nogen af sin Familje? Og hvorfor havde han da først telegraferet i sidste Øjeblik? Hvorfor var han rejst uden Afsked? —

Hun blev siddende med Haanden under Kinden og Telegrammet i sit Skød. Det var begyndt at mørkne; og Skumringen, der groede ud af det lille Kammers mange Kroge, gjorde sit til at kaste en bestandig tungere og mere truende Alvor ind i hendes anelsesfyldte Stemning.

Hun tænkte paa, hvor meget han trods alle hendes Bønner om Aabenhed og Tillid endnu stadig hemmeligholdt for hende; hvor lidt hun til Tider vidste om, hvad han foretog sig, hvad han tænkte paa, hvad der optog ham, — og hun maatte spørge sig selv, om det nogensinde vilde lykkes hende at overvinde dette skjulte, tillukkede og troløse i hans Karakter, der voldte hende saa megen Pine.

— — Nede i Havesalen gik det paa samme Tid muntert til. Familjen havde faaet Besøg af nogle Bekendte blandt de omboende Landliggere, og Underholdningen besørgedes af Nanny, der altid bragte smaa Historier med fra Byen. Hun lo selv ustandselig men med en noget anstrengt Latter, der var tvungen frem af hendes Skuffelse over ikke at have truffet Per.

Hun havde i saa Henseende været meget uheldig, fordi hans Besøg paa „Skovbakken“ i den sidste Tid var bleven saa uregelmæssige. Skønt hun i Forvejen havde anstillet alle Slags Sand-

synlighedsberegninger, for at han ikke skulde kunne undslippe hende, var hun enten kommen derud, netop som han var rejst, eller hun havde været nødt til at tage bort, umiddelbart før han ventedes. Derfor var hun tilsidst bleven næsten syg af Utaalmodighed efter at se ham. Hun tænkte dog ikke mere paa Hævn. Hun havde paa Jakobes Væsen overfor hende kunnet mærke, at Per intet havde røbet; og efter dette tilstod hun aabent for sig selv, at hun var forelsket i ham. Med denne Fortielse, som hun tilskrev en Hensynsfuldhed mod hende, der igen forudsatte en dulgt Ømhed, havde han vundet hendes Smule Hjerte helt.

Den Tanke at sætte sit Ægteskab og de Forhaabninger, hun knyttede dertil i Vove for hans Skyld, var hende ikke længer saa fremmed. Hun vilde heller ikke vige tilbage for i fuldt Alvor at optage en Kamp med Søsteren om ham. At hun havde hørt om deres Giftermaalsforberedelser, gjorde hende blot endnu lidenskabeligere opsat paa at erobre ham. Hun undte ikke Jakobe denne dejlige, stærke Mand med den røde Mund. Erindringen om hans Læbers Svulmen kunde til Tider gøre hende vild af Længsel.

Og saa kom han heller ikke idag!

Nanny var ikke den eneste, der havde ventet ham med Utaalmodighed. Indtil for kort siden havde Ivan spaseret rastløs frem og tilbage ude paa Terrassen og hvert andet Øjeblik set paa sit Uhr.

Han havde en meget vigtig Meddelelse at gøre ham. Han havde modtaget Brev fra Overretssagfører Hasselager, der anmodede om at faa Pers Adresse opgivet, da han og Proprietær Nørrehave og nogle andre Mænd gerne ønskede en Sammenkomst med ham allerede den næste Dag. Ivan havde ment, at han paa denne Tid af Dagen sikrest vilde træffe Per her; men da han fik at vide, at der var kommen Telegram til Jakobe, forstod han, at det betød Afbud fra ham; og han havde da skyndt sig til Jernbanestationen for mulig at finde ham inde i Byen.

Det var imidlertid bleven næsten mørkt i Stuen. Husjomfruen kom ind og lukkede Havedøren; hvorefter der blev stillet tændte Lamper omkring paa Borde og Konsoller.

Jakobe havde ikke vist sig. Heller ikke da Teen blev budt om, kom hun tilstede, skønt der udtrykkelig var bleven kaldt paa hende. Nanny, der ogsaa havde hørt om Telegrammet, tog dette for et godt Varsel. Det blev saamænd ikke til noget med det Giftermaal! Forældrene talte jo ogsaa saa lidt som muligt derom, saa de havde vist heller ikke stor Tillid til det.

Der blev nu musiceret en Timestid, og da Klokken var elleve, lavede Gæsterne sig til at gaa. Nanny derimod dristede sig dennegang til at trodse Dyhrings bestemte Forbud og blev der om Natten, fordi hun haabede paa, at Per vilde komme den næste Morgen.

I dette Øjeblik vendte Ivan tilbage fra Byen med sit mest forstyrrede Ansigt paa. Da de Fremmede var gaaet, spurgte han, idet han vendte sig mod Forældrene og Nanny:

„Har Jakobe ikke været hernede iaften?“

„Nej ... hvorfor?“

„Sidenius er rejst.“

„Rejst? Hvorhen?“

„Det er nok til Jylland. De sagde paa Hotellet, at han vilde blive borte et Par Dage.“

„Naa, ja. Han er vel taget over til Begravelsen,“ sagde Moderen. „Saa er det derom, han har telegraferet til Jakobe.“

„Jamen, det er alligevel saa underligt ... saadan at rejse væk uden at sige noget. Og netop nu!“ sagde Ivan og fortalte om det Brev, han havde modtaget fra Hasselager, og om Oberstens Visit, der endnu ikke var bleven gengældt.

Fru Salomon saae spørgende paa sin Mand. Men han sagde ingenting. Han havde gjort sig til Regel ikke at udtale sig om sin tilkommende Svigersøn. Han rystede blot paa Hovedet og sagde:

„Naa, lille Børn! Skal vi saa gaa i Seng!“

* *
*

Det Skib, hvorpaa Per befandt sig, var forlængst naaet ud i aaben Sø.

Som en svømmende Kæmpesarkofag gled det store, sorte Skibsskrog henover den rolige Havflade i den halvlyse Nat, mens Kulrøgen bølgede ned over det som et Sørgeflor. Himlen var skydækket og laa tung og sort langs Kimingen. Men hist og her var der en Rift i Skyerne. hvorigennem et Par blege Stjerner kiggede ned som Engleøjne, der syntes at følge den højtidelige Ligfærd.

Per sad ensomt paa det øvre Midterdæk, indsvøbt i sin Kappe, og saae udover Vandet. Han havde valgt sig en Plads saa nær som muligt det Sted, hvorunder Moderens Kiste stod.

Alle Skibets andre Passagerer var efterhaanden gaaet til Ro. Hverken fra Fordæksrummene eller Kahytterne hørtes længer Stemmer.

Oppe paa Kommandobroen gik den vagthavende Styrmand frem og tilbage med hurtige Skridt; og henne fra Agterstavnen lød med visse Mellemrum et Log-Urs korte Klingren. Ellers hørtes der over hele det store Skib ingen anden Lyd end Maskinens og Skruens ihærdige Stampen og nu og da nede fra Dybet en Raslen af Fyrbødernes Skovle.

Nede i Sydvest var Fyret paa Hesseløen dukket op over Synsranden.

Vagten paa Broen og ved Rattet afløstes kort efter; og Per lagde Mærke til, at første og anden Styrmand ved denne Lejlighed forhandlede om noget, der fik dem til at sænke Stemmerne.

Straks efter var alt igen dyb Ro og Stilhed rundt omkring ham.

Han tænkte ikke selv paa Hvile. Han vilde vedblivende være Moderen saa nær som muligt; og desuden vidste han, at han ingen Søvn vilde faa.

... Saa mange Billeder fra Barndomshjemmet gled ham forbi i denne Nat, mens han sad der og stirrede ud over den selvlysende Havflade. Han havde egentlig aldrig før dannet sig en samlet og ordnet Forestilling om sin Moder. Som hun i Livet var bleven stillet i Skygge af den myndige Fader, var hans Erindring om hende bleven formørket af det absolute Ubehag,

hvormed han endnu stadig mindedes denne. Han huskede hende bedst fra hendes lange Sygeleje. Naar han i Tankerne — vaagen eller i Drømme — havde beskæftiget sig med hende (og det var sket hyppigere, end han rigtig selv vidste) havde han bestandig set hende i Sengen, i det halvmørke Sovekammer med det altid nedrullede mørkegrønne Gardin, hvor enten han selv eller en af hans Søskende sad ved Sengens Fodende og gned hendes syge Ben. Men i de sidste Dage var der dukket stadig flere Minder op fra den Tid, da hun endnu færdedes i Huset derhjemme, da hun Aften og Morgen selv vaskede og klædte de mindste Børn, da hun stoppede og lappede om de større, læste Lektier og skrev Stile med de allerstørste, og da hun hver Nat gik omkring til dem i Barnekamrene i lange, hvide Klæder, lagde en Pude tilrette hist, klappede en Dyne til her, og med sin mærkeligt bløde Haand strøg dem over Haaret, naar de i Halvsøvne slog Øjnene op og vendte sig.

Tydeligst huskede han fra den Tid Krigsaaret, hvis Ulykker han havde været for lille til at forstaa, og hvis Uro og Uregelmæssigheder derfor blot havde moret ham. Byen havde i Maaneder været besat af tyske Tropper, der daglig drog gennem Gaderne med Musik og vældige Tamburmajorer i Spidsen for at stille til Revy paa Torvet eller Ridebanen. I selve Præstegaarden havde der altid været fuldt af Soldater, ofte henved en Snes Stykker foruden syv-otte Heste, der stod opstaldet i Tørvehuset og hver Morgen blev trukket ud i Haven for at strigles under en Officers Opsigt. Der var kun bleven levnet Familjen nogle faa Værelser, hvori de mange Børn maatte stuves sammen paa maa og faa. Han havde fundet alt dette underholdende. Og saa havde de faaet Sirup paa Maden, fordi de ikke havde Smør! — — Ved at tænke efter kunde han nu forstaa, at Moderen paa den Tid maatte have gaaet og ventet sin Nedkomst. Ventet sit tolvte Barn. Ventet den tolvte vaandefulde Kamp med Døden. Og ikke nok dermed. Nogle af Børnene var bleven syge, og et af dem, en lille Pige paa tre Aar, døde under svære Lidelser. Som han siden havde hørt det for-

tælle, netop som et prøjsisk Regiment var rykket ud af Byen og et andet ventedes, udaandede hun i Moderens Arme.

Var det underligt, at hendes Væsen tilsidst var bleven lutter Bekymring? Mon ikke den yngre Slægt, der selv var vokset op i en Tid, som i ydre Henseende havde formet sig saa fredelig, saa sindsberoligende, af den Grund ofte viste sig uretfærdig mod Utryghedsfølelsen og Modløsheden hos de Ældre, og da navnlig hos dem, der havde udstaaet Krigens Lidelser og Ydmygelser? Maatte han for sit Vedkommende ikke snarest forbavses over, at Moderen ikke helt var bukket under? Jakobe, som dog selv havde gennemgaaet en Del, havde jo ogsaa forleden undrende spurgt, hvorfra dog Moderen havde faaet denne næsten overmenneskelige Kraft til med sit svage Legeme at bære alle Skæbnens tunge Tilskikkelser uden engang at klage.

Ja, hvorfra havde hun faaet den? Hvilken indre Kraft havde i det hele bjerget den ældre Slægt saa nogenlunde frelst gennem Datidens Ulykker, gennem Krigsaarenes frygtelige Ophidselse og den dødlignende Lamhedstilstand, der fulgte efter, ... gennem hele denne blodige Sammenstyrtning, paa hvilken Moderens Lidelseshistorie var som et gribende Sindbillede?

For sit eget Vedkommende havde Moderen ikke været i Tvivl om Svaret. Han huskede et Ord, hvortil hun i Samtaler idelig kom tilbage:

Det er jo dog, o Herre Krist!
min Ære ej, men din forvist!

... Han rejste sig op med en heftig Kuldefornemmelse og begyndte at gaa op og ned ad den lange Løbemaatte, der var lagt langsad Dækket. Men han følte sine Ben som Sandsække, og hans Hoved var saa tungt af de sidste Dages Sindsbevægelser, at han hurtig maatte sætte sig igen.

I det samme kom Styrmanden ned fra Kommandobroen og stillede sig op i Nærheden af ham i den tydelige Hensigt at indlede en Passiar. Han gjorde Per opmærksom paa en Række Baadfartøjer, der laa og vuggede paa Dønningerne med slappe Sejl, og fortalte, at det var Flynderfiskere, som drev hjemad med den sydgaaende Strøm fra Bankerne omkring Anholt.

Per svarede kort: „Ja saa.“

Han var kommen til at tænke paa det Brev, Moderen havde efterladt til ham, og paa Pakken, der rimeligvis indeholdt Faderens Ur. Han vidste ikke, hvorledes han skulde faa Mod til at læse det Brev. Han vilde saa gerne kunne tro, at Moderen dog ikke havde været helt uforstaaende; — men der havde været noget i Eberhards Blik den foregaaende Dag, som i den Henseende ikke varslede godt.

Han rejste sig atter, paany gennemisnet af en pinefuld Uro, saa han ikke kunde holde sig stille.

„De skulde hellere ta' og lægge Dem,“ sagde nu Styrmanden og gik ham tættere ind paa Livet med Hænderne i Lommerne. „Det er Fanneme for koldt at slibe den af her ovendæks.“

Den respektløse Tone fik Per til at rette sig. Han havde et myndigt Svar paa Læben. Da gik det op for ham, at han rimeligvis var mistænkt for at sidde i Selvmordstanker, og at det havde været herom, der før ved Afløsningen var bleven vekslet nogle Ord mellem Styrmændene.

Han spurgte rent ud Manden, om han troede, han vilde springe overbord.

„Naar De selv siger det, saa vil jeg ikke fragaa, at vi har haft en lille Tanke henad den Kant til. Saadan noget hænder jo, og det er vi naturlig helst fri for, begrundet især paa det meget Vrøvl, det gi'er bagefter med Forhør og den Slags. Det er saamænd ikke længer siden end nu i Høsten, at vi havde det Uheld med en Mand, der sprang i Søen for os, netop i det her Farvand.“

„Hvad var det for en Mand?“

„Det var en Dækspassager. Han var fra Horsens. Det var nok gaaet ham forkert i Verden, sa' de. Vi saae ikke andet af ham end hans Hat; og han har ikke ladet høre fra sig siden. Saa han er nok gaaet i Makrellerne.“

Per tog uvilkaarligt Øjnene til sig, sagde derpaa Godnat og søgte ned under Dækket.

I et Par Timer laa han nede i den beklumrede Salon mellem en Samling prustende og stønnende Mennesker og kunde ikke

falde i Søvn. Tankerne vilde ikke hvile. Han følte, at der i denne Nat fuldbyrdedes en længe forberedt aandelig Fødsel i ham. Det var, som om der i Mulm og Taage var ved at oplade sig en ny Verden for ham, hvortil han endnu kun daarligt kunde skimte Vejen. Hvad der laa bag ham, svandt hen i Intethed. I en gammel værkbruden Præstekones Lignelse havde der aabenbaret sig for ham en Kraft, mod hvilken selv en Cæsars Vælde nu syntes ham fattig og ringe, — en Kraft og Storhed i Lidelsen, i Forsagelse, i Opofrelse.

Han laa med Hænderne bag Hovedet og saae med vidtaabne Øjne ud i Halvmørket under en angstfuld Forudfølelse af de Sjælekampe, der forestod ham. Alligevel var han ikke nedslaaet. Til sin egen Forundring misundte han slet ikke de Mennesker, der laa rundt om ham og prustede og snorkede under Virkningerne af en rolig Samvittigheds Sovedrik. Der var i hans vaagnende Anger og Smerte noget af det underfuldt betagende som i en fødende Kvindes Veer, der bebuder, at et nyt Liv er i Frembrud med nye Forhaabninger og nye Forjættelser.

I Daglysningen gik Per fraborde ved det første Landingssted i Fjordens Munding, hvor Skibet stoppede. Fra Toppen af en Banke fulgte han det med Øjnene paa dets langsomme Fart gennem Fjordens mange Krumninger i det milevide Engdrag — den samme Vej, ad hvilken han selv for otte Aar siden stævnede ud i Verden med et saa ungdommeligt Mod og saa sollyse Forhaabninger. Otte Aar! Og han havde jo virkelig haft „Lykken“ med sig. Han havde jo endda vundet det Kongerige, han havde eftertragtet, og til hvis Krone han havde følt sig baaret!

Mens Duggen satte sig i hans Øjenhaar som regnbuefarvede Taarer, blev han ved med at stirre efter den bortglidende Sarkofag derinde over de blomstervrimlende Enge, indtil den forsvandt for ham i den gyldne Morgentaage som et Syn, der lukkedes ind i Himmelens Riger.

NITTENDE KAPITEL

I en af det østlige Jyllands frodigste Lavninger laa en Herregaard, der med sine brunrøde Mure og bredt opstigende Trappegavle mindede om et Kloster. Det var K æ r s h o l m. Den laa i Kanten af et fladt Engdrag, der krummede sig gennem Landet som en mægtig, grøn Flod med mark- og skovklædte Højder paa begge Sider.

Midt igennem Engen flød en doven Aa — de kummerlige Rester af det stolte Vandspejl, som engang havde dækket den næsten milebrede Dalbund. Naar man kom gaaende henad Engen og ikke netop befandt sig ved Bredden, kunde man slet ikke se noget til Aaen. Man øjnede intet andet end denne uendelige Flade af glinsende Grønsvær, stødte kun hist og her paa en Grøft eller paa en Pyt med noget stillestaaende Vand. Underligt var det da at tænke paa de friske Bølgemasser, der i svundne Dage havde skvulpet mellem disse fredelige Bakkedrag. Her, hvor smaa brune og graa Sangfugle frygtsom svang sig op fra Sivene, havde engang de store Havmaager kreset paa deres sølvskinnende Vinger. Her, hvor nu Grøftegravere og Møgspredere sad og gumlede andægtigt paa deres Fedtebrødsmellemmad, havde kampdrukne Fribyttere svunget sig iland fra deres blodbestænkte Skibe og under Lystighed baaret de hjemførte Skatte op til deres Gaarde.

Deroppe paa Højderne, hvor nu lyse og venlige Lunde løftede sig over Kornmarkerne, rugede dengang Vildskovens mørke Masser, hvorfra Ulvene tudede i de maaneklare Frostnætter. Endnu længe efter at Landet havde hævet sig og den fordums Havbund var bleven draget ind under Bondens frede-

lige Syssel, bevaredes Skoven som Tilflugtssted for Vovemodet og den kække Bedrift. Herfra skrattede de høje Herrers Jægerhorn, naar de sprængte afsted med Døden paa Sadelbuen og drog deres blodige Spor gennem Tykningerne. Her fik ogsaa Stormen igen sit fulde Mæle, — en tusindstemmig Brusen, i hvilken der hørtes som en spøgelseagtig Efterklang af hin Havets dybe Orgeltone, der havde fyldt Menneskenes Sind med Rædslens store Højtid.

Men lidt efter lidt trængtes ogsaa Skoven tilbage af den nærsomme Muld. En Skare vaabenløse Fremmede byggede sig Bo og plantede en Have derinde for at leve i Ensomhed af Jordens Frugter. Ad en Vej, der betegnedes af rejste Kors og hellige Billeder, var de kommen dragende sydfra i lange Kitler og med Sandaler under de nøgne Fødder, — og snart ringede den første Bedeklokke sit „Fred paa Jorden" ud over Vikingernes gamle Land. Og Aarene gik. Fra alle Sider gnavede Bondens ublodige Økse sig ind i Skovens Mørke, hvor Kragerne allerede skræppede fra Ørnenes forladte Rugepladser.

Og Aarhundreder svandt. Fra blomstrende Marker og Enge flommede den moderlige Jords Fedme ind over Tærsklerne til de udvalgte blandt Menneskenes Børn, dyngede sig op i Lader og Stalde, fyldte Klosterkældrene og Herregaardenes Forraadskamre med solid Slagtemad og honningsødet Øl for tilsidst at samle sig som Spæk og tykt Blod bag Munkekutten og Ridderens blanktskinnende Harnisk. Og se, da den fromme Klosterbroder havde faaet Spæk paa Nyrerne, grebes han af kødelige Anfægtelser. Han fik Trang til at gifte sig, han følte det sluttelig som sin ligefremme Kristenpligt at blive Familjefader og uden alt Sværmeri dele Livets Goder med de andre Adamssønner. Kirken blandede Blod med det borgerlige Samfund. Ud af den grove Bodsdragt med Sandalerne og det haarde Hampereb fremtraadte som af et Puppehylster den første Pastor Sidenius med den brusende Pibekrave og den store Børneflok. Samtidig faldt ogsaa Herremanden mere og mere til Ro i den borgerlige Samfundsorden. Med sin nedarvede Velstand, som gavmilde Love beskyttede, fristedes han stadig mindre af

Eventyret og det ubekvemme Krigerliv. Vikingernes Ætling var bleven Studehandler og stoltserende Landjunker med Fløjlsbukser og brammende Fjerbusk over Hatten. Stor og kødtung, svulmende af uforbrugt Kraft, red han frem paa sin fjertende Ganger som et Billede paa den hjemlige Muldjords Velsignelser.

Det var Mænd som Hr. Lave Eskesen Brok, der laa i Kiv og Proces med det halve Jylland, eller som hin Ridder Oluf Pedersen Gyldenstjerne, hvem hans egne Søstre, Fru Elsebe og Jomfru Lene, tilsidst forklagede ved Viborg Landsting „for den store Forfang og Uret, han gjorde dem, i saa Maade, at han slog og jagede dem og deres Folk med Vaaben og dragne Sværd og slog deres Huse om og tog deres Gods voldeligen fra dem," — Mænd, i hvem Søhaneblodets Daadstrang og friske Selvraadighed havde indkapslet sig som studeagtigt Hovmod og Forfølgelseslyst. Eller det var Individer som Jørgen Arnfeld, hos hvem Fortidens Vildskab brød ud som blodig religiøs Fanatisme, — en Troens Vellystning, der lod bygge hemmelige Lydrør fra Slottets Fangekældere op til sine Værelser, for at hans Sjæl kunde gotte sig ved Jammerskrigene fra Heksekællingerne og andet Fandens Pak, som han i den kære Herre Jesu Kristi velsignede Navn lod pine tildøde nede i de gravmørke og mudderfyldte Huler.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

I ørkenagtig Ensformighed og Stilhed strakte nu den fedtglinsende Engflade sig hen mellem Bakkerne uden Vej eller Sti, uden et Hus eller blot et Træ. Naar det ikke netop var i Høslettens Tid, kunde man timevis følge den ormebugtede Aabred uden at møde noget Menneske eller høre anden Lyd end Aaens Smaasnakken og af og til den dæmpede Dundren af et Jernbanetog, der kørte over en Bro et Sted langt borte.

Om det saa var den gamle Sejlads med Kaage — den allersidste Levning af Fortidens Skibsfart, der endnu for en halv Snes Aar siden havde skabt noget Liv paa Aaen — saa var den nu saa godt som ophørt. Der kunde gaa flere Uger, uden at man saae nogen af disse lange, bredbovede Fartøjer, der i lastet Tilstand laa saa dybt paa Vandet, at Mandskabet, naar det

ved Hjælp af vældige Stager skød dem op mod Strømmen, akkurat kunde gaa tørskoet paa Trædeplankerne langs Rælingen.

Oftere vilde det hænde, at man stødte paa Folk, der i god dansk filosofisk Ro sad ved Bredden med lange Medestænger og smøgede Tobak. Til Tider saaes ogsaa Glivfiskere — Mænd eller Kvinder, der stod ude i Aaen med Vand til op over Livet og jog Aalen op af Bundens levrede Dynd.

Endelig kunde det ske, at man traf paa en enligt gaaende Jægersmand, som Egnens Folk helst undgik at møde her, — en høj, tør, dystert udseende Person med optrukne Skuldre og et Par lange Ben i store Støvler. Han gjorde nærmest selv et sky Indtryk og besvarede i Reglen ikke Folks Hilsen. Hans Ansigtsfarve var gusten, Næsen flad. Et grovt, mørkt Skæg dækkede Munden.

Det var selve Herren til Kærsholm, Hofjægermester Prangen.

Mens hans to spættede Tisper halsede omkring paa Engen og engang imellem forsvandt i Sivene med et Plask, gik han selv med langsomme Skridt ret ud efter Taaen. Hans Bøsse hang gerne over Ryggen, og Hænderne var begravet i de skraa Taskelommer paa hans langtavede Jagtpjækkert. Det var tydeligt nok: han færdedes her ikke saa meget for at skyde som for at være alene med sig selv og sine mørke Tanker.

Mellem Folk paa Egnen taltes der ofte om, hvad det vel kunde være, Hofjægermesteren saadan gik og rugede over. Han havde aldrig været let at blive klog paa. Det var, som om der boede mere end eet Menneske i ham. Den tavse Mand med det skulende Blik kunde til Tider optræde som en snaksom Selskabsbroder, en Münchhausen, struttende af den naragtigste Selvfølelse. Engang mente man, at det var hans Kones Forhold, der gjorde ham saa spekulativ. Nu var man mest tilbøjelig til at søge Forklaringen i de mange Processer, han stadig indviklede sig i, og som i Almindelighed fik et højst bedrøveligt Udfald for ham. Dog taltes der ogsaa om et Maveonde, og sikkert var det, at Stafetten paa Kærsholm ikke sjelden maatte sprænge afsted til Stationsbyen for at hente Draaber paa Apoteket.

Pudsigt nok var Hofjægermesteren i Almindelighed ikke selv istand til at fatte Aarsagen til sin Forstemthed. Bedst som han sad veltilpas i sin Stue og underholdt sig med at se Røgskyerne fra sin Pibe sejle om i Solskinnet, kunde Tungsindet stige op i ham som et Mulm og formørke Tilværelsen for ham. Saa begyndte han at tænke sig om, og under sin forgæves Søgen efter en Anledning sank han bestandig dybere ned i Trøstesløshed.

Rundt om i Kærsholms Stalde og Loer rygtedes det hurtigt, naar „Humøret" var kommen over Hofjægermesteren, og der blev da en almindelig Listen-af overalt, hvor hans langbenede Skikkelse tonede frem. Han var under saadanne Forhold heller ikke rigtig hyggelig at se paa med sine blaasorte Øjenhuler og den duvende Nakke, der gav ham en Holdning som en Stud med et Bræt for Panden.

Hans Kone, der var saa klog en Dame, men ogsaa for stolt til at ville undergive sig hans Luner, lod altid, som om hun ingenting mærkede. Hun vidste, at ethvert Forsøg paa at indvirke paa hans Stemning kun gjorde ondt værre. Ondet skulde have sin Tid og forsvandt da lige saa uefterspørligt, som det var kommet. Ved deres ensomme Maaltider, hvor Hofjægermesteren ikke aabnede Munden uden for at spise, overtog hun hele Underholdningen, idet hun iøvrigt tæmmede ham ved at sørge for, at han fik sine Livretter. Hofjægermesteren var nemlig en stor Spiser, og selv det sorteste „Humør" indvirkede aldrig paa hans Appetit. Vældige Portioner Risengrød med sødet Øl, Stegeflæsk med Æblemos, Medisterpølse med stuvet Kaal og lignende Sager forsvandt i ham som i en Præstesæk.

Efter Maaltidet trak han sig tilbage til sit eget Værelse, der var adskilt fra Dagligstuen ved en lille Havesal. Men med stor Behændighed sørgede Hofjægermesterinden altid for, at Dørene imellem dem ikke blev lukket, ligesom hun i det hele af Hensyn til Tjenestefolkene forhindrede, at hendes Mand afsondrede sig altfor aabenlyst. Hun vidste, at der gik en Del Snak om deres Ægteskab, og det var hende ogsaa af anden Grund om at gøre, at Vejen imellem dem holdtes aaben for Fortroligheden.

Hofjægermesterinden havde været over tredive Aar, da hun giftede sig med daværende slet og ret Godsejer Prangen. Forbindelsen havde vakt en Del Smil og Undren hos hendes Standsfæller, mellem hvilke Hr. Prangen, naar han overhovedet var kendt af dem, kun nød Ry for sin Ubegavethed og sine utrolige Løgnehistorier. Allerede dengang havde Rygtet paa Egnen haft travlt med hendes Fortid. Det blev fortalt, at hendes Skønhed tidligt havde optændt en meget højtstaaende Herres Behag, men om dette havde ført til noget fortroligere Bekendtskab, kunde man til sin store Ærgrelse aldrig faa paalideligt oplyst. Ikke desmindre vakte det regelmæssigt nogen dulgt Munterhed, naar Godsejeren i sine oprømte Øjeblikke gjorde sig til af sin Kones Forbindelser ved Hove.

Ogsaa senere havde hun ved sin Livsførelse givet Anledning til megen Omtale. Paa Grund af hendes hyppige Rejser til København og langvarige Ophold ved udenlandske Badesteder havde man sat hendes Navn i Forbindelse saa med en, saa med en anden af Landaristokratiets galante Mænd. Men der var stadig Ingen, der rigtig vidste Besked; med stor Snildhed havde hun forstaaet at kaste Efterforskningen Sand i Øjnene; og hendes Mand — der desuden var saa optaget af sine Processer og sine Fordøjelsesbesværligheder — havde derfor heller aldrig eller i al Fald kun øjebliksvis næret nogen Mistanke til hende.

Selv tog hun sig i sine yngre Aar disse ægteskabelige Synder meget let. Naar hun havde giftet sig med Prangen, var det netop, fordi han havde egnet sig til at tjene som Skærmbræt for hendes Passioner. Og forøvrigt retfærdiggjorde hun sig dengang med, at hun havde givet ham rundelig Erstatning ved at skaffe ham en Titel, der var adskilligt højere, end han efter sin Fødsel, sit Dannelsestrin og sine Formuesomstændigheder havde kunnet vente.

Imidlertid, da hun var bleven ældre og Blodet var gaaet af Kog, havde Samvittigheden meldt sig med Fordring paa sit Tilgodehavende forøget med dens sædvanlige Aagerrenter. Hofjægermesterinden var i de senere Aar bleven stærkt religiøst interesseret. En vis Pastor Blomberg, der var Præst i Nabosognet,

havde i saa Henseende haft stor Indflydelse paa hende. Han hørte ikke til disse sværmeriske Bodsprædikanter, der paa andre Kanter af Landet manede Middelalderen op af Graven. Det var tvertimod en meget jevn og saare menneskelig Præst, der afskyede al Overdrivelse, al Svulst — en frejdig, trøstefuld Forkynder af et hyggeligt Hverdagsevangelium, som ikke krævede uoverkommelige Opofrelser i Henseende til Livets Behageligheder og derfor havde vundet mange Tilhængere.

Hofjægermesterinden var uendelig taknemmelig for, at hun saa forholdsvis let og smertefrit var bleven befriet for sin Syndeskyld. Hun helt forelskede sig i denne Kristendom, der var saa rørende fordringsløs. Kunde det end af og til falde hende lidt vanskeligt at huske sine Andagtsstunder, og kneb det undertiden med at finde den rette, barnligt tillidsfulde Tone i sine personlige Henvendelser til den Højeste, saa fulgte hun til Gengæld med Liv og Sjæl alle opsigtsvækkende Begivenheder indenfor Kirken. Hendes Værelser var oversvømmet af gudelige Bøger og Tidsskrifter; og i private Krese tog hun til Tider selv Ordet i Debatten, idet hun mere og mere aabenlyst optraadte som Missionær for den blombergske Tro.

* *
*

Det var i dette Hjem, hos disse Mennesker, at Per søgte Tilflugt efter sin hemmelige Nattefart over Kattegat med Moderens Lig. Baade legemligt og sjæleligt forkommen naaede han Kærsholm ved Middagstid samme Dag, som han om Morgenen tidlig havde forladt Skibet ved Fjordmundingen.

Han fik den bedste Modtagelse ikke alene af Hofjægermesterinden og hendes Søster, Baronessen, som endnu opholdt sig der paa Besøg, men ogsaa af selve Hofjægermesteren, som netop havde modtaget Meddelelse om, at han undtagelsesvis havde vundet en af sine Processer.

For straks at sætte Per ind i Processens vidtløftige Forhistorie førte han ham ind i sin Stue, og benyttede her Øjeblikket

til at fortælle ogsaa om de andre to Retstrætter, han havde vundet i sit Liv, og hvoraf den ene efter hans Fremstilling drejede sig om et saa enestaaende mærkværdigt og indviklet Tilfælde, at Højesteret havde voteret i Sagen samfulde tre Dage.

Per var glad ved at faa Lov til at sidde ganske tavs med sine egne Tanker, der stadig fulgte Moderens Kiste.

Hofjægermesteren, der ikke var vant til at have en saa taalmodig Tilhører, betroede bagefter sin Kone, at han fandt hendes unge Ven meget tiltalende. Da Per ved Middagsbordet bragte Tiden for sin Afrejse paa Tale, var Hofjægermesteren næsten den, der ivrigst søgte at overtale ham til at slaa sig lidt til Ro paa Kærsholm nu, da Sommeren endelig var kommen.

Per var let at friste. Han følte slet ingen Længsel efter København. Og — tænkte han — hvor skulde han kunne finde et bedre egnet Sted til at gennemstride den aandelige Krise, hvis Komme han forudfølte? Han havde faaet et roligt og smukt Værelse i en Sidefløj af Hovedbygningen. Det vendte ud mod Parken, og Dagslyset derinde dæmredes mildt af en Række høje, tætløvede Kastanier udenfor. Midt i Stuen, paa et hvidskuret Gulv, stod et firkantet Egebord med svære Kugleben og fire højryggede Stole omkring. Sengen havde Plads bag et Skærmbræt, hvor den ligesom bevogtedes af en høj, gammeldags Jernkakkelovn som af en Ridder i Rustning. Paa Væggen mellem Vinduerne hang en Boghylde fuld af Bøger.

Han havde straks følt sig meget tiltalt af dette Værelse, der var saa velgørende forskelligt fra de nummererede og uniformerede Hotelrum, hvori han nu saa længe havde været fordømt til at leve. Dets grønlige Halvskumring svarede til noget i hans egen forventningsfyldte Stemning, — det var just et saadant Lønkammer, et saadant klosterligt Enebo, han nu en Tid trængte til. I Særdeleshed var han glad ved Bøgerne, paa hvis Rygge han allerede havde læst Titlerne paa flere af de Opbyggelsesskrifter og andre teologiske Værker, hvorom Hofjægermesterinden i sin Tid ofte havde talt til ham med saa megen Varme.

Han telegraferede til Hotellet i København efter en Del af sit Tøj. Til Jakobe skrev han et forklarende Brev, fortalte om

den pludselige Indskydelse, der havde drevet ham til at følge Moderens Lig, og at han nu havde benyttet Lejligheden til at indfri et Løfte om at hilse paa sine gamle Rejsefæller fra Italien. Om Grundene til sin Forbliven paa Kærsholm tilstod han foreløbig kun, at han trængte til at udhvile sig og samle Kræfter til den forestaaende nye Rejse. Han sagde til sig selv, at hun dog manglede de nødvendige Forudsætninger for at forstaa, hvad han saadan i et Brev vilde kunne forklare hende derom. Det maatte vente. Det var nu engang den ubodelige Skavank i deres Forhold, at de ikke havde Rod i samme aandelige Jordbund. Hvor megen god Vilje der end fra begge Sider var tilstede, deres Naturers Forskelligartethed udelukkede i Virkeligheden al dybere Fortrolighed.

Om Aftenen, efter at han havde faaet Brevet afsted, faldt der straks mere Ro over hans Sind. Ved Solnedgangstid, da han sad inde i Dagligstuen hos Damerne, havde han formelig en lille Fornemmelse af Hjemmehygge i de ham dog saa fremmede Omgivelser. Han forsøgte ikke nærmere at forklare sig Grunden; men der var i de store, lidt lave og mørkladne Værelsers Stemning, i den Maade, hvorpaa det sidste Solskær spillede ind over de brede Vindueskarme, ja i selve Stuernes lidt indelukkede Luft, hvori der kunde spores en svag Tørveos fra Køkkenet, — der var i alt dette noget, der aandeagtigt omsluttede ham som en moderlig Favn.

Hofjægermesteren, der havde slaaet sig ned inde hos dem, rejste sig pludselig med et stort Rabalder og gik nynnende gennem Havestuen tilbage til sit Værelse, idet han lod begge Dørene staa aabne efter sig. Lidt efter hørte man ham rumstere med noget klirrende og derpaa at slaa et Vindu op derinde. Og med eet bragede Tonerne af et Valdhorn ud mod Bakkerne og Skoven.

Blandt de mange løjerlige Indbildninger, hvormed Hofjægermesteren opretholdt sin Selvfølelse, var ogsaa den, at han var en Virtuos paa Messinginstrumenter. Først spillede han nogle raske Jagtsignaler, ... og et Ekko ovre i Skoven svarede med en ligesom hengemt Klang fra hine fjerne Tider, da hans For-

fædre sprængte deres blodige Vej gennem Tykningerne. Saa fulgte et Par Fædrelandssange, hvorefter han mere og mere faldt hen i den lumre Følelsesfuldhed, der er enfoldige Hjerters Poesi. Det lød forskrækkeligt. Tilsidst spillede han Melodien til „Det er saa yndigt at følges ad", og, for ret at lægge en smægtende Inderlighed i Foredraget af den gamle Sang til Ægtehjemmets Pris, lod han sine falske Toner bæve og hendø paa en saa kunstfærdig Maade, at Per tilsidst ikke turde se op fra Gulvet af Frygt for at komme til at le. Hofjægermesterinden derimod sad med Haanden under Kinden og saae ud gennem Vinduet med et ømt og blidt og skyldfrit Kvindesmil. — —

Der gik et Par Dage for Per i hyggeligt Samliv med Herregaardens Beboere. Hofjægermesteren var stadig i godt Humør og viste ham rundt paa sin Ejendom. I Selskab med Damerne foretog han om Eftermiddagen Køreture i den smukke Omegn, og desuden gjorde han Smaaudflugter paa egen Haand eller sammen med Forvalteren, en ung Mand i hans egen Alder.

Det varede da heller ikke længe, før han rent legemligt rettede sig op og igen fik den brune Lød paa Kinderne, han havde bragt med hjem fra Italien, og som klædte ham saa godt. Om sit Forhold til det Salomonske Hus talte han saa lidt som muligt, hvilket hurtigt blev bemærket af Hofjægermesterinden, der herefter slet ikke berørte den Sag. Om sin Moder og om den egentlige Anledning til sin Jyllands-Udflugt vogtede han sig ligeledes for at tale, saalænge han endnu troede de to Damer hildede i den fortvivlede Indbildning om hans hemmelighedsfulde Oprindelse. Det varede dog ikke længe, før det gik op for ham, at i det mindste Hofjægermesterinden maatte have skaffet sig Underretning om hans Familjeforhold, og han kunde forstaa, at hun havde sine Oplysninger fra den Pastor Blomberg, som hun et Par Gange havde omtalt for ham med saa stor Respekt.

Den Tanke, hvormed han var kommen hertil, at henvende sig til Baronessen om et Pengelaan, havde han hurtigt maattet opgive. Han var ligefrem lidt bange for at blive ene med hende, fordi hendes Tone da blev saa uhyggeligt fortrolig. Med det tørre lille kniplingsbehængte Hoved støttet af to Fingre begyndte

hun straks i sit svulstige Sprog at tale om den afdøde Broder og endte regelmæssigt med at fremsige Vers af sine Yndlingsdigtere Hertz og Paludan-Müller.

Under disse Forhold vendte han sit Haab til Hofjægermesteren og hans Kone, idet han stadig var fast bestemt paa ikke oftere at henvende sig til sin Svigerfader om Laan. Det maatte ikke vedblivende kunne siges om ham, at han levede af Philip Salomons Naadegaver.

Endnu havde han dog ikke kunnet finde noget belejligt Øjeblik til at bringe Sagen paa Bane. Der var saa meget andet, der optog ham, ikke alene i hans egen indre Verden, men ogsaa udenfor ham. Fremfor alt i Naturen. Efter tre Dages Forløb havde han kun lige faaet fortalt Hofjægermesterinden, at han med det første agtede sig paa en Studierejse til Amerika.

Vejret holdt sig stadig sommerligt, og Aarstiden var netop den, der klædte Egnen allerbedst. Mark og Skov stod med sit friskeste grønne, og Engen var et eneste Blomstertæppe. Med Forvalteren paa Gaarden var han allerede bleven halv Kammerat. Han tilbragte gerne Hviletimen om Middagen ovre paa hans Værelse, der laa for sig selv i en Fløj af Materialbygningen. Til den ene Side havde man herfra Udsigt ud mod Mejeriet, hvor opskørtede Malkepiger færdedes ud og ind med klirrende Bliksaaer, til den anden Side vendte der et Vindu, ud mod et Gaardsrum bag Møddingen, hvor Kærsholms vældige Præmietyr holdt sine Stævnemøder med Køerne. Henstrakt paa Sofaen og med en Cigar i Munden underholdt han sig her ved alskens landlig Passiar, eller han legede med Forvalterens Hund, en sort Puddel med Hvalpe. Forvalteren selv var en stilfærdig Jyde af den Slags, der i al Skikkelighed kan vise sig saa respektløse overfor alt, hvad andre gør Væsen af. Han havde en drilagtig Historie at fortælle om hvem- og hvadsomhelst, der kom paa Tale, og han gjorde det slet ikke af Ondskab, men alene for Pudsighedens Skyld. Per fandt Fornøjelse i hans Selskab, og disse Sladretimer her midt i Avlsgaardens livsfrodige Røre havde i det hele gjort sit til at bryde den Uhyggestemning, hvori han var kommen dertil.

En egen mystisk Tiltrækning øvede ogsaa Aaen paa ham. Det var jo de samme glidende Vande, der — kun fem-seks Mil herfra — klukkede langs den frønnede Brygge i hans Barndomsby, og som med sine eventyrlige Sivbredder og skjulte Muddergrunde havde været hans Drengetids store Kærlighed. Da han en Dag opdagede en Baad i et Nøst ved Bredden, blev han grebet af sin gamle Lidenskab for at fiske. Med Forvalterens Bistand fik han tilvejebragt de nødvendige Redskaber og sad derefter flere Timer daglig ude paa Aaen med nogle Snører.

Imidlertid gik Dagene, og den Krise, han havde imødeset med saa megen Forventning og Spænding, udeblev foreløbig. Hvad der hin Nat paa Dampskibet havde samlet sig hos ham af aandeligt Sprængstof, forpuffede i det sommerlige Friluftsliv, han her førte. Hofjægermesterindens Opbyggelsesbøger havde hidtil faaet Lov til at staa saa godt som urørte paa hans Reol. Han var den hele Dag paafærde; og naar han endelig om Aftenen kom ind til sig selv og fik sin Lampe tændt for at sætte sig tilrette med en Bog, fik han aldrig læst mange Linjer, før en behagelig Døsighed sænkede sig ned over ham som en jordisk Velsignelse og tvang ham til at søge Sengen.

Han begyndte endog saa smaat at længes efter Jakobe. Naar han sad i sin Baad og lod sig gennembage af Solen, eller naar han laa og strakte sig paa sin Yndlingsplads oppe under Skovbrynet, ønskede han undertiden, at hun havde kunnet dele disse Dages Sommerglæde med ham. Hun vilde sikkert have haft godt af at aande Strandvejsstøvet ud af sine Lunger; hun havde igen i de senere Tid set saa overnervøs ud. Men saa kom han til at tænke paa, at hun vistnok vilde betakke sig. Et Planteliv som det, han i disse Dage førte, havde hun slet ingen Smag for. Saadan at ligge ganske stille med Hænderne under Nakken og lade Tankerne drive med Skyerne ud i det bundløse Blaa og føle sit eget Væsen ligesom hensmelte og opgaa i Uendeligheden, — det var en Art Nydelse, hun aldeles ikke forstod. Han huskede, hvorledes hun engang i et af sine Kærlighedsbreve til ham havde brugt det Udtryk om sit Sind, at det var hvileløst som Havet. Det passede.

Til hans Velbefindende bidrog tillige den Tvangløshed, der prægede Livet paa Kærsholm. Ogsaa med Hensyn til Klædedragten. Hofjægermesteren selv stalkede rundt i Stuerne med sine lange Støvler og klædte sig ikke engang om til Middagen. Heller ikke Hofjægermesterinden var her i Hjemmet synderlig nøjeregnende med sin Paaklædning. Og denne landlige Utvungenhed virkede straks smittende paa Per, for hvem den strenge Overholdelse af Formen i Svigerforældrenes Hus, disse idelige Omklædninger, som ogsaa det moderne Rejseliv krævede, ofte var faldet ret besværlig.

... En solvarm Eftermiddag, da Per vendte tilbage fra Aaen med sine Medestænger over Skuldren, mødte han Hofjægermesterinden i Selskab med en ung Dame, en Blondine i en klar lys blaastribet Kjole. De to Damer kom gaaende opad den lange Poppelalle, der fra Engen førte op til Parken foran Hovedbygningen. De gik med hinanden om Livet; og der var særlig i den unges Væsen noget, der bragte Tanken hen paa et Par Kærestefolk.

„Ingeniør Sidenius fra København, — Frøken Blomberg," forestillede Hofjægermesterinden halvt i Forbigaaende og føjede blot til, at Pastor Blomberg sad inde hos hendes Mand og vistnok vilde være glad ved at hilse paa ham.

Per bandede ved sig selv, medens han gik videre gennem Parken og ind paa sit Værelse. Han var overbevist om, at den skønne Fred nu var forbi for ham. Denne Præst, der syntes at spille en Rolle der i Huset, var ham paa Forhaand imod. Forresten var det efterhaanden gaaet op for ham, hvem den Mand var. Han erindrede, at han undertiden havde set ham omtalt i Bladene som en begavet Talsmand for en af Tidens mange kirkelige Retninger, og han mindedes ogsaa dunkelt noget om, at hans Virksomhed havde været Genstand for Debat derhjemme i Forældrenes Præstegaard, fordi Broderen Thomas — Kapellanen — havde været mere optaget af hans Forkyndelse, end Faderen rigtig syntes om.

Helst var han bleven paa sit Værelse under dette Besøg; men Hofjægermesterindens Henstilling til ham om at hilse paa Præ-

sten havde i al sin Elskværdighed været af en saadan Art, at den ikke godt kunde lades uænset.

Han fandt nu ganske rigtigt den fremmede Mand inde hos Hofjægermesteren, hvor de to Herrer sad hver paa sin Side af Bordet med en Kaffeopdækning imellem sig og i en Taage af Tobak. Idet han viste sig i Døren, standsede deres Samtale paa en Maade, der kunde tyde paa, at de netop havde siddet og talt om ham.

Pastor Blombergs Ydre vakte straks en let Forbavselse hos Per. Efter alt det, han her paa Kærsholm havde hørt om denne kirkelige Reformator og hans Kamp for, hvad man kaldte et menneskeligere Syn paa de guddommelige Ting, havde han forestillet sig ham som en højnordisk Apostelskikkelse, en kristnet Viking, — og han saae nu for sig en lille, tyk og pluskæbet Mand, der ikke paa nogen iøjnefaldende Maade adskilte sig fra Tidstypen paa danske Præstemænd af den vennesæle Art. I et stort Hoved, der var ombølget af blaaragtigt Haar og Skæg, lyste et Par klare, blaa, sjælfulde Øjne, — de lignede to store Vanddraaber, hvori en fredelig Himmelhvælving spejlede sig. I hans Klædedragt (han bar en stumpet Sommerjakke af sort Lasting) ligesom i den Maade, hvorpaa han sad tilbagekastet i Stolen og dampede paa en fortygget Cigar, kunde der spores en vis Bestræbelse for at krænge Standspræget af sig, at afkaste den „Velærværdighed", hvormed han til sine Kaldsbrødres Forargelse drev saa mange respektløse Løjer. Men aldrig et Øjeblik kunde man dog være i Tvivl om, at man havde en gejstlig Mand for sig. Dertil var hans Skikkelse altfor umiskendeligt omskinnet af den ganske særegne Art Selvgodhed, af den patriarkalske Overhøjhedsfølelse, som bliver ved at hænge ved Kirkens Mænd ligesom den Mug, der trods alle nymodens Varme- og Ventilationsindretninger stadig slaar op fra Kirkernes gamle Grund.

Pastor Blomberg rejste sig lidt besværligt fra Stolen og trykkede Pers Haand med landlig Hjertelighed.

„Ja ja — se se!" sagde han og bekiggede ham meget ugenert. „Velkommen til vor Egn, Hr. Ingeniør!"

Der var bag det hjertelige i Tonen noget beskyttende eller medlidende, der fik Per til at ranke sig.

„Ja, Navnet Sidenius er mig naturligvis ikke ubekendt," vedblev den anden. „Blandt andet var jo Deres egen Fader en Mand med megen Anseelse indenfor vor Stand. Skønt vi i en Række Aar virkede her saa at sige som Naboer, har jeg dog aldrig kendt ham personlig. Hans og min Opfattelse af Kirkens Tarv var vistnok i mangt og meget saare forskellig. Men jeg agter ham i hans Grav! Han var en nidkær Arbejder!"

Da Per intet svarede hertil, satte Præsten sig; og der blev et Øjebliks Stilhed. Pastor Blomberg vendte sig atter mod Hofjægermesteren og gav sig til at tale om Egnens Anliggender.

Per tog Plads paa en Stol henne ved Vinduet og tændte sig en Cigaret. Halvt bortvendt sad han her og saae ud over den store Græsplæne, der bredte sig foran Hovedbygningen med et forgyldt Solur i Midten.

Han havde faaet Øje paa Hofjægermesterinden og den unge Pige, der var kommen tilbage ad Alleen og netop var i Færd med at sætte sig paa en Bænk i Skyggen af en stor Bøg ovre paa den anden Side af Plænen. Hofjægermesterinden slog sin Parasol ned, og hendes Ledsagerske lagde sin bredskyggede Sommerhat fra sig paa Bænken og strøg en Haarlok fra Panden.

Per gav sig til at se nøjere paa denne Præstedatter. Hun saae ud til at være atten-nitten Aar og mindede ikke om Faderen uden ved sin Blondhed. Hun var højvoksen, lidt opløben, med slanke, fine Former. Paa Grund af Afstanden kunde han ikke tydeligt skelne hendes Ansigtstræk; men rent som Skikkelse betragtet fandt han hende meget indtagende. Som hun sad der i Træets mørke Skygge, lidt frembøjet, med det ene Knæ over det andet og drejede paa en afplukket Blomst, som hun nu og da lugtede til, var der noget drømmebilledagtigt over hende. Navnlig ved Siden af Hofjægermesterindens massive Skikkelse med det skinnende graa Silkeliv, der spændte over hendes Byste som et Staalharnisk, gjorde hun i sin luftige Dragt et næsten ulegemligt Indtryk.

Det faldt Per ind, at der var en eller anden Person, som hun mindede ham om. Allerede, da han saae hende ude i Alleen,

havde han haft en flygtig Fornemmelse i samme Retning. Denne raakidagtige Slankhed, denne blonde, næsten sølvlyse Haarfylde, disse skraanende Skuldre, — der var i alt dette noget, der syntes ham gammelkendt, ja som stemte ham vemodig.

Henne ved Bordet rejste Præsten sig nu for at gaa.

Det var hans Agt, fortalte han, at besøge en syg Mand der i Nærheden, en af hans Sognebaandsløsere, der var kommen galt afsted med en uvan Tyr. Paa Tilbagevejen vilde han saa komme herind igen og hente sin Datter.

Da han sagde Farvel til Per, betragtede han ham atter meget uforbeholdent og lod ham vide, at dersom hans Vej en Dag skulde falde om ad Bøstrup Præstegaard, vilde det fornøje ham, om han vilde se indenfor.

„Jeg veed jo nok," sagde han muntert, „at Nutidens unge Københavnere betragter Kirken som et Vankundighedens Tempel og Præsteboligen som dets Forgaard. Men maaske er vi dog ikke akkurat saa slemme, som Deres københavnske Presse og Literatur vil gøre os til. Nu kan De jo selv se ad!"

Trods Tonens Overbærenhed gengældte Per dennegang hans Haandtryk og takkede med en høflig Mumlen. Indtrykket af Datteren havde rent uvilkaarligt stemt ham mildere mod den selvfornøjede lille Mand.

Hofjægermesteren fulgte Præsten ud. Per derimod tog sin store Straahat, som han havde medbragt fra Italien, og gik tilbage gennem Havestuen. Her stillede han sig ud paa Verandatrappen og gav sig til at se op mod Himlen, som om han aldeles ikke anede Damernes Tilstedeværelse.

Hofjægermesterinden kaldte paa ham.

„Kan De gætte, hvad Frøken Blomberg synes, De ligner?" spurgte hun.

Den unge Pige, hvis ene Haand Hofjægermesterinden holdt i sit Skød, blev brændende rød og vilde lukke Munden paa hende med den anden.

„Kære, hvorfor maa jeg ikke sige det? Jeg synes, det lød saa morsomt — Frøken Blomberg finder, De ligner en Nabob. Og hun har virkelig Ret. Der er noget eksotisk over Dem idag."

„En Nabob!“ gentog Per og saae ned ad sin lysegule, fløjlsagtige Dragt, der ligeledes stammede fra Italien, og som han den Dag bar for første Gang i Anledning af den stærke Solvarme. „Det smigrer mig naturligvis. Kun mangler jeg desværre de dertil hørende Millioner.“

„Men dem faar De jo,“ henkastede Hofjægermesterinden.

Ordene faldt hende ud af Munden halvt mod hendes Vilje. Hun fortrød dem straks og gav sig til at tale om andre Ting.

For Per var den lille Bemærkning god at faa Forstand af, — og han blev forstemt. Altsaa havde de siddet og talt om hans Forlovelse, og naturligvis var da ogsaa hans Svigerfaders Penge bleven bragt paa Bane. De to Ting var aabenbart uadskilleligt sammengroet i Folks Bevidsthed. Forresten havde han af sig selv begrebet, at Frøken Blombergs Nabob-Lignelse ikke just var ment som en Kompliment.

Han satte sig ned og gav sig til at mønstre den unge Dame. Og nu, da han havde hende paa nærmere Hold, saae han mere nøgtern paa hendes Skikkelse og bedømte den som Kender. Han fandt dog ikke meget at udsætte paa hende. Trods sin Forstemthed maatte han undre sig over, at han ikke straks ved deres Møde i Alleen havde lagt Mærke til, hvor smuk hun var. Sikken et Par klare og uskyldige Øjne! Og saadan en smuk Mund, saa blødt kruset, endnu lidt spæd maaske og lidt blodfattig, men til Gengæld frisk og kysk som en vild Rose.

De to Damer havde givet sig til at tale om det samme Ulykkestilfælde, som Præsten nylig berørte inde i Hofjægermesterens Stue. I Vendinger, der mistænkeligt mindede om Faderens, fortalte den unge Pige, hvordan „det beklagelsesværdige Menneske“ havde faaet hele Underlivet oprevet, og at Doktoren ikke mente, han kunde leve. Men Per blev pludselig uopmærksom. Det var gaaet op for ham, hvem det var, Frøkenen hele Tiden havde mindet ham om. Det var Francisca, hans Nyboderskæreste! — Herregud! tænkte han, helt blød om Hjertet, hvor det dog var længe, siden han havde haft h e n d e i sine Tanker! . . .

Mens Damerne fortsatte deres Passiar, sank han en kort Tid

hen i sine Erindringer. Dog havde han stadig Øjnene hos Præstefrøkenen, der ikke en eneste Gang saae paa ham og tilsyneladende ikke tænkte paa, at hun blev iagttaget.

Ja — sagde han til sig selv, — Lighed var der virkelig. Højden og Holdningen var omtrent den samme. Men unægtelig! Frøken Blomberg var fornemmere i Tegningen, slankere i Linjerne — en Francisca i forfinet Udgave. Der var ogsaa noget ved Spillet omkring Munden, der mindede om hende. Hver Gang Frøken Blomberg smilede, løb Tungespidsen vanemæssigt henover Overlæben med en nydelig lille Bevægelse, der ligesom slikkede Smilet bort.

„Det begynder at blive køligt. Skal du ikke have lidt paa Skuldrene, lille Ven?"

Det var Hofjægermesterinden, der spurgte. Solen var dalet ned bag Parkens Træer, og Fugtigheden fra den side Jordbund kunde straks spores i Luften her under Løvet.

„Jeg fryser ikke det mindste. Jeg sidder netop saa dejligt," sagde hun lykkelig over, at Hofjægermesterinden igen havde taget hendes Haand og klappede den.

„Du skulde alligevel tage dit Slag paa. Du lagde det vist fra dig inde i Dagligstuen."

Per rejste sig.

„Jeg skal hente det," sagde han.

Men i det samme var den unge Pige oppe fra Bænken. „Nej, De kan dog ikke finde det," skyndte hun sig at sige. Og som om hun var bange for, at han skulde følge hende, skred hun hastig bort tvers over Græsplænen.

„Er hun ikke sød?" spurgte Hofjægermesterinden, da hun var borte og Per igen havde sat sig.

„Jo, hun er ganske smuk," sagde han lidt kort.

„Ja, ogsaa det. Og en saa god Natur, saa aaben og sanddru. Desværre er hendes Helbred ikke rigtig paalideligt."

„Er Frøken Blomberg syg?"

„Kære, — hun har hele Vinteren ligget tilsengs. Af Tyfus. Som hun selv siger, har hun i et Fjerdingaar tilhørt Døden mere end Livet. Kan De ikke se det paa hende?"

„Naa jo, hun gør ganske vist et noget overjordisk Indtryk. Men saadan netop svag —“

„Ja — Gud ske Lov — hun er da ogsaa nu over det værste, og Sommeren vil forhaabentlig gøre Resten. Det kære Barn, hun er saa manges Glæde her, og hun er selv saa taknemlig for Livet som kun den, der i en saa ung Alder har været nær ved at miste det, — ja, og som overhovedet veed at tage mod Livet som en Naadegave fra sin Gud, Hr. Sidenius!“

Per saae ud til Siden. Han var i de sidste Dage bleven lidt forlegen, saasnart Hofjægermesterinden strejfede religiøse Emner.

„Frøken Blomberg nærer vist en speciel Hengivenhed for Dem,“ sagde han for at søge ind paa et andet Spor.

„Aa, hun holder af at komme her, det kære lille Menneske. Hun hygger sig saa vel paa Kærsholm, siger hun. Omgangen i hendes Forældres Hjem er maaske lidt ensformig for en saadan ung Pige. Men forresten har de det rigtig yndigt hos Pastor Blombergs. De skulde virkelig en Dag gøre Præsten et Besøg. Han vilde vist være glad ved at tale med Dem.“

Henne paa Havegangen nærmede Gartneren sig og blev staaende i nogen Afstand.

„Hvad er der, Petersen?“ spurgte hun.

Gartneren gik et Skridt frem med Huen i Haanden. Han vilde bede hendes Naade være saa god at se et Øjeblik ned i Køkkenhaven, naar det var hendes Naade belejligt.

„Jeg skal straks være der,“ sagde Hofjægermesterinden, hvis kristelige Broderskabsfølelse endnu ikke strakte sig til hendes egne Undergivne.

Lidt efter rejste hun sig og gik bort. Den unge Pige var imidlertid kommen tilbage og saae højst ulykkelig ud ved at blive ladet alene med Per. Hun sad med begge Hænder klemt om Bænkesædets Kant og skiftede Farve et Par Gange. Og pludselig raabte hun til Hofjægermesterinden, der endnu ikke var kommen af Syne, om hun maatte følge med.

Næsten før Svaret havde naaet hende, var hun oppe fra Bænken og skyndte sig afsted.

„Husk ... du maa ikke løbe!“ raabte Hofjægermesterinden advarende.

Per skævede efter hende over sin Skulder, — og der gled i det samme en Skygge over hans Ansigt.

Der var noget i denne Skyhed, der fremmanede mørke Erindringsbilleder hos ham. Saadan havde ogsaa hans Søskende flyet ham i hans Barndom, især naar Faderen ved Morgen- eller Middagsandagten havde holdt en af sine store Straffetaler til ham. Endnu for ganske nylig havde han jo genoplevet det, da han mødte Tvillingerne og de stod der saa forlegne og knap vidste, om de turde se paa ham.

Nabob! Det var naturligvis foragtelig ment. Pigebarnet var jo flygtet for ham som for selve den Onde. Naa — hvad saa? Siden hvornaar var han bleven saa ringe, at han ængstelig maatte skotte til Hvermands Mening om ham? — — Eller var det noget andet? Var Sandheden den, at han selv var begyndt at føle sin stormende Jagt efter Lykken som en Skam?

Naa, det nyttede ikke at forfalde til den Slags Spekulationer. Han maatte se at nedkæmpe denne overdrevne Følsomhed, der i den sidste Tid havde ladet ham blive et saa værgeløst Bytte for sine skiftende Stemninger. Det var paa Tide, at han gjorde en Ende paa sin Lediggang her og kom tilbage til sit Arbejde. Hvad han end kunde have forbrudt mod sig selv og andre, — i sin Kamp, i sin Flid, i sin ærlige Vilje til at udrette noget godt og nyttigt her i Verden vilde han fremtidig søge sin Retfærdiggørelse, selv om ogsaa de store Sejre skulde udeblive for ham.

Der blev aabnet et Vindu oppe i Hovedbygningen. Det var Baronessen, der nu var kommen op af sin lange Eftermiddagshvile. Lidt efter viste hun sig paa Verandaen, sværmerisk drapperet med en Kniplingsmantille, der var fæstet bag paa Hovedet, — dertil stærkt pudret, som hun om Eftermiddagen gerne var det, for at skjule de betændte Pletter, der i Dagens Løb blomstrede frem i hendes Ansigt.

Per var med eet forsvunden. For ikke at blive ene med det forstyrrede Menneske havde han listet sig ud af Parken. Han

spaserede nu afsted ude paa Landevejen, der førte langsmed Engene op til Skoven.

Det var en af disse meget lyse og meget stille Sommeraftener, der med al deres Fred kan være saa uhjemlige. Tavs og øde strakte den skyggeløse Jord sig henunder en ligesom udslukt Himmel uden Sol og uden Stjerner. Solen var forsvunden uden al Højtidelighed, havde kun efterladt en lille, rødlig Taageplet over Horisonten. Der var paa hele Himlen ikke en Sky, der kunde indfange de stigende Straaler og kaste dem tilbage over Jorden som en Afglans af Dagens Herlighed. Hist og her paa Bakkerne glødede en Rude, — det var alt.

Men nede omkring Aaen vaagnede der, saasnart Solen var borte, et eget aandeagtigt Liv. Engene begyndte at indspinde sig i graalige Taagevæv, — snart skjultes hele den milebrede Dalbund af en bølgende Røg. Det saae ud, som om Fjorden nu mod Natten paa Genfærds Vis tog sit gamle Leje i Besiddelse. Som en rygende Brænding, et Spøgelsehav, væltede den blege Damp sig mellem Bakkerne.

Og paa en Gang sporedes der Liv derude. Et hornet Hoved dukkede op af Taagehavet og brølte. Lidt efter skimtedes Overkroppen af et Menneske, en Mand, der bagtil syntes at ende i et mørkt Dyrelegeme med rejst Hale. Snart saaes et Mylr af hornede Hoveder, der trængte sig omkring ham med løftede Snuder og stødte Damp ud af Næseborene. Manden svang noget over sit Hoved og gav nu og da et Raab fra sig — man maatte tænke paa en Kentaur i Kamp med en Flok Søuhyrer.

Det var Kærsholms tre hundrede Stykker Kvæg, som dreves hjemad af en Hyrde med en knaldende Pisk. Det tog sig fra Landevejen ud, som om Dyrene bevægede sig svømmende. Man kunde ikke se andet af dem end Hovederne og de mørke Rygge, der var i en egen gyngende eller svajende Bevægelse. Og Taagerøgen drev henover dem og udviskede alle Omrids.

Per havde sat sig til Hvile paa en Bænk, der stod under et Træ bagved Landevejsgrøften. Med Haanden under Hovedet fulgte han denne hjemvandrende Hjord, indtil den atter opslugtes af Taagen. Smaa Flokke af Krager kom nu og da træk-

kende henover hans Hoved, og han kunde høre, hvordan de med høje Glædesskrig slog sig ned omkring deres Reder inde i Skoven bagved ham. Et Sted i hans Nærhed sad en Frø i sit Vandhul og gurglede sig velbehageligt. Ellers var der ganske stille milevidt omkring.

Der sneg sig i disse Øjeblikke en modløs Forladthedsfølelse ind over ham. Han tænkte paa Bibelens Ord: Ræve have Huler og Fuglene Reder —. Selv vidste han ikke den Plet, hvortil han følte sig knyttet ved et godt eller stærkt Minde. Med Tanken paa den forestaaende Rejse sagde han til sig selv, at det derfor i Virkeligheden var ligegyldigt, hvor i Verden han befandt sig. Han vilde ikke være mere hjemløs midt paa Atlanterhavet eller paa de amerikanske Prærier, end han var det her i Hjertet af sit eget Fædreland.

I det samme randt et andet Skriftord ham i Minde og jog en lille Kuldegysning gennem ham. Det var den bibelske Forbandelse, hans Fader engang havde anvendt mod ham. „Fredløs og ustadig paa Jorden være hver den, som trodser Herren —." Det Ord var nu gaaet i Opfyldelse. Kains Skæbne hvilede over ham ...

Paany steg Billedet af Francisca lokkende op for hans Erindring i en Ramme af smaa gulkalkede Nybodershuse og grønne Smaahaver bag tjærede Plankeværker. Hvor havde han i Grunden holdt meget af hende! Det havde slet ikke været nogen let Sag for ham at give Afkald paa hendes foraarsfriske Kærlighed. Naturligvis — han vidste det godt — han havde jo ikke tabt ved Byttet. Jakobe var et saa langt fuldkomnere Menneske, hvis Betydning for hans Udvikling han ikke skulde underkende. Men han maatte dog spørge sig selv, om de nogensinde havde tilhørt hinanden med stort mere end Legemet. Naar han til Sammenligning tænkte paa sine og Franciscas stille Tusmørkevandringer rundt om Sortedamssøens gyldent farvede Vand med den vemodig muntre Afsked i Skjulet af Træerne oppe paa Østervold, — da straalede de nu for hans Erindring som Paradisøjeblikkene i hans triste og vildt omtumlede Ungdomsliv.

Mon hun skulde være bleven gift? Dersom Nogen havde for-

tjent at faa en god Mand, var det hende. Maaske sad hun nu et eller andet Sted ude i Provinsen som lykkelig Borgerkone med et Barn ved Brystet ... Det faldt ham ind, at han ude i Nyboder maatte kunne faa at vide, om hun endnu opholdt sig hos sine Forældre i Kerteminde, eller hvad der var bleven af hende. Det gamle Hjem i Hjertensfrydgade var rigtignok opløst nu. Madam Olufsen, vidste han, havde allerede om Efteraaret fulgt sin Højbaadsmand i „den sorte Chalup". Men der maatte vel findes andre, der kunde give Besked.

Der trak en ny Flok Krager henover hans Hoved og forsvandt i Skoven under høje Glædesskraal. I det samme blev han opmærksom paa Hovtramp og Vognraslen, der nærmede sig ad Landevejen fra Kærsholm. En nedslaaet Kalesjevogn med et Par store Skimler for kom lidt efter i Skridtgang op ad Bakken, som nedenfor det Sted, hvor han sad, havde en stærk Stigning.

Da det gik op for ham, at det maatte være Pastor Blombergs Køretøj, rejste han sig og gik ud ad Vejen i samme Retning, som Vognen kørte, idet han haabede, at man da ikke skulde kunne genkende ham.

Men han forregnede sig. Da Vognen naaede ud for ham, lod Præsten holde og hilste ham med en munter Haandbevægelse.

„Se se! De gaar og sværmer i Aftenstilheden, Hr. Fremtidsdrømmer! Ja — ikke sandt? — her er smukt. Og, som jeg netop sagde til min Datter, det er ingen Under, at vor gamle Folkepoesi, — hvori det jo paa en Maade er Naturen selv, der synger, — er bleven saa befolket med alleslags eventyrlige Væsner. Der er virkelig noget fantastisk, noget trolddomsagtigt ved en Aften som denne. Og vi Mennesker synes jo stadig ikke at have mistet vor Modtagelighed for Mystiken i Naturen, siden en moderne Ingeniør i vor fremskredne, naturalistiske Tidsalder kan lade sig indfange af den."

Han sagde dette med et Skælmeri, der bødede paa Ordenes Ligefremhed. Og idet han nu vendte sig mod sin Datter (der her ved Faderens Side syntes mere kry overfor Per ja næsten betragtede ham med nogen Overlegenhed) fortsatte han:

„Hør, min Pige ... Ingeniøren smitter mig virkelig. Jeg faar

Lyst til at strække Benene lidt. Du skal jo ind i Brugsen og hente de Varer — du kan saa køre i Forvejen og vente der, til jeg kommer. For De har vel ikke noget imod, at jeg gør Dem Følgeskab et lille Stykke?"

Per fremmumlede et Gudbevares, og Præsten kom med lidt Besvær ned af Vognen.

„Man faar for lidt sund Motion i vort hæsblæsende Damp-Sekulum," sagde han og traadte stærkt i Vejen ligesom for at opstampe indslumrede Ungdomskræfter. „Vore Jernbaner, som jeg ellers af Hjertet priser, forleder os til Utroskab mod Naturen ... gør os ulydige mod dens faderlige Bud. Naar jeg ser saadan et langt, sort Jernbaneuhyre fare hvislende henover Guds grønne Jord, kommer jeg altid til at tænke paa Slangen i Paradiset. I gamle Dage, naar jeg havde Ærinde i Købstaden, tog jeg mangen Gang til Apostlenes Heste for at spare min Forpagters, — det var to Mil frem og to Mil tilbage paa samme Dag. Og alligevel faldt Tiden mig aldrig saa lang som nu, naar jeg ruller ind med Toget paa en lille halv Time, — jeg er ude af mig selv af Utaalmodighed, bare det er forsinket fem Minutter. Dengang lod man Uret blive i Lommen og aflæste Tiden paa Solen, der ikke har Sekundviser! Og naar man saa havde travet en Milsvej, hvor smagte saa ikke et lille Frokosthvil i en Høstak eller paa en Grøftekant! Nutidens unge Mennesker vil aldrig kunne fatte, hvadfor en vidunderlig — jeg kan godt sige aandelig — Nydelse der kan hentes paa den bare Jord i Selskab med en Ostebrødsmellemmad, naar Lærke, Stær og Vibe leverer Taffelmusiken. Saa aldrende og tyk jeg nu er bleven, kan jeg endnu gribes af en formelig Hjemve efter Landevejen. Naar man saadan har siddet længe hjemme og kukkeluret og har fanget saa mange dumme Griller mellem Bøger og Aviser, — hvor er det da livsaligt at komme rigtig ud og traske! Man kan ligefrem fornemme, hvordan Sjælen strækker sig velbehageligt ligesom En, der er vaagnet af en uhyggelig Drøm og nu ser Solen skinne ind ad Vinduet og hører Fuglene synge udenfor i Trætoppene. — Ja, hør! hør!" udbrød han, idet han standsede og lagde Haanden paa Pers Arm. „Hør Lærken deroppe! Den synger endnu for

Solen!" — Han stod et Minut ganske stille og lyttede med et henrevet Udtryk. — „Er det ikke dejligt! Det minder om en Kvinde, der efter sin Elskedes Bortgang maa give sig til at nynne for ikke at komme til at græde. — Har De forresten rigtig lagt Mærke til, Hr. Ingeniør, hvilken dyb Livsvisdom saadan en lille Natursanger kan udtrykke? Aldrig lytter man forgæves til dens Sorg eller Glæde. Jeg tilstaar ærligt, at jeg for min Del har hentet mere Opbyggelse af dens klare lille Trille end af alle de mange Prækensamlinger paa min Reol. — Men De maa love mig ikke at sige det til nogen!" tilføjede han, pludselig leende, og ruskede Per i Armen. „Mine kære Embedsbrødre vilde aldrig tilgive mig et saa forskrækkeligt Kætteri!"

Han lo selv højt af sine Ord og gav sig igen til at spasere.

Per, der følte sig smigret af hans fortrolige Tone, begyndte ogsaa paa anden Maade at fængsles af hans Personlighed. Han maatte indrømme Hofjægermesterinden, at Pastor Blomberg ikke lignede de sædvanlige Skriftstedsavtomater, men var noget for sig selv.

Efter at have gaaet en halv Snes Skridt standsede Præsten paany og gjorde en bred Haandbevægelse udover Landskabet. Aftenen var allerede vidt fremskreden. Der glimtede endog et Par smaa Stjerner frem hist og her paa den grønblaa Himmel.

„Vil De sige mig en Ting ærlig og oprigtig, Hr. Ingeniør? Naar De en Aften som denne ser ud over vort dejlige, grønne Land, kan De saa virkelig for Alvor ønske det tilsmudset af Kulstøv og Sod? — Ja, De ser, jeg kender Deres Anslag mod vor nationale Idyl. Jeg vil dog tilstaa, at jeg endnu ikke selv har læst Deres Skrift; men Hofjægermesterinden har fortalt mig om Deres Ideer, som jeg finder særdeles karakteristiske for vor Tid. Jeg spørger Dem nu, ... synes De i Grunden, at det vilde være mere tiltalende at se nogle røgspyende Dampskibsuhyrer her paa Aaen og have dens Blomsterbredder bedækkede med osende Fabriker? Jeg tænker herved ikke udelukkende paa Skønhedsvirkningen — naturligvis. Jeg er ingen Fantast og veed godt, at de æstetiske Hensyn skal og maa underordne sig de praktiske Krav. Men staar her ikke ogsaa andre og større Livs-

værdier paa Spil? ... Se det lille Hus derovre paa Bakken med den lette Tørverøg op af Skorstenen. Der bor en Familje, som jeg personlig kender; det er Smaakaarsfolk af den Slags, hvoraf vi her i Landet med et rundt Tal har en kvart Million. De tjener akkurat til Føde og Klæder; men dersom De kendte dem, vilde De maaske alligevel misunde dem deres Glæde og Lykke ved Tilværelsen. Mand og Kone arbejder sammen i Marken, mens Børneflokken tumler sig omkring dem i det friske Vejr. De har en gammel Hest og en Ko og føler sig i Grunden rige. Kan De nu virkelig med Fortrøstning ønske en saadan Mand puttet ind i et mørkt og stinkende Fabrikslokale for at trælle ved en Maskine, mens Kone og Børn indemures paa en sjette-syvende Sal i en Arbejderkaserne? — Vær nu oprigtig!"

Per blev noget opirret af det paagaaende i Præstens Spørgsmaal. Derfor — og fordi han i den sidste Tid selv var bleven usikker — kom der noget temmelig udfordrende i hans Svar.

„Jeg indser ikke, hvilken Betydning det kan have, hvad jeg eller noget andet Menneske personligt kan ønske i saa Henseende. Udviklingen gaar sin Gang uden at spørge os om Forlov, og enten vi ser surt eller sødt til den, bliver vi nødt til at tilpasse vort Liv og vore Vaner efter dens Krav. At forsøge paa at stride imod er bare Tids- og Kraftspilde."

„Ja, det siger De nu saa kategorisk. Men selv om De ogsaa havde Ret, saa kunde vi da virkelig tidsnok komme med i „Fremskridt" af den Art."

„Det mener jeg ikke. Jeg tror endog, det er paa høje Tid for os, om det ikke skal blive for silde. De statistiske Tabeller viser tydelig nok, at Velstanden paa Landet svinder Aar for Aar. Hvad man end kan mene om den idylliske Lykke, Hr. Pastoren talte om, saa hviler den i hvert Fald paa en meget usikker Grund, — hvad jo dog straks maa gøre den noget mindre idyllisk."

„Naa ja," ytrede Præsten lidt afvisende og begyndte igen at gaa. „Det er maaske i Øjeblikket ikke gunstige Tider for vort Landbrug, — jeg veed det nok. Men derfor —."

„Tiderne er vist saa gode, som man paa nogen Maade kan vente dem for evropæiske Landmænd. Det er selve Virksom-

heden, der ikke længer er tidssvarende i et Kulturland. En Bonde vil om nogen Tid være et forældet Begreb i Evropa."

„Men hvor kan De nu sige mig saadan noget! Det lyder i mine Øren som den rene Galmandstale! Vort Landbrugs høje Standpunkt vækker jo netop for Tiden den allerstørste Interesse og Beundring overalt i Udlandet. Det læser vi jo snart sagt hver Dag i vore Blade."

Per svarede, idet han smilte lidt overbærende:

„Det er en Beundring, der sikkert er ganske fri for Misundelse. Det er jo dog en Kendsgerning, at vi af vort eget Land — vort smukke, grønne Land, som Pastoren udtrykte sig — med samt dets Kvæg og Bygninger i Virkeligheden ikke længer ejer Halvparten. Resten er i de sidste tyve-tredive Aar erobret af Kapital fra Industrilandene, særlig fra Tyskland. Det er et Faktum, at der i hele Landet ikke findes mange Gaarde eller nogen større Virksomhed, som ikke en udenlandsk Pengemand har en forsvarlig Part i. Gennem vore Banker og Kreditforeninger er vort Land stykkevis bleven pantsat til fremmede Kapitalister paa en Maade, der — som jeg har skrevet det i min Bog — minder om vor Fornedrelse under Kristoffer den anden."

„Naa — naa! Smaa Slag!" udbrød Præsten og smaalo noget tvungent. „Nu gaar De i Deres Iver for vidt, min gode Mand!"

„Aldeles ikke! Man behøver blot at tage et af de større tyske Børsblade i Haanden og gennemgaa Kurslisterne for at overbevises om, hvor store Interesser den tyske Kapital har hos os, og hvor aarvaagent der holdes Øje med dem. Det slog mig virkelig „med Forfærdelse", da jeg nylig langt nede i Tyskland saae en Avis med daglige Noteringer fra selv de mindste jyske Aktieselskaber og Sparekasseforretninger. Det er den Slags Ting, der vækker til Eftertanke."

„Tænk, — skulde det virkelig være kommen saa vidt," sagde Præsten efter en lille Tavshed, der skulde gælde for en Indrømmelse af, at dette var en Sag, som visselig fortjente den alvorligste Paaagtning af rette Vedkommende. „De mener med andre Ord, at det danske Folk ogsaa materielt lever paa affældige Dogmer og Forestillinger, der lammer dets Kraft. Ja, det kan jo

være! Maaske der virkelig jevnsides med Kampen for aandelig Frigørelse herhjemme maa gaa en Stræben efter at fremme vor økonomiske Udvikling. Det er jo i Grunden en meget smuk Tanke. Og i saa Fald nytter det ganske vist ikke at bede om Barmhjertighed. — Jeg er i det hele ikke bange for at faa luftet ud. Hvad der ikke længer kan tjene Livet, maa vi ofre, hvor kært det saa er blevet os. Og forresten, — vi maa trøste os med, at ingen Omvæltning, hvor voldsom den end kan synes, vil formaa at rokke ved de egentlige Livsværdier. Jeg vil slet ikke tale om, at vi jo under en Dampens Rædselsperiode vedbliver at være Vorherres Børn — enten vi saa vil anerkende Paterniteten eller ikke — men ogsaa alle vore andre dybere Følelser bliver jo upaavirket af al ydre Omskiftelighed. Gud ske Lov, Livet kan grønnes og blomstre ogsaa paa et skummelt Kvistkammer. Kærlighedslykken og de huslige Glæder følger Menneskene ind i Baggaardene, hvor sodet der saa er. Hvad der foregaar, er en Kulisseforandring i det uendelige Verdensskuespil. Selv bliver vi, hvad vi er og var gennem Tid og Evighed."

Den fortrøstningsfulde Tone, hvori Præsten sagde dette, fik igen Per til at smile lidt medlidende. Han vidste for godt, at Præstens Ord ikke passede. Han havde fulgt tilstrækkeligt med i den moderne Kulturudvikling til at forstaa, hvorledes de forandrede ydre Vilkaar, som de „surrende Staalhjul" skabte for Mennesket, efterhaanden omformede ogsaa dette selv. Han fortalte derfor lidt om det Indtryk, han paa sin Rejse og særligt under Opholdet i Berlin havde faaet af en industriel Storstadsbefolknings Tilværelseskamp. Han fortalte om disse Horder af omflakkende Arbejdere — Mænd og Kvinder, — for hvem Ord som Hjem, Familje, Tryghed og Hygge allerede var saa godt som uden Mening, — Folk, der et eller andet Sted i den uhyre Mennesketue havde en Celle, et „Schlafstelle", akkurat stort nok til at rumme deres Legeme, og som forresten udenfor Arbejdstiden levede deres Liv paa Gaden, paa Ølstuer eller andre offentlige Steder for tilsidst at gaa ud af Verden som et blot og bart Nummer paa et Hospital.

Men Pastor Blomberg hørte ikke længer efter. Han mærkede,

at Samtalen var kommen ind paa et for ham uheldigt Spor, og som han plejede, naar han i en Diskussion stødte paa en Sagkundskab, han ikke kunde hamle op med, vendte han det døve Øre til.

Nu standsede han og sagde, at han ikke vilde føre ham for langt bort. Her stod han netop paa sit Sogneskel, saa her kunde det være passende at sige Farvel.

Ved Afskeden gentog han sin Indbydelse til Per om at besøge ham en Dag. „Vi kan jo saa maaske fortsætte denne Samtale. — Men nu maa De vistnok skynde Dem hjem til Aftensmaden. De har maaske allerede gjort den Iagttagelse, at Hofjægermesteren er en nidkær Mand, naar det gælder Maaltiderne. Ha, ha!“

TYVENDE KAPITEL

I den Ugestid, Per nu havde opholdt sig paa Kærsholm, havde han ikke en eneste Gang hørt fra Jakobe. Skønt han selv skrev regelmæssigt hveranden Dag og temmelig udførligt gjorde Rede for, hvad han oplevede, vedblev hun at være tavs.

Han blev tilsidst lidt urolig. Han maatte for sig selv indrømme, at hun havde nogen Grund til at være fortrydelig over hans lange Fraværelse, saa meget mere som han ikke længer havde nogen Undskyldning for den. Det skulde da være, at han endnu ikke havde faaet sine Pengeaffærer ordnet her. Hver Morgen foresatte han sig at bringe Sagen paa Bane overfor Hofjægermesterinden eller hendes Mand; men naar det kom til Stykket, kunde han ikke bekvemme sig dertil. Han talte nok en Del med dem om sine Fremtidsplaner, og de syntes ogsaa begge to at være ikke saa lidt interesserede; men Anmodningen om et Laan kunde han alligevel ikke faa over sine Læber. Han kom nu ogsaa til at tænke paa, at en saadan Anmodning let kunde vække Mistanke hos dem, fordi de jo umuligt kunde sætte sig ind i de Følelser, der gjorde ham det ubehageligt at modtage Penge af sin Svigerfader.

Saa lod han foreløbig Spørgsmaalet hvile indtil Afrejsen, og denne udskød han fra Dag til Dag. Han befandt sig i rent legemlig Henseende saa ualmindelig vel paa Kærsholm, og Tanken om den forestaaende Omtumling i en fremmed Verdensdel gjorde ham det dobbelt svært at rive sig løs fra Øjeblikkets Velvære.

Den meste Tid af Dagen tilbragte han i Naturen. Herude var der stadig saa meget nyt, som optog ham, og saa meget gammelkendt, der interesserede ham paa en ny Maade.

Han havde vedblivende en Forkærlighed for at ligge ude paa Aaen med en Medestang, — ikke saa meget for selve Fiskeriets Skyld som for den Nydelse, det var at sidde der midt i den ørkenagtige Stilhed og høre paa Vandets Klukken under Baaden og stirre ned paa de store, bredbladede, grønbrune Bundplanter, der tavse og sagte ligesom væltede sig i de fremilende Strømhvirvler, — en indslumret Verden, et tryllebundet Liv, der syntes plaget af urolige Drømme. Han maatte da ofte tænke paa Pastor Blombergs Ord om den Livsvisdom, der var at hente i Naturen, om det saa blot var ved at lytte til en Lærkes Triller. Man følte sig virkelig i slige Øjeblikke paa mystisk Maade sjælsforbunden med alt levende. Der var noget af en vellystfuld aandelig Besvangrelse ved en saadan Hensynken i en Naturstemning. Fantasien blev saa virksom, Ideerne strømmede til. Det var, som om selve Livets Urkraft blidt og stille udgød sig i En som en gylden Taage af mylrende Tankekim.

Sagen var vel den, tænkte han, at en saadan Naturlyd bragte Bud fra det evigt uforgængelige i Tilværelsen. Folkeslag kunde uddø og Verdensbyer sporløst forsvinde; men saaledes som Vandet her klukkede under Baaden, havde det klukket under det første Menneskes første Kano, og Lyden vilde gentage sig indtil Dagenes Ende ikke alene her paa Jorden men paa alle Himmelrummets Kloder, hvor der overhovedet fandtes Vand og et Øre til at høre.

En Dag fik han Brev fra Ivan, der havde faaet hans Opholdssted at vide af Jakobe. Svogeren skrev, at han med stor Utaalmodighed ventede hans Tilbagekomst, idet han — trods alt — endnu nærede Haab om gunstige Resultater for hans Sag. Overretssagfører Hasselager og Kommissionær Nørrehave forhandlede stadig om den, skrev han, og Misstemningen mod det københavnske Projekt bredte sig mere og mere, særligt i Provinserne. Han foreslog Per at benytte Lejligheden til at holde en Række offentlige Foredrag om sit Projekt i nogle af de større jyske Byer, hvad der var saa meget større Opfordring til, som han havde faaet oplyst, at den mystiske Ingeniør Steiner for Tiden berejste Jylland og talte rundtom i Industriforeningerne.

Denne Skrivelse virkede paa Pers Stemning som Kniven paa en Byld. Han blev endelig ganske klar over, at han ikke vilde have noget med det forretningsmæssige at gøre. Han var Opfinder, Tekniker — ikke Børsspekulant. I et Brev, han samme Aften skrev til Jakobe, udtalte han sig udførligt derom. Samtidigt meddelte han hende, at han under disse Forhold ansaae det for rigtigst at holde sig borte fra København, indtil den lovbefalede Tinglæsning af deres Ægteskab om et Par Uger var tilendebragt, saa de straks kunde gifte sig.

„Hvad nu specielt mit forenede Kanal- og Havneprojekt angaar," — skrev han, — „saa betragter jeg mig altsaa nu for mit Vedkommende som færdig med det. Jeg overlader herved Nationen dets Ide til behagelig Afbenyttelse, mens jeg selv med udelt Kraft vender mig til min næste Opgave, til Videreudviklingen af mine Vind- og Bølgemotorer, saaledes som Professor Pfefferkorn jo ogsaa har anbefalet mig det, og hvortil jeg nu venter at høste gode Erfaringer i Amerika. Maaske vil du indvende, som du har gjort det før, at et saa respektstridigt Forhold til Pengemagten vil kunne blive mig til Skade; men det faar saa være. Jeg tilstaar, at jeg vistnok ikke besidder tilstrækkelig Forfængelighed eller Ærgærrighed til at kunne trodse min Natur paa det Punkt. Det er naturligvis en Fejl, men dog ikke af dem, der er særlig Grund til at beklage. Iøvrigt skriver jeg endnu imorgen til din Broder og overdrager ham lovformeligt Varetagelsen af mine Interesser under min Fraværelse; de er jo hos ham i de bedste Hænder."

Dennegang kom der Svar. Naar hun tidtil ikke havde kunnet faa sig til at skrive, var det, fordi hun fra det Øjeblik, hun fik hans første Brev, havde følt sig overbevist om, at hun havde set ham for sidste Gang. Og hun havde spurgt sig selv, om det ikke ogsaa vilde være bedst for dem begge, at de afgørende brød med hinanden. Hun var forfærdelig træt af Kampen mod denne fremmede, skjulte, spøgelseagtige Magt, der Gang efter Gang røvede ham fra hende, netop naar hun troede ham aller fastest omsluttet af hendes Kærlighed.

Hun var heller ikke sikker paa, at hun dennegang vilde være

i Stand til at vinde ham tilbage. Paa hans egen Modstandskraft stolede hun stadig mindre. Hun saae ham nu, som han virkelig var. Den Side af hans Væsen, hun overhovedet ejede Forudsætninger for at overskue og bedømme, kendte hun nu tilbunds. Med al sin Naturkraft var han et Menneske uden Lidenskab, uden Selvopholdelsesdrift. Eller rettere: han besad kun Lidenskabens negative Egenskaber, dens kolde Natside: Trodsen, Selviskheden, Egensindigheden, ikke dens stormende Higen, ikke dens fortærende Længsel, ikke dens hærdende og lutrende Glød og Flamme.

Var det da ikke haabløst at fortsætte Kampen? Hun havde i disse Dage ofte maattet mindes, hvordan han engang i Spøg havde sammenlignet sig med hin Eventyrets Bakketrold, der var krøben op gennem en Muldvarpetue for at leve mellem denne Verdens Børn men ikke taalte Solens Skær og idelig i sin Lysrædsel tyede tilbage til sit lille Jordhul. Hun forstod nu, at der var en dybere Selverkendelse heri, end hun dengang havde anet eller vilde have tiltroet ham.

Ja, han tilhørte dybest inde en anden Verden, en anden Sol. Hvor forskellig fra de fleste andre af sine Samtidige han end kunde synes at være og altid selv havde følt sig, — han var dog Landets ægte Søn, et fuldbaarent Barn af det lidenskabsløse danske Folk med de blege Øjne og de frygtsomme Sind, ... Bakketroldene, der ikke kunde se mod Solen uden at komme til at nyse, der først levede rigtig op i Skumringen, naar de sad paa deres lille Jordtue og fremkoglede straalende Syner i Aftenskyen til Trøst og Opbyggelse for det betrængte Sind ... et Puslingefolk med store, tænksomme Hoveder med et Barns kraftløse Lemmer ... et Tusmørkefolk, der kunde høre Græsset gro og Blomsterne sukke, men som forputtede sig i Jorden, saasnart Morgenhanen galede.

Uden at nævne nogetsomhelst om Grunden til sin lange Tavshed eller med et Ord at berøre Forberedelserne til Giftermaalet eller deres Rejseplaner kritiserede hun i spottende Tone den Beslutning, hvortil hans „Udvikling" havde ført ham.

„Du taler om din Mangel paa Forfængelighed," skrev hun.

„Du slaar dig for dit Bryst og takker Gud, at du ikke er som visse andre Syndere. Herregud, denne stakkels Rest af vor Stolthed, skal nu ogsaa den mistænkeliggøres? Jeg har ganske vist selv engang været revolutionær paa det Punkt, men jeg er med Aarene bleven mere nøgtern. Mit Syn paa Menneskene bliver i det hele mere og mere gammeldags. Om det saa er foragtede Ting som Ordner og Titler, begynder jeg at begribe saadanne Naragtigheders Betydning for Menneskehedens Vel. Ganske særligt har vistnok det danske Folk ikke Raad til at ofre noget af, hvad der kan tjene til Spore for „Kraftudviklingen" — et Ord, du i gamle Dage idelig førte i Munden, og som jeg selv er kommen til at holde af. Dersom jeg var Digter, vilde jeg skrive Sange til dens Pris. Og dersom jeg var Præst (med eller uden Præstekrave), vilde jeg udslette Forfængeligheden af Menneskenes Synderegister, der jo er tilstrækkelig langt endda."

* * *

Nogle Dage efter, at Pastor Blomberg og hans Datter havde været paa Kærsholm, foreslog Hofjægermesterinden at lægge den sædvanlige Eftermiddagsudflugt om ad Bøstrup for at gøre Præstefamiljen et Genbesøg. Per havde ikke rigtig Lyst til dette Besøg, men gjorde dog ingen Indvendinger. Ogsaa Hofjægermesteren lovede at følge med; men da Vognen holdt for Døren, undslog han sig alligevel. Han havde igen faaet et Anfald af sin Tykblods-Melankoli, og hans Kone havde haft Brug for al sin Behændighed for nogenledes at dække over hans ondsindede Lunefuldhed.

Per var i Forvejen gennem Forvalterens Fortællinger bleven forberedt paa disse pludselige Stemningsomslag hos sin Vært. Alligevel var han lidt i Tvivl om, hvorledes han skulde opfatte dennes skulende Blikke. Han begyndte at ængstes for maaske at have misbrugt Familjens Gæstfrihed, og han benyttede nu Køreturen til at føle sig for hos Hofjægermesterinden. Men denne erklærede rent ud, at dersom han tænkte paa at rejse

allerede nu, vilde baade hun og hendes Mand opfatte det, som om han ikke havde befundet sig vel paa Kærsholm, og de maatte da i høj Grad beklage, at de nogensinde havde opfordret ham til at blive der.

Per var meget glad for denne kraftige Forsikring, — ogsaa fordi den ligesom virkede tilbage paa Hensynet til Jakobe.

Afstanden fra Kærsholm til Bøstrup Præstegaard var fem-seks Kilometer. Under stærk Stigning førte Vejen op over Bakkerne og fulgte derefter temmelig nøje Engdragets Krumninger. Det var stille Vejr, men Himlen var let overskyet, saa Solen generede ikke. Til den ene Side havde man Udsigt over den grønne Dal med den bugtede Aa, til den anden saae man op til de mange Smaaskove med deres uendelige Kragesværme.

Henreven af dette Syn gav Baronessen sig til at deklamere:

„Se, Fuglen højt sig svinger
paa sine mørke Vinger.
Vidt skuer den fra Luftens Blaa.
Om alt, hvad skønt og stort den saae,
dens Toner herligt klinger."

Ikke langt fra Kærsholm kørte de gennem en lille By, Borup, med en Kirke, der var Herregaardens Sognekirke. Ogsaa her var der en Velstand af Fugle, der vidnede om Markernes Overflod. Skarer af Spurve laa og boltrede sig i Vejstøvet. Stære i Tusindtal sad rundt omkring i Trætoppene.

Langsmed Vejen stod en Række Straatagshytter og udstillede uden Blu deres Fattigdom. Bøndergaardene laa mere tilbagetrukkent, omgivne af gamle Æblehaver og med Storkereder paa Taget. Per kendte allerede næsten hvert Hus og hvert Menneske i den lille By. Han var daglig kommen derigennem paa sine Spasereture og havde da undertiden givet sig i Snak med Folk. Det var første Gang i sit Liv, han havde haft Lejlighed til at komme Landboerne paa nærmere Hold, og det interesserede ham at høre dem udtale sig om deres Forhold. Det slog ham da, at deres Gaardes høje Prioriteter øjensynlig ikke trykkede dem synderligt. De viste ham rundt paa deres Ejendomme med et lyst, vel-

tilfreds Smil, som om de ikke selv tænkte paa, at den hele Herlighed kun var Laan og Leje. Og adskillige af disse Folk nedstammede dog fra Fædre, der havde haft indtil hundrede tusinde Sølvdalere paa Kistebunden. Nu taltes der overalt kun om, hvormeget eller hvorlidt en Mand s k y l d t e.

Et Stykke nede paa Skrænten ud mod Engene laa en forfalden Præstegaard. Man kunde fra Landevejen kun se dens tre sodede Skorstenspiber og Havens Trætoppe. Her levede en ældre Mand, Pastor Fjaltring, om hvem der paa Kærsholm et Par Gange var faldet meget nedsættende Ytringer. Hofjægermesterinden havde endog erklæret, at den „mildeste Forklaring“ paa Mandens Optræden og hele Levevis var den, at han ikke var rigtig klog. De fleste af Menigheden havde da ogsaa ligesom Godsejerfamiljen løst Sognebaand til Pastor Blomberg.

Per gav sig til at tale om denne Præst og udtrykte sin Forundring over, at han ikke havde mødt ham paa sine Spasereture. Men Hofjægermesterinden svarede, at det slet ikke var saa mærkeligt. Pastor Fjaltring kom kun sjelden udenfor sin Hule og i hvert Fald ikke gerne, før det blev Aften. Han var en Uglenatur, et lyssky Væsen, ret egentlig en Mørkets Aand, der var til megen Forargelse der paa Egnen.

„Er han da ikke troende?“ spurgte Per lidt forsigtig. „Det forekommer mig, at jeg har hørt, at han endog er strengt ortodoks.“

„Ja — saadan ter han sig paa Prækestolen, men i sit Hjerte er han en Spotter og Fornægter. Som han engang skal have sagt til en Mand: „Jeg tror fuldt og fast baade paa Gud og paa Djævelen; jeg er blot ikke altid lige sikker paa, hvem af de to, der er mig mest imod?“ — Har De hørt Mage!“

„Men hvor kan en saadan Mand blive ved at være Præst?“

„Det er jo ogsaa en Skandale. Men han er saa snu at gemme sin forargelige Tale, til han er alene med Folk. I sine Prækner er han, som sagt, meget rettroende, bare saa gyselig triviel og kedsommelig.“

Udenfor Byen gik Vejen atter nedad, og efter en Snes Minu-

ters rask Kørsel saaes Bøstrup By forude, kønt beliggende ved Foden af en skovklædt Bakke.

De fandt Præstefamiljen samlet ude paa et Stykke Mark bagved Haven, hvor der var indrettet en Sportsplads for Ungdommen. Tre gullokkede Drenge i Alderen fra ti til seksten Aar spillede Langbold i Skjorteærmer, og Præsten førte selv an i Legen og raabte allerivrigst, naar det galdt om at stikke en Bold rettidigt ind til Maalet. Hans Kone stod ved Siden af med en lille Pige ved Haanden og saae til. Frøken Inger, der var den ældste af Præstens Børn, sad for sig selv henne ved Havediget med en Bog i Skødet og læste.

Der var ingen af dem, der havde hørt de fremmede komme; og disse havde ikke villet lade sig melde men var gaaet lige fra Vognen ind gennem Haven for at kunne overraske.

Den første, der fik Øje paa dem, var Frøken Inger. I samme Øjeblik var hun oppe med et lille Henrykkelsesskrig og kastede sig om Halsen paa Hofjægermesterinden. Saa blev der en almindelig Modtagelse med hjertelige Udbrud af Glæde og Overraskelse.

Præsten slog Per paa Skulderen og bød ham Velkommen.

„Dyrker De Sporten, Hr. Ingeniør?“ spurgte han, idet han tog sin store Halmhat af Hovedet og tørrede sig over Panden med sit Lommetørklæde. „Aa, det er en livsalig Ting! I den Henseende er vi ældre bleven forsømt. Og nu er jeg for gammel til at tage fat. Jeg maa nøjes med at være Tilskuer her paa Idasletten. Men ogsaa det er saa vidunderlig velgørende. Det er, ligesom Ens egne Muskler spændes, naar man saadan ser paa, hvordan de Unge boltrer sig. Jeg kan ligefrem ikke undvære den Motion!“

Og med en munter Latter førte den lille Mand Selskabet tilbage gennem Haven, idet han majestætisk skridtede foran i en hvid Lærredsjakke og et Par Benklæder, der stumpede over Anklerne.

Man slog sig ned paa en Bænk og nogle Stole henne i Husskyggen udenfor Havedøren, hvor der blev dækket et landligt Kaffebord med Kobbermaskine og duftende Bagværk. Det var

Frøken Inger, der forestod Anretningen, hvad hun gjorde saare nydeligt. I sit stille Sind tillod Per sig dog den Indvending, at hun maaske vidste dette lidt for meget selv.

Som det gerne gaar, naar Fruer paa Landet sidder sammen omkring en Kaffeopdækning, gled Samtalen efterhaanden ind paa det huslige Omraade. Selv Pastor Blomberg gav i et Par spøgefulde Bemærkninger sit Besyv med om Bagning og Sylt-ning, indtil han blev kaldt bort, fordi der var kommen en Mand, der skulde tale med ham.

Da det viste sig, at de Kager, der var paa Bordet, var Frøken Ingers egenhændige Værk, kappedes Baronessen og Hofjæger-mesterinden om at holde Lovtaler over dem. hvad Præstefruen kvitterede for ved at klappe sin Datter paa Kinden og sige, at hun saamænd var ganske flink.

Den unge Pige lod temmelig ligegyldig for denne Anerken-delse. Det var end ikke frit for, at hun surmulede lidt, da Mode-ren kærtegnede hende. Per tænkte ved sig selv, at hun vistnok var meget forkælet. Men unægtelig var hun nydelig. Han fandt hende endda nok saa indtagende idag som forleden. da han saae hende i Kærsholms skumringsfyldte Park. Hun tog sig ligesom mere virkelig ud, saadan som hun stod der i fuldt Dagslys med et lille hvidt Smækkeforklæde og skænkede i Kopperne. Lig-heden med Francisca kunde han forresten ikke længer faa Øje paa.

Af Hensyn til Per søgte Hofjægermesterinden et Par Gange at skifte Emne og begyndte at tale om København. Men Per var ikke meget underholdende, og Præstefruen førte hver Gang hur-tigt — og ligesom lidt demonstrativt — Samtalen tilbage til hjemlige Omraader. Hun var en høj og slank Dame med noget vist fornemt over sig. Det var ikke vanskeligt at se, at det var fra hende, Datteren havde arvet sine ydre Fortrin. Overfor Per viste hun sig i Modsætning til sin Mand meget tilbageholden. Uden ligefrem at være uhøflig havde hun endnu ikke en eneste Gang henvendt Ordet til ham, og det var just for at bøde her-paa, at Hofjægermesterinden stadig søgte at drage ham ind i Samtalen.

Men nu rejste man sig paa Værtindens Opfordring for at se sig lidt om i den store og smukt vedligeholdte Have.

De tre Fruer gik foran i livlig Passiar. Per fulgte bagefter med Frøken Inger. Han følte sig ilde tilmode, fordi han ikke vidste, hvad han skulde sige til hende. Han, som ellers var saa veltalende, kunde ikke finde den rette Tone overfor denne lille Landsbypige.

Hun paa sin Side var her paa Hjemmets Grund ganske anderledes fri overfor ham end forgangen paa Kærsholm. Hun var ligesom bleven mere voksen, mere Dame. Aabenbart var hun sig som Husets Datter en selskabelig Forpligtelse bevidst, og hun varetog den med ikke ringe Anstand.

„De kommer meget til Kærsholm," sagde Per for dog at sige noget.

„Ikke saa ofte, som jeg gerne vilde. Men Vejen er jo temmelig lang, og Vogn kan jeg ikke altid faa."

„De holder meget af Hofjægermesterinden?"

„Ja," svarede hun — dennegang noget kort, som var Emnet for ophøjet til at berøres imellem dem. — „De har jo truffet Hofjægermesterinden og Baronessen i Italien."

„Ja."

„Det maa være morsomt saadan at rejse," sagde hun videre og fortalte om, hvordan det længe havde været paa Tale, at hun skulde gøre en Schweizertur sammen med sine Forældre. Men Faderen havde aldrig kunnet faa Tid. Folk i Menigheden vilde ikke undvære ham saa længe. Det var daarligt nok, han fik Lov til at tage til København i otte Dage.

Per lagde Mærke til, at hun ligesom blev højere i Skoene, naar hun nævnede sin Fader. Der var heri noget, der mindede ham om hans egen Søster Signe; — og uden at han rigtig gjorde sig klart hvorfor, kom han til at smile.

I det samme fik han Øje paa en rødmalet Jernkrog, der var anbragt i Mandshøjde paa en Træstamme ved Siden af Gangen.

„Er den bestemt til at hænge sig paa?" spurgte han og standsede for at betragte den.

Frøken Inger kom mod sin Vilje til at le. Hun gjorde ham op-

mærksom paa en lille Jernring, der — befæstet i en lang Hysing — hang ned fra et Træ paa den anden Side af Havegangen.

Det hele udgjorde et Underholdningsspil, — Kunsten (forklarede hun) bestod i at slynge Ringen henimod Krogen saaledes, at den blev hængende der.

Per fik Lyst til at prøve. Saa gik i hvert Fald den Tid, tænkte han ved sig selv.

Han var ikke heldig.

„Der skal Øvelse til," sagde han efter nogle forgæves Forsøg og bad hende om at vise ham, hvordan man skulde bære sig ad. „For De er naturligvis en hel Mester!"

Inger tøvede, lidt tvivlraadig. Men hun kunde ikke modstaa Fristelsen til at brillere med sin Færdighed. Ringen foer ud fra hendes Haand, beskrev en pragtfuld Langbue i Luften og smuttede paa Tilbagevejen ned paa Krogen med en egen Inderlighed ligesom en ung Kvinde, der i Enkemandsleg indfanges af sin Kærestes Arm.

Per blev imponeret. Han maatte igen forsøge. Men han var stadig uheldig.

„Nej, det gaar ikke! ... Prøv De igen, Frøken!" sagde han og flyede hende Ringen.

Inger lod sig paany overtale, skønt hun allerede et Par Gange havde set lidt langt efter de andre Damer, som var kommen et godt Stykke bort. Og enten det nu skyldtes Uroen herover, eller hvad Grunden var, — Sikkerheden svigtede hende dennegang. Ogsaa det næste Kast mislykkedes for hende. Hun blev rød i Hovedet, tog omhyggeligere Sigte og kastede paany. Men endnu engang gik det galt.

Per, der kunde se paa hende, at Uheldet gik hende nær, nænnede ikke at triumfere.

Skønt Inger paa en vis Maade følte denne Hensynsfuldhed som en ny Ydmygelse, erobrede han i dette Øjeblik et lille Stykke af hendes Hjerte. Da hun i sin Febrilskhed vedblev at slaa forkert, lo hun tilsidst selv deraf, kaldte sig en Klodrian og blev mere og mere ivrig.

Midt under denne Scene vendte Fruerne tilbage. Hverken Per eller Inger hørte dem, før de standsede bagved dem.

„Inger," kaldte Præstefruen ret skarpt. „Gaa ud og se lidt efter dine Søskende, mit Barn." — Og vendt mod de andre sagde hun: „Vi skal maaske gaa ind i Stuerne nu."

I Havedøren traadte Pastor Blomberg Selskabet imøde pulsende paa en Pibe.

„Naa, jeg skulde netop ud og kigge efter Dem, Ingeniør! De maa vist være tobakssulten! Kom, saa gaar vi over til mig selv. Saa generer vi ikke Damerne med vores forstandige Tale," sagde han overgiven og snoede sig omkring med sin muntreste Latter.

For at komme til Præstens Værelse maatte de gaa gennem hele den store Lejlighed, og Per fik paa denne Vandring et levende Indtryk af den solide Hygge, der prægede det blombergske Hjem. Det var et rigtig dansk Præstegaardshjem, et Uomskiftelighedens Sindbillede. Store, uflyttelige Mahognimøbler dækkede Væggene med deres mørke, tunge Masser, der syntes tømret op for Evigheden. Fru Blomberg tilhørte en gammel Embedsmandsfamilje, der havde levet i gode Kaar. En af Slægten havde endog været Stiftamtmand og Kammerherre, hvad der ikke blev lagt Skjul paa der i Huset. Pastor Blombergs Slægt nævntes derimod ikke ofte og sjeldnest af ham selv. De fleste vidste blot, at han var Søn af en Købstadslærer, og der var noget i hans Udtale, der røbede ham som Øbo.

Præstens Værelse laa for sig selv paa den anden Side af Forstuen og var et ægte gejstligt „Studerekammer" med et Par af disse store, bogfyldte Reoler, der bidrager saa mægtigt til at opretholde Kirkens Anseelse blandt Menigmand, skønt de i saa mange Tilfælde blot er Skærmbræt for Uvidenheden.

Her var det dog anderledes. Pastor Blomberg var vel langt fra nogen lærd Mand, men han læste ikke saa lidt og var mere modtagelig for boglig Belæring, end han undertiden selv vilde vide af. Det var hans Ærgerrighed at være med overalt, hvor der rørte sig noget nyt i Tiden; men paa den anden Side tilegnede han sig af dette nye kun, hvad der kunde nære hans Aand uden

at virke forstyrrende paa hans Kristentro. Han var paa dette Punkt et Stykke af en Jesuit. Men forresten laa den følgeklare Tænkning slet ikke for ham. Han var et Følelsesmenneske, og da tilmed hans ydre Liv havde formet sig ualmindelig harmonisk, var der ikke bleven Anledning for ham til nogen strengere Selvprøvelse. I sin Ungdom havde han været en Smule plaget af Næringsbekymringernes Lusebid; senere havde han et Par Gange lidt Skuffelser ved Embedsbesættelser, og — skønt han var en Afgud for sin Menighed og havde et kendt Navn over det hele Land — sad han endnu inde med en Del utilfredsstillet Ærgerrighed. I alvorligere Modgang havde Livet ikke forsøgt ham, og hvad han havde mødt af den Slags udenfor sig selv, var gledet saa besynderligt af paa hans Natürs lykkelige Rundhed.

Da Per var kommen til Sæde i Sofaen og havde faaet tændt en Cigar, tog Pastor Blomberg Plads i en Lænestol henne i Vindueskrogen med sin Pibe og blev hurtig meddelsom. Han fortalte et Par underholdende Historier der fra Egnen, og ligesom ved deres første Samtale følte Per sig ikke saa lidt smigret af den Ligefremhed, hvormed Præsten talte til ham som til en Jevnaldrende.

Han vilde have været det mindre, dersom han havde vidst, at det hele var et aftalt Spil mellem Præsten og Hofjægermesterinden, forsaavidt denne i sin Missionsiver havde anbefalet ham Per som et Menneske, der vist „ikke var uimodtagelig for religiøs Paavirkning". Det varede da heller ikke længe, før Pastor Blomberg genoptog Samtalen fra forleden netop der, hvor han dengang havde maattet slippe den paa Grund af mangelfuld Forberedelse.

Han var nu bedre rustet og begyndte med at spørge Per, hvorledes det i Grunden var gaaet til, at han i en saa ung Alder havde kastet sig over Opgaver af en saa borgerlig fornuftig Art som Forbedringen af Landets økonomiske Kaar; og Per fortalte ganske aabenhjertig, hvorledes han mente at kunne føre sin Interesse for denne Sag tilbage til Indtryk fra sin Barndom i Tiden efter Krigen, særlig maaske til Indtrykkene fra sit Hjem.

Men forresten havde hans Studium meget tidligt gjort ham fortrolig med Udlandets Udvikling paa Industriens og Samfærdselsmidlernes Omraade, og saa meldte en Sammenligning sig jo af sig selv.

„Ja — javist," sagde Præsten. „Disse Sammenligninger mellem det lille Hjem og den store Verden med dens mange Herligheder — de føles jo ofte i Ungdommen saa mistrøstende. Jeg tænker mig forøvrigt, at Nathans Skrifter ogsaa har haft nogen Indflydelse paa Dem i saa Henseende, saaledes som de jo har haft det paa saa mange andre af vor Tids unge, fremadstræbende Mænd. Har jeg ikke Ret?"

Per gjorde Indvendinger. Nathan var slet og ret Æstetiker. Han afsluttede en Kulturperiode og var i hvert Fald kun i den Forstand Medskaber af den ny Tid, at han havde ryddet Grunden for den. I Virkeligheden forstod han den vist aldeles ikke.

„Naa saadan — Hm!" Præsten bakkede stærkt paa Piben og tav et Øjeblik. At Nathans Standpunkt kunde betragtes som tilbagelagt, var noget saa overraskende for ham, at det bragte Forvirring i hans Tanker. Og skønt han egentlig nok havde Lyst til at komme nærmere ind paa denne Ting, undlod han det af Frygt for igen at blive ført ud i noget, han ikke kunde overskue.

— „Ja, ja, De mener dog altsaa ogsaa, at Nathans Indflydelse paa Nutidsungdommens aandelige Udvikling har været betydningsfuld," fortsatte han i Overensstemmelse med sin forud lagte Plan for Samtalen. „Jeg for mit Vedkommende tænker naturligt nærmest paa Forholdet til det religiøse. Jeg tror f. Eks. at vide, at De selv — skønt jo en Præstesøn — har taget bestemt Afstand fra Kirken, og jeg mente at kunne tilskrive Nathans Virksomhed nogen Andel heri."

Per indrømmede det, idet han dog holdt fast ved, at Nathans Skrifter kun havde befæstet og underbygget det Livssyn, han allerede havde tilegnet sig under Opvæksten i Hjemmet.

„Tænk! Var De saa tidlig bleven fremmed i Guds Menighed!"

Præsten rystede godlidende paa Hovedet.

„Ja ja! Saadan gaar det jo desværre! — Som jeg vistnok sagde Dem sidst, har jeg ikke kendt Deres afdøde Fader personligt;

men jeg ved jo, at han havde Gammellutheranernes lidt snevre og underligt eenøjede Syn paa mange Sider af Menneskelivet. Ak ja, denne misforstaaede Rettroenhed! Den hviler jo endnu mange Steder som en Mare over Kirke og Hjem og gør megen af Tidens bedste og friskeste Ungdom aandelig hjemløs. Naar saa en evnerig og veltalende Mand som Nathan træder frem og bestyrker Ungdommen i Troen paa, at Guds Kirke er et forfaldent Hus, — ja saa ender det i den fuldkomne Fornægtelse. Jeg forstaar det saa godt!"

Per svarede ingenting. Han var bleven lidt urolig paa Grund af den Retning, Samtalen havde taget. Men Præsten gav sig nu til at tale om Nathan med megen Anerkendelse. Han beklagede kun, at en saa højt begavet og kundskabsrig Mand havde stillet sig i et afgjort fjendtligt Forhold til Kristendommen, og udtalte, at Ortodoksiens Udskejelser herhjemme og i Udlandet sikkert havde sin Andel heri.

„Men naturligvis — han er heller ikke selv uden Skyld i dette Fejlsyn paa den vældigste Aandsmagt, Verden har kendt. Det er med ham som med alle de andre, der fra et videnskabeligt Standpunkt bekæmper Kristendommen, — de har ikke selv kunnet frigøre sig for Ensidighed men er bleven dogmatiske i Negativiteten. Deres Fejl er ikke saa meget den, at de lader Fornuften raade, som at de ikke tænker Tankerne helt tilende. Naar f. Eks. vor Tids Videnskab kalder sig nauralistisk og dermed mener, at den kun erkender Eksistensen af det, der lader sig opløse i Atomer med visse mekaniske eller kemiske Egenskaber, saa er dette dog virkelig en meget ufuldkommen Opfattelse, et rigtigt Studerekammer- og Laboratorie-Postulat, som til syvende og sidst ingenting forklarer. Vi, som virkelig lever med Naturen, kan umulig godkende en saa fattig Betragtningsmaade. For vi veed jo og har utallige Gange følt, at Naturen er b e s j æ l e t, at der bag de synlige Ting og de mekanisk virkende Kræfter, som paavirker vore Sanser, lever en Aand, der taler til vort Hjerte. Og har vi først faaet Øret rigtig opladt for denne Aanderøst, saa hører vi tilsidst kun den, fornemmer den gennem Stormens Brag som i den svageste Hvisken omkring et

Græsstraa. Og vi ikke alene hører den, men vi forstaar dens Tale. For det er jo den samme Uendelighedens Aand, der lever og virker i vort eget Indre. Gaar vi en Dag inde i Skoven og hører Løvet suse over vort Hoved, eller lytter vi i Ensomhed til en Kildes Rislen, — ja, saa kan jo en moderne Fysiker forklare os, hvordan disse Lyde naturligt fremkommer ved Løvmassernes Bevægelser eller Vanddraabernes Fald; men dersom han dermed tror at have forklaret os alt ,saa siger vi: Nej stop, min gode Mand! Der mangler noget. Der mangler endog det væsentligste. Med alle disse Beregninger kan du dog intet oplyse om den ejendommelige Fortrolighed, den næsten søsterlige Inderlighed, hvormed en saadan lille Kilde kan smaasnakke med os i vor Ensomhed. For — ikke sandt? — der er jo slet ikke noget afskrækkende for os i, at de tilsyneladende døde Ting saaledes faar Mæle. Og vi bliver jo heller ikke fornærmede, fordi en saadan lille Kilde pludselig gør sig familiær og siger „du" til os. Der er tvertimod noget meget trygt og hjemligt ved en saadan stærk Følelse af Samhørighed med Naturen. Men hvad vil alt dette sige andet, end at der bag den syndige Verdens Mangfoldighed bølger en Eenhed, der er alle Tings fælles Ophav. Den underligt drømmende Følelse, der i saadanne Øjeblikke kan røre sig i os, er en Hjemlængsel. Og dersom nu den lærde Fysiker vil definere denne Følelse som en os iboende mekanisk eller kemisk virkende Kraft, en Affinitet eller Attraktion til Urstoffet, — ja saa anbefaler jeg ham paany at forlade sine Bøger og sit Laboratorium og hente sin Visdom i den levende Natur. Lad ham søge til den lille Kilde i Skoven! Lad ham sætte sig hos den en Aftenstund, naar hans Hjerte er uroligt; og dersom han ikke allerede har faaet sine sjælelige Sanser helt afstumpet, vil han fornemme, hvordan dens lille Sang er som en aaben Vej ud i Uendelighedens Dyb, er en Himmelstige, der forbinder Tiden med Evigheden, Støvet med Aanden, Døden med det evige Liv. Han vil fornemme, at Navlestrengen mellem os og vort overjordiske Ophav ikke er overklippet, men at der stadig gennem den — i Andagtens og Bønnens Øjeblikke — tilføres Sjælen ny l e v e n d e Kraft fra den

evige Livskilde, som vi Kristne kalder vor Gud og Opretholder og altforbarmende Fader."

Per havde forholdt sig tavs. Han irriteredes lidt af Præstens Tone, som efterhaanden var bleven temmelig docerende; men han vidste i Øjeblikket ikke noget at fremføre mod hans Betragtninger, saa meget mindre som de paa flere Punkter gav Udtryk for noget, han i den senere Tid under sit fornyede Samliv med Naturen selv dunkelt havde følt.

Præsten vilde fortsætte; men i det samme lød der Trin udenfor paa Gangen, Inger stak Hovedet ind og meddelte, at Hofjægermesterinden og Baronessen ønskede at tage bort.

„Naa ja, saa maa vi slutte for idag," sagde Præsten og rejste sig. Og idet han fortrolig lagde Haanden paa Pers Skulder, tilføjede han: „Det har nu rigtig glædet mig at tale med Dem, maaske bliver der Lejlighed til en anden Gang at fortsætte vor Debat. Jeg har paa Fornemmelsen, at vi i Grunden ikke er mere forskellige, end at vi nok kunde komme til Forstaaelse med hinanden."

Netop som de kom ind i Dagligstuen, hvor Damerne opholdt sig, rullede der en Vogn ind i Gaarden.

„Det er Justitsraadens," meldte Inger, der stod henne ved Vinduet. „Gerda og Lise er med."

Justitsraad Clausen, der var Godsforvalter paa et Grevskab der i Nærheden, hørte til Egnens ivrigste Blombergianere. Som saadan var han ogsaa en af Hofjægermesterindens nære Omgangsfæller, og da det nu viste sig, at Justitsraadfamiljen havde til Hensigt at tilbringe Aftenen i Præstegaarden, lod hun og Søsteren sig overtale til ligeledes at blive der. Per, hvem man ogsaa spurgte, vovede ingen Indsigelse, skønt han for sit Vedkommende nu var utaalmodig for at komme bort.

Justitsraaden var en spinkel lille Mand med hvide Bakkenbarter og Guldbriller, hans Kone derimod et Kødbjerg, der endnu længe efter, at hun var kommen ned af Vognen, stønnede tungt af Anstrengelse. Døtrene var et Par unge Piger omtrent i Ingers Alder.

Ved Aftensbordet, der blev dækket ude i Haven, gik Snakken

meget livligt. Talen faldt blandt andet paa Pastor Fjaltring. Justitsraaden havde netop hørt en ny, oprørende Historie om denne præstelige Tvivler og Spotter, der levede det uhyggeligste Liv sammen med en forfalden Kone. En af Egnens agtværdigste yngre Bønder af den blombergske Retning havde fornylig henvendt sig til ham i Anledning af en Embedsforretning, og Pastor Fjaltring skulde da i Samtalens Løb have anbefalet ham at hengive sig til Udsvævelser: „De maa synde noget mere," havde han sagt. „Med det Liv, de fører, kan De aldrig blive nogen overbevist Kristen."

Medens der fra Damerne hørtes Udbrud af Forargelse og Afsky, rystede Pastor Blomberg overbærende paa Hovedet og sagde:

„Han er et stakkels ulykkeligt Menneske!"

I det samme begyndte Klokken at lyde oppe i det hvide Kirketaarn, der ragede op bag Havens Trækroner, rødt belyst af Aftenskæret. Den rungende Lyd næsten forskrækkede de Fremmede, der ikke var vant til at have den saa nær inde paa Livet. Pastor Blomberg, som øjensynligt helst vilde bort fra Emnet Pastor Fjaltring, gav sig til at le og sagde, at det Klokke-Spektakel i Grunden var uforsvarligt. Sundhedskommissionen burde ligefrem forbyde det.

Hofjægermesterinden indvendte herimod, at Aftenklokken dog lød saa smukt paa Afstand, og at den jo virkelig ogsaa kunde tjene til Opbyggelse, som en Paamindelse om at samle Sindet efter Dagens Uro. Men Pastor Blomberg holdt ikke af Modsigelse, allermindst naar den kom fra hans egne Tilhængere. Skønt han havde henkastet Ytringen uden at mene synderligt med den, nærmest for at sige en af disse lidt vovede Morsomheder, hvormed han paa luthersk Vis holdt af at krydre sin Tale, tog han nu i fuldt Alvor Spørgsmaalet op til Drøftelse.

Han brød sig ikke om den Slags Paamindelser paa Klokkeslet, sagde han. Han skulde have sig frabedt saadan at maatte stille til Andagt paa Kommando. Der var noget katolsk derved, som var ham imod. Gud havde ikke Konsultationstid paa samme Maade som en Læge eller en Prokurator, og hvad det sind-

billedlige angik, saa var det for barnligt saaledes at betragte Solen som Vorherres gyldne Lommeur. Det var i Virkeligheden næsten bespotteligt.

Hans Tale udviklede sig efterhaanden til et helt Foredrag, hvorunder Spørgsmaalet svulmede op til en Sag af den alvorligste Betydning for et Menneskes sunde og ærlige Gudsforhold.

Man var imidlertid bleven færdig med at spise. De unge Piger havde rejst sig og gik omkring i Haven. Frøknerne Clausen var begge kønne, friske Brunetter, navnlig den ældste en frodig Evadatter med et Par Øjne, der spillede af Livslyst.

Da der blev taget af Bordet, foreslog Pastor Blomberg, at de skulde synge en Aftensang. De unge Piger blev kaldt tilbage, og Præstefruen gik ind i Havestuen, hvor Klaveret stod.

„Fred hviler over Land og By,
ej Verden larmer mer — —."

Det var begyndt at mulme omkring i Haven. Fra en Hasselhæk blandede en Solsort sine Naturtoner i Selskabets noget uregelmæssige Sang.

„Fro smiler Maanen til sin Sky,
til Stjerne Stjerne ser."

De unge Piger havde lejret sig paa Trappestenen foran Havedøren og sad der i deres lyse Kjoler og sang højt og frejdigt med klare Røster; Præsten og Justitsraaden ledsagede dem med Bas. Den sidste havde lagt Armene over Brystet og brummede med sammentrukne Bryn og Flyndermund. De tre fremmede Damer ved Bordet deltog med en lidt ubehjælpsom Nynnen, hvorimod Præstefruen, der havde en stor og vel skolet Stemme, efterhaanden ganske beherskede Sangen.

„Og Søen blank og rolig staar
med Himlen i sin Favn — —."

Per var den eneste, der ikke sang med. Og dog var der i Virkeligheden ingen, hvem Øjeblikket greb dybere. Han mindedes, under hvilke Omstændigheder han sidst havde hørt den-

ne Sang. Han havde dengang staaet udenfor et Havehegn og længtes ind. Nu sad han indenfor, men — hvad hjalp det ham? Han følte sig tilovers som en ubuden Gæst. Saadan var nu engang hans Skæbne. Han var og blev en fredløs Fremmed paa ethvert Sted, hvorover Barndomshjemmets Aand hvilede.

Da Sangen var tilende, foldede Præsten Hænderne og bad Fadervor. Saa blev der sunget endnu et Par Sange, hvorefter Vognene kørte for Døren.

Da de Fremmede var borte, satte Præsten sig ind i Havestuen til sin Kone med sin Aftenpibe og gav sig til at tale om de bortdragne. Inger var ogsaa tilstede. Hun havde allerede sagt Godnat; men da hun paa Vejen til Døren hørte Faderen nævne Pers Navn, gav hun sig noget at bestille henne ved et Nodeskab.

Pastor Blomberg udtalte sig ganske anerkendende om Per og hans Evner. Endogsaa hans Ydre gav han sig til at rose i ret stærke Udtryk. Men da blev Præstefruen pludselig urolig paa Grund af Datterens Tilstedeværelse.

„Hvad er det, du har for, min Pige?“ ... Se nu at komme i Seng“ — —

Per forholdt sig meget stille under hele Hjemkørslen; og Hofjægermesterinden — der anede Grunden til hans Indesluttethed — lod ham være uforstyrret og gav sig til at tale med sin Søster om huslige Ting.

Da Vognen var kommen et Stykke paa den anden Side af Borup By, gik der en høj Mand forbi ude paa Vejkanten. Per saae ham ikke, men Hofjægermesterinden greb sin Søster i Armen og sagde:

„Det er jo Pastor Fjaltring!“

Per strakte sig ud over Vognkanten og fik Øje paa en høj, slank Skikkelse, netop som dens Omrids udviskedes af Mørket.

„Var det den gale Præst?“ spurgte han.

„Ja, — nu er det h a n s Tid. Det siges, at han undertiden gaar her frem og tilbage paa Vejene hele Nætter igennem.“

Per sank tilbage til sin forrige Tavshed. Idet han i Tankerne

fulgte denne ensomme, hvileløse Nattevandrer, gik der ham en Kuldegysning gennem Sjælen. Den bibelske Forbandelse: „Fredløs og ustadig være du paa Jorden," — lød paany uhyggeligt i hans Øren med Faderens myndige Stemme. Det var for ham, som havde han her set et Billede af sin egen Fremtidsskæbne.

* *
*

Den følgende Morgen gjorde Per endelig Alvor af at ty til det lille Opbyggelsesbibliotek, hvormed Hofjægermesterinden havde forsynet hans Værelse. Han tog en af Pastor Blombergs Prækensamlinger, „Vejen til Gud"; og skønt Vejret var blæsende, vilde han ikke blive inde men gik med Bogen op til Skoven. Her lagde han sig paa sin Yndlingsplads lige under Hegnet saaledes, at han fik Skoven i Ryggen til Læ, medens han foran sig havde fri Udsigt over Aaen og Engene til de kratklædte Skrænter paa den anden Side.

Det var Omgivelser, der just passede til den Læsning, han nu begyndte paa. Der var i Pastor Blombergs Forkyndelse ikke saa lidt, der mindede om et saadant dansk Englandskab i køligt Sommervejr: høj Luft, blaa Himmel, solbeskinnede Skyer, megen Fuglesang, hist og her et Kalvebrøl, overalt den frodigste Grønhed, bløde Linjer, frie Udsyn — og en ensformig, flad Horisont. Pastor Blomberg benyttede som Prædikant virtuosmæssigt et poetisk og folkeligt Sprog. Han tilhørte i saa Hensende ganske den kirkelige Retning, der var baaret til Verden af den grundtvigske Salmesang, og som aldrig tabte Præget af sin digteriske Oprindelse.

Det var dog ikke Fremstillingsmaaden, der særlig fængslede Per. For Billedtalens Fortryllelse havde hans Udvikling i Matematikens og Naturvidenskabernes Skole gjort ham saa temmelig uimodtagelig. Det var stadig Beviset, han søgte bag de mange smukke Ord; det var Tanken, han forfulgte for at naa til Klarhed over Livets store Mysterium, der var begyndt at blive indtil Fortvivlelse dunkelt for ham.

Allerede hans Samtaler med Pastor Blomberg havde givet ham en Forestilling om dennes Kristendom, som var saa ulig den, hvori han selv var bleven opdraget. Først nu gik det dog rigtigt op for ham, hvor langt man selv i kirkelige Krese var kommen bort fra Fortidens skumle Rettroenhed med dens Brændemærkning af Kødet, dens Korsfæstelse af Forstanden, med den hele middelalderlige Sjæletortur, som kun en Taagedrøm om Paradisets Herligheder søgte at forsøde. Her var intet, der skræmmede Tanken eller oprørte Følelsen, intet, der blev borte i Spekulationens Skyer eller fortonede i Anelsernes Taager. Her var frem for alt ingen Modsigelser at overvinde. Tilværelsens Mysterium udfoldede sig her i den enfoldigste Klarhed. Alt syntes her saa lige til, næsten selvfølgeligt, og desuden paa en helt vidunderlig Maade praktisk tilpasset Menneskenes Behag. Djævlen blev med godt Humør sat paa Pulterkammeret som et Foster af opskræmt Munkefantasi, og om Troen paa en evig Fordømmelse hed det rent ud, at den var barbarisk og afskyelig og stred mod de Kristnes Forestilling om Gud som en alkærlig Fader. Om det Hinsidige blev der i det hele talt saa lidt som muligt. Hvad det efter denne Anskuelse hovedsagelig galdt om, var, at man frejdigt og fromt gik sin beskikkede Livsvej tilende i barnlig Fortrøstning til den himmelske Faders Kærlighed.

Der var i alt dette virkelig noget af et glad Budskab for Per. Han maatte erkende Sandheden af, hvad Hofjægermesterinden altid havde sagt om Pastor Blombergs Forkyndelse, at den virkede saa vidunderligt beroligende. Den knugende Tyngsel, der havde hvilet over hans Sind siden den foregaaende Aften, og som havde forfulgt ham ind i Nattens Drømme, blev i disse Timer taget fra ham.

Han lukkede tilsidst Bogen og laa en Tid med Haanden under Hovedet og saae ud over Engene. Han følte sig tilmode som En, der har været ængstet ved Tanken om en forestaaende lang og kvalfuld Natterejse over et stormfuldt Hav til et ukendt Land, og saa om Morgenen vaagner og ser, at Faren er overstaaet, at Stormene er gennemstridte, og at det fremmede Land hilser ham hjemligt med Solskin og grønne Skove. Han tilstod for sig

selv, at naar han i den sidste Tid igen havde modarbejdet Udbrudet af en aandelig Krise, saa var det ikke alene sket af Frygt for Samvittighedens Svøbe, men ogsaa af en ubestemt Ængstelse for de nye og uprøvede Livsforhold, hvori en saadan indre Omvæltning kunde føre ham ud. Men nu var han bleven beroliget. Hvad der her fordredes, var jo væsentlig kun den samme strenge og oprigtige Selvopdragelse, paa hvilken han allerede i nogen Tid af egen Drift havde beflittet sig. — —

Ved Frokosten fortalte Hofjægermesterinden ham om en Folkefest, der samme Eftermiddag skulde afholdes i en nærliggende Skov, og hvor blandt andre ogsaa Pastor Blomberg skulde tale. Hun havde, sagde hun, truffet den Aftale med Justitsraadens og Præstens, at de alle skulde mødes der. Ogsaa Baronessen tog rimeligvis med. Havde han ikke Lyst til at gøre Følgeskab?

Per svarede, som sandt var, at han meget gerne engang vilde høre Pastor Blomberg tale. At ogsaa Udsigten til at komme sammen med de unge Piger havde nogen Tillokkelse for ham, snakkede han derimod ikke om, og det var da endelig ogsaa noget, der først gik op for ham i det samme Øjeblik. Han havde ikke haft dem i sine Tanker siden den foregaaende Aften, og selv ved den Lejlighed havde de, ham bevidst, slet ikke beskæftiget ham. Og dog havde de uafladelig gjort det. Ligesom hans Øjne hele Tiden, uden at han tænkte derpaa, havde fulgt de tre lysklædte Kvindeskikkelser, da de efter Aftensbordet Arm i Arm gik rundt om Græsplænen, saadan havde han trods sin Selvoptagethed i en skjult Krog af Sjælen stadig været modtagelig for Indtryk af dem og havde ogsaa her bevaret et meget levende Billede af dem alle tre.

Ved Firetiden holdt Landaueren for Døren, og efter nogen Venten — Baronessen kunde som sædvanlig ikke blive færdig — kørte de afsted. Hofjægermesteren havde i sidste Øjeblik bestemt sig til at tage med, og han gjorde sig under Kørslen hæderlig Umage for at bringe de foregaaende Dages selskabelige Overtrædelser i Forglemmelse.

Efter en Times Kørsel naaede de Festpladsen: en Grønning

i Bunden af en dyb Skovkedel, hvor der var Læ for Blæsten. Et Par hundrede Landboere — Mænd og Kvinder — stod opstillet foran en flagsmykket Talerstol, og man var allerede begyndt at synge. Det fornemme Herskabs Ankomst vakte nok en vis Opsigt i Forsamlingen, men nogen Ærefrygt var der ikke at spore, — ja Hofjægermesterens langbenede Skikkelse i den junkerlige Spændejakke og med Urhanelyren i Hatten syntes endda at vække nogen Munterhed hist og her, da han førte sine Damer op til nogle Siddepladser — umiddelbart foran Talerstolen —, der var forbeholdt Egnens Udvalgte.

Per havde holdt sig tilbage. Han var bleven lidt betuttet ved Synet af denne store Almueforsamling og vilde ikke ind i Mylret. Han saae Justitsraaden rejse sig forude og hilse paa Hofjægermesterens. Ogsaa Pastor Blombergs brune Fløjlshat og hans Kones højtbaarne Hoved opdagede han derhenne paa Bænkepladserne. Derimod søgte han en Tid forgæves Frøken Inger og hendes Veninder. Da saae han Hofjægermesterinden vende sig lidt til Siden og nikke op mod Skovskrænten, og her fik han Øje paa tre unge, sommerklædte Pigeskikkelser, der havde anbragt sig deroppe som paa et Pulpitur.

Men nu tav Sangerne, og Pastor Blomberg stod paa Talerstolen.

Han gav sig til at tale om Modersmaalet, om dets Betydning som Hjertets Sprog i Modsætning til alle fremmede Tungemaal, der i det højeste kunde blive Udtryksmiddel for Forstanden. Modersmaalet, sagde han, var det aandelige Moderbryst, af hvilket vi inddrak Nationens Sjæl. Et Folks Sprog indeholdt som i en Hovedsum Folkets aandelige Eje, det var vore Forfædre i hundrede Led, der herigennem talte fortroligt til os og dannede os i deres Billede. Derfor skulde vi ære det og holde det helligt. Ligesom vi indgærdede de Kilder, hvoraf vort Legeme skulde drikke, at de ikke forurenedes, saaledes galdt det i endnu højere Grad om at vogte den aandelige Ernæringskilde, som Ordet var. Men gav man Agt paa Folks Hverdagstale, vilde man desværre finde meget urent, ja raaddent i den, og i saa Henseende var Landboerne ikke stort bedre end Folk i Byerne. Der var jo dem, der ikke kunde aabne Munden, uden at tvetydige Ord og

svinske Hentydninger væltede ud af den. Her var en stor Opgave at tage op. Han vilde særlig kalde paa de Unge, hos hvem Vanen til uterlig Tale endnu ikke var for indgroet. Der maatte i det hele skabes en Bevægelse for at udvikle Sansen for en Sjælens Hygiejne, der jo dog var fuldt saa vigtig for Mennesket som Omsorgen for Legemet. Alle gode Kræfter i Folket maatte samles for at værne den unge Slægt mod den Besmittelse ved Ordet, for hvilken den nu daglig var udsat.

Per havde straks været optaget af at høre; men efterhaanden som Taleren blev direkte moraliserende, splittedes hans Opmærksomhed. De unge Pigers Tilstedeværelse gjorde sit hertil, ligesom ogsaa det, at det altsammen var saa nyt for ham. Det var første Gang, han var Deltager i et Folkemøde; derfor optog Tilhørerne ham nok saa meget som Taleren. Han saae udover disse tætte Rækker af solide Vadmelsskikkelser, paa disse spændt lyttende, aabne og opvakte Ansigter, og det gik først ved denne Lejlighed tilfulde op for ham, hvad det var for en aandelig Bevægelse, han var bleven ført ind i.

Han havde ofte hørt Tale om den grundtvigske Vækkelse med dens Ide om en folkelig Kultur i Modsætning til Videnskabens verdensmæssige Dannelse; men da selve Begrebet Bonde i hans Øjne var tidsstridigt, havde han alene af den Grund aldrig troet det Umagen værd at stifte nærmere Bekendtskab med denne Folkebevægelse, saa udbredt den ogsaa var. I de københavnske Krese, hvor han havde færdedes, var den ogsaa gerne bleven omtalt med en vis overbærende Ringeagt.

Uvilkaarlig drog han nu en Sammenligning mellem denne Forsamling af danske Landboere og de østerrigske og italienske Bønder, han havde lært at kende paa sin Rejse, og han kom til det Resultat, at han ikke havde nogen Grund til at skamme sig paa Landsmandsskabets Vegne. Det slog ham, hvilken Forskel der var paa denne lysvaagne, forstaaende Tilhørerkres og den søvnige Hjord af tyrolske Bjergboere, som Præsterne om Søndagen drev i Procession gennem Dresack som brægende Faar. Men ogsaa sammenlignet med Egnens Fortids-Bønder, saaledes som han huskede dem fra sin Barndom, naar de paa Torve-

dagene viste sig i Købstaden, aabenbarede Kresen her et mægtigt Fremskridt. Her havde tydelig nok fundet en Udvikling, en Frigørelse Sted, der var gaaet jevnsides med den, hvoraf han selv var bleven baaret frem, — og den havde aabenbart bragt fuldt saa megen Lykke med sig.

Da Pastor Blomberg havde sluttet sit Foredrag og der igen var sunget et Par Sange, traadte Festens Leder, en yngre, blond og smilende Bonde, frem for at meddele, at der nu vilde blive en halv Times Mellemmads-Pavse, hvorefter Højskoleforstander Broager vilde tale.

Forsamlingen spredte sig langsomt over Pladsen, og de, som havde maattet staa op under Foredraget, slog sig ned i Græsset.

Per gik op til Inger og hendes Veninder. De unge Piger havde netop rejst sig for at gaa ned til de andre; men nu foreslog Per, at de skulde benytte Ventetiden til at se sig lidt om i den smukke Skov. Frøknerne Clausen viste sig straks villige. Inger derimod tøvede med Svaret. Hun skottede med et tvivlraadigt Blik ned til Pladsen foran Talerstolen, hvor hendes Moder stod i Samtale med Hofjægermesterinden. Inger slægtede ogsaa i den Henseende sin Moder og dennes Provins-Patricierfamilje paa, at hun var meget nøjeregnende med Overholdelsen af Formen. Men den ældste Clausen, den fuldbarmede Gerda, tog hende resolut under sin ene Arm, greb Søsteren under den anden og trak afsted med dem begge.

Samme Frøken Gerda havde hele Tiden lidt vanskeligt ved at holde sine livfulde brune Øjne fra Per. Hendes mandhaftige Væsen var kun et Skalkeskjul for hendes kvindelige Beundring. Søsteren, der endnu halvt var Barn, lod sig smitte af hendes Tone og hængte sig leende paa hendes Arm som en overgiven Skoletøs.

Men Per havde ikke Tanke for andre end Inger. Han fandt, at de andre ved nærmere Bekendtskab var lovlig tarvelige, og han kunde ikke lade være med at tænke paa, om ikke Inger følte sig lidt forlegen paa sine Veninders Vegne. I hvert Fald gik hun og saae ned for sig og blev mere og mere faamælt, jo taabeligere de andre fjasede.

Det havde allerede den foregaaende Aften slaaet ham, hvor fornem hendes Holdning var i Sammenligning med de andres, hvor selvbevidst og jomfrustolt hun bar sit Hoved, som vilde hun løfte det højt over alt plat og flaut og smudsigt. Nu gik det op for ham, at det mere maatte være denne friske Uberørthed end bestemte ydre Træk, der i hans Øjne straks havde givet hende en vis Lighed med Francisca. Ogsaa omkring h e n d e s Skikkelse havde der staaet denne kyske Kølighed, der mindede om Duften af vilde Roser. Han kunde huske, hvordan den mindste Hentydning til Kærlighedslivets Mysterier havde kunnet bringe Blodet op i hendes Kinder, mens Jakobe — — naa ja, hun havde det altsaa paa en anden Maner, og han kunde jo ikke nægte, at hendes Mangel paa Blufærdighed nu og da havde stødt ham, at han i det hele havde fundet noget usmageligt ved den ubeherskede Lidenskabelighed, hvormed hun var gaaet op i Elskovsforholdet til ham.

De var kommen ud af Skoven. Foran dem løftede sig en mægtig Grusbanke, ganske nøgen, kun dækket af et fattigt Græs med mørke Pletter af Lyng. Det var den bekendte Rolhøj, Egnens højeste Punkt, hvorfra man havde Udsigt over en Tyvendedel af Jylland.

Skønt de to Clausen'er efterhaanden havde forstaaet, at de var tilovers, lod de sig ikke mærke dermed, i hvert Fald ikke ved at vise sig fornærmede. Tvertimod. Som de Jyder, de var, hævnede de sig over Mangelen paa Paaskønnelse ved en stadig mere løssluppen Munterhed.

„Første Mand paa Toppen!" raabte Frøken Gerda og suste opad Skrænten, øjeblikkelig fulgt af Søsteren. I Farten fik denne sin Hat blæst af Hovedet, og der blev en vild Jagt efter den henad Bakkeskrænten.

Inger gjorde Mine til at følge dem; men Per, der erindrede Hofjægermesterindens Advarsel til hende mod at løbe, raadede hende indstændigt fra det, idet han sagde:

„Husk paa, at De nylig har været syg, Frøken! Jeg veed, at De ikke maa overanstrenge Dem."

Ved denne Omhu for hendes Person erobrede Per uden at

ane det igen et lille Stykke af Ingers velbefæstede Hjerte. Hun var endnu saa meget Rekonvalescent, at det var hende en Tilfredsstillelse at blive gjort svagere, end hun var. Men nu erklærede hun, endda med et lille Nakkekast, at hun netop vilde derop, og da Per foreslog, at hun i det mindste burde støtte sig til hans Arm, vilde hun ikke høre Tale derom. Hun fejlede ikke det ringeste, sagde hun. Der var ikke noget at ængstes for.

Per holdt sig alligevel tæt foran hende under Opstigningen for at kunne gribe til, dersom hun skulde snuble. Paa et Sted, hvor der var særlig stejlt, tog hun da ogsaa mod hans fremstrakte Haand. Det skete dog ikke uden Overvejelser, men hun kunde ikke indse, at der var noget upassende deri, saa meget mindre som han jo var forlovet. Og det føltes virkelig slet ikke ubehageligt saaledes at blive ført næsten svævende op ad den bratte Skraaning.

Per havde hele Tiden Lyst til at fortælle hende, at han havde tilbragt Formiddagen med at læse i en af hendes Faders Bøger, og hvormegen Glæde han havde haft deraf. Men han var bange for, at hun skulde opfatte det blot som en høflig Frase, og lod derfor være. Han nøjedes med at sige, at han havde været meget glad for sit Besøg i Præstegaarden den foregaaende Dag — noget hun øjensynlig betragtede som ganske selvfølgeligt.

Anstrengelsen havde gjort hende varm, og hun standsede for at puste. Hatten holdt hun i Haanden og det lyse, fine Haarpur stod omkring hendes Hoved som en Glorie. Hun var igen i dette Øjeblik ganske Francisca — syntes Per. Francisca i forklaret Skikkelse.

De to Clausen'er havde imidlertid forlængst naaet Toppen. De stod deroppe og holdt paa Hattene, medens Stormen rev i deres Skørter som usynlige Hænder, der vilde flænge Tøjet af dem. Ved Synet af Inger og Per, der nu igen havde sat sig i Bevægelse, sagde den yngste:

„Se blot, hvor de kryber!"

„Det er saa kedeligt med Inger," ytrede Frøken Gerda. „Naar Nogen gør lidt af hende, bliver hun straks saa affektert."

„Man maa forresten ikke sige andet, end at han er ganske køn, ham, — Nussen," sagde den unge.

„Køn! Jeg finder ham skrækkelig!"

„Det mener du jo ikke, Gerda. Du sa'e da selv iaftes —."

„Jeg! Er du gal, Tøs! Har du rigtig set paa hans Glugger? Saadan et Par Mælkespande!"

Inger og Per naaede endelig tilvejrs, og man gav sig til at betragte den berømte Udsigt. De unge Piger begyndte at tælle Kirketaarne. Naar Luften var ganske klar, skulde man kunne øjne fem og tredive. Frøknerne Clausen kendte Navnene paa dem alle; men Per havde kun Interesse for dem, som Inger kunde udpege. „Nej se, er det Tepperup! ... Hvad siger De? Aa, Ramlev!" udbrød han paa en Maade, som om disse Navne vakte kære Minder hos ham, — og de to Søstre stødte hemmeligt til hinanden med Albuen.

Det var forresten daarligt nok, at den ene kunde høre, hvad den anden sagde, saadan larmede Blæsten med deres Klæder. Det varede derfor heller ikke længe, før de bestemte sig til at gaa ned.

Da Skoven igen havde lukket sig omkring dem, standsede de et Øjeblik for at hæge sig lidt. Vinden havde huseret slemt med de unge Pigers Frisyrer, navnlig var Ingers ilde tilredt. Hun maatte tage begge sine Handsker af for at faa lidt Skik paa Haaret, og da hun netop stod med Hattenaalen i Munden og Veninderne var beskæftigede med deres eget, bad hun Per om at holde dem for hende saalænge. Hun tænkte ikke det mindste derved, men de to Søstre saae straks til hinanden; og mere end een Gang paa Tilbagevejen gennem Skoven fandt de Anledning til igen at puffe til hinanden med Albuen.

Da de naaede Festpladsen, var Mødet igen begyndt. Paa Talerstolen stod en høj, alvorligt udseende Mand med mørkt Haar og Skæg. Det var Forstander Broager, Lederen af en i Nabolaget liggende Højskole og Pastor Blombergs Medbejler til Folkeyndesten der paa Egnen, navnlig mellem Ungdommen.

Stille anbragte de unge Piger sig paa deres forrige Pladser under Træerne, og Inger skottede ned til sin Moder, — hun var

pludselig bleven lidt betænkelig ved Fraværelsen, der jo ogsaa havde trukket meget længere ud, end hun havde tænkt sig. Til al Lykke saae det ud til, at Moderen ikke havde savnet hende; hun sad fuldkommen rolig og syntes ganske optaget af Højskoleforstanderens Tale.

Dette var hun paa sin Maade virkelig ogsaa. Pastorinden vaagede med Skinsyge over sin Mands Anseelse som Foredragsholder. Skønt ingen nogensinde kunde se det paa hende, var hun nervøs, hvergang andre og navnlig naar Højskoleforstanderen skulde tale; og dette var Grunden til, at hun trods Pers Tilstedeværelse ikke i Mellemtiden havde tænkt paa at se efter sin Datter.

Noget lignende var forresten Tilfældet med Pastor Blomberg selv. Ganske vist var han altid den, der allerlydeligst gav sit Bifald tilkende overfor andre Talere og lo højest af deres Vittigheder; men paa en forræderisk Maade steg Blodet ham til Kinderne, saasnart han mærkede, at en anden gjorde Lykke.

Efter at Mødet var bleven sluttet med endnu et Par Sange, og mens man ventede paa Vognene, der stod lidt længere inde i Skoven, gik Hofjægermesterinden og Inger med hinanden under Armen lidt bort fra de andre. Den første sagde:

„I var sammen med Sidenius, saae jeg."

„Ja, vi var en lille Tur ud til Rolhøj. Det kan der vel ikke have været noget urigtigt i?" spurgte hun og saae lidt ængstelig paa den anden.

Hofjægermesterinden kom til at le.

„Nej, det kan der virkelig ikke."

„Især da han jo er forlovet."

„Javist."

„Det er forresten underligt, saa lidt man mærker det paa ham, — at han er forlovet, mener jeg."

„Naa — det har vist heller ikke saa meget paa sig med den Forlovelse."

Inger standsede og saae nu helt forskrækket paa hende.

„Hvad siger De!"

„Ja, jeg veed naturligvis ingenting. Men jeg har paa Fornem-

melsen, at han ikke er saa glad ved den Forbindelse. De er jo en Jødedame."

Inger blev tavs. Det skulde hun have vidst! Hun følte sig pludselig dybt skamfuld ved Tanken om, hvor fri hun havde været overfor ham.

I det samme blev der kaldt paa dem henne fra Vognene, som nu var kørt frem. Pastor Blomberg og hans Kone sad allerede vel indpakkede i deres Halvkalesche, og Præsten var lidt utaalmodig, saa der blev kun Lejlighed til en hastig Afsked.

Da Inger var kommen op og vilde tage sine Handsker paa, kunde hun ikke finde dem; og med en ny Betuttelse gik det op for hende, at hun havde glemt at faa dem tilbage fra Per, som rimeligvis i Tanker havde puttet dem til sig.

Der havde endnu været Tid til at bringe dem tilveje, — Hofjægermesterens Vogn var endnu ikke kørt — men saa brødefuld følte hun sig, at hun ingenting vilde sige for ikke at røbe sig overfor Moderen. Hun turde i sin Raadvildhed end ikke se sig tilbage, idet de kørte; og under Kørslen skjulte hun omhyggeligt Hænderne under Vogntæppet.

Da de havde kørt et lille Stykke, sagde Fru Blomberg til sin Mand:

„Jeg synes ikke, Broager var rigtig heldig idag."

„Nej, det var virkelig kedeligt!" svarede Præsten hovedrystende. „Han er absolut ikke heldig. — — Absolut ikke heldig," gentog han efter flere Minutters Forløb, skønt de i Mellemtiden havde talt om helt andre Ting.

Per udtalte sig under Hjemkørslen med megen Varme om alt, hvad han havde oplevet paa Turen. Kun nævnte han ikke Inger med et Ord. Hofjægermesterinden lagde Mærke til det og tænkte sit derved.

Solen var gaaet ned. Det blev næsten mørkt, inden de naaede hjem.

Idet de kørte ind gennem Porten paa Kærsholm med den hult rumlende Genlyd, Per allerede kendte saa godt, og da han saae Lyset fra Vinduerne skinne dem saa gæstevenligt imøde, blev han grebet af en ham ny og forunderlig Følelse. Han fik for

første Gang i sit Liv Indtrykket af et Sted, hvortil han paa hjemlig Maade følte sig knyttet. Som til Bekræftelse kom i det samme Forvalterens Hund springende og gav sig til at danse omkring ham og slikke hans Haand i vild Gensynsglæde. Det stakkels Dyr, hvis Hvalpe man havde taget fra den, havde siden kastet sin Kærlighed paa Per. Bevæget bøjede han sig ned og klappede dens Hoved.

Da han kom ind paa sit Værelse, jog det igennem ham ved Synet af et Brev, der var lagt frem til ham paa Bordet. Hans Øjne fik et sky Udtryk, — det maatte vel være fra Jakobe, tænkte han og tøvede med at tage det. Da han genkendte Ivans Kragetæer, trak han Vejret lettere; men en Følelse af Ubehag blev alligevel tilbage. Svogerens Haandskrift mindede ham saa pinligt om det stadig uløste Pengespørgsmaal, der hver Aften skaffede ham nogle kvalfulde Øjeblikke, inden han faldt i Søvn.

Han lagde Brevet ulæst til Side, — Forretninger maatte vente til imorgen. Idet han derpaa vilde gaa tilbage til Dagligstuen, fik han i sin Jakkelomme fat paa en lille lysegraa Bylt. Det viste sig at være Ingers Handsker. Et Par bløde, ru, saakaldte Randers Handsker, ganske nye.

Det var ikke helt tankeløst, han havde beholdt dem derude i Skoven. Han havde følt en sær Glæde ved at bære paa noget, der tilhørte hende. Under den hovedkulds Afsked havde han saa glemt at levere dem tilbage.

Han foldede dem nænsomt ud og betragtede dem længe. Han førte dem op til sit Ansigt, inddrak begærligt deres Duft og smilte tungt. Han havde nu det fornødne Paaskud til at forny sit Besøg i Præstegaarden allerede den næste Dag, tænkte han; men — —

Var det ikke raadeligst for ham at lade være? Stod han ikke Fare for at blive virkelig forelsket, dersom han saae hende oftere? Den gamle Adam rørte sig atter i ham. Men hvortil skulde det føre? Nogen ny Kærlighed havde han dog ingen Ret til. Fra Livets Blomsterstier havde han for Resten af sit Liv lukket sig ude ... om han overhovedet nogensinde havde kendt dem.

ENOGTYVENDE KAPITEL

Den Tid var nu inde, da det københavnske Sommerliv mellem Villaerne langsmed Øresundskysten Dag for Dag udfoldede sig med lysere og festligere Farver. Den store Bys stærke Pulsslag forplantede sig ad Jernvejene milevidt ud i den livløse Natur. Store Dampere svingede ind til Landgangsbroerne, helt nedtyngede til den ene Side af deres levende Fragt. Jernbanetog af en kvart Kilometers Længde standsede ved Stationerne for at udspy et Menneskemylr, der tilhjuls og tilfods spredte Storstadens magtfulde Uro dybt ind i Nordsjællands Skove.

Over Livet paa „Skovbakken" hvilede der under alt dette en trykket Stemning. Philip Salomon og Fru Lea havde i denne Tid lange og mismodige Samtaler med hinanden om deres Børn.

Det var ikke alene Jakobe, hvis Fremtid fyldte dem med Bekymring; nu havde ogsaa Nannys Forhold givet dem Anledning til Overvejelser af den alvorligste Art. For det Nederlag, den unge Frues Forfængelighed havde lidt hos Per, havde hun søgt Oprejsning hos sin gamle Tilbeder Hansen-Iversen; og da hun virkelig dennegang trængte til at glemme, havde hun givet sig hen til sin dristige Flirt med en vis Lidenskab. Men nu viste det sig, at den forhenværende Kavaleriløjtnant med det flotte Overskæg ikke var saa staalsat en Karakter, som dette havde ladet formode. En Dag gik han hjem og skød sig en Kugle gennem Hovedet. Tilmed efterlod han sig et Brev, hvori han forklarede Verden sine Bevæggrunde og højtideligt sendte Nanny sin Forbandelse.

Takket være hendes Mands Stilling i Pressen blev Sagen dysset ned; og for yderligere at dække sin Kones Rygte viste Dyh-

ring sig i de følgende Dage hyppigt offentlig med Nanny under Armen, ligesom han spøgende ytrede til sine Bekendte, at det i Grunden var en farlig Sag at have en Kone, hvis Øjne ikke alene lignede men ved Lejlighed ogsaa kunde virke som en Pistolmunding. Privat havde han imidlertid underkastet Nanny et indgaaende Forhør, hvilket var bleven afsluttet med en knaldende Ørefigen, som hun roligt havde taget imod. Hun fandt endog, at hun slap ganske billigt fra den Historie, der i første Øjeblik havde opskræmt hende frygteligt, — ja, hvad mere var, hun blev ved den Lejlighed for første Gang rigtig vellystfuld betaget af sin Mand og var herefter igen en Tid hans ydmyge Slavinde, der villigt — og med forøget Erfaring — tjente hans kønslige Udskejelser.

Imidlertid kunde det dog ikke forhindres, at der sivede et og andet ud om Aarsagen til Løjtnantens Selvmord. Den københavnske Sladder, der ogsaa var flyttet paa Landet, fik tilmed Snu af det efterladte Brev; og naar Philip Salomon og hans Kone kørte deres sædvanlige Aftentur ud ad Strandvejen med deres kongelige Forspand, hilsende og hilst af Venner og Misundere, opstod der en ivrig Hvisken og Tisken rundtom i Villahaverne. Visse Folk havde aldrig rigtig kunnet tilgive Nanny hendes Skønhed, og alene af den Grund havde hendes Dyd altid hørt til de mest omtvistede i Bredgadekvarterets afsluttede lille Samfund, hvor man ligesom i de smaa Provinsbyer kendte hinanden indtil Underbukserne.

Forældrene selv bedømte deres Datters Opførsel meget strengt. Philip Salomon fandt sig endog beføjet til at gøre Dyhring en ligefrem Undskyldning paa Husets og Familjens Vegne. Den eneste af Nannys Paarørende, som tog hende en Smule i Forsvar, var mærkværdig nok Jakobe. Hun, som ellers altid havde været saa uskaansom i sin Dom over Søsteren, havde kun et Skuldertræk tilovers for den hele Affære, som hun ikke fandt nogen Grund til at tage saa højtidelig. Livet krævede nu engang Blod, naar det virkelig skulde leves, — sagde hun. Vilde man være med maatte man være forberedt paa at blive en af dem, af hvem det tappedes!

Men Jakobe havde i det hele forandret sig meget i den sidste Tid. Ikke alene havde hendes Udseende igen tabt sig forurolige nde; men der var i hendes Væsen kommet noget af den samme trætte og unaturlige Ligegyldighed, der havde været ejendommelig for hende i Fortiden. Naar Nogen spurgte til hendes Befindende, svarede hun regelmæssigt, at hun havde det godt. Om sin Kæreste talte hun bestandig sjeldnere; dog gjorde hun heller ingen Indsigelser, naar Forældrene talte til hende om det forestaaende Bryllup. Men samtidig snakkede hun om, at hun tænkte paa igen at gøre sin Veninde i Breslau et Besøg, — der var Ingen, der rigtig kunde blive klog paa hende eller paa hendes Planer.

Der var i hvert Fald kun een, der forstod en lille Smule; det var Rosalie. Hun, som havde sit Værelse ved Siden af Jakobes, vaagnede en Nat og hørte Hulken derinde fra; og da hun mente, at Jakobe var bleven syg, skyndte hun sig at staa op. Men hun fandt Døren laaset, og Jakobe vilde ikke lukke hende ind. Den næste Morgen forklarede Jakobe, at hun havde haft Tandpine. Men Rosalie var ikke længer noget Barn. Hun var selv begyndt at jage i Kærlighedens hemmelighedsfulde Vildskov, ledet paa Vej af Nannys Fodspor. Hun havde endog haft Held til allerede at nedlægge et Bytte. Kandidat Balling havde for noget siden erklæret hende sin Kærlighed; og det morede hende nu at lade uforstaaende og se det lange Litteraturværk pines af Frygt og Uvished. —

Hvad der gjorde Jakobes Sind saa fortvivlet nedtrykt, at hun undertiden tænkte paa at tage Livet af sig, var navnlig det, at hun ikke kunde bestemme sig til et endeligt Brud med Per. Endda hun forlængst havde forstaaet, hvor det hele bar hen, og skønt hun ogsaa godt anede, at der var en Kvinde med i Spillet, opsatte hun Afgørelsen fra Dag til Dag. Saa nedværdigende var Kærligheden! Saa skamløs var den Følelse, hun havde holdt for Livets helligste!

Det var hende under alt dette en Trøst, ja lidt af en Oprejsning, at hun ikke havde betroet Per sin Tilstand. Sin dyreste Hemmelighed havde hun ikke udleveret ham. I sin Moder-

lighed vilde hun forblive ukrænket. Hun skulde forskaanes for den yderste Ydmygelse: at blive et Offer for hans Medlidenhed.

Hun havde igen en Tid ladet hans Breve ubesvarede, ja det var kun med Overvindelse, hun overhovedet havde faaet sig til at læse dem. Hans Optagethed af Præsten derovre fyldte hende med Medynk. I et af sine sidste Breve havde han ligefrem anbefalet hende at forskaffe sig denne Mands Skrifter (hvad hun iøvrigt allerede havde gjort), og da han nu paany nævnte disse Prækensamlinger i det tydelige Haab, at de skulde kunne vinde hende for den kristne Livsanskuelse, opæggede det hende, saa hun bestemte sig til at svare. Der var her en Lejlighed, hvor hun kunde give sit Hjerte Luft uden at ydmyge sig. Og skønt hun ligesom i sit forrige Brev ikke med en Linje berørte deres personlige Forhold, følte hun, mens hun skrev, at hun dennegang med sine Ord forberedte det endelige Brud.

„Jeg har hidtil ikke følt nogen Trang til at følge den Opfordring, dine sidste Breve har givet, til at komme ind paa en Sag, som aabenbart paany optager dig meget, — jeg mener dit Forhold til Kristendommen. At min Tavshed dog ikke skyldes Mangel paa Deltagelse, har du maaske af dig selv forstaaet; men det er mere og mere bleven min Overbevisning, at der er Spørgsmaal, som det er frugtesløst at diskutere. Navnlig gælder det vist, hvor Talen er om Troessager, at vi ikke lader os paavirke af Ræsonnementer. Vi faar den Tro, som Omstændighederne skaber for os. Vort Organ for det religiøse udvikler sig ligesaa naturbestemt som Hjerte og Nyrer, og al kunstig Indgriben for at modvirke f. Eks. en arvelig Disposition har vist kun til Følge, at den hele Organisme svækkes.

„I dit sidst modtagne Brev læser jeg imidlertid mellem Linjerne et direkte Spørgsmaal til mig, og dette kræver et Svar, — om ikke af anden Grund, saa for at du ikke skal udlægge min Tavshed som en stiltiende Indrømmelse.

„Mit eget Forhold til Kristendommen er naturligvis i ikke mindre Grad end dit bestemt ved min Fødsel og min Opdragelse. Fra jeg var en ganske lille Pige, har den Forfølgelse, som den kristne Kirke indtil de seneste Tider har iværksat overfor

det Folk, jeg tilhører, vakt Hævnfølelser hos mig. Og dog tror jeg næsten, at jeg vilde være i Stand til at skrive alt dette i Glemmebogen, dersom jeg kunde faa Øje paa Kirkens Velgerninger overfor den øvrige Menneskehed. Men hvorsomhelst jeg læser i dens totusindaarige Historie, finder jeg under Fromhedens Maske den samme lumske og tyranniske Forfølgelseslyst, den samme koldblodige Ligegyldighed for Midlerne, naar blot Magtbegæret tilfredsstilles. Aldrig har nogen aandelig Bevægelse i den Grad taget de sletteste menneskelige Egenskaber i sin Tjeneste. Og derfor — udelukkende derfor — har den kristne Kirke vundet sin store Udbredelse.

„Det er mig fuldkommen ubegribeligt, ja det ubegribeligste af alt, at retskafne Mennesker, der er i Stand til at læse og tænke, ikke væmmes ved dette Troessamfund, under hvis Vinger den hæsligste Undertrykkelse, den mørkeste Uvidenhed, de mest dyriske Afskyeligheder har fundet Beskyttelse eller i al Fald Overbærenhed, medens alt, hvad Tiden har fostret af sunde, stolte og modige Bestræbelser for at føre Menneskeheden fremad mod mere Lys, til større Retfærdighed og mere Lykke, i Kirken har haft sin misundelige og uforsonlige Fjende. Selv om Reformationen maaske har fremkaldt nogen Forbedring heri, saa er den dog ikke af stor Betydning; og de forskellige moderne Retninger, der synes at tilstræbe en forholdsvis velvillig Forstaaelse af anderledes tænkende, beroliger mig heller ikke. Tvertimod. Protestantismen har ogsaa sine Jesuiter, der i vanskelige Tider virker for Kirken ved et tilsyneladende Frisind, som tjener til Dække for dens nødtvungne Indrømmelser. Det er et Fænomen, der er saa gammelt som selve Kristendommen. Som denne allerede i sin Begyndelse med Snuhed skabte sig Fodfæste omkring i Landene ved at optage i sig de hedenske Vaner og Forestillinger, den ikke kunde faa Bugt med, saadan forstaar den i Nutiden behændigt at lempe sig efter Videnskabens eller Humanitetens Krav i samme Øjeblik, hvor et Nederlag truer. At den ikke desmindre vedvarende gør Paastand paa at sidde inde med den eneste, uforanderlige, gudindblæste Sandhed, er et Hykleri, hvortil Verden aldrig har set Mage.

„Og dog, — med alt dette er jeg ikke uforsonlig. Jeg vil endog tro paa Muligheden af en Forstaaelse med Kristendommen, som jo virkelig ejer selvstændige Sandhedselementer af Betydning for Menneskenes Ve og Vel. Men kun paa eet Vilkaar kunde jeg række Kirken Haanden, — det, at den gik i sig selv og blev ærlig. Og endnu dette: at den som Vidnesbyrd om sin Omvendelses Oprigtighed paalagde sig selv den samme Bodsgang, som den fordrer af sine enkelte Medlemmer. Lad den gamle Synder tilhylle sit Aasyn, som der staar skrevet, og for al Folkets Øjne tilstaa sin Brøde. Det maa være Begyndelsen! Paa Knæ for Menneskeheden, hvis Enfoldighed den har misbrugt, skal Kirken afbede sine Synder! Paa Knæ for Sandheden, som den har knægtet, for Retfærdigheden, som den har blindet, skal den søge Tilgivelse for sin Fortid! Først da — men ikke et Øjeblik før — kan den vente at vinde Tillid hos dem, der virkelig er Livets og Lysets Vogtere. — —“

* *
*

Paa Kærsholm gled Dagene hen i den landlige Ensformighed, der gør Tiden saa flygtig og Livet saa kort. Det var allerede igen bleven Søndag, og Godsejerfamiljen kørte som sædvanlig til Bøstrup for at høre Pastor Blomberg præke.

Efter Pers Udtalelser forleden efter Folkemødet havde Hofjægermesterinden i Grunden ventet, at han dennegang vilde tage med. Paa en Maade manglede han heller ikke Lyst, — ogsaa fordi han rimeligvis ved denne Lejlighed igen vilde møde Inger. Men til at deltage i en formelig Gudstjeneste med Salmesang og Fadervor og Velsignelse kunde han alligevel ikke bekvemme sig. Han havde Aftenen i Forvejen modtaget Jakobes Brev, hvis lidenskabelige Tone havde gjort et vist Indtryk paa ham, saa han igen var bleven usikker.

Da Vognen var kørt, følte han sig meget ene paa Kærsholm. Han gik ud i Haven, op paa en kunstig dannet Udsigtshøj i dennes Udkant, hvor han satte sig paa en Bænk og saae ud over Egnen.

Rundtomfra — — fjern og nær — kaldte Kirkeklokkerne til Andagt. I den stille Luft førtes Lyden milevidt over Engene. Ogsaa Kirken i Bøstrup kunde han tydeligt høre. Den kaldte ikke forgæves. Ude paa Landevejen, som førte i en Bue udenom Gaarden, saaes den ene Vogn efter den anden med søndagsklædte Bønder, der alle kørte ad Bøstrup til. Per fulgte dem med Øjnene, indtil de forsvandt deroppe bag den høje Borup Bakke. Da den allersidste var borte, følte han det, som om Egnen laa uddød foran ham; som om Befolkningen var draget bort til et fremmed Land og havde ladet ham ene tilbage.

Denne Søndagens Fredløshed, som han huskede saa godt fra Fortiden, havde han ikke kendt siden den Dag, da hans Svigerforældres Hus aabnede sig for ham og han førtes ind i den Verden, hvorover ingen Kirkeklokker ringede. Alligevel følte han i dette Øjeblik slet ikke Længsel efter „Skovbakken". Han tænkte uden Misundelse paa det Rykind af glade og pyntede Verdensmennesker, som d e r udgjorde Dagens festlige Indhold.

En efter en tav Klokkerne. Stadig stærkere grebes han af denne uhyggelige Følelse af Forladthed. Lyden af en Vogn langt borte paa ukendte Veje fremkaldte en helt fantastisk Fornemmelse hos ham af Hinsidighed. Han følte sig som en Afdød, der i Skyggernes Rige hørte Menneskelivet røre sig over hans Grav.

Han tænkte igen paa Jakobes Brev, — han vidste nu, hvad han vilde svare hende. Denne højtidsfuldt stille Formiddag, disse festklædte Bønder i deres fint pudsede Vogne, de Tusinder og atter Tusinder af Hjem Verden over, hvorfra Mennesker i denne Time med Fortrøstning søgte Kirkerne for at hente nyt Mod og ny Styrke i Tilværelseskampen, — det var jo Livets egen overbevisende Protest mod hendes Ord. Lad saa være, vilde han skrive, at Kirken havde frygtelige Synder paa sin Samvittighed, — og det mente han ogsaa selv — saa blev de dog vist rundeligt opvejede af det gode, den havde bragt Menneskene. I hvert Fald — som Pastor Blomberg rigtigt havde sagt det forleden i sin Tale i Skoven — Nordboerne, i det hele Germanerne, havde en særlig Grund til i det mindste at vise Kristendommen Ærbødighed,

da det dog var den, der havde udfriet dem af Barbariet. Den havde formet Stammens Aand saa at sige fra Barnsben; den var dens aandelige Modermælk, som aldrig vilde kunne rinde den helt af Blodet.

Men hvad Behov havde man iøvrigt for historisk Bevis? Det var jo netop, hvad der var gaaet op for ham hin Nat paa Dampskibet over Kattegat, at der med Kristendommen maatte være aabnet Mennesket en ny Kraftkilde, siden den havde kunnet indgive hans gamle, værkbrudne Moder en saa mægtig Offervilje. Følte han ikke ogsaa for sit eget personlige Vedkommende stærkere og stærkere Umuligheden af i Længden at holde Livsmodet og Livskræfterne oppe uden Bistand fra det Hinsidige? Og bragte ikke snart hver Dag nye Vidnesbyrd rundt om fra Tidens mange Ensomme om den samme Trang til en Gud, en himmelsk Trøster?

Blandt de Bøger og Ugeskrifter, hvormed Hofjægermesterinden stadig havde forsynet ham, var ogsaa Poul Bergers „En Jakobskamp", som han havde hørt saa meget om i København, men først nu havde faaet læst. Det store Bekendelsesskrift, der var skrevet i en kunstnerisk eftergjort, gammeltestamentlig Stil, havde grebet ham stærkt. I et af de Kapitler, hvori Forfatteren direkte tog Sigte paa den aandelige Bevægelse, som særlig ved Nathan var bleven indført fra det Fremmede, sammenlignede han den med en Foraarsregn, der fik ogsaa det ufrugtbare Korn til at skyde tilvejrs og gav den sandede Mark et bedragerisk Udseende af Frodighed.

„Men naar Sommertørken kommer, og Høsten er nær — hvor er I da henne, I rodløse Vildskud, der prangede langs alle Vejene og spredte tusind Farver over Jorden som en Forjættelse om Paradisets Herligheder? Ak, Eders tomme Aks anklager Eder. Den Sol, der skænkede de sunde Spirer Vækstens Fylde, udtørrede Eder; og før Høsten kommer, vil Stormen vejre Eder hen, — thi Syndens Sold er Døden. — Vel den, der i Foraarets Grødetid ydmygt sænker sine Rødder i Urgrunden, hvor de evige Livskilder rinder!"

Det var navnlig disse Ord, der havde slaaet ned i ham, og

som han endnu huskede udenad. Da han læste dem første Gang, virkede de paa ham, som om han havde læst en Gravskrift over sig selv. For det var jo netop en saadan sjælelig Henvisnen, han havde følt i de sidste Aar, — et gradvis, uafhjælpeligt Svind af Kraft og Evne. Han havde bare aldrig rigtig villet tilstaa det for sig selv.

„Saa Farvel da, golde Tid! Min Ørkenvandring er tilende. Mine Fædres Paradishjem har aabnet sig for mig, og, blændet af Lys, knæler jeg paa dets Porttærskel i Anger og Bøn."

Han havde lagt Hovedet ned i sine Hænder og sad en Stund ganske stille. Han spurgte sig selv, om det længer var andet end falsk Stolthedsfølelse, der holdt ham tilbage fra at søge Forsoning med sine Fædres Gud. Var det ikke bare det, at han ikke kunde faa sig til at bøje den stive Nakke og anerkende en Magt, han engang havde fornægtet? — Ydmyghed! Det var igen et af disse tunge Bibelord, hvis livsafgørende Betydning han begyndte at fatte. At være ydmyg — det var altsaa den sidste Vanskelighed. Det var Himlens Pris for at skaffe Sjælen Fred.

Han løftede Hovedet. Endnu lød Klokken henne i Borup Kirke. Afstanden dertil var knap to Kilometer, — d e r vilde han altsaa endnu kunne komme tidsnok, tænkte han.

Han blev dog siddende endnu et Par Minuter. Men saa rejste han sig besluttet. Hastigt gik han bort bag om Haven og Parken.

Det lykkedes ham ogsaa at naa Kirken, inden Præsten var kommen paa Prækestolen. Gennem Vaabenhusets Dør lød Salmesangen ud til ham, og han blev staaende lidt og lyttede.

Han befandt sig i en egen Ophidselse, som i Grunden ikke havde synderligt med Andagt at gøre, endsige med Ydmyghed. Endnu da han stod med Haanden paa Dørklinken for at aabne, betænkte han sig. Der maatte i sidste Øjeblik en Viljesakt til. Han maatte ligesom trodse sin Omvendelse igennem for at faa Ende paa den.

Han søgte ind paa den bageste Bænk nærmest Døren; og da han først var kommen til Sæde og de spredt siddende Kirkegængere havde tilfredsstillet deres Nysgerrighed ved nogle Gange at vende sig om og kigge paa ham, faldt han hurtig til Ro.

Det var nu heller ikke en Forsamling, der var egnet til at holde Højtidelighedens Spænding vedlige hos ham. Præsten stod for Alteret og pudsede sin Næse med megen Omstændelighed. Han vendte Ryggen til Menigheden, der ialt bestod af en halv Snes Personer, hovedsagelig ældre Folk af lidet opvakt Udseende. Især var Sværdsiden meget tyndt besat. Heller ikke Salmesangen skulde let opvække Andagt. Foruden Degnens Røst hørtes kun et Par klynkende Gammelkonestemmer. Selve Kirkens Indre var et lavt, kælderagtigt Rum med store Fugtskjolder og Grønskimmel paa Væggene, der lugtede surt af Hvidtning. Paa Pulten foran ham laa et tæt Lag Kalkstøv.

Men nu kom Præsten op paa Prækestolen, og først i dette Øjeblik gik det op for Per, at det jo var den berygtede Pastor Fjaltring, han her vilde faa at høre. Han stod deroppe under den blaamalede Lydhimmel, — en smuk, bleg Mand med regelmæssige Træk og et sølvgraat, vandkæmmet Haar tilbagestrøget fra Panden. Der var ikke det mindste af det diabolske, Per havde troet at skulle finde hos ham. Hans Ansigt var glatraget, Munden bred, men fint formet, Øjnene store og mørke. Hans Bevægelser var rolige, Holdningen fornem; kun gik der nu og da uvilkaarlige og — som det syntes — smertefulde Rykninger gennem Skuldrene op over Ansigtet.

Efter en kort Indledningsbøn tog han Alterbogen for at oplæse Dagens Tekst. Da han i det samme fik Øje paa Per, standsede han og betragtede ham en Tid med tydelig Forundring, ... indtil han greb sig i sin Aandsfraværelse og begyndte Oplæsningen.

Saa fulgte Talen, der varede det meste af en Time. Den blev holdt i den sædvanemæssige Præketone og indeholdt intet udover de forskriftsmæssige Talemaader om Synd og Naade og Forløsning og atter om Synd og Helvedes evige Pine. Per blev mere og mere utaalmodig. Hans Stemning var uoprettelig ødelagt. Han indsaa nu, at han, naar han dog ikke havde villet tage med til Bøstrup, burde være bleven hjemme.

Han var glad, da Gudstjenesten omsider var forbi, saa han kunde slippe ud. Skamfuld og ærgerlig tilmode skyndte han sig

hjemad. Han følte sig inderlig flov ved dette Resultat af sin første Kirkegang og lovede sig selv ikke at omtale den for nogen.

Af Trang til at forkorte Tiden, indtil Hofjægermesterens kom tilbage, gik han ind til Forvalteren for at sludre lidt ved en Pibe Tobak. Blandt de landlige Vaner, han havde lagt sig til her paa Kærsholm, var ogsaa Smagen for lange Piber med store Hoveder, der kunde ryge en Timestid uden at omstoppes. Han havde et saadant Dampapparat hængende inde i Forvalterstuen, hvor han stadig tilbragte en Timestid om Middagen.

„Sig mig, hvad det er, De har at udsætte paa Pastor Blomberg?“ spurgte han, da de en Tid havde snakket om andre Ting.

„Jeg?“

„Ja, jeg synes at huske noget om, at De engang fortalte en Ondskabsfuldhed om ham.“

Forvalteren grinede i sit krøllede Skæg.

„Gud bevare min Mund for at sige noget om Hs. Ufejlbarlighed! Jeg er da ikke tosset.“

„Ja, De sagde nu noget alligevel.“

„Naa, jeg kan maaske ha'e undret mig lidt over, at han saadan kan la' sin gamle Fa'er gaa og spasere for Lud og koldt Vand.“

„Lever Pastor Blombergs Fa'er?“

„Det gør han nok. Ovre paa Sjælland et Sted. Og han skal nok være næsten som et Fattiglem at regne. Baade luset og fnattet. — Jeg synes nu, at Blomberg godt kunde ta' ham til sig og gøre lidt for ham i hans Alderdom.“

„Der er vel noget i Vejen med den Fa'er. Han er maaske fordrukken. Eller Pastor Blomberg har ikke Raad til at koste noget paa ham.“

„Blomberg ser sgu ellers ikke saa nøje paa Skillingerne. Han veed jo altid, hvor han kan faa nogen, dersom han kommer til at mangle. For Folk her hænger jo ved ham li'som et Barn ved Patten.“

„Hvordan ... faa nogen?“

„Jo, som nu forleden Aar, da han skulde ha'e sig et Par nye Køreheste. Saa lod han et Ord falde om, at nu kunde han ikke godt forsvare for sine Børn at blive her længere, han maatte til at søge om et federe Embede. Saa blev Folk jo forskrækkede og skillingede sammen baade til Wienervogn og Bæster. Og det var endda knap nok, at han sa' Tak for det. Han syntes sagtens, at det var saadan Folks Skyldighed. — Har De hørt, hvad Pastor Fjaltring kalder ham?"

„Nej."

„Grossereren."

„Hvad skal det sige?"

„Ja, jeg forstaar det heller ikke. Men — løjerligt nok — jeg synes alligevel, at det passer."

Per sad en Tid tavs og saae ud paa Røgen fra Piben.

„Hvad synes De om hans Datter?" spurgte han saa.

Forvalteren grinede igen.

„Jeg finder hende rigtig pæn."

„Ikke mere?"

„Saa siger vi altsaa sød."

„Præmieværdig? Er det ikke det Udtryk, De plejer at bruge?"

„Naa ja, — efter min Mening er Frøken Blomberg alligevel en Kende for højrumpet."

Per trak uvilligt Brynene sammen. Forvalterens Tone stødte ham idag. Fyren var dog vist mere ondsindet, end han havde troet. Hans Omtale af Pastor Blomberg maatte jo være en ren og skær Bagvadskelse.

I det samme hørte de Herskabsvognen køre ind gennem Porten. Per rejste sig og gik bort uden Farvel.

Hofjægermesterinden modtog ham inde i Dagligstuen med et højstemt Udbrud.

„De veed ikke, hvad De er gaaet glip af, Hr. Sidenius! Pastor Blomberg talte idag aldeles vidunderligt."

Men Per hørte ingenting. Ved Siden af hende stod nemlig Inger. Og hans Overraskelse og Glæde over at se hende var saa stor, at han blev helt forlegen derved.

„Og nu tilbords!“ sagde Hofjægermesterinden, idet hun lagde sin Arm om Ingers Liv — med et Blik til Per, som vilde hun udæske hans Skinsyge. — „Min Mand sidder allerede derinde.“

* *
*

Det havde mod Sædvane været ret vanskeligt at overtale Inger til at følge med til Kærsholm. For at berolige sin Moder, som forleden efter Hjemkomsten fra Folkemødet i Skoven havde talt til hende om Per paa en Maade, der tydelig nok skulde tjene hende til Advarsel, havde hun stillet som Betingelse, at hun maatte være hjemme igen i god Tid inden Aften. Der var saa bleven truffet den Aftale, at Præstefolkene selv vilde afhente hende her i Løbet af Eftermiddagen.

Naar hun overhovedet havde kunnet faa sig til at besøge Kærsholm, saa længe Per endnu var her, skyldtes det udelukkende de glemte Handsker, som hun ikke vovede ligefrem at sende Bud efter og dog absolut ønskede at faa tilbage. Det havde været hende en virkelig Lidelse at tænke paa, at hun havde en Hemmelighed sammen med denne fremmede Mand, at noget, der tilhørte hende, var i hans Besiddelse, laa fremme paa hans Bord eller maaske var gemt i hans Lomme som et Fortrolighedspant.

Hun var da heller ikke saa saare bleven ene med ham et Øjeblik, før hun busede ud med sit Forlangende.

Per saae lidt paa hende. Han havde i Grunden tænkt at udbede sig Tilladelse til at beholde det betroede Gods som en Erindring, men han kunde ikke faa det sagt. Hun saae saa alvorlig ud, og der var i det hele noget over hendes Væsen, der fik alle Galanterier til at slaa Klik paa Tungen.

Saa bukkede han tavs og gik bort for at hente Handskerne i sin Stue.

Da han kom tilbage og endnu fandt hende ene — Hofjægermesterinden havde straks efter Frokosten gjort sig usynlig — dristede han sig til at foreslaa hende en Spaseretur i Haven. Inger overvejede et Øjeblik og kom til det Resultat, at hun ikke

kunde sige nej uden at være uhøflig. Imidlertid sørgede hun for, at de ikke fjernede sig længere fra Verandaen, end at Hofjægermesterinden kunde se dem, naar hun kom tilbage.

Nogen egentlig Samtale blev der ikke ført; dertil var de hver for sig for optaget af deres egne Tanker. I samme Øjeblik, Per havde set Inger, var det bleven ham klart, at han var forelsket i hende, og dette gjorde hans Væsen indesluttet, næsten lidt barskt. Inger paa sin Side tænkte over noget, som Hofjægermesterinden havde talt om under Kørslen hertil, nemlig, at Hr. Sidenius havde været i saa daarligt Humør de sidste Dage, og at denne nedtrykte Sindsstemning uden Tvivl stod i Forbindelse med hans ulyksalige Forlovelse. Hun havde et Par Gange under Frokosten set over paa ham, og hun syntes ogsaa nok, at han saae daarlig ud. — Det gjorde hende i Grunden ondt for ham. Hun kunde ikke tænke sig noget forfærdeligere end at være bunden til En, man ikke holdt af og maaske ikke engang respekterede.

„Mon der ikke skulde være lidt friskere Luft derude paa Marken?“ spurgte Per og standsede ved en Laage i Havegærdet, der vendte ud til det Fri. „Der er saa trykkende under Træerne idag. Fluerne herinde generer Dem ogsaa, kan jeg se.“

Det sidste var nu rigtigt nok, og Inger gjorde heller ingen Indvendinger. Hun havde opgivet Hofjægermesterinden, ja hun tænkte i Grunden ikke mere paa hende. Desuden: der var noget i den verdensmandsmæssige Høflighed, hvormed Per aabnede Laagen for hende og traadte til Side, som hun ikke modstod.

De kom ud paa en lille Græsmark, der skraanede ned imod Engene. Det var begyndt at blæse lidt op. Der dansede en Støvhvirvel frem og tilbage ude paa Landevejen. Skyerne havde spredt sig, men Luften var endnu tung af Varme.

„Er De ikke bleven træt?“ spurgte Per. „Vil De ikke sætte Dem? Græsset er ganske tørt. Og her lufter det da lidt.“

Inger, der opdagede, at hun virkelig var noget træt, blev lidt betænkelig, men tog dog tilsidst Plads paa Skraaningen, idet hun omhyggelig tildækkede Fødderne med sin Kjole.

Denne lille kyske Bevægelse virkede paa Pers Forelskelse lige-

som det Aandepust, der bringer en ulmende Ild i Flammer. I dette Øjeblik gik det rigtig op for ham, hvor stærk og dyb hans Følelse for hende allerede var, hvor ganske eneraadigt hendes lyse Jomfruskikkelse beherskede hans Fantasi.

Inger sad med et Græsstraa i Munden og saae ud over Engene. Hun havde bundet sin store, bløde Straahat ned om Ørene, saa den sluttede omkring Hovedet næsten som en Kyse. Det var sket af Hensyn til Blæsten; men forresten vidste hun godt, at det klædte hende. Hendes egen Fader havde engang i Spøg sagt, at hun med en saadan Hat blot manglede en blomstersmykket Stav og et lille hvidt Lam i Ledebaand for at ligne en forklædt Prinsesse i en Hyrdescene, — og for den Slags Udtalelser havde hun altid en god Hukommelse.

Per havde slaaet sig ned et lille Stykke fra hende. Han tvang sig pludselig til at se til den anden Side.

Jeg maa rejse, — og helst straks, sagde han til sig selv. Jeg vil ikke gøre mig latterlig ved at gaa her og blive Offer for en haabløs Forelskelse.

Efter at de var kommen til at sidde ned, var Samtalen helt gaaet istaa. For Ingers Vedkommende var det ikke sket, fordi hun just ængstedes ved at være alene med ham; hun havde ingen Samvittighedsskrupler længer — ja, naar hun tænkte paa Moderens Advarsel, var hun ikke fri for at føle sig en Smule krænket over den paa Pers Vegne; han opførte sig jo virkelig mønsterværdig korrekt. Men den hele Situation var hende alligevel saa uvant dristig, at hun havde en Fornemmelse af at sværve i Luften.

Per gav sig til at underholde hende med sine Rejseoplevelser, dem han gerne greb til, naar han ikke vidste andet at sige. Men Inger hørte slet ikke paa ham. Hun var igen falden i Tanker over noget, som Hofjægermesterinden engang havde sagt om ham. Det var, at han vistnok var en stor Kvindeven, og at det var denne Lidenskab, som havde ført ham paa Afveje. Hun forstod disse Ord saaledes, at hans Forlovede foruden at være meget rig ogsaa var meget smuk, — og saadan havde hun i Grunden ogsaa altid tænkt sig hende. Hun vidste ikke hvorfor; men hun

kunde ikke tro om ham, at han havde taget hende alene for Pengenes Skyld.

Per havde igen stjaalet sine Øjne hen paa hende. Hun sad stadig med Græsstraaet i Munden og stirrede ud over de blomsterbrogede Enge. Hun havde bøjet sig lidt forover og løftet det ene Knæ en Kende, saa hun kunde hvile Armen paa det. Øjnene var halvlukkede og missede i Solen.

„Keder jeg Dem?“ sagde han efter nogen Tavshed.

Hun foer let sammen ved igen at høre hans Stemme. Hun blev ogsaa en lille Smule rød.

I det samme hørte de en Vogn køre ind i Slotsgaarden.

„Det kan dog vel ikke allerede være Deres Forældre?“ udbrød han forskrækket.

„Det er det vist,“ sagde hun og rejste sig. „Jeg maa gaa ind.“

Hun viste dog ingen særlig Skyndsomhed paa Tilbagevejen gennem Haven. Da hun ved Siden af Laagen fik Øje paa nogle smukke Margeriter, standsede hun endog for at plukke dem.

Der var heri en Smule Trods mod Moderen. Men først og fremmest var det et Udslag af hendes Retskaffenhed. Hun var sig intet urigtigt bevidst; men det skulde i hvert Tilfælde ikke skjules for Forældrene, med hvem hun havde spaseret.

Per fulgte ikke med ind. Han havde i Øjeblikket slet ingen Lyst til Selskabelighed. Nedenfor Verandatrappen forlod han hende, hvorpaa han gik ind i sin Stue, der havde egen Indgang fra Gavlen.

Her gav han sig til at gaa frem og tilbage over Gulvet for at bringe lidt Ro i sit Sind. Der skulde nu gøres Alvor af Opbruddet. Men hvor skulde han rejse hen? Kunde han efter dette vende tilbage til Jakobe? Var det ikke hans Pligt aabent at tilstaa for hende, at han var kommen til at holde af en anden? Og hvad saa? ...

Turde han udsætte sig for et Brud med Jakobe og hendes Familje? Han skulde jo skaffe Penge. Han m a a t t e have Penge! Disse dumme, modbydelige, smudsige Penge! Planen om at rejse en Sum hos Hofjægermesteren havde han maattet opgive. Han

havde ganske vist ikke ligefrem anmodet om et Laan; men han havde dog engang slaaet paa sin Pengeforlegenhed med en saadan Tydelighed, at Hofjægermesteren maatte have forstaaet Hensigten, om han havde villet det.

Han var standset ved det ene Vindu og stod der med Hænderne tungt paa Ryggen og saae ud paa Lysets Bølgen i Kastanietræernes mørke Løvmasser.

I hvert Fald maatte han altsaa tilbage til København. Og her — det gik først rigtig op for ham nu — her truedes hans Forhold til Jakobe af en Fare fra en anden Kant. Han vilde jo altsaa igen træffe Nanny. Og hvad saa? — Nanny havde ganske vist ikke ofte været i hans Tanker her paa Kærsholm; men hans Sanser havde dog ikke glemt hende. Mer end een Gang var han vaagnet om Natten, tung i Hovedet af sanselige Drømme; og til sin Beskæmmelse havde han maattet tilstaa for sig selv, at det var af Nannys Arme, han havde følt sig krystet.

Det Kys, hun hin Dag paa Skøgevis havde henslængt paa hans Mund, spøgede ham endnu i Blodet, og han havde ingen Grund til at stole for sikkert paa sin Modstandskraft. Naar han tænkte paa hende, saadan som hun plejede at komme ham imøde med sin uskønne, vrikkende Gang, sin lystne Hunkøns-Logren, — forjættelsesfuldt smilende, seende til Siden med dette Blik, der virkede som et skamløst Kærtegn, — det var da, som om han allerede hørte hendes Silkeskørter hviske til ham med fræk Fortrolighed, at hos hende var der Glemsel at finde for den Kærlighed, han ikke turde nævne.

Han lagde med en knugende Bevægelse Haanden over Øjnene. — Som en Række mørke Bølger saae han de kommende Dage rulle ham imøde og tilsidst lukke sig fraadende over hans Hoved ...

Han vendte sig fra Vinduet og begyndte igen at maale Gulvet med vaklende Skridt. Hænderne havde atter fundet Hvile bag paa Ryggen, Hovedet ludede, — der var noget træt, slapt, selvopgivende over hele Skikkelsen.

Henne paa Bordet laa en opslaaet Bog. Det var Poul Bergers Bekendelse — denne Bog, hvortil han stadig paany førtes tilbage,

fordi den syntes ham saa forunderligt at tolke hans egen Sjælstilstand i disse Dage.

Han tog Bogen, kastede sig i en af de store Armstole, slog op et Sted, hvor der laa et Mærke, og læste:

„Jeg er som den Hungrige, der ikke vil mættes; som den Syge, der ikke vil søge Lægen. — Se det er Aften, og Vindene er stille, men mit Hjerte er uroligt. Jeg sidder paa Højen og ser mod Solen, der langsomt synker i Havet. Som en Klokke af Guld hænger den derude over det blaanende Lysspejl og fylder Luften med Klang. Hør, det toner fra Himlen! Det er Englenes Sang! — Hvorfor bøjer jeg ikke mit Hoved? Hvorfor folder jeg ikke mine Hænder? Hvorfor knæler jeg ikke ned og beder: Fader? — — Men endnu formaar jeg det ikke. Og dog tror jeg, ja, jeg veed det, for min Sjæl har sagt mig det, at hos Gud alene er Trøst. Ja, føler du dit Liv henvisne, glædesløst og goldt, h a n vil skænke det Frugtbarhedens Fylde. Sukker du saa hjertetrangt under Dagenes Byrde, h a n vil forvandle Verdens tunge Aag til Vinger paa dine Skuldre — —."

* *

*

Det havde været Præstefolkenes Hensigt kun at gøre en kort Visit; men Hofjægermesterinden fik dem uden store Vanskeligheder overtalt til at blive til Middag. Nu var de alle gaaet en Tur udover Markerne for at se paa Sæden. Inger var ogsaa med, — hun havde mod Sædvane slaaet Følge med sin Moder, ja gik hele Tiden med hende under Armen.

Per lod sig stadig ikke se; og hverken Pastor Blomberg eller hans Kone havde endnu talt om ham.

Det var dog ikke, fordi de havde glemt ham. Pers fortsatte Ophold paa Kærsholm var endog begyndt at vække nogen Opmærksomhed paa Egnen. Der snakkedes en Del om, at den unge Mand havde vundet stor Indflydelse hos Herregaardsfamiljen, ikke alene hos dens Damer, men ogsaa hos selve Godsejeren.

En lille Smule Sandhed var der i dette sidste, og hermed forholdt det sig saaledes:

I flere Aar havde Hofjægermesteren omgaaedes med Planer om at afvande en større Kærstrækning, der laa klemt inde mellem Bakkerne paa hans Mark. Under en Kaffepassiar efter Middagen var han kommen til at nævne dette for Per og havde sagt, at han nu vilde gøre Alvor af at faa Landinspektøren herud for at opmaale og nivellere Terrænet. Af Trang til Beskæftigelse, og tillige for at yde en Smule Gengæld for nydt Gæstfrihed, havde Per tilbudt at udføre dette Arbejde, og Hofjægermesteren, der var Bonde nok til gerne at ville spare (og da især paa Skillingen), havde med Henrykkelse taget imod Tilbudet.

De nødvendige Maaleredskaber fandtes paa Gaarden, og i Løbet af et Par Formiddage var det ret omfattende Arbejde allerede færdigt.

Men under dette havde Per faaet Ideen til en fuldstændig Omregulering af Vandafledningen ikke alene paa Kærsholms Jorder men paa det hele omliggende Engareal, der udgjorde flere Tusinde Tønder Land. Halvt for Spøg — dog ogsaa med den Bagtanke at understøtte det Forsøg paa at rejse et Laan, der senere faldt saa uheldigt ud — opridsede han en Aften sin Plan for Hofjægermesteren, der trods sin alt andet end hurtige Opfattelsesevne ikke havde været længe om at indse dens Fordelagtighed. Med den frodige Opfindsomhed, der var Blomsten af Pers Evne, og som i lykkelige Øjeblikke gjorde ham genial, havde han forstaaet ved et Par snildt udtænkte Omlægninger af Aalejet at skabe Betingelser for at sænke Egnens Grundvandshøjde flere Tommer, hvorved store Strækninger af sur og svampet Bløde med forholdsvis ringe Bekostning vilde kunne forvandles til frugtbart Agerland.

Med prangeragtig Snuhed havde Hofjægermesteren foreløbig stillet sig ganske afvisende til Tanken, endda den optog ham, saa han daarlig kunde falde i Søvn for den om Aftenerne. Jo dybere han tænkte over Sagen, des bedre forstod han, hvad den kunde komme til at betyde ikke alene for Kærsholm men for den hele Egn. Og — hvad der i Særdeleshed tiltalte ham ved den — det

forekom ham nu ganske bestemt, at han engang selv havde haft en ganske lignende Ide, saa han altsaa i paakommende Tilfælde med fuld Ret vilde kunne tilskrive sig Æren for den. —

Præcis paa Slaget seks blev der kaldt tilbords ved Larmen af en Gongong. Iøvrigt prægedes Middagen af den samme Formløshed, der i det hele kendetegnede Livet paa Kærsholm. Trods Præstefamiljens Nærværelse, og skønt det var Søndag, satte Hofjægermesteren sig tilbords i sin sædvanlige Spændejakke og med højhalset Vest. Hans Kone var ganske vist i Silkekjole, endog en med mange Puffer og Sløjfer; men det saaes altfor tydeligt, at det var en gammel Selskabsdragt, der skulde slides op. Heller ikke selve Bordopdækningen var synderlig festlig, knap nok rigtig proper. Der var ikke saa meget som en Blomst paa Bordet, og Glas og Porcellæn var af den tarveligste Art.

Hofjægermesteren talte til en Begyndelse ikke meget men spiste desmer og drak ogsaa megen Vin. Desuden gjorde han sig en Fornøjelse af lumskelig at fylde Pastor Blombergs Glas, hvergang denne vendte sig bort og ikke mærkede det. Følgen heraf var, at de to Herrer efterhaanden blev noget røde i Hovedet, og da nu ogsaa Baronessen — der plejede at optræde som totalafholdende, men hvis Ansigt allerede før Bordet havde glødet mistænkeligt gennem Sminken — „lod sig overtale“ til at tømme et Par Glas af Sherryen, blev Snakken omkring Bordet i det hele godt højrøstet.

I Ly af denne Livlighed fik Per Lov til at sidde temmelig upaaagtet med sine egne Tanker. Kun Inger kunde ikke undgaa at mærke hans sære Aandsfraværelse. Hun havde faaet Plads ved Siden af ham, og da hun havde sin Fader paa den anden Side, var hun saa at sige henvist til hans Underholdning.

Skraas overfor sad Moderen, hvis Øjne bevogtede dem i Smug, indtil Præstens Oprømthed gav hendes Aarvaagenhed en anden Retning.

Pers Adspredthed vakte en uvilkaarlig Munterhed hos Inger. Hun anede intet som helst om Grunden til hans forandrede Væsen og kunde ikke lade være med ganske barnligt at more sig over den øjensynlige Anstrengelse, det voldte ham at samle sine

Tanker til en saa ligefrem Ting som at række hende et Saltkar eller tage mod en Syltetøjsassiet. Under hele den første Del af Maaltidet var hun meget livlig, og hendes Tungespids var idelig paafærde med den lille hastige Bevægelse henover Overlæben, der vanemæssig ledsagede hendes Smil.

Saa faldt det hende ind, at han i Mellemtiden kunde have faaet en eller anden ubehagelig Meddelelse med Posten ... maaske fra sin Forlovede, tænkte hun videre (og Tungespidsen viste sig pludselig ikke mere).

Henimod Maaltidets Slutning slog Per til almindelig Forbavselse paa sit Glas og udbad sig Tilladelse til at lægge Beslag paa Opmærksomheden et Øjeblik; han vilde, sagde han, gerne benytte denne Lejlighed til at takke for den store og overbærende Gæstfrihed, han saa længe — altfor længe — havde nydt paa Kærsholm.

„De vil da ikke rejse!“ afbrød Hofjægermesterinden ham helt forskrækket og med et Blik paa Inger.

„Desværre! Jeg tør ikke længer overhøre Pligtens Stemme, der kalder paa mig ovre fra den anden Side af Atlanterhavet! Desuden har jeg vistnok allerede trukket lovlig store Veksler paa Taalmodigheden her — —.“

„Aa, Passiar! Hvor kan De nu komme med saadan noget! De skal blive!“ ivrede Hofjægermesterinden, omsider bistaaet af et grødet Ekko fra sin Mand, der var begyndt at blive noget omtaaget.

Per takkede med en Hovedbøjning men fortsatte:

„Saa svært det end falder mig at forlade dette Sted, som er bleven mig saa kært og hjemligt, er det nu ganske nødvendigt, at jeg gør Alvor af at bryde op. Men jeg kan ikke tage herfra uden at have udtalt, at Minderne fra mit Ophold paa Kærsholm altid vil være mig dyrebare, — og jeg tør maaske i denne Forbindelse rette en Taksigelse ogsaa til Bøstrup Præstegaard. Særlig tillader jeg mig at bringe Hr. Pastor Blomberg en ærbødig Tak for berigende Samtaler, hvis Betydning for mig jeg her ikke skal komme nærmere ind paa, men som jeg visselig ikke skal glemme.“

Trods denne sidste Forsikring var Hofjægermesterinden alvorlig skuffet. Det var ikke en saadan Afslutning, hun havde tænkt sig. — Men det maatte ogsaa forhindres, at han rejste. Hun vilde senere tale med ham derom. Hun vilde ikke give Afkald paa den Triumf for den blombergske Tro, hun saa længe havde arbejdet paa. Kun ved en virkelig fuldbyrdet Omvendelse her paa Kærsholm vilde hun føle sig tilfredsstillet.

Og Lønnen havde hun jo i Beredskab, — tænkte hun med et nyt og kærlighedsfuldt Blik paa Inger.

Paa Præstefolkene havde Pers Tale gjort et godt Indtryk. Om det saa var Fruen, begyndte hun at formildes. Uvilkaarligt bedømte hun ham mindre strengt nu, da hun følte sig beroliget ved at vide, at han snart vilde være borte.

Inger var bleven helt befippet, dengang Per rejste sig. Hvad nu? tænkte hun. Hans mørke Tankefuldhed havde efterhaanden gjort hende lidt nervøs, — hun var bleven grebet af den Slags Uhygge, man føler ved Siden af en ladt Kanon. Da det gik op for hende, at han vilde holde Tale, beroligedes hun forsaavidt, som hun nu mente at forstaa Grunden til hans Aandsfraværelse. Men samtidig blev hun Bytte for en ny Nervøsitet. Under hele den første Del af hans Tale sad hun med Hjertet i Halsen af Angst for, at han skulde gaa i Stykker i den, — og der gik en Befrielsens Varmebølge igennem hende, da hun mærkede, at han valgte sine Udtryk med Takt og Smag.

Selve Pers Meddelelse overraskede hende ikke. Hun havde længe tænkt, at han dog vist snart maatte rejse. Alligevel følte hun sig ganske overbevist om, at det var Brevet fra hans Forlovede, der havde foranlediget denne pludselige Bestemmelse om Opbrud. Maaske var der ligefrem kommen Ordre til ham om at vende tilbage til København. Denne Jødedame havde ham naturligvis fuldstændig i sin Vold. Rimeligvis var hun ikke alene meget smuk og meget rig men ogsaa meget koket, saadan som den Slags Damer gerne var det. Hun huskede, hvordan Hofjægermesterinden engang havde slaaet paa, at han vist var kommen ret uforskyldt ind i det ulykkelige Forhold.

Hofjægermesterinden bød nu Velbekomme, og man rejste sig fra Bordet.

Per bukkede ceremonielt for Inger, der besvarede hans Hilsen med tilsyneladende Ligegyldighed. Men derpaa vendte hun sig om mod Faderen, og — ganske imod, hvad hun ellers havde for Skik — slog hun Armene om hans Hals og kyssede ham.

Under den almindelige Middagstilfredshed var der ingen, der lagde Mærke til dette usædvanlige Ømhedsudbrud. Faderen selv klappede hende godlidende paa Haaret med et „Velbekomme, Ingermo'er!" Kun i Per slog Synet ned med en Magt, der standsede hans Hjerte i nogle Sekunder.

Aldrig et Øjeblik var den Tanke faldet ham ind, at hans Kærlighed kunde være bleven besvaret. Men dette lille Optrin vakte en Anelse, der paa engang aabnede baade for Himmerigs og Helvedes Porte ...

Kaffen blev anrettet ude i Haven, hvor der kort efter forefaldt noget, der foranledigede Præstefolkene til et hastigt Opbrud. Hofjægermesteren havde forlangt Kognak og Likør bragt derud; og skønt Præsten, der til sin Skam bemærkede, at han havde drukket mere, end han rigtig taalte, bestemt frabad sig mere at drikke, skænkede Hofjægermesteren op i hans Glas og skød lumskelig Bakken over imod ham. Da han nogen Tid efter saae, at Glasset var tomt, klukkede det i ham af Fornøjelse, — han vidste i sin Omtaagethed ikke, at det var ham selv, der i Talens Løb havde drukket ogsaa det andet Glas ud. Hans Henrykkelse var saa stor, at han tilsidst formelig fniste, og hans blakkede Øjne søgte besværligt over til Per paa den anden Side af Bordet for at finde et forstaaende Vidne til hans Triumf. Men Per hverken saae eller hørte, hvad der foregik omkring ham.

Præstefolkene havde givet Ordre til at spænde for; og Hofjægermesterinden, der var fortvivlet over sin Mand og vidste, hvorledes det vilde ende med ham, opfordrede dem ikke til at blive. Præsten var alvorlig fortørnet. Naar han alligevel ikke lod sig mærke med noget, var det, fordi han engang for alle havde sat sig det Standpunkt at lukke Øjnene for Hofjægermesterens moralske Skavanker. Han havde gjort dette dels af Hensyn til

Hofjægermesterinden, dels fordi han som den praktiske Mand, han var, ikke underkendte den Betydning, det havde for ham og hans Stilling der paa Egnen, at han havde Ord for at være en Slags Forsyn for det godsejerlige Hjem.

Tjeneren meldte, at Præstens Vogn var kørt for Døren.

Damerne var i Forvejen gaaet ind. Inger havde overhovedet slet ikke været tilstede ved Kaffedrikningen. Hun havde opholdt sig et helt andet Sted i Haven under Paaskud af at søge efter Firkløver men i Virkeligheden af Ulyst til at være sammen med nogen. Hun viste sig nu ogsaa meget utaalmodig efter at komme afsted.

Skønt Per hjalp hende tilvogns, saae hun ikke en eneste Gang paa ham. Hun havde heller ikke givet ham Haanden, da hun sagde Farvel, endda baade hendes Moder og navnlig hendes Fader havde taget en hjertelig Afsked med ham.

Ved Bortkørslen stod Hofjægermesteren oppe paa det øverste Trappetrin og balancerede paa sine lange Ben. I Overgivenhed viftede han med sit Lommetørklæde og smilte uhyre tilfreds, fordi han mente at have gjort den Iagttagelse, at Præsten ikke var sikker paa Benene.

Per gik ind til sig selv. Han var ganske svimmel af Sindsbevægelse. Han maatte straks sætte sig, da han var kommen ind i sin Stue. Herinde var der allerede næsten mørkt. Et blodrødt Aftenskær sigtedes gennem Kastanierne derudenfor og kastede et Genskin op over Loft og Vægge.

Han lod sig falde ned i en af de store Armstole ved Bordet og lagde Hovedet i Haanden. Hans Sind var i et Oprør, han aldrig før havde kendt. Han søgte først at indbilde sig, at han havde forstaaet fejl. Han vilde slaa fast, at det hele var en taabelig Indbildning af ham. Men han lod sig ikke berolige. Den blotte Forestilling om at være genelsket af Inger gjorde hans Tanker vilde. Det var som at fange et Glimt af Paradisets Herlighed netop i det Øjeblik, da Mørket for evigt lukkede sig omkring ham!

Han pressede Haanden mod Øjnene og maatte kæmpe med Graaden. Ja, Straffens Time var kommen nu! Gudsdommen var

fældet over ham! Kains Fredløshed, Ensomhedens Ørkenliv, — det var det Helvede, hvortil han var hjemfalden! Men han havde jo ingenting at beklage sig over. Med fuldt Forsæt havde han solgt sin Sjæl til denne Verdens Guder. Den Pagt med Lykken, han havde levet paa, det var et Forbund med Djævlen, med Satan. Og denne havde jo redelig betalt ham efter Overenskomsten. Guld og Ære og Vellystens Glæder — alle denne Verdens Herligheder havde han strøet for hans Fod. Han behøvede jo endnu blot at række sig frem og gribe til!

Han sprang op med Hænderne om Hovedet. Nej, nej! Gud kunde ikke være saa ubarmhjertig. Saa dybt havde han ikke forsyndet sig. Han erkendte at have fejlet, — og han var rede til at gøre Bod. Med koldt Overlæg havde han solgt sit Hjertes Fred og Tryghed, solgt sin Moders Kærlighed, sin Faders Velsignelse, sin Sjæls Hjemstavnsret, ofret sit hele aandelige Fællesskab med Land og Folk og Slægt paa Forfængelighedens og Begærlighedens blodbestænkte Altre. Og ikke nok dermed! Han havde ved sin vilde Jagt efter et Blændværk kastet Skygge ogsaa over andres Liv, havde været sine Forældres Sorg, sine Søskendes Bekymring, sine Venners og Velynderes Skuffelse og Skam. Ogsaa Jakobe havde han bedraget! — —

Han kunde ikke længer staa sin dødelig opskræmte Samvittigheds Tilskyndelser imod. Han sank ned paa Sengekanten og skjulte hulkende Ansigtet i sine Hænder:

„Gud! Aa, Gud! ... Jo, jo! Jeg har fortjent det altsammen! Det altsammen! ... Det alt alt sammen!“

* *

*

Denne Aften og Nat brød han afgørende med sin Fortid. Hele Natten laa han søvnløs, og mens han i Tankerne gennemgik sit Liv, følte han sig bestandig mere brødefuld. Og Syndsbevidstheden avlede den Ydmyghed, han endnu om Formiddagen havde manglet. Og af denne fremgik tilsidst Bønnen.

Først henimod Morgen faldt han lidt til Ro. Da Tjeneren kom ind med Te, sov han.

Hans første Tanke, da han vaagnede, galdt Jakobe og det Brev, han nu maatte skrive til hende. For ogsaa det var blevet ham klart i denne Nat, at det nu var hans absolute Pligt at bryde et Forhold, som aldrig kunde afføde andet end Sorg og Ufred for begge Parter. Nogen lang Forklaring vilde ikke engang være nødvendig. Jakobes sidste Breve røbede jo tydeligt nok, at hun var forberedt paa Bruddet, ja i Grunden selv ønskede det.

Saasnart han var bleven paaklædt, satte han sig ved Bordet og fik sine Skrivesager frem. Det viste sig nu ikke at være saa let for ham at faa bragt sin Tilstaaelse paa Papiret. Om sit Gudsforhold kunde han ikke faa sig til at skrive udførligere; det var endnu saa nyt for ham og skulde bevares helligt. Han nøjedes med nogle almindelige Talemaader om Savnet af den Overensstemmelse i Livsanskuelse, uden hvilket intet lykkeligt Samliv i Længden var muligt, og forøvrigt bad han hende tro paa, at det kun var efter lange Kampe og med tungt Hjerte, at han sønderrev det Baand, der havde været ham saa dyrebart. I den Hensigt at skaane hende for enhver unødig Krænkelse valgte han sine Ord med største Omhyggelighed og lagde hele Skylden for den Vildfarelse, der i sin Tid havde ført dem sammen, over paa sig selv.

Ud paa Eftermiddagen, efter at Brevet var afsendt, sad han i et af Lysthusene ude i Haven sammen med Hofjægermesterinden, der var beskæftiget med Broderiarbejde. Hofjægermesterinden havde givet ham noget Vindegarn at holde, og efter at de en Tid havde talt om ligegyldige Ting, følte Per Trang til at betro sig til hende og fortalte da rent ud, at hans Forlovelse var bleven hævet.

Hun ønskede ham til Lykke og sagde, at det kun var, hvad hun havde ventet.

„Og hvad tænker De nu paa at gøre?“ spurgte hun efter en kort Tavshed. „De giver jo nemlig derved Afkald paa en betydelig Formue, ikke sandt?“

Per svarede, at denne Omstændighed naturligvis paa mange Maader vilde gribe ind i hans Forhold og kræve Forandringer. Blandt andet havde han besluttet at opgive sin Amerikarejse, — i det mindste foreløbig.

„Det gør De vist fornuftigt i," sagde Hofjægermesterinden. „Den Rejse har aldrig rigtig tiltalt mig. De har jo flakket tilstrækkelig om i det sidste Aar. Veed De, hvad jeg har tænkt at foreslaa Dem? De har jo talt til min Mand om et nyt Vandafledningssystem her paa Egnen ... en Omregulering af Aaløbet, eller hvad det nu er. Saavidt jeg veed, interesserer min Mand sig for Deres Tanke, og det var vel ikke saa helt umuligt, at vi kunde faa den realiseret. Kunde det i saa Fald ikke tiltale Dem selv at forestaa Arbejdet og altsaa slaa Dem ned her, indtil der viser sig noget større og bedre for Dem? De holder jo af Egnen, ... og De har Venner her, som vil være glade ved at kunne beholde Dem."

Per skottede til hende med et lysende Blik. Han forstod hendes Ord som en ufrivillig Tilstaaelse om Ingers Følelser for ham. Hun var jo hendes Fortrolige, og hun vilde neppe have foreslaaet noget saadant, dersom hun havde vidst, at Inger helst ikke saae ham her.

„Dersom De altsaa vil give mig Tilladelse dertil," — vedblev Hofjægermesterinden — „skal jeg tale med min Mand om Sagen. Og da det maaske er rigtigst, at De slet ikke bliver blandet ind i den, før de forskellige interesserede Parter er kommen overens, skal De nu faa Lov til at rejse. Jeg haaber, som sagt, at alt vil gaa i Orden, saa vi ret snart ser Dem her igen."

Per fastsatte sit Opbrud til den næste Morgen.

Han vilde dog ikke tage direkte til København. Han følte Trang til at lægge Vejen om ad sin Hjemby for at indvie sit nye Liv med et Besøg ved Forældrenes Grave og derigennem ligesom give sig selv et Bevis for, at der var Alvor og Oprigtighed i hans Sinds Omvendelse. Samtidig tog han Beslutning i en anden Sag, som allerede i nogen Tid havde beskæftiget hans Tanker. Det var begyndt at trykke ham, at han ikke havde nogen Eksamen. Han havde indset, at uden en officiel Dygtigheds-

attest vilde han meget vanskeligt kunne opnaa en saadan fast og betrygget Stilling, som han nu ønskede for i Ro at kunne arbejde med sine Opfindelser. Særlig nu, da hans Person ikke længer omstraaledes af Glansen fra de Salomonske Millioner, vilde han ikke kunne undvære den Anseelse, en Eksamen gav.

For saa vidt muligt at raade Bod paa Fortidens Forsømmelser bestemte han sig da til at tage Landmaalereksamen, eller rettere at underkaste sig den Tillægsprøve, han som halvt udlært Polytekniker kunde nøjes med for at opnaa Bestalling som Landinspektør. Forberedelserne til denne Prøve mente han med en Kraftanstrengelse at kunne tilendebringe i et halvt Aars Tid, og Midlerne til sit Underhold tænkte han at skaffe sig ved et Laan eller et Forskud hos Overretssagfører Hasselager eller en anden af de Forretningsmænd, der interesserede sig for hans Planer.

Om Eftermiddagen gik han en lang, ensom Spaseretur for at tage Afsked med Egnen. Det havde flere Dage været lummert, og man ventede et Uvejr. Himlen var overtrukken, og ude i Nordvest bulnede Solen brandrød mellem sorte Skyer ligesom et osende Lys, der brænder ned i Stagen.

Mens han stod oppe paa en Høj, hvorfra han kunde øjne Bøstrup Kirke og Præstegaardshaven, overraskedes han af Regnen. Et Par store, tunge Draaber smeldede pludselig paa hans Hattepuld. Han saae op, og med en skrattende Lyd sønderreves i det samme Skydækket af et blaaligt Lyn, der rystede Jorden under ham. Et Øjeblik efter strømmede Vandet ned som fra en Sluse. Der var ikke Tale om at løbe fra Uvejret; Afstanden til Kærsholm var for stor. Saa søgte han Ly i en af de halvaabne Lader, der stod ude paa Engen og benyttedes under Høbjergningen. Med Bygen i Hælene løb han tversover en Mark og naaede akkurat under Tag samtidig med, at et nyt Tordenskrald slog ham om Ørene.

Det viste sig, at han ikke var den eneste, der havde søgt Tilflugt her. Inde i Skurets Halvmørke opdagede han en høj, mager Mand i en langskødet, graa Frakke og med Hovedet dækket af en gammeldags, højpuldet Kasket med stor Skygge. Det var Pastor Fjaltring.

Per hilste overrasket, og der vekslede et Par Bemærkninger om Vejret. Præsten var aabenbart meget ilde tilmode ved dette Sammentræf. Han stod hele Tiden halvt bortvendt og førte Haanden til Hagen med den uvilkaarlige Bevægelse, der er ejendommelig for Folk, som føler sig trykkede af, at de ikke er bleven barberede. Efterhaanden som Pers Øjne vænnedes til Mørket derinde, opdagede han ogsaa, at Præstens Kind og Hage var ligesom skimlet af Skægstubbe. I det hele saae han i høj Grad forsømt ud. Med særlig Forundring betragtede Per hans Hoved; det var fuldstændig ombundet med et sort Silketørklæde, som bagtil kunde sees under Kaskettens Kant.

Ude i Vest blaanede Skyerne af et nyt Lyn, og faa Sekunder efter rystedes Jorden igen af et mægtigt Tordenbulder.

„Det slog vist ned ovre ad Bøstrup til," udbrød Per noget ængstet.

„De er ikke helt fremmed paa Egnen — kan jeg høre," sagde Præsten.

„Jeg har opholdt mig her et Par Uger."

„Tager jeg fejl i, at jeg igaar saae Dem i Borup Kirke?"

Per forestillede sig nu og fortalte, at han var Gæst hos Hofjægermesterfamiljen paa Kærsholm.

„Jeg troer, jeg har hørt det. — De er Ingeniør, ikke sandt?"

Per bekræftede det.

„Ja, vi lever jo i en Tidsalder, der tilhører Polyteknikeren, Tusindkunstneren, frit oversat. Det er forbavsende, hvor Jernbaner og Dampskibe allerede har gjort vor Klode uanselig endogsaa for os selv. Afstanden mellem Landene mindskes Dag for Dag og udslettes vel tilsidst saa at sige ganske."

„Sandsynligvis."

„Maaske vil det engang lykkes os at række baade Maane og Stjerner med vore Maskiner, ... nogen fysisk Umulighed er det vist ikke, og da vil selve Verdensrummet blive os fortroligt som en Bukselomme. Men Afstanden mellem Næse og Mund kan vi med alt dette ikke forandre," tilføjede han efter et lille Ophold.

Mod sin Vilje kom Per til at smile. Han følte Medynk med Manden, der gjorde Indtryk af at være lidt forstyrret.

Saa talte de igen en Tid om Vejret, om den Pludselighed, hvormed det var kommen op, om Barometerstanden o. lign. Da Emnet tilsidst var udtømt og Regnen vedblev at plaske ned, greb Præsten paany til at tale om Teknikernes Overherredømme i Tiden.

„Der var ogsaa engang Tanker fremme om at lave en Jernbane her igennem Sognet. I vore Dage skal der jo helst løbe et Par Skinner udenfor hver Mands Dør. Og helt er Planen vist ikke skrinlagt, saavidt jeg veed."

Per svarede kort, at en tidssvarende Udvikling af Samfærdslen var en Livsbetingelse i vore Dage.

Præsten grundede lidt. Han stod stadig halvt bortvendt og saae ud paa Regnen.

„En Livsbetingelse," sagde han med et egent, ligesom afbleget Smil. „Ja, hvad er ikke bleven Livsbetingelse i vore Dage? Læger og Ingeniører, Pædagoger og Militære — hver møder med sine. Bare det ikke kommer til at gaa os som visse Apoplektikere, der dør af for meget Blod."

„Den Fare løber i hvert Fald vi danske neppe for det første. Vi har vist foreløbig nok at gøre med at erstatte, hvad vi mistede i 64."

„Erstatte," gentog Præsten langsomt og stirrede uforanderligt fremad med et Blik, hvori der lyste som flakkende Genskin af Lynene, der vedblev at illuminere Skyerne i Vest. „Jeg mener tvertimod, at vi endnu lever og opretholdes af den Aandens Kraft, der fremkaldtes i Folket i hine Trængselsdage. Der var virkelig dengang et Øjeblik, da det var ved at gaa op for os, at der ikke gives andre Livsbetingelser for Nogen end Vorherres Naade."

Per svarede lidt forlegen med det gamle Ord: „Hjælp dig selv, saa hjælper Gud dig." Men Præsten rystede paa Hovedet.

„Guds Hjælp — det er netop i n g e n Hjælp."

„Da kom vi dog over Krisen dengang."

„Hvem har fortalt os, at det var ved Guds Bistand? Skal der sluttes efter, hvad der siden er sket her i Landet, kunde man vel være mest tilbøjelig til at tilskrive det Djævlens Hjælp."

Per fandt det i Grunden urimeligt at indlade sig i Diskussion med denne halvgale Mand. Men der var noget i hans Fordømmelse af Tiden, som rørte ved det nye Menneske i ham, og han følte paany Trang til at aflægge et Vidnesbyrd.

Han sagde, at den Gudfrygtighed, der havde opretholdt det danske Folk i Ulykkens Tid og skabt Helte af svage (og han tænkte her igen bevæget paa sin Moder), den havde ikke forladt det i Fredens Dage men været den skabende Kraft under Landets Genoprejsning, i hvert Fald udenfor Hovedstaden.

Men Præsten afbrød ham ret hvast ved at sige, at et Ord som Gudfrygtighed kunde man slet ikke anvende om de Kristne i vore Dage, hvor man kammeratligt tog Vorherre under Armen og med beskyttende Mine eller, naar det kom højt, i barnagtig Forelskelse kastede sig om hans Hals. Med tydelig Adresse til Pastor Blomberg spottede han over „vor gemytlige Vartovskristendom", der var i Færd med at blive Landets Nationalkristendom, og som med sit Ammestuesprog og sin poetiske Kælenskab jo virkelig var som skabt for et Folk som det danske, der ogsaa i det religiøse søgte til Idyllen og erstattede Troens Lidenskab med Lyrik.

„De nævnede Krigsaaret før. Ja, De er nu vel for ung til at kunne huske de Dage. Ellers vilde maaske ogsaa De engang imellem med et lille Længselssuk tænke tilbage paa hine store Trængselstider med de mange blege Ansigter. Har man oplevet de Dage ... har man været Vidne til det Troesmod, den Offervillighed, den Selvhengivelsens Martyrglæde, som Undergangsrædslen dengang fremavlede selv i de slappe Sind ... ja, saa forstaar man ... eller man aner dog, hvad vor Folkeaand havde kunnet udvikle sig til, og man kan kun beklage, at det ikke dengang blev til Alvor med vor Udslettelse af Nationernes Tal. Nu maa vi vel vente, indtil Gud i sin Naade løser op for hele den germanske Slægt, i hvilken vi sagtens efterhaanden helt forsvinder. For det er jo med Nationernes Sjæl som med det enkelte Menneskes, at først Døden udfrier den. Engang spøgte Grækeraanden blandt Menneskene som Guds udvalgte Tolk. Siden blev det Israels Faarehyrde-Visdom, vi lyttede til som gud-

beaandet Tale. Engang tilkommer det sagtens den nordisk-germanske Race med vort lutherske Barbari at aabenbare en Flig af den Eviges Klædebon."

Per saa overrasket paa ham, og da Præsten mærkede dette, stoppede han pludselig op i sin Tale, — næsten ligesom lidt ængstet eller fortrydelig over at have ladet sig rive hen til saa uforbeholdne Udtalelser. Han brød da ogsaa brat af. Skønt det stadig regnede temmelig godt, sagde han kort Farvel og skyndte sig afsted.

Endnu ved Aftensbordet var Per en Del optaget af dette Møde og spurgte Hofjægermesterinden nærmere ud om Pastor Fjaltring. Blandt andet vilde han have at vide, hvad det var for en mærkelig Hovedbedækning, Præsten gik omkring med under Kasketten.

„Han lider nok meget af Nakkesmerter," forklarede Hofjægermesterinden. „Og han har den Indbildning, at han gaar med en stor Svulst i Hjernen. — Han er i et og alt en Stakkel."

TOOGTYVENDE KAPITEL

Jakobe havde lukket sig inde paa sit Værelse. Hun sad ved sin lille Skrivepult med Haanden under Hovedet og saae gennem Vinduet ud paa Havens Trætoppe, der svajede for Blæsten. Hendes Øjne var store og skinnende, Brystet bølgede. Foran hende paa Pulten laa Pers Brev, som hun netop havde modtaget med Formiddagsposten.

Hun vidste ikke, hvad hun mest skulde ynke, enten den Anstrengelse, det øjensynligt havde kostet ham at udarbejde disse mange hensynsfulde Vendinger, eller det Hykleri, hvormed han søgte at skjule baade for sig selv og for hende, hvad der dog var den egentlige Aarsag til, at de maatte skilles. — At han lige til det sidste skulde vise en saadan Mangel paa Evne og Mod til at se Sandheden fast i Øjnene! Hvad vilde hun ikke have givet for, at han denne ene Gang havde været fuldt ærlig og aabent tilstaaet, at han var kommen til at holde af en anden. Men nej! Troldenaturen sad ham for uafrystelig i Kødet. Sin Lysskyhed formaaede han ikke at overvinde. Det var det egentlige „sideniuske“ ved ham, at hans naturlige Følelser absolut skulde udsmykkes. Som i sin Tid hans Fremtidsideers nationale Betydning havde skullet pynte hans Egenkærlighed, saadan skulde nu Religionen tjene som Dække for hans Forsagthed, hans fattige Hjemlængsel.

Naa! — hun rejste sig op, løftede Hænderne over Hovedet og trykkede dem ned mod Haaret. Hvad vilde hun nu plage sig mer med den Slags Grublerier? Hendes Tanker havde jo nu Lov til at slippe ham. De havde ikke længer noget at gøre i de skumle Egne, hvor hans Aand færdedes. Hun var fri. Punk-

tum'et var sat for hendes Hjertes Forvildelser. Hendes stakkels forkomne Kærlighedseventyr var tilende.

Der stod nu kun tilbage at underrette Forældrene. Og saa bort herfra! Jorden brændte under hende. Efter al Sandsynlighed vilde Per komme tilbage til København for at ordne sine Affærer, og hun vilde ikke udsætte sig for at løbe ham paa Ærmet derinde paa Gaderne. Desuden kunde hun nu ogsaa vanskelig skjule sin Tilstand længer. Hun havde en Anelse om, at Moderen igen var begyndt at fatte Mistanke, og hun vilde absolut undgaa enhversomhelst Forklaring — i det mindste foreløbig. Derfor vilde hun rejse allerede den næste Dag. Alt var jo forberedt, saa der var ikke noget at bie efter.

Hun kom til at huske paa, at hun netop nu vilde kunne træffe sin Moder alene. Rosalie var i Bad sammen med de Smaa, og Faderen og Ivan var forlængst taget til Byen.

Nede i Dagligstuen sad Moderen ved sin Symaskine mellem Bjerge af Lagenlærred, som hun var i Færd med at sømme.

„Altid i Aktivitet, lille Mo'er," sagde Jakobe og kyssede hende paa Panden. „Finder man dig ikke ved dine Regnskaber, har du noget andet besværligt for."

Hendes Tone gjorde straks Moderen mistænksom. Men uden at lade sig mærke med noget klappede Fru Lea sin Datter paa Kinden og sagde:

„Ja, min Pige, Arbejdet var m i n Tids Middel til at holde Livet ud. — Og forresten tror jeg ikke, at der gives noget andet."

Saa tog hun atter fat paa Hjulet og lod Maskinen snurre.

Fru Lea var begyndt at bruge Briller, naar hun arbejdede, — hun var i det hele ældet stærkt det sidste Aar.

Jakobe gik en Tid omkring i Stuen, kiggede lidt i en Avis, lagde den igen og satte sig derpaa hen i en Lænestol i Nærheden af Moderen.

„Mo'er," sagde hun, „jeg talte forleden til dig om, at jeg kunde have Lyst til igen at se ned til Rebekka i Breslau. Jeg tror virkelig, jeg gør Alvor af det nu. Men mine Penge er sluppen for tidlig op i Aar. Kunde du ikke bede Fa'er om lidt Forstærkning."

„Det kan jeg endelig nok," svarede Moderen lidt nølende. „Hvornaar tænker du at rejse?"

„Saasnart som muligt. Maaske imorgen."

Moderen standsede sin Maskine og saae dennegang lige paa hende.

„ Du rejser altsaa alene?"

„Ja."

„Og dit Bryllup?"

Jakobe havde bøjet sig forover. Hun udholdt ikke Synet af Moderens Øjne, der blev saa uhyggelig store og sorte bag de slebne Brilleglas.

„Ja — se," sagde hun, mens hun samlede og skilte sine udspilede Hænder. „Jeg kan jo lige saa godt sige det med det samme, — min Forlovelse er hævet."

Der blev en lang Stilhed.

„Det er altsaa derfor, du har gaaet og været saa utilgængelig i den sidste Tid?"

„Har jeg været det? — Saa maa I tilgive mig det."

Moderen rejste sig. Hun gik hen til Jakobe, tog hendes Hoved mellem sine Hænder og løftede hendes Blik op imod sig.

„Er der andet, du holder skjult for os, mit Barn?" spurgte hun.

„Det har du ingen Ret til at spørge om," svarede Jakobe med Taarer i Øjnene. „Om sine Kærlighedsanliggender skal man være tavs, — det har du selv lært mig."

Moderen stod et Øjeblik tvivlraadig. Saa tog hun sine Hænder til sig og gik bort.

„Hvor mange Penge mener du at faa Brug for?" Hun var gaaet hen i den anden Ende af Stuen, hvor hun havde givet sig til at gøre i Orden paa et Bord. Det var, som om hun ikke længer havde Ro til at sidde ned.

Jakobe nævnede en større Sum.

Moderen saae atter op: „Du mener altsaa at ville blive borte i længere Tid?"

„Ja, du kan jo nok forstaa, Mo'er, at der ikke vil blive synderlig behageligt for mig herhjemme efter det, der nu er sket.

En hævet Forlovelse giver jo altid Anledning til saa megen Sladder. Det gør mig saa ondt, at jeg skal udsætte dig og Fa'er for al den Ubehagelighed — men det maa I ogsaa se at tilgive mig."

„Vi har jo aldrig været synderlig glade for den Forbindelse. Alligevel syntes vi jo nu —," begyndte Moderen, men da hun mærkede Tegn paa Utaalmodighed hos Datteren, fortsatte hun ikke. Og de talte nu en Tid kun om praktiske Ting vedrørende Rejsen og hendes Udstyrelse.

Saasnart Jakobe igen var kommen op paa sit Værelse, gav hun sig i Færd med at lægge sine Sager frem til Indpakning og at samle og gemme hen, hvad der skulde efterlades. En væsentlig Del af dette Arbejde var iøvrigt gjort i Forvejen. Allerede i nogen Tid havde hun i Stilhed gjort Forberedelser til dette nye Opbrud fra Hjemmet, som maaske skulde blive hendes sidste. Blandt andet havde hun omhyggelig ordnet sine Venindebreve, indpakket og forseglet dem og skrevet Afsendernes Navne udenpaa, at intet skulde komme i urette Hænder, dersom hun ikke mere vendte tilbage. Nu gjorde hun det samme med Brevene fra Per. Og da hun skrev Navnet Sidenius udenpaa Pakken, kom hun trods sin triste Stemning til at smile. Saa skulde hun altsaa dog forskaanes for at bære dette barbariske Navn!

Kort før Middag blev hun kaldt ned til Faderen, der ventede hende for lukkede Døre inde i Biblioteksværelset. Han kyssede hende tavs paa Panden og gav sig straks til at tale om hendes Pengesager. Per omtalte han ikke med et Ord.

„Hvormeget er det, du mener at faa Brug for?" spurgte han og tog sin Notitsbog frem.

Jakobe nævnte en Sum, der ikke var saa lidt mindre end den, hun havde talt om til Moderen. Hun havde ikke Mod til paany at udsætte sig for Spørgsmaal om Rejsens Varighed.

Faderen sagde ingenting og indførte Summen, idet han dog af sig selv fordoblede den.

„Jeg skal bringe dig et Kreditiv imorgen."

Ved Middagsbordet gjorde Jakobe sig Umage for at være livlig, og i Grunden var hun ogsaa gladere og frimodigere nu, end

hun havde været det længe. Den kvalmende Taage, som Uvisheden havde lagt om hendes Bevidsthed, var i Færd med at svinde. Havde hun blot kunnet frigøre sig for Forestillingen om, at hun rejste Døden imøde, vilde hun have følt sig næsten lykkelig.

Men Dødsanelserne havde nu engang bemægtiget sig hendes Fantasi. Som en hidsende Feber jog de hende hvert Øjeblik Kuldegysninger gennem Sjælen. Derfor var det ogsaa, hun ikke vilde betro sig til sin Moder. Hun vilde ikke, at ogsaa denne skulde ængstes; og det var hendes Haab, at hun ved sin Livlighed skulde kunne betage hende enhver Mistanke.

Baade Faderen og Moderen lod da ogsaa temmelig rolige. Derimod var Ivan aldeles sønderknust. Han, der ellers talte om tyve Ting mellem hver Mundfuld, sagde under hele Maaltidet ikke et Ord.

Efter Bordet gik han ind i Biblioteksværelset til Faderen, der allerede sad derinde og skrev.

„Forstyrrer jeg?“

„Nej, du kommer just tilpas. Jeg vilde netop have sendt Bud efter dig. — Har du noget paa Hjerte?“

„Det samme maaske som du. Jeg har faaet et Brev fra Sidenius — nogle Linjer blot, — i Anledning af hans og dit pekuniære Mellemværende. Han beder mig om at sige dig, at det naturligvis er hans Hensigt at tilbagebetale dig Pengene. Han ønsker blot lidt Henstand.“

Hertil svarede Philip Salomon ingenting. Han kunde ikke faa sig til at tage Pers Navn i Munden.

„Det var noget andet, jeg vilde dig,“ sagde han og tog den Skrivelse, han netop havde udfærdiget. „Gør mig den Tjeneste at tage til Byen straks med detteher. Og sørg for at faa det trykt saa hurtigt som muligt. Som du vil se, er det en Meddelelse til vor Omgangskres, — du kan paa Vejen selv regne ud, hvormange Eksemplarer vi har Brug for. Men de maa være færdige saa betids, at de kan omsendes senest imorgen med Aftenposten.“

Paa Papiret stod blot de Ord: „Philip Salomon og Hustru meddeler herved, at deres Datter Jakobes Forlovelse med Hr. Ingeniør P. Sidenius er hævet."

* *
*

Samme Eftermiddag som denne Efterretning spredtes rundt i den salomonske Familjes store Bekendtskabskres, kom Per tilbage til sin Barndomsby ved de store, stille Enge. Uigenkendt og uden selv at søge nogen af sine gamle Bekendte tilbragte han et Døgn her alene med sine Minder. Og det gik ham ikke dennegang, som da han sidst gensaae Byen ved Faderens Død, og da den i sin provinsielle Uanselighed, med sine krogede Gader og fattige Butiker, havde forekommet ham halvt komisk og vakt hans Medynk. Efterhaanden som det fortrinsvis var bleven Barndomsindtrykkene, der nærede og formede hans Følelsesliv, havde hans Forhold til Byen antaget en halv religiøs Karakter. Fra Berlin og Tyrol, fra Rom og København havde hans Tanker gjort Pilgrimsfarter til denne Afkrog af Verden, hvor hans Skæbnes Traade løb sammen og tabte sig i Evigheden. Den lille Engby ved Foden af de høje Banker var for ham bleven Verdens Indgang og Udgang, hvorigennem Vejen gik tilbage til alle Tings Ophav.

Da han ved Aftentid kom tilbage fra Kirkegaarden og sad inde i Hotellets Kafelokale med noget Smørrebrød, bragte Opvarteren ham nogle Blade, deriblandt en af Byens egne Aviser, hvis Navn og Skikkelse han huskede fra Præstegaarden, og som han af den Grund først kiggede i. Paa Bladets første Side stod et længere „Hovedstadsbrev", der meddelte forskelligt af Øjeblikkets Samtalestof i København. Mellem Nyt fra Hoffet og Teaterverdenen, fra Tivoli og Cirkus, fandt han ogsaa en udførlig Beretning om et „opsigtsvækkende Selvmord" i det gode Selskab. En ung, haabefuld Mand, en forhenværende Kavalerieofficer, havde taget sig af Dage under meget romantiske Omstændigheder. Han havde — stod der — elsket og ment sig gen-

elsket af en ung, nygift Frue, der tilhørte det jødiske Pengearistokrati; og da hans Forhaabninger skuffedes, havde han umiddelbart efter Hjemkomsten fra et ham tilstaaet Stævnemøde skudt sig en Kugle gennem Hovedet.

Per var under Læsningen skiftevis bleven hvid og rød. Skønt der ikke var nævnt noget Navn, og skønt han intet havde hørt om, at Løjtnant Iversen var død, kom han hurtig paa det rene med, at det var denne Mand og Nanny, Beskrivelsen galdt, ... Nanny, hvis nøgne Arme for ikke mange Uger siden havde omslynget hans egen Hals! Med en Fornemmelse, som gled der ham en Giftslange ned ad Ryggen, læste han Beretningen tilende. Paa tilsvarende Vis var selve den blodige Begivenhed vidtløftig afmalet. Den samvittighedsfulde Brevskriver skaanede ikke Læserne, hverken for et Billede af det tilsølede Gulv, hvor man havde fundet Liget, eller en Beskrivelse af Sofaen, hvorfra det var trillet ned, eller af Bordtæppet, der var bleven oversprøjtet med Hjernemasse; ja selve Indholdet af et Brev, den Afdøde havde efterladt, antydedes paa en Maade, der uden at angribe Privatlivets lovbeskyttede Fred behændigt tilfredsstillede Almenhedens Nysgerrighed.

Per søgte op paa sit Værelse. Her gik han op og ned ad Gulvet og kunde længe ikke forvinde Indtrykket. Det svimlede for ham, naar han tænkte paa, hvor nær han selv havde været ved at blive hængende i denne elendige Kvindes Garn, at det lige saa godt kunde være bleven ham, der havde maattet tjene som Offer for skandalegriske Journalisters Penne, dersom ikke — —.

Ja — d e r s o m!

Han standsede. Det var, som om der ved dette Ord aabnedes en Skodde i Dybet af hans Sjæl; og under det indstrømmende Lys jog halvglemte Billeder fra hans forgangne Liv ham skyggeagtigt forbi. Han saae sig selv hin Nat for længe siden, da han flyede bort fra Fru Engelhardts Seng, grebet af Væmmelse ved de Glæder, som Skøgerne skænker. Han mindedes en anden Gang endnu længere tilbage i Tiden, i hans Drengeaar, da han fristedes af den sortøjede Tiggertøs fra Riisagers Gaard men i det afgørende Øjeblik frelstes af den Blu, han følte ved det fordær-

vede Barns skamløse Ord og Lader. Og han tænkte paa de mange andre Gange, hvor han vilde være bleven Selvødelæggelsens sikre Bytte, dersom — — ja, dersom han ikke i sit Inderste havde baaret paa en instinktmæssig Sky for Synden, dersom han ikke gennem sine Forældre — og da vel særlig gennem sin Fader og hans Aarhundreder gamle Præsteslægt — havde staaet i lønlig Pagt med de livsbevarende Magter, han i sin Ungdoms Overmod havde villet trodse. Den „sideniuske" Arv, som han havde kaldt sit Livs Forbandelse, den var netop den Amulet, det signede Tegn, han havde baaret paa sig i det skjulte, og som han kunde takke for, at det dog ikke var gaaet ham værre, end det var.

Men denne medfødte Kraft til Frigørelse, denne Selvopholdelsens Drift i Sjælen, der havde virket ganske uafhængig af alle Troeslærdomme, hvad var den andet end Guds egen Aand, Biblens „hellige Aand", den Kristnes Fylgje, der usynlig vogtede hans Fod for Fald og førte ham frelst gennem alle Forvildelser? ...

Han havde sat sig hen til Vinduet, der vendte ud mod en stille, menneskетom Gyde. Han boede lidt tilvejrs og saae ud over en Vrimmel af røde Tage og hvide Skorstenspiber, bag hvilke Solen just gik ned.

Det var, som om han først nu helt forstod sig selv og hvad der var foregaaet med ham de sidste Dage. Vistnok var han allerede paa Kærsholm bleven sig sin Kristendom bevidst; men det havde dog mere været den opskræmte Samvittigheds Magtsprog, han der havde bøjet sig for, end Hjertets og Forstandens overbevisende Vidnesbyrd. Først i disse Øjeblikke opgik Troen for ham som et Erkendelsens Lys, der gennembrød alle Stemningstaager. Mens han sad der med Haanden under Kinden og saae ud mod den gulrøde Aftenhimmel, fuldbyrdedes i hans Sjæl det store Under, den ny Menneskefødsel, der saa længe havde været forberedt.

Den næste Morgen tidlig gik han igen paa Kirkegaarden. Han tog Plads paa den lille Bænk derinde ved Hækken omkring Forældrenes Grave. Det var en dejlig, solrig og blikstille Augustmorgen, og han var ganske alene. Der var ikke et Menneske at

se eller høre paa hele den store, murindhegnede Begravelsesplads. Overalt i Luften flimrede den flyvende Sommers Spind. Hække og Buske var som overdragne med Sølvmor, og hvert Blomsterbæger og hvert Straa var tungt af gyldne Draaber. Øverst oppe i de gamle, taarnhøje Popler, som dannede en bred Alle gennem Kirkegaarden, susede det svagt; men nede over Gravene rørte der sig ikke et Blad, og Stilheden var saa dyb, som strømmede den ud fra selve Evigheden.

I over en Time fik han Lov at sidde der ganske uforstyrret i en lykkelig bevæget, højtidsfuld Stemning, helt opgaaet i den ham saa fremmede og forunderlige Følelse af Hvile og indre Fred. Endogsaa Erindringen om Inger trængtes i disse Øjeblikke tilbage i hans Sind. Derimod tænkte han undertiden paa Jakobe. Nu, da han selv havde fundet Frelsens Vej, maatte han tænke paa dem, som ikke vidste Raad for deres Ve. For Jakobe var der dog neppe noget Haab. Hun tilhørte jo et Folk, der havde gjort sig Frafald og Fornægtelse til Livsprincip. Men for den vildledte danske Ungdom maatte sikkert den Tid være nær, hvor den vilde lade sig magtfuldt gribe af en Solopgangsstemning som den, der nu gennemlysnede og gennemglødede ham. Han mindedes nogle profetiske Ord af Poul Bergers Bekendelsesdigtning:

„Natten og Mørket er svunden; Guds Dag oprinder paany med Fred og Lykke for alle, der vil bede. Som Vildandeflokken, der strækker Halsene, naar den paa sit lange Træk over øde Bjerge øjner Havet i det Fjerne; som vansmægtende Soldater, der efter daglang March, forbrændte af Solen, hvide af Landevejens Støv, kaster sig ned ved Bækken for at drikke, — saaledes, o Menneskehed, skal du stille din Tørst ved Naadens genfundne Kilde!“

* *
*

Bruddet mellem Jakobe og hendes Kæreste vakte den største Opsigt i den salomonske Familjes store Bekendtskabskreds. End- og paa Børsen blev Begivenheden diskuteret. For anden Gang

opnaaede Per ved sin Forbindelse med det salomonske Hus at blive en omtalt Person i København.

Nanny, der var begyndt at forvinde Forskrækkelsen efter Løjtnant Iversens Selvmord, var travlt paafærde for at lade sig udfritte. Hun havde hurtig gættet Sammenhængen og fandt en oprigtig Glæde ved at fortælle, at det var Jakobe, den Stakkel, der var bleven skammelig bedraget. I et paradisisk Sommerkostume med uskyldshvide, langt nedhængende Florsærmer og Englevinger paa Hatten foer hun ud og ind hos Venner og Bekendte og betroede dem som en Hemmelighed, de endelig ikke maatte lade gaa videre, at Søsterens Forlovede — det Afskum! — i Stedet for at rejse til Amerika havde forelsket sig i en Bondepige. Tænk! En almindelig Malkekomtesse! Med himmelvendte Øjne deklamerede hun:

„Han slukked' sin Sorg og fandt sin Trøst
paa Bunden af Sagosuppen."

Blandt dem, til hvem Rygtet naaede ad Omveje, var Oberst Bjerregrav. Den gamle Krigsmand havde virkelig været fast bestemt paa at støtte Per i Kampen for hans store Fremtidsværk, ja i fornødent Fald at træde personlig i Skranken for det imod det københavnske Projekt. Men efterhaanden som Dagene gik, uden at han saae noget til ham, var han igen bleven betænkelig. Han harmedes over den Ufornuft, hvormed Per havde lagt sig paa Græs just nu, da hans Nærværelse var allermest nødvendig. I Begyndelsen havde han anset det for et nyt Udslag af hans ungdommelige Overmod; men efterhaanden gik det op for ham, at der maatte være noget alvorligt i Vejen, og da nu Efterretningen om den hævede Forlovelse naaede ham, blev han yderligere forstemt.

Jakobe var imidlertid i al Stilhed taget bort. Endnu før Per naaede København, var hun paa Vej til Berlin. Efter sin lange, fængselsagtige Ensomhed paa Landet følte hun endog den kedsommelige Jernbanerejse som en Befrielse; og da hun om Aftenen kørte fra Stettinerbanegaarden hen til Central-Hotellet, var det med noget af en Vellystfornemmelse, hun følte Verdens-

byen lukke sig om hende som en brusende Brænding. Friederichsstrasses Menneskemylr i det elektriske Eventyrlys, de lange Droskerækker, Hestehovenes Klapren paa Asfalten, de oplyste Forretningspaladser, Stadsbanens Tog, der buldrede henover hendes Hoved, endelig selve det kæmpemæssige Hotel, hvor travle Folk fløj ud og ind som Bier i en Kube, mens alle Slags fremmede Tungemaal hørtes paa Trapper og i Korridorer, — det fik altsammen hendes forpinte Hjerte til at svulme af smertelig Livslængsel.

Hun følte sig som En, der er kommen hjem til sit eget. I dette sydende og lysstraalende Menneskehav følte hun sig tryg. Hun vidste godt, hvor meget ondt det gemte i sit mørke Dyb, hvor mange stakkels Skibbrudne det daglig bundfældede og begravede i sit Slam. Hun kendte de store Verdensstæders uhjælpelige Skarer af Fattige, denne graablege og huløjede Armod, i Sammenligning med hvilken Smaabyernes eller Landets rødmossede Fattigdom tog sig ud som Velstand. Og alligevel! Selv saadanne hjemløse og forkomne Storstadsstodderes Liv syntes hende i dette Øjeblik hundrede Gange rigere end Bondens betryggede Muldvarpetilværelse, og hun forstod saa godt, at de trods Sult og Elendighed blev ved at klamre sig til Stenbroen, indtil Døden bortskyllede dem. En saadan Millionby ejede noget af Havets Fortryllelse. Der var noget af Bølgens eventyrlige Dragning i denne morderiske Tilværelseskamp, i denne vilde Omtumlen, i dette uophørlige Op og Ned, der lige til Undergangens Øjeblik blev ved at lokke med nye og grænseløse Muligheder.

Som bestandig i denne Tid havnede hendes Tanker tilsidst hos det Barn, hun skulde føde til Verden. Hun vilde haabe, ifald det skulde komme til at slægte sine nordiske Forfædre paa, at det da ikke maatte blive af disse Muldjordsmennesker, disse hjemstavnsbundne Trælle, for hvem Verden eller dog Lykken hørte op, saasnart de ikke længer kunde øjne Røgen fra deres Moders Skorsten. Hun vilde haabe, at hendes Barn i saa Fald maatte blive en Havets Ætling, en Vikingenatur, besat af den kamplystne Udve, der var i Slægt med Uroen i hendes eget jødiske Blod, med Vandredriften og denne hvileløse men maalbevidste Higen,

der havde gjort saa mange af hendes Stammes Mænd og Kvinder til Menneskehedens Førere.

For det blev hende mere og mere den endegyldige Livsvisdom, at kun i Kampen var der Lykke, — om ikke af anden Grund, saa fordi den skænkede den dybeste Glemsel. Det forholdt sig med Livet som med den egentlige Krig; de, der befandt sig midt i Slagets Tummel, tænkte mindst paa Faren, gruede mindst for Blodet. Det var altid Efterluskerne, der havde Mavekneb. Det var paa Marodørernes blege Ansigter, at Kampens Rædsler stod afmalet.

TREOGTYVENDE KAPITEL

Straks efter Ankomsten til København satte Per sig i Bevægelse for at indrette sig en Bolig og ordne sine Pengeaffærer, saa han med Ro og Tryghed kunde genoptage sit Arbejde. Det var hans Hensigt at vende sig til Overretssagfører Hasselager for at rejse et Laan paa en fjorten-femten hundrede Kroner, der vilde kunne sikre ham Underholdet i det mindste et Aarstid. Saa pinligt det end var for ham at maatte gøre sig afhængig af den Slags Folk, hvis Udbyttervirksomhed og hele Levevis han nu mere end nogensinde foragtede, saa vidste han i Øjeblikket intet bedre Raad. Og Sagen maatte ordnes hurtigt — han var utaalmodig efter igen at tage fat.

Som Sikkerhed for Laanet tænkte han at tilbyde de to Patenter, han endelig havde opnaaet for sine Vind- og Bølgemotorer, — et dansk og et udenlandsk. Rigtignok havde der ikke meldt sig nogen Lysthavende til noget af dem; og det var heller ikke hans Mening at lægge Skjul paa, at han ikke selv tillagde dem synderlig Værdi mere. Han betragtede sin Opfindelse som kun halvvejs færdig; men han gik ud fra, at Hasselager, der jo skulde være saa snu en Forretningsmand, og som havde viist Forstaaelse af hans Ideers Betydning, ikke desmindre vilde finde sin Regning ved at støtte ham med et Forskud.

Overretssagføreren modtog ham da ogsaa med udadlelig Høflighed; men han havde netop Dagen i Forvejen faaet at vide, at Pers Forlovelse var bleven hævet, og han var derfor ret tilbageholden. De samtalte en Tid om Pers Planer og Forhaabninger, navnlig saa vidt disse angik den videre Udvikling af hans Op-

findelse, og Per følte sig forpligtet til at ytre sig herom uden Forbehold. Da han tilsidst kom til Spørgsmaalet om Pengelaanet, blev den anden yderligere tillukket. Med den mest slebne København-Elskværdighed beklagede han, at han ikke saae sig i Stand til at imødekomme ham paa dette Punkt; han indlod sig principmæssig aldrig paa at ordne Laan, for hvilke der ikke fandtes, hvad man kaldte bankmæssig Sikkerhed. Det var et Forretningsprincip, som enhver Sagfører var nødt til strengt at overholde for ikke at blive mistænkt for at befatte sig med Pengeomsætninger, som ikke taalte Lyset.

Per spurgte ham, om han da mente det gørligt at rejse Laanet hos andre, for Sagen interesserede Folk, som ikke var bundne af den Slags Hensyn. Hvortil Hr. Hasselager efter en kort Betænkning og imod bedre Vidende svarede, at det troede han ganske sikkert. Den store, blonde, blodrige Dansker, som ellers ikke uden Held efterlignede Max Bernhardts vilde Forvovenhed som Spekulant, besad ikke denne blege Mands Frygtløshed overfor Blodsudgydelsen men overlod det helst til andre at give hans Ofre Naadestødet. I dette Tilfælde henviste han til Proprietær Nørrehave, hvem Per forøvrigt selv havde haft i Tankerne, og allerede Dagen efter søgte Per saa den som Agerdyrker forklædte Storsvindler, der boede i en standsmæssig udstyret Villa paa Frederiksberg.

Den bredmavede Jyde, som nok havde hørt Rygtet om den hævede Forlovelse men ikke villet tro paa det, tog imod ham med sit trohjertigste Smil og et varmt, ja svedigt Haandtryk. Men Per havde ikke talt længe, før Manden blev tavs; og hans smaa, hvidfrynsede Svineøjne fik travlt med fra Siden at undersøge Ringfingeren paa Pers højre Haand. Den plumpe Bonde blev bredere og bredere i sin forgyldte Lænestol, jo længere Per talte. Tilsidst lagde han Armene over Brystet og erklærede afgørende, at han ikke vilde have med den Sag at bestille.

Per begyndte at blive utaalmodig. Han erindrede Manden om, at det var ham selv, der i Foraaret sammen med Overretssagfører Hasselager havde foreslaaet et Samarbejde og det under Former, som gjorde hans — Pers — Henvendelse til ham fuld-

kommen berettiget. Men Proprietæren rystede uanfægtet paa Hovedet og gentog paa sit Købstadsjysk:

„Jeg vil it' ha'e med den Sag aa bestil'!"

Per vilde dog ikke lade sig nøje med det Svar men forlangte en Forklaring. Da svarede Proprietæren med den landlige Ligefremhed, hans Forretningsven netop havde gjort Regning paa, at „Situationen" (hans Yndlingsord) jo totalt havde forandret sig, siden Per — hvad han nu kunde begribe — ikke længer var Philip Salomons tilkommende Svigersøn. Samtidig udtalte han sin Forundring over dette Brud med det rige Købmandshus, ja søgte endogsaa at udfritte ham om Grunden til det. Men da rejste Per sig med en Mine, der ligesom slog Manden paa hans Mund, og sagde:

„Kort og godt. — Det er virkelig Deres Mening, at De ikke vil skaffe mig et Laan som det, jeg her taler om?"

Proprietæren blev igen lidt usikker. Denne bydende Tone genvakte et Øjeblik den frygtagtige Respekt, Per i sin Tid havde indgydt ham ved sin Optræden overfor Max Bernhardt. De tykke Arme var sunket ned, Hænderne laa foldede over Bugen, Tommelfingrene drejede rundt, og de smaa, hvidfrynsede Øjne saae op paa Per med et grundende Udtryk, mens han endnu engang i Stilhed gjorde hans Regnskab op og vejede Muligheder og Risiko med hinanden.

„Nej," — kom det efter endte Overvejelser som et Træskospark. „Jeg vil it' befat' mig med'et."

Næsten før Ordene var udtalte, havde Per grebet sin Hat og var ude af Døren.

Udenfor blev han roligere. Han sagde til sig selv, at han ikke havde nogen Ret til at beklage sig. Han havde selv været med i den kannibalske Offerdans omkring Guldkalven. Hvad Under, at Dyret stangede nu, da han ikke længer vilde blote!

Men hvad skulde han gøre? Penge maatte han skaffe. Han ejede knap hundrede Kroner i Kontanter.

Han var gaaet ind i Frederiksberg Have. Længe sad han her paa en Bænk og brød sit Hoved med at finde en Udvej. Og den Opfindsomhed, der var hans Styrke som Tekniker, svigtede ham

heller ikke under disse Vanskeligheder. Da han en Timestid efter rejste sig og gik hjem, havde han sin Plan færdig. Han vilde henvende sig til Oberst Bjerregrav, hvem han jo ovenikøbet var et Besøg skyldig. Dog var det ikke hans Mening at prøve paa at laane Penge af ham; Obersten skulde blot være hans Mellemmand og Fortaler overfor Etatsraad Erichsen, den bekendte Mæcen, som han engang havde set i det salomonske Hus, og som, saavidt han vidste, før havde understøttet Folk af hans Fag. Netop fordi han havde truffet Etatsraaden i sine forhenværende Svigerforældres Hjem, kunde han ikke faa sig til personlig at søge ham; og forresten vilde det i alle Tilfælde falde ham svært at gaa op til en fremmed Mand i et saadant Anliggende.

Endnu samme Eftermiddag sad han i Oberstens Arbejdsværelse, i den samme lille Rørsofa, hvor han for godt tre Aar siden saa forhaabningsfuldt havde udviklet sine Fremtidsplaner. Obersten sad tilbagekastet i sin Skrivebordsstol og betragtede ham med et halvt medlidende, halvt nysgerrigt iagttagende Blik over sine vandret liggende Næseklemmer. Af sin Søstersøn, Dyhring, havde han faaet at vide, at det skulde være Uoverensstemmelse i det religiøse, der havde foranlediget Per til at hæve sin Forlovelse; og skønt han — Gudbevares! — i høj Grad anerkendte dette Motiv, saae han dog paa ham som paa En, der ved et Ulykkestilfælde havde taget Skade paa Forstanden.

Per begyndte med at gøre en Undskyldning, fordi han saa sent besvarede hans ærefulde Besøg; men han havde — som han ytrede — „af personlige Grunde“ følt Trang til i nogen Tid at holde sig borte fra København.

Obersten gav Kvittering for denne Tilstaaelse ved en hensynsfuld Tavshed.

Uden Omsvøb fortalte derpaa Per om sine økonomiske Vanskeligheder og udviklede, hvorledes han havde tænkt sig at komme over dem. Han havde Grund til at tro, sagde han, at ifald han turde gøre Regning paa Oberstens velvillige Bistand, vilde han kunne opnaa en Understøttelse af Etatsraad Erichsen, saa meget mere som han vidste, at denne i Forvejen fra anden Side var bleven paavirket til Gunst for ham.

Skønt Obersten var ganske klar over, at han for sit Vedkommende ikke vilde have noget med den Ting at gøre, udtalte han sig dog særdeles imødekommende, lovede at tage Sagen under Overvejelse og derefter at lade høre nærmere fra sig. Han betragtede Per som en syg Mand, hvem man gjorde bedst i at snakke efter Munden. Og unægtelig saae han i Øjeblikket noget overspændt ud, som han sad der og lod Munden løbe med adskilligt mere, end han selv rigtig vidste af. De sidste Tiders mange oprivende Sjælekampe og den Glæde, han nu følte ved endelig at have overvundet sit fortidige Menneske, havde skabt en lidt naiv Trang til Fortrolighed hos ham. Ogsaa paa anden Maade havde han forandret sig. Han var bleven gulbleg og mager, med dybe Skygger under Øjnene, havde desuden under Opholdet paa Kærsholm ladet Haar og Skæg vokse.

Da han var gaaet, sad Obersten nogen Tid stille i sin Stol og faldt hen i sørgmodige Betragtninger. Stakkels Fyr! tænkte han, — han gik sandsynligvis nu sin Undergang imøde! ... Unægtelig tilfredsstillede det paa en Maade hans Selvfølelse, at det altsaa heller ikke dennegang blev til noget med den Reformation, som i sin Tid var mislykkedes for ham selv. Men for Fædrelandets Skyld kunde han dog ikke glæde sig derved. Han havde paa det sidste sat saa store Forhaabninger til Per. Han havde i ham set et Forvarsel om en Genopvaagnen af den danske Muldjordskraft, hvorved Landet endelig skulde befries for den Yngel af Jøder og andre Halvtyskere, der havde benyttet sig af Nationens Udmattelse efter Krigen til at tilsnige sig Styret.

Hans Tanker standsede ved Søstersønnen, der netop i de samme Dage havde gjort et nyt Kup. For at sikre sig Støtte af hans Blad havde man valgt Dyhring ind i Bestyrelsen for et af Landets største Aktieselskaber, hvad der aarlig vilde kaste nogle Tusind Kroner af sig uden en Fingers Arbejde. Snart sad han efter al Sandsynlighed ogsaa i Rigsdagen. Den Knægts Held var nærved at faa ham til at tvivle paa et retfærdigt Forsyn. Uden Handlekraft, uden Tro, uden Fædrelandsfølelse skred han ustandselig frem i Magt, Betydning og Anseelse, mens den virkelig udvalgte, den fødte Fører bukkede under. Men saadan var

det jo bestandig i Danmark. Slægt efter Slægt groede op — rødkindet og klarøjet, frimodig og stærk. Og Slægt efter Slægt gik i Graven, brudt og bøjet — altid overvunden. Det var, som om en skjult Sygdom tærede paa Nationens Kraft, udmarvede dens bedste Ungdom og lagde Landet aabent for Fremmedes Erobring.

* *
*

Per havde lejet sig et Værelse hos en gammel Enkefrue i en Villa, der laa ved en af de smaa Sideveje bag Frederiksberg Have. Han havde valgt denne Yderende af Byen ikke alene for at bo i Nærheden af Landbohøjskolen, hvor han skulde høre Forelæsninger, men ogsaa for at være saa langt som muligt fra Bredgade-Kvarteret og de andre Steder, som gemte Fortidens trykkende Minder. Hans Værelse var et lille, tarveligt udstyret Loftskammer, og som sædvanlig gjorde han ikke selv noget for at skabe Hygge omkring sig. Han tænkte blot paa hurtigst muligt at gøre sig færdig med sin Eksamen, saa han igen kunde komme bort fra Byen.

I god Tro til Oberstens Tilsagn og overbevist om, at hans Pengesager nu nok vilde blive ordnede, lod han sine Bøger, Tegninger og øvrige Ejendele hente hjem fra Hotellet, hvor de havde været opbevarede under hans Fraværelse. Han havde allerede forskellige gode Ideer til Forbedring af sine Vind- og Bølgemotorer, og det var jo det store Fortrin, en Opgave som denne havde fremfor f. Eks. Kanalprojektet, at den kunde udføres i Ensomhed og Frihed; den tvang ham ikke ind i noget Afhængighedsforhold til andre, endsige til Makkerskab med Personer af Max Bernhardts og Nørrehaves Kaliber. Derude paa Landet vilde han desuden ganske anderledes have Lejlighed til at anstille saadanne praktiske Prøver, som i Længden ikke kunde undværes. Rimeligvis vilde han endogsaa blive nødt til at bygge et Par smaa Forsøgsmotorer ... Men alle disse Tanker maatte foreløbig hvile. En af hans Professorer, til hvem han straks havde henvendt sig for at kunne lægge en Plan for sine Øvelser, havde

anbefalet ham at regne med en Studietid af halvandet Aar. Selv fastslog han at ville nøjes med den halve Tid. Og han optog i den Anledning paany sin Ungdoms frejdige Løsen: Jeg vil.

Saa sad han da igen i et fattigt lille Kammer og kæmpede for Livet og sin Fremtidslykke. Ligesom i sin Tid i Nyboder stod han op om Morgenen ved Fabrikernes Hanegal, og hans Vindu var i Almindelighed det sidste, bag hvilket Lyset om Aftenen slukkedes paa den lille, landlig stille Villavej. Skønt hans Maal, saa stort det ogsaa var, ikke længer havde nogen eventyrlig dragende Gyldenglans over sig, tog han fat paa Arbejdet med en Iver og en Udholdenhed som ingensinde før, uden at hæmmes af disse pludselige, pinlige Anfald af Modløshed, der i forrige Tider saa hyppigt overfaldt ham. Han ventede sig ikke noget stort materielt Udbytte af sin Opfindelse, ja han ønskede sig det knap. Det vilde være ham Belønning nok at vide, at han virkede for Menneskehedens Vel. Alt, hvad han for sit personlige Vedkommende haabede af sit Arbejde, var, at han ved dets Hjælp skulde faa Lov til at leve et jevnt og muntert, virksomt Liv i inderlig Forening og Forstaaelse med den, hans Hjerte længtes efter.

Men paa sin Kærlighed til Inger vovede han dog endnu ikke rigtig at opbygge nogen Fremtid. Saa ofte hans Tanke begav sig paa Vej til Bøstrup Præstegaard, var det, som om den standsedes af en sværdbærende Kerub. Her maatte bies. Til Paradiset var han endnu ikke værdig, — ja nu, da han var bleven sig sit Syndefald fuldt bevidst, syntes han ofte, at han ikke engang havde Lov til at haabe paa saa rig en Lykke. Overfor Uskyldigheden og det rene Hjerte maatte han slaa Øjet ned; det var hans Straf. Han maatte gaa skjult med sit Haab som Tyven med sin Lygte og turde foreløbig kun glæde sig til Gensynet. Ved Afrejsen fra Kærsholm havde Hofjægermesterinden spurgt ham, om han ikke kunde tænke sig at tilbringe Julen hos dem. Og med et ligesom opmuntrende lille Smil havde hun tilføjet, at man vist ogsaa i Præstegaarden vilde blive glad ved at se ham igen.

Den første Søndag efter sin Tilbagekomst tog han ind til Byen for at gaa i Vartov Kirke. Det var en dejlig Solskinsdag, og han

gik i god Tid hjemmefra, fordi han vilde gaa hele Vejen og spare Kørepengene. Men da han kom ind i Alleen og mødte den brogede Strøm af glade Folk, som drog udefter for at tilbringe Søndagen i det Grønne, satte han sig af Forlegenhed alligevel ind i en Sporvogn.

Et Kvarter før Tiden naaede han den lille Bedesal i Løngangsstræde. Her var allerede fuldt, ja overfyldt. Mens der i adskillige af Byens store Kirker prækedes for halvtomme Bænke, var der altid Trængsel i den grundtvigske Menigheds uanselige Moderhjem. Vel var det snart længe siden den store Kirkefaders egen Røst havde lydt der; men hans Aand rugede endnu over Stedet, og fra hele Landet søgte man dertil som til en hellig Plet, hvor Gud paany havde aabenbaret sig for sit Folk i en brændende Tornebusks Lignelse.

Med noget Besvær fik han arbejdet sig frem til en Staaplads ved den ene Væg. Gennem en Række Vinduer paa den modsatte Side stod Solen ind i brede Strimer og lagde som et Helgenskin omkring Hovedet paa dem, der sad i Nærheden af Kirkens Midtergang. Blandt disse mange glorieomstraalede Hoveder var der et, som under den første Del af Gudstjenesten ofte vendte sig om imod ham, uden at han mærkede det. Først midt i anden Salme fangede det hans Blik. Han saae et lyst Øjepar under mørke, sammenvoksede Bryn, og det foer igennem ham, da han genkendte sin Søster Signe. Ved Siden af hende sad hans yngre Brødre, Tvillingerne; de sad Skulder mod Skulder og saae i en fælles Salmebog og havde aabenbart endnu ikke faaet Øje paa ham.

Han følte, hvordan hans Kinder blussede, og han kunde næsten ikke faa sig til at besvare Søsterens Nik. Det var ikke faldet ham ind, at han kunde træffe nogen af sin Familje her. Han havde overhovedet ikke tænkt paa, at han udsatte sig for at blive set af Bekendte. Signe derimod syntes knap nok overrasket. Hun nikkede roligt til ham uden at afbryde sin Sang, — det var, som havde hun Søndag efter Søndag siddet her og ventet ham.

Straks Dagen efter sin Tilbagekomst til København havde han

søgt sine Søskende i Moderens gamle Lejlighed ved Gl. Kongevej; men han havde rigtignok følt det som en Lettelse, da han ikke traf nogen hjemme, og han havde hidtil ikke gentaget Besøget. Han vidste ikke, hvorledes han skulde faa sagt dem, at han nu ikke længer var forlovet, og hvad der i det hele var foregaaet med ham.

Sangen sluttede, og Præsten viste sig paa Prækestolen over Alteret. Men Per var ikke længer i Stand til at fastholde Tankerne ved, hvad han hørte. Det gik ham ikke dennegang stort bedre end ved hans første, saa mislykkede Kirkegang forleden i Borup. Hvor meget han end anstrengte sig for at samle sit Sind, — han følte sig igen saa fortvivlet udenfor det hele.

Ogsaa rent legemligt følte han sig uvel. Han havde i de sidste Dage ikke været rigtig rask. Han havde igen haft en Mindelse af sine gamle Smerter i Mellemgulvet, og hans Søvn havde været urolig, gennemjaget af forvirrede Drømme. Den daarlige Luft i den overfyldte Kirke, Solen, der skar ham i Øjnene, Anstrengelsen ved at staa op saa længe, dertil Spændingen for det forestaaende Genmøde med Signe og Brødrene, alt dette gjorde ham tilsidst helt svimmel. Der var et Øjeblik under Bønnen efter Prækenen, hvor han troede, at han skulde faa ondt.

Da han efter Gudstjenestens Slutning mødtes med sine Søskende udenfor Kirken, følte han sig alvorlig syg. Signe saae det straks og spurgte, hvad der fejlede ham. I det samme begyndte det at flimre for hans Øjne, og han maatte søge ind i Portnerstuen, hvor han besvimede.

Da han var kommen til sig selv igen, ledede Brødrene ham ud til en Droske. Han hørte Signe give Kusken Ordre til at køre til det fælles Søskendehjem, og han forsøgte ingen Indvending. Han følte sig saa uendelig kraftesløs og træt, og troede, at han skulde dø. Saa saare han var bragt tilsengs, faldt han i Søvn.

Nogle Timer efter slog han Øjnene op i et halvmørkt, lavloftet Værelse med et enkelt Vindu, for hvilket Gardinet var rullet ned. Det varede noget, før det gik op for ham, hvor han var; og da saae han sig sky omkring. D e r stod Moderens Mahogni-Sekretær med de runde, benhvide Nøgleskilte; de stirrede paa

ham med forbavset opspilede Øjne. Der var Kurvestolen, som han huskede fra sin Faders Dødsværelse. Og Puffen med det haandbroderede Sæde, som Moderen altid var saa øm over. Derhenne paa Spejlkonsollen laa endnu som i hans Drengeaar den store, afrikanske Konkylie, i hvis blodrøde Indre Havets vilde Sange tonede ... dette koglende Spøgelsebrus, hvortil han som Barn havde lyttet med saa megen Undren, og som maaske allerførst havde vakt hans Drøm om det Fjernes og Fremmedes eventyrlige Herlighed.

Han aandede dybt ud i en lykkelig Følelse af Befrielse. Ja, han var hjemme nu! Drømmenes vilde Luftridt var tilende. Han var vendt tilbage til Virkeligheden. Han havde atter faaet Fodfæste paa den moderlige Jord.

Døren til det tilstødende Værelse stod paaklem, og han hørte sine Søskende smaasnakke derinde. Det lød saa hjemligt, saa hyggeligt. Og nu slog det gamle Taffelur inde hos dem ... tre klare, æteriske, sølvklingende Slag. Hvor han kendte den Lyd! Det var, som steg med den hele hans Barndom forklaret frem af Tidens Skød. Han mindedes, hvordan han som lille Purk havde lyttet andægtig til dette Ur, der samvittighedsfuldt ringede over hver udrunden Time ligesom Kirkeklokken over Lig. Senere havde han grundet over, om det var den døende Times Sjæl, som udløstes og foer til Himmels i denne sølvklare Tone. Selv efterat hans Fantasi havde vendt sig fra det Hinsidige og fundet Tumleplads paa Jorden, havde disse regelmæssige, ligesom alvorsfuldt manende Timeslag kunnet stemme ham sært højtidelig. I Grunden havde han vel aldrig helt frigjort sig for denne Andagtsfølelse overfor den rindende Tid. Hvor gammel han end var bleven, han kunde ikke høre et Ur slaa uden at faa en Fornemmelse af, at der bragtes ham lønligt Bud dybt inde fra Evigheden.

Han kom til at tænke paa Moderens efterladte Brev. Det havde den hele Sommer ligget i hans Erindring som en stor, angstfuld Forventning. Han havde ikke haft Mod til at skrive efter det og havde dog længtes efter at læse det. Nu følte han sit Sind beredt og vilde bede Søsteren om det.

Han vilde til at kalde. Men i det samme blev der ringet ude paa Forstuedøren. Lidt efter hørte han Eberhards Stemme derinde i Stuen ved Siden af.

Han laa en Tid og lyttede til denne Stemme, der saa mærkelig lignede Faderens. Ogsaa den Maade, hvorpaa Broderen gik op og ned ad Gulvet, mens han talte, var saa aldeles Faderens, at det næsten blev uhyggeligt. Han hørte Signe fortælle ham, hvad der var sket; og skønt de begge talte med dæmpede Stemmer, kunde han nogenlunde følge deres Ordveksling. Eberhard bebrejdede Søsteren i ret opirret Tone, hvad hun havde gjort. Det havde været rigtigst, sagde han, straks at køre ham til et Hospital. Naar man ikke med Sikkerhed vidste, hvad et Menneske fejlede, var det altid det eneste korrekte. Maaske var det ovenikøbet en smitsom Sygdom. Der burde i det mindste øjeblikkelig være sendt Bud efter Lægen.

Per vendte sig om paa Siden; han vilde ikke høre mere. Et Øjeblik brødes han med en Følelse, der begyndte at sætte sig op mod hans forsonlige Stemning. Han sagde til sig selv, at Broderen havde Ret. I hvert Fald: nu maatte og skulde Udsoningsværket fuldendes, Øjeblikket var kommet, da han i Gerning skulde vise, at det var Alvor med hans Bodsgang.

„Eberhard!“ kaldte han.

Broderen kom ind, og lidt efter ogsaa Signe, der stillede sig hen ved Sengens Fodende.

„Jeg tror ikke, I behøver at ængste Jer,“ sagde han hurtigt, ligesom med et Viljesspring udover sig selv. „Jeg fejler vist i Grunden ingenting. Jeg har blot været lidt overanstrængt i den sidste Tid. Jeg føler mig igen helt vel.“

„Naa ja, du ser jo heller ikke netop daarlig ud,“ sagde Eberhard; han havde rakt ham Haanden, og hans Tone var ogsaa helt venlig og deltagende. „Men en Besvimelse er dog altid en alvorlig Ting.“

„Jeg har været uoplagt — andet er det vist ikke. Og saa var jeg uheldigvis kommen til at staa med Solen i Øjnene; det taaler jeg aldrig. Jeg føler mig ganske rask nu.“

„Jeg holder dog bestemt paa, at der bliver sendt Bud efter

Lægen. Dersom han er hjemme, kan vi have ham her om et Øjeblik."

„Ja, naar det kan være Jer til Beroligelse, saa — naturligvis. Men, som sagt, jeg tror ikke, mit Ildebefindende har noget med egentlig Sygdom at gøre. Det var bare den Sol ... og saa maaske den daarlige Luft."

„Ja, om Grunden skal jeg ikke udtale mig," sagde Eberhard lidt afvisende. „Men ogsaa i den Henseende vil Lægen bedst kunne give Besked."

Trods alle gode Forsætter havde Per ikke kunnet lade være med at spejde i Broderens Udtryk efter den Triumf, han mest af alt frygtede. Men Eberhard stod med Ryggen til Lyset, og desuden var hans Ansigt med det fremtrædende Underbid i endnu højere Grad end Søsterens en ubevægelig Lædermaske, hvis Liv helt var samlet i Blikket.

Per gentog, at han naturligvis bøjede sig for deres Ønske; kun bad han om, at der maatte blive sendt Bud efter den Professor Larsen, han engang før havde raadspurgt i et lignende Tilfælde.

Men denne Anmodning blev taget ham meget ilde op baade af Eberhard og Signe. De saae paa hinanden, og Broderen sagde:

„Vi har jo vor Huslæge. Han er ganske vist ikke Professor; men det er en Mand, til hvem vi har fuld Tillid."

„Moder havde ingen anden," tilføjede Søsteren.

Per forstod dem ikke straks. Han sagde, at det vilde være ham ubehageligt at blive tilset af nogen anden Læge end den, som engang før havde undersøgt ham, og som derfor ogsaa bedst var i Stand til at dømme om hans Tilstand.

Men Eberhard vilde ikke give Køb.

„Jeg skal ikke udtale mig om dit Forhold til Professor Larsen," sagde han. „Men vi for vort Vedkommende kan ikke forbigaa vor egen Læge, saa meget mindre som vi ikke har nogen Grund til at være utilfreds med ham. Rimeligvis tager Professor Larsen ikke engang ud paa denne Tid af Dagen, i hvert Fald neppe til Folk, der ikke hører til hans faste Klientel. Saa alene af den Grund —."

Men Per forstod nu, at de havde opfattet hans Ønske som en utidig Vigtighed, et Forsøg paa at gøre sig til af fornemme Vaner, og denne Miskendelse krænkede ham. Han sagde, at naar det var dem saa meget imod at se Professor Larsen her, vilde han hellere staa op og tage hjem.

Da Eberhard forstod, at det var Alvor, trak han sig misfornøjet bort for at give Pigen Ordre.

Signe vilde følge ham, men Per holdt hende tilbage.

„Signe," sagde han. „Du har jo det Brev, Moder har skrevet til mig, ikke sandt?"

„Vil du have det nu?"

„Ja, Tak. Det har jo føjet sig saa underligt, at jeg kan læse det her, hvor det er skrevet."

Signe tog tavs et Nøgleknippe frem, aabnede en Skuffe i Sekretæren og kom tilbage med et forseglet Brev og en lille Pakke, der indeholdt Faderens Ur.

Først da Per var bleven ene, vovede han at se paa Brevet. Og der gled en Taage for hans Øjne, da han læste Udskriften, der var skrevet med Moderens egen, usikre Haand: „Til min Søn Peter Andreas, — at læse i en stille Time." Saa brød han Seglet og læste:

„I Vorherres Jesu Kristi velsignede Navn! Dette skriver jeg til dig, min Søn, for endnu en sidste Gang, inden mine Øjne lukkes, at prøve paa at tale til dit Hjerte, som du har tilsluttet, ej alene for din Moder og din i Herren hensovede Fader og alle andre, som staa dig menneskelig nær; men ogsaa for Gud den Almægtige og hans Naade ved Jesum Kristum. Jeg skriver dette, skønt jeg jo ikke engang veed, hvor du lever og færdes. Bestandig skjuler du dig for os, og du har vel dine Grunde dertil. Dine Søskende ville vide, at du befinder dig langt borte, i Frankrig eller Amerika. Men hvor du saa er, et veed jeg, paa Guds Veje er du ikke. Du har jo valgt at trælle under Verdens Aag, og der staar skrevet, at den, der forhærder sig i Trods og Synd, for ham bliver Evangeliet skjult indtil Dagenes Ende.

„I en af sine Prædikener brugte din Fader engang det Billede om det gudløse Menneskes Liv, at det er som en Indespærring

i en Fængselskælder uden mindste Sprække, hvorigennem Himmellyset kan trænge trøstende ind, og uden anden Udgang end en Falddør, der svigefuldt lukker over en bundløs Afgrund. Min ulykkelige Søn! Maatte Sandheden af dette Billede gaa forfærdende op for dig. Maatte du fatte det Ord, at om vi leve efter Kødet, da skulle vi visselig dø, men dersom vi døde Legemets Gerninger formedelst Aanden, skulle vi leve evindelig. Ja, maatte du lære at g r u e f o r d i g s e l v, saa var der endnu Haab om, at du kunde finde Vejen til din Forløser og bortvende dit Sind fra det Onde og bede om Naade og dine Synders Tilgivelse for Jesu Blods og Døds Skyld.

„Meget havde jeg endnu at sige dig, min kære Søn; men min Haand er træt, og mine Øjne matte. Saa være da dette din Moders sidste Ord til dig i Forkrænkeligheden: Nedbøj dig for Herren din Gud med et sønderknust Hjerte, at den hellige Aand skal blive udløst i dig formedelst vor dyrebare Frelser Jesum Kristum. Den Barmhjertige se i Naade til dig, at du ikke paa den yderste Dag skal vækkes af Dødens Søvn med det forfærdeligste af alle Ord: Gaa bort fra mig, Usalige, jeg kender dig ikke."

Per laa endnu med Moderens Brev i Haanden, da Eberhard en halv Timestid efter kom ind for at overbringe Professorens Svar. Ved Broderens uformodede Tilsynekomst skjulte han hastig Brevet under en Lagenflig.

Eberhard blev staaende i Døren. Han havde Hast og skulde gaa.

„Det var naturligvis, som jeg sagde," forkyndte han med Tilfredshed. „Josefine bringer den Besked, at Professoren ikke tog ud mere i Dag, naar der ikke var nogen overhængende Fare. Han skulde derimod gerne se herud engang imorgen Formiddag, ifald det ønskedes."

Per svarede blot med et Nik. Det var knap nok, at han opfattede, hvorpaa Meddelelsen gik ud. Ikke heller gik det straks op for ham, at der i Eberhards sidste Ord laa en fornyet Henstilling til ham om at afstaa fra sit Forlangende. Først da Broderen vendte sig om og ret ublidt trak Døren til efter sig, blev han i det hele rigtig nærværende.

Han forstod ikke selv den uhyggelige og knugende Stemning, Læsningen af Moderens Brev havde efterladt hos ham. Han havde været forberedt paa strengt fordømmende, ja skaanselsløse Ord; men den hele Skrivelse lod ham ganske kold. Hans første, bevidste Tanke, efter at han første Gang havde gennemlæst den, havde været Ønsket om, at disse Afskedsord aldrig var kommen ham ihænde.

Han lagde dog hele Skylden for sin Skuffelse over paa sig selv. Han bebrejdede sig, at han ikke mere samvittighedsfuldt havde efterkommet den Paamindelse, Moderen havde givet ham udenpaa Brevet. Han burde ikke have læst det i et Øjeblik, da hans Sind endnu var lidt ophidset efter den lille Strid med hans Søskende. Han vilde nu gemme det hen og læse det paany i en mere „stille" Time, naar han igen var helt alene hjemme hos sig selv. For ogsaa det havde virket forstemmende paa ham, at først Signe og siden en af Tvillingerne havde gjort sig et Ærinde inde i Stuen, tydelig nok i den Hensigt at studere Brevets Virkning paa ham.

Uret inde i Dagligstuen slog nu fire, og han tænkte allerede med Bekymring paa, hvorledes Dagen skulde faa Ende. Skønt baade Signe og Tvillingerne i Løbet af Eftermiddagen gjorde deres bedste for at pleje og underholde ham, længtes han allerede tilbage til sit eget lille Kammers Ensomhed og Fred.

Ud paa Aftenen viste Eberhard sig igen. Han var endnu ikke flyttet sammen med de andre Søskende og kom her ellers kun til Middagsmaaltidet Klokken tre, saadan som han havde gjort det allerede i Moderens Tid. Det rørte Per, at han trods deres Skærmydsel var gaaet den lange Vej herud fra Kristianshavn alene for at høre til hans Befindende.

Til nogen fortroligere Samtale med ham eller med Signe kom det dog stadig ikke. Han kunde ikke engang blive klog paa, hvorvidt de overhovedet vidste Besked med hans Brud med Jakobe. Han havde et Par Gange om Eftermiddagen søgt at lede Tanken hen derpaa overfor Signe; men med øjensynlig Uro havde hun hver Gang givet sig til at tale om andre Ting. Ogsaa

Eberhard syntes ganske utilbøjelig til at komme ind paa Emnet. Per havde en Fornemmelse af, at de med deres Omhu og Deltagelse dog stadig var paa deres Post overfor ham og navnlig havde en Tilbøjelighed til at udlægge selv den uskyldigste Ytring af ham som et Forsøg paa at gøre sig til af sin Fortid og sine Forbindelser.

I den Henseende tog han nu heller ikke meget fejl. Hverken Eberhard eller Signe havde foreløbig stor Tillid til Oprigtigheden af hans Omvendelse, — dertil syntes han dem endnu langtfra nedbøjet nok. At hans Forlovelse med den jødiske Rigmandsdatter var bleven hævet, havde de hørt af andre, og herpaa byggede de et stort Haab; men hvorledes det nærmere forholdt sig dermed, vidste de ikke; og Signe ønskede for sit Vedkommende heller ingenting at vide, fordi hun overhovedet intet andet vilde kende af hans Liv, end hvad der laa indenfor Hjemmets og Troens Grund.

— — Den næste Formiddag kom saa Professoren for at foretage en Undersøgelse. Den lille Mand med det underlig tarvelige, ja snuskede Udseende og det sære Kældersprog var i de første Øjeblikke meget gnaven. Det var knap nok, han vilde mindes at have set Per før, og han begyndte med at sige, at han selv var syg og egentlig ikke burde være taget ud, en Udtalelse, som hans blygraa Ansigtsfarve og de store, blaasorte Hudposer, der hang ham under Øjnene, paa næsten uhyggelig Maade bekræftede.

Efter endt Undersøgelse blev han noget mere tilgængelig. Han satte sig paa en Stol ved Siden af Sengen og sagde:

„Hvad er'et i Grunden, De vil ha' og vide? Madskabet ta'r for megen Plads op hos Dem, og De har et snavs Blodomløb, — men det sagde jeg Dem vistnok sidst."

Per mente, at disse pludselige Nerveforstyrrelser dog vel maatte have en bestemtere Aarsag. Han følte sig jo ellers ikke syg og havde — kunde man vel nok sige — endog en ualmindelig god og kraftig Legemsbygning.

„God og kraftig Legemsbygning? Muldjordskraftig — hva'? Naa ja, naar De selv er tilfreds! Jeg vil dog alligevel raade Dem til at lade være med at stille for store Krav til denne Muldjords-

kraft. For det taaler den inte. Det sagde jeg Dem vistnok ogsaa sidst. Vi danske Mænd med vores udspilede Melgrøds- og Vandsuppemaver, vi duer inte til Nutidens Hastværk. Det er med os ligesom med Bønderhestene, de kan være gode nok til det gammeldags, jevne Luntetrav med daskende Haler; i et Kapløb knækker de sgu sammen. Det er inte længer Skulderbredden, der gør'et, Højstærede! Eller et Par velformede Laarmuskler. Det er Jern i Blodet og Fosfor i Hjernen, det nutildags kommer an paa. Og saa Nerver, der inte ligger begravede i overflødigt Fedt, kære! — Som sagt, la vær' med og stol for meget paa Deres Konstitution. Den er inte til og jave med."

„Da har jeg netop i Øjeblikket al min Arbejdskraft behov," sagde Per og bad Professoren om at give ham Anvisning paa de Styrkningsmidler, han under disse Forhold ansaae for de bedste for ham.

Men Lægen rystede melankolsk paa Hovedet.

„Styrkningsmidler? Jeg kender ingen."

„Da jeg sidst talte med Dem" — vedblev Per — „tilraadede De mig kolde Styrtebade, Gymnastik, i det hele en Hærdningskur!"

„Naa ja, noget skal man jo sige. Og skade kan den Slags vel heller inte. Men det vilde unægtelig have været betydelig bedre for Dem, om det var Deres ærede Bedste- og Oldefædre, jeg kunde have ordineret en saadan Kur. For det er dog vores salig Henfarnes tykke Dyner og gennemsvedte Uldtrøjer og den fra Fædrene nedarvede Sødsuppe og Tobaksfimsen og det hele Fromhedsliv i Studerekammeret, der nu hævner sig paa os. De er naturligvis Præstesøn, ikke sandt? Jeg slutter af Navnet, kan De vide. Og jeg kender af personlig Erfaring Menuerne i vore idylliske, børnerige Præstegaarde, hvor Bordbønnen gerne maa gøre Fyldest for en solid Kødret. — Har De forresten taget de Styrtebade nogenlunde regelmæssigt?"

Per svarede, at han i den senere Tid havde levet under Forhold, der havde vanskeliggjort en planmæssig Afhærdning.

„Sig heller, at De inte har Smag for en saadan kold Vask. Og det er meget forstaaeligt. Den er langtfra behagelig, naar man

inte fra Barnsben er blevet vænnet til den. — Tillader De, Højstærede, at jeg endnu engang kigger Dem i Gabet?

Per aabnede Munden.

„Ja, jeg tænkte det nok. De fleste af Deres Kindtænder er væk! De har rimeligvis været temmelig gammel, før De blev præsenteret for det verdslige lille Naademiddel, der hedder en Tandbørste. Jeg var selv over tyve Aar. Indtil den Tid nøjedes jeg med om Aftenen paa Fædrenes Vis fortrøstningsfuldt at skylle Munden med et Fadervor. — Naa, lad os inte fordybe os i disse gamle Jammerskader!“ afbrød han pludselig sig selv og trykkede Haanden ind i Siden med et Smertegisp.

Per vilde være bleven alvorlig forarget over denne Tale, dersom han ikke havde forstaaet, at det var en dødssyg og lidende Mand, der i sin Forpinthed knap selv rigtig vidste, hvad han sagde. Af samme Grund lod han sig heller ikke ængste synderlig af hans mistrøstige Udtalelser; han saae, at Manden hele Tiden var mere optaget af sin egen Tilstand end af hans.

Endnu et Spørgsmaal gjorde han ham dog. Han sagde, at Bylivet og Byluften, saavidt han kunde mærke, ikke rigtig passede for ham. Om Professoren derfor ikke troede, det vilde være heldigt, om han søgte at indrette sig saadan, at han fremtidig saavidt muligt levede paa Landet?

„Jo, Gud bevares! Tag endelig paa Græs! Der hører vi dog hjemme. Til Stenbroen duer vi endnu inte i dette Slægtled. Og maaske heller inte i det næste. — Naa, men bliv nu liggende et Par Dage og faaet Deres ærede Nerver lidt i Ro. En Spiseskefuld Bromkalium om Aftenen kan jeg ogsaa nok tillade Dem. Og saa forresten, kære Lidelsesfælle, lad os bære vore fortykkede Tarme med Taalmodighed! Vi skal forhaabentlig inte opstaa med dem i Evigheden.“

* *
*

Per havde ikke Ro paa sig til at blive i Sengen længer end til den næste Morgen; og efter endnu et Døgns Forløb tog han

hjem til sig selv. Kort efter begyndte Øvelserne paa Landbohøjskolen, og han forsvandt atter helt i sit Arbejde.

Udenfor Frederiksberg Have og Vejene deromkring kom han derfor sjelden uden om Søndagen, naar han tog ind til Byen for at gaa i Kirke. Han havde stadig en Sky for den egentlige By og undgik saavidt muligt ethvert Møde med gamle Studiekammerater eller andre Bekendte. Engang i en Sporvogn var han kommen til at sidde skraas overfor en af sine forhenværende Medstuderende, hvis overraskede, maabende og usikkert smilende Genkendelsesudtryk havde gjort ham saa nervøs, at han af lutter Angst for, at Mennesket skulde give sig til at tiltale ham og spørge ham ud, var steget af i Utide.

Med sine nye Studiefæller paa Landbohøjskolen knyttede han ingen Forbindelse. Sine Søskende besøgte han af og til, han havde ogsaa engang haft Genbesøg af Eberhard; men til nogen virkelig Fortrolighed kom det stadig ikke. I Vartov viste han sig af Forsigtighedshensyn ikke mere. Han søgte de mindre overfyldte Kirker og betragtede sig overhovedet ikke særlig som „Grundtvigianer", ja var knap nok helt klar over, hvad denne Benævnelse i kirkelig Henseende betød. Ogsaa i sit Troesforhold var han endnu en Ensom, en Søgende; og Moderens Brev, som han nu havde læst i de forskelligste Stemninger, forøgede kun hans Usikkerhed. Han kunde stadig ikke overvinde den Uhygge, han straks havde følt ved det. Han maatte tilsidst ligefrem tvinge sig til ikke at tænke paa det for ikke paany at blive et Bytte for Tvivlen.

Efteraaret var inde. Vildvinen blødte overalt paa Villamurene, og i Frederiksberg Have sejlede røde og gule Blade i de skyggemørke Kanaler. Han havde hurtig faaet Forkærlighed for dette stilfulde lille Parkanlæg, hvortil han fra sin Bolig kun havde godt et hundrede Skridt. Navnlig holdt han af at gaa derinde i den tidlige Morgentime, naar der endnu kun var faa andre Spaserende. Høstnattens hele Friskhed slog ham da imøde fra de store, aabne Plæner, Duggen gled som Sølvspind over Græsset, og tavse Svaner gled ham stille forbi paa Kanalernes sorte Vande med en Holdning og Mine som forgjorte Eventyrprinsesser.

Imidlertid gik Dagene, og endnu havde han ikke hørt noget fra Oberst Bjerregrav. Dette begyndte at forurolige ham. Hans Smule Penge var opbrugt, ja han havde endogsaa maattet pantsætte noget Tøj for at kunne betale Lægen. Saa skrev han til Obersten for at bringe sig i Erindring, og Dagen efter fik han ogsaa Svar, idet Obersten ganske kort meddelte, at han efter nøjere Overvejelse ikke saa sig i Stand til at tage sig af den Sag, hvorom han havde henvendt sig til ham.

Per blev siddende med Brevet i Haanden; det varede lidt, inden det gik op for ham, at han var bleven holdt for Nar. Saa lagde han det stille bort. Han kunde ikke engang rigtig harmes paa Obersten. Som man raabte i Skoven, fik man Svar. Han anklagede blot sig selv, der for at skaane sin Stolthed havde villet skubbe en anden frem i sit Sted. Javist var det ikke behageligt at skulle gaa til en fremmed Mand og bede om Penge. For ham, der havde drømt om at blive sine Medmenneskers Herre og Betvinger, var det ligefrem en grim Historie at maatte begynde at betle. Men det var kun Løn som forskyldt. Gud lod sig ikke spotte! Han havde ikke villet spare ham for denne ydmygende Tiggergang. Fuld Bod skulde der ogsaa paa dette Punkt gives for Fortidens Forsyndelser.

Etatsraad Erichsen havde sit Kontor ved Højbroplads, paa en Førstesal i en af de store Hjørneejendomme, der vendte ud mod Kanalen. Per gik nogen Tid frem og tilbage nede i Porten for endnu engang at besinde sig paa, hvormed han skulde indlede, og hvad han i det hele skulde sige. Ogsaa oppe paa Trappen tøvede han et Øjeblik. Inde i en halvmørk Sal, hvis ene Hjørne var afskaaret med en Skranke, sad en Snes Mennesker og skrev ved store Dobbeltpulte. En ung Mand kom hen til ham og spurgte, hvad han ønskede. Per bad om at faa Etatsraaden i Tale.

Kontoristen maalte ham forundret.

Etatsraaden var ikke hjemme, sagde han. Etatsraaden var i Udlandet og kom ikke hjem før om et Par Maaneder. Om det ikke var noget, han kunde afgøre —?

Per havde allerede vendt sig mod Døren. For ikke at blive nødt til at sige sit Navn skyndte han sig bort uden Forklaring.

Da han igen stod nede i Porten, spurgte han sig selv: Hvad nu? Foran ham laa det brogede Frugt- og Blomstertorv i et kraftigt Septembersolskin. Storkysede Amagerkoner bredte sig mellem deres Kurve og raabte Købere an. Gartnerne holdt der i lange Rækker med deres Vogne, og Handelen gik livlig under Snakken og Kævlen og Tingen. Midt i al denne høstlige Overflod blev Per overfaldet af en Angst, som hidtil aldrig rigtig havde kunnet faa Tag i ham. — Angsten, ikke for Sjælens men for Legemets Nedværdigelse, for det virkelige Livs Dæmoner: Sulten, Kulden, Smudset. Han tænkte paa den Snes Kroner, han endnu kunde skaffe sig ved Salg af Klæder. De kunde vel strække til for en Uge, maaske to. Og hvad saa?

Han tog sig sammen med et Viljesopbud og gik langsomt hjemad. Han maatte altsaa nu søge en anden Udvej, og han vilde ikke være mistrøstig. Hvilke Trængsler der end forestod ham, hvilke Ydmygelser der endnu var ham beskaaret, han ønskede dog intet ugjort, følte ingen Fristelse til at vende om og paany give sig denne Verdens Herre i Vold. At Vejen til Gud var en Prøvelsens Vej, var jo endelig heller ikke noget nyt for ham; det havde han hørt allerede, da han sad paa Skammel ved sin Moders Seng. Naar han ikke desmindre nu var bleven saa overrasket og forskrækket ved Udsigten til virkelig at komme til at lide for sin Tros Skyld, saa maatte det jo være, fordi han hidtil havde opfattet disse Ord som en velklingende Talemaade. Og saadan forholdt det sig vist ogsaa. Det gik i det hele op for ham, at Pastor Blomberg, som i sin Forkyndelse kunde finde saa følte og rammende Udtryk for Glæden og Gevinsten ved Livet i Gud, manglede overbevisende Kraft, hvor Talen var om Ofrene og Lidelsen. Men det var paa Tide, han blev erindret om, at Ordene om den tornestrøede Sti og de saarede Fødder var at tage efter Bogstaven. Og dette skræmte ham heller ikke, fordi han forud følte, at det altsammen kun vilde føre ham nærmere til Gud og bringe Klarhed over meget af det, som nu var skjult for ham og i sin Skjulthed ængstede ham og gjorde ham usikker.

Dog — Midler til at opholde Livet maatte han jo skaffe sig, og han tænkte et Øjeblik igen paa Hofjægermesterens. Men nej!

Hellere alt andet! Diskretion var ikke de Folks Sag, det vilde ikke kunne undgaaes, at Historien kom Inger og hendes Forældre for Øre. Men hvilke Forestillinger maatte disse vel gøre sig om ham, naar de hørte, at han havde sagt Tak for udvist Gæstfrihed ved at bede om et Pengelaan? Udfaldet af det Forsøg, han allerede havde gjort med Hofjægermesteren, opmuntrede heller ikke til en Gentagelse. Men hvad skulde han da gøre? En skriftlig Henvendelse til Etatsraad Erichsen vilde sikkert ogsaa være unyttig, og et Forsøg paa at faa et af Byens tekniske Bureauer til at afkøbe hans to Patenter havde han i Forvejen gjort uden at opnaa noget Resultat.

Han besluttede da at se Tiden an og foreløbig slaa sig igennem med, hvad han kunde skaffe sig ved at sælge eller pantsætte Resten af sin overflødige Garderobe og saadanne andre Værdigenstande, som nu kunde undværes. Han vilde regne med den Mulighed, at Udtørringsanlæget derovre omkring Kærsholm snart blev vedtaget, og han vilde da ligefrem stille Fordring om forlods Pengeudbetaling. I et Brev, Hofjægermesterinden havde sendt ham som Svar paa hans Taksigelsesskrivelse, havde hun rigtignok ikke mere end netop omtalt Sagen men dog skrevet, at hun stadig havde godt Haab for den; samtidig havde hun gentaget sin Indbydelse til at tilbringe Julen paa Kærsholm.

Det gik nu nogle Uger. Man kom ind i Oktober, og endnu havde der ikke vist sig nogen Udsigt til Hjælp. Alligevel opgav han ikke Haabet om, at det skulde lysne for ham. Han kunde ligesom ikke tro paa, at Gud vilde træde ham endnu dybere ned i Støvet. For at faa sine Midler til at strække til det længst mulige undte han sig tilsidst neppe Føden. Hvad det galdt om, var jo at holde ud, i det mindste til han havde faaet sin Eksamen. Han vilde vel da kunne faa en eller anden Ansættelse og kunde i hvert Fald slaa sig ned et eller andet Sted som privat Landinspektør og bie paa sin Tid. Men uden Eksamen, uden Penge eller Forbindelser havde han kun Udsigt til at sulte ihjel eller slaa sig igennem som slet og ret Nævearbejder.

Dagene — mørke og sludfulde Efteraarsdage — gik hen i Uro og Spænding. Hver Formiddag stod han ved sit Vindu paa den

Tid, hvor der kunde ventes jysk Post, og spejdede efter den røde Frakke. Det var alligevel fra Kærsholm, Frelsen maatte komme. Han stod endnu til Stadighed i Brevveksling med Hofjægermesterinden, hvem det aabenbart var en Tilfredsstillelse at være Budbringer mellem ham og Bøstrup Præstegaard. Hun sendte vel aldrig ligefrem Hilsen fra Inger men lod ham dog tydelig forstaa, at han ikke var glemt af hendes unge Veninde, og at de ofte talte sammen om ham. Ogsaa om Udtørringsarbejdet skrev hun hver Gang men mere og mere forbeholdent. Der var bleven holdt et Par Møder af Lodsejerne, og hendes Mand havde taget sig ivrig af Sagen. „Men der er desværre megen Uenighed om den," — skrev hun sidst — „saa Udsigterne er vist i Øjeblikket ikke lyse."

Som for at føje Spot til Skade indløb der i de samme Dage et anbefalet Brev til ham; det naaede ham ad lange Omveje og havde blandt andre Steder ogsaa været paa Kærsholm. Brevet kom fra Rom og sendtes ham af den unge Kunstner, som paa Bestilling af Baronessen havde modelleret hans Byste dernede. Billedhuggeren skrev, at Bysten nu stod færdig i Marmor og kunde afsendes naarsomhelst. Han havde, forklarede han, allerede for nogen Tid siden tilsendt Baronessen en Meddelelse derom tilligemed en høflig Anmodning om at faa det aftalte Honorar tilsendt; men til sin Forbavselse havde han faaet sit Brev tilbage fra hendes svenske Godsadministrator med den Besked, at hendes Naade ikke erindrede at have gjort nogen saadan Bestilling, og at hun iøvrig heller ikke havde været berettiget dertil, uden forud at have indhentet sine Formynderes Samtykke. I den Anledning bad nu Billedhuggeren ham, som jo bedst kendte Sagens Sammenhæng, at være hans Talsmand overfor rette Vedkommende, og hjælpe ham til at faa sit haardt tiltrængte Tilgodehavende.

Per blev højst pinlig berørt af dette Brev, ikke saa meget endda for selve Anmodningens Skyld som paa Grund af de Minder, det vakte fra en Tid, der nu syntes ham til at tilhøre hans dybeste Fornedrelse. Han blussede af Skam, naar han tænkte paa denne Byste med den frække, tillavede Imperatormine; og han ønskede,

at han havde kunnet sende Manden Pengene, alene for at kunne bede ham sønderslaa sit „Kunstværk" og strø det ud paa Landevejen som nyttige Skærver. Nu saae han sig endda nødsaget til foreløbig at lade det høflige Brev ubesvaret, fordi en Henvendelse til Hofjægermesterinden eller hendes Mand om dette Mellemværende maaske kunde indvirke skadeligt paa den Sag, hvoraf i Øjeblikket hele hans Velfærd afhang. De kunde let tage ham en saadan Indblanding i Baronessens Anliggender ilde op, saa meget mere som Hofjægermesterinden aldrig overfor ham helt ud havde tilstaaet Søsterens Utilregnelighed.

Saa gik der igen nogle Uger, og i Slutningen af November stod han foran Katastrofen. Stykke efter Stykke var forsvunden fra hans Klædeskab; ogsaa Størsteparten af sine Bøger havde han solgt, ja selv de to Diamantknapper, han i sin Tid fik af Jakobe, og som det havde været hans Agt ved Lejlighed at tilbagesende, havde han maattet forgribe sig paa og sælge for Spotpris. Nu skulde han om et Par Dage betale Lejen for sit Værelse, og han var desuden kommen i Gæld hos Opvarteren i den Beværtningshave, hvor han spiste.

Han havde paa det sidste ikke længer kunnet arbejde for Uro. Ogsaa den mangelfulde Ernæring havde udmattet ham. For første Gang i hans Liv var den røde Farve helt svunden fra hans Kinder. Hos sine Søskende viste han sig ikke i denne Tid. Han vidste godt selv, at han saae daarlig ud, og han frygtede deres Spørgsmaal om Aarsagen.

I sin Nød havde han vovet sig til et nyt Forsøg hos Etatsraad Erichsen men med nøjagtig samme Udbytte som forrige Gang: Etatsraaden var bleven syg paa Rejsen og ventedes først hjem efter Jul. Han maatte da nu forsøge det yderste Middel og henvende sig til en Pengeudlaaner, en Aagerkarl. Han gennemgik en Dag i Bladene de enslydende Bekendtgørelser med Smaatryk, hvormed disse Menneskevenner daglig bragte sig i Erindring, og han bestemte sig tilsidst for en Mand ved Navn Søndergaard, et Navn, der i hans Øre havde noget tillidsvækkende ved sig, fordi der hjemme i hans Barndomsby havde boet en skikkelig gammel Kagekone, der hed saadan. Da han vidste, at man bedst traf den

Slags Folk om Aftenen, naar det var bleven mørkt, ventede han til henimod Sekstiden og gik saa ind til Byen.

Hr. Søndergaard, der kaldte sig Ejendomskommissionær, boede i en af de stille Smaagader omkring Domhuset, hvorigennem Folk skyder Genvej, naar de har travlt, men hvis Navne de færreste kender. Per maatte da ogsaa spørge sig frem og læse paa Hjørnetavlerne for at finde den rigtige Gade. Det var et lille, smalt og mennesketomt Stræde med en eneste Lygte, som netop stod foran det Hus, han søgte. Han traadte ud paa Gaden og saae op mod anden Sal, hvor Hr. Søndergaard skulde bo. Der var kun tre Vinduer, og der saaes Lys i dem alle. Manden var da rimeligvis hjemme.

En lille, rødlokket Pige paa seks-syv Aar lukkede op. Det vil sige, hun holdt Døren paaklem og kiggede ud paa ham med et Par store, blaa Dukkeøjne; og da hun ikke forstod, hvad han sagde til hende, spurgte hun ganske barnligt, om han vilde tale med hendes Far. Saa løftede hun sig paa Taaspidserne for at løse Sikkerhedskæden og viste ham ind i et Værelse, en almindelig københavnsk, smaaborgerlig Dagligstue med Tæppe under Bordet, Skilderier paa Væggene, Albums og billigt Nips paa en Etagere.

Per var behagelig overrasket; her saae slet ikke uhyggeligt ud. Henne paa et Skrivebord ved Vinduet stod en Lampe med en Skærm af rødt Silkepapir. Mellem Portræterne over Sofaen saaes endog en ornatklædt Præst og et Fotografi af en Landsbykirke. Og nu kom Hr. Søndergaard selv ind fra den anden Stue — en høj, førladen Skikkelse med et rødladent Fuldskæg. Hans Væsen var i de første Øjeblikke noget usikkert. Det faldt ham aabenbart lidt vanskeligt at bedømme Per, der var bleven staaende i Halvmørket henne ved Døren, og som selv havde paa Følelsen, at han med sit store, mørke Skæg og sin lange, helt op i Halsen tilknappede Regnfrakke gjorde et fremmedartet Indtryk i disse Omgivelser. Hr. Sønderaard bad ham tilsidst tage Plads og spurgte, hvormed han kunde være ham til Tjeneste.

De satte sig.

Hr. Søndergaard havde lige rejst sig fra sit Aftensbord. Han

havde endnu ikke tygget helt færdig, og der stod en meget kendelig Os af Ostebrød omkring ham. Per gik straks løs paa Sagen, nævnte den Sum, han ønskede at laane, gjorde Rede for sine Fremtidsudsigter og for den Sikkerhed, han kunde stille, og tilbød desuden, da denne indskrænkede sig til hans to Patenter, at livsforsikre sig for et Beløb, der svarede til Laanets Størrelse. Hr. Søndergaard svarede ingenting. Han sad i en Armstol ved Skrivebordet, og nu, da Per saa ham fuldt belyst ved Lampen, gjorde han ikke længer et saa fordelagtigt Indtryk. Ud af et rødplettet Ansigt med store, svampede Kinder væltede et Par gullige Øjne, der havde et højst ubehageligt, stift og nærgaaende Blik. Saa havde han aabenbart ogsaa spist vel rigeligt til Aften. Hvert Øjeblik hoppede hans runde Mave i Vejret under kraftige Opstød, som han ikke gjorde sig ringeste Umage for at skjule.

Imidlertid opfattede Per hans Tavshed som et godt Tegn og gav sig til at spørge om Laanebetingelserne. Men i Stedet for at svare herpaa spurgte den anden ham, hvilke Kavtionister han kunde møde med.

„Kavtionister? Forlanges der Kavtion?“

Hr. Søndergaard mødte Pers Overraskelse med et vantro Smil.

„Naa, saa det har De kanske ikke tænkt paa? Ja, nogen Sikkerhed skulde man dog gerne have. Og naar De har saa gode Udsigter, som De siger, saa kan det vel heller ikke være svært for Dem at skaffe et Navn eller to. — Hvormeget var det, De sagde, De ønskede at laane?“

„Tusinde Kroner.“

„Og for hvor lang Tid?“

„Jeg havde tænkt mig et Aar. Inden den Tid haaber jeg ganske sikkert at kunne tilbagebetale baade Summen og de paaløbende Renter.“

„Ja se, Renterne afdrages nu forud,“ sagde Hr. Søndergaard henkastende og tog i det samme en stor Bog, der laa paa Skrivebordet. Det var Københavns Vejviser.

Den lille Pige, der havde lukket op for Per, var imidlertid kommen ind i Stuen med en Dukke i Favnen. Hun havde et Øjeblik staaet lænet op ad Faderen, der med Stolthed havde ladet

sin fede Haand køre rundt i hendes røde Krøltop. Nu, da han havde maattet slippe hende for at blade i Bogen, krøb hun op paa hans Skød og betragtede herfra Per med et forkælet Barns selvtilfredse og næsvise Mine.

„Jeg kan ikke finde Deres Navn her," sagde Hr. Søndergaard efter nogen Leden.

„Jeg opholdt mig sidste Aar i Udlandet," forklarede Per.

„Ja saa — De var i Udlandet."

De gule Øjne gled atter op med et mistænksomt undersøgende Blik, der akkurat naaede over Bogens Kant. Saa gik de ned igen.

„Her staar en B. Sidenius, forhenværende Provst. Er det af Deres Familje?"

„Nej."

„Saa er her F. Sidenius, Bogholder. Er det —?"

„Nej."

„E. Sidenius, cand. jur., kgl. Fuldmægtig. Det er maaske heller ikke af Deres Familje?"

Per tøvede med Svaret.

„Jo," sagde han saa.

„Det er maaske endda en nærmere Paarørende?"

„Det er min Broder."

„Men kan De da ikke faa h a m til at kavtionere? Saa kunde Sagen maaske nok gaa i Orden."

„Nej, det kan jeg ikke," svarede Per afgørende og blev forvirret.

„Naa, det kan De ikke." — Øjnene viste sig paany over Bogens Kant. — „De staar maaske ikke i nærmere Forhold til nævnte Herre?"

„Jeg kan i hvert Fald ikke anmode ham om den Slags Tjenester."

„Ikke? — Ja, saa kan der vist heller ikke blive noget ud af den Ting," sagde Hr. Søndergaard i forandret Tone og smækkede Bogen i.

Der fulgte en Pavse. Per blev siddende. Han var angst for at gaa derfra uden mindste Haab. Gadernes Mørke og Ensomheden derhjemme i hans Kammer rejste sig bag ham som et opspilet

Afgrundsgab. Men at henvende sig til Eberhard i denne Sag — nej, nej, det var umuligt! Det kunde han ikke.

Han sagde da, at han vilde kunne nøjes med fem hundrede Kroner, ja med mindre, og tilbød desuden at stille i Pant, hvad han endnu ejede af Gangklæder og Bøger. Men Hr. Søndergaard var nu bleven den overlegne. Han faldt ham i Talen med en nærgaaende Bemærkning om Folk, der bildte sig ind at kunne faa Penge paa deres pæne Ansigt. Gode Udsigter! Det manglede bare! Paa den Maade kunde Enhver komme rendende op fra Gaden og blive beslaaet. For gode Udsigter, det havde de sgu allesammen. Nej, solide Garanter eller Pant i virkelige Værdigenstande — ellers var der ikke noget at faa hos ham.

Saa rejste Per sig og gik.

Han vilde ikke hjem. Hans Tanker flakkede raadvildt om. Hvad skulde han gribe til? ... Der stod en morderisk Kamp i hans Indre. Selvfølelsen vilde rejse sig til Oprør mod Gud; men samtidig talte en streng og myndig Stemme inden i ham og sagde: Du erkender godt din Doms Retfærdighed. Der skal bødes, hvor der er syndet. Saa fuldfør da din Bod! Her staar du foran Prøven. Dette er Naaleøjet, som du ikke slipper udenom, dersom din Sjæl skal finde Fred.

Han var, uden selv at vide hvordan, kommen gennem Smaagaderne ud paa Kongens Nytorv, hvor Livet rørte sig festligt trods Taage og Søle. Vogne gennemkrydsede den store Plads i alle Retninger. Fra Teatrets Loggia straalede der Lys. Ogsaa Hotellet paa den anden Side var stærkt oplyst, og Butiksvinduer og Gadelygter strøede Guld over den vaade Stenbro. I sin overnervøse Tilstand og uvant, som han var bleven, med Bytummelen stod han et Øjeblik helt bedøvet. Vognlarmen følte han som en Blyklump i sit Øre. Jorden rystede under ham. Et „Varsko" vakte ham op. En Droske kørte ham saa tæt forbi, at Hjulene strejfede hans Ærme og overstænkede ham med Gadeskarn. Ved Skæret af en Lygte skimtede han i Forbifarten et selskabsklædt Par derinde. Damen var i lyseblaa Silke og vendte en diamantlynende Øreflip imod ham. Herren var i Uniform og

havde Brystet fuldt af Ordner. En anden Vogn kom forbi fra den modsatte Side. Derinde sad et ungt Par og gantedes.

Per drev langsomt videre og stadig bort fra Hjemmet. Modstandsløst førtes han som af selve Fristerens Haand ind i Store Kongensgade og henimod sine forhenværende Svigerforældres Bolig. Stemmen inden i ham talte igen og sagde: Vend om! Stands i Tide! Du gaar din Undergang imøde! — Men han blev ved at gaa.

Han drejede om et Hjørne og var nu inde i den korte Tværgade, hvor „Palæet" laa. Saa stod han foran Huset, ovre paa den anden Side af Gaden, hvor der var Skygge, stod han. Han saae, at der var Selskab derinde. Han kunde skimte de tændte Kroner gennem Vinduernes svære mørkerøde Silkeforhæng.

Af Frygt for at vække Opmærksomhed gik han et Stykke henimod Bredgade men vendte straks efter tilbage. Og paany løftede hans Sjæl sig anklagende mod Gud og sagde: Alt dette har jeg ofret dig! Som en udelukket Hund staar jeg her, frysende, overstænket af Gadesnavset ... og dog vil du ikke vise dig barmhjertig!

Med eet trak han sig dybere ind i Skyggen ved Husvæggen. Han havde set Porten derovre blive aabnet. En lille, paraplybærende Mandsperson blev lukket ud. Hvem var det? Ivans ilfærdige Fodskifte var det ikke. Var det Eybert? Jakobes gamle Tilbeder? En latterlig Skinsyge blaffede gøglende gennem hans Sind ... Da saae han ved Lygteskæret en krumnæset Profil, et graasprængt Hageskæg, et Par store, indadvendte Fødder ... Aron Israel.

Som et Lynstød gik det igennem ham: Her var Frelsen! Aron Israel vilde hjælpe! At han ikke havde tænkt paa ham! „Algodheden i Menneskeskikkelse". For h a m vilde det sikkert intet betyde, at han ikke længer var Philip Salomons Svigersøn. Han havde jo allerede før hans Forlovelse med Jakobe vist ham saa megen Deltagelse og røbet en saa ærefuld Tillid til hans Fremtid. Til h a m kunde han tale frit.

Han fulgte efter ham ind i Store Kongensgade. Men Røsten i hans Sjæls Inderste tog igen myndigt tilorde og sagde: Gaa

hjem! Hvad vil hans Godhed hjælpe? Du kender nu Guds Krav til dig. Opfyld det! Du slipper ikke udenom. Dag for Dag vil Kravet lyde fuldere i dit Øre, og du finder ikke Fred, før du enten følger Budet eller paany forhærder dig. Opsæt ikke Afgørelsen! Netop for din Stoltheds Skyld, som du er saa øm over, ting ikke om fornyet Frist! Rask til Værket! Gud venter.

Han havde sagtnet sine Skridt. Paa Hjørnet af Kongens Nytorv standsede han sin Forfølgelse. Med en Dødsdømts Blik saae han efter den lille Mand, der forsvandt forbi Lygten under Uret og ind i Grønnegadekvarteret.

Saa gik han langsomt den lange Vej ud til Frederiksberg. Klokken var over ni, da han naaede hjem. Han tændte ikke Lys. Vilde heller ikke gaa i Seng. Han satte sig ved sit Bord med Hovedet i sine Hænder og blev siddende saaledes i Mørket den halve Nat næsten uden at røre sig.

— — Den næste Formiddag gik han ind til Eberhard, og Broderen lettede ham ikke den vanskelige Tilstaaelse. Han sad tavs med tillukket Mine og sparede ham ikke for en eneste Oplysning. Han nægtede dog ikke at hjælpe. Kun vilde han ikke høre Tale om nogen Slags Kavtion, og desuden ønskede han at overveje Sagen nøjere og raadslaa med de andre Søskende, idet det jo — som han udtrykte sig — vilde være naturligst og mest i Forældrenes Aand, om Laanet blev ydet ham af dem alle i Forening.

Per forsøgte ingen Indvending. Han var med eet bleven saa underlig ligegyldig for det hele. Den Fred og livsalige Opløftelse for Sjælen, han havde ventet sig af sin Underkastelse, mærkede han intet til. Tvertimod. Han syntes, at han aldrig havde følt sig mere nedslaaende tom, mere forladt af alle gode Magter end netop i dette Øjeblik.

FIREOGTYVENDE KAPITEL

Dengang man i Bøstrup Præstegaard fik at vide, at Per havde hævet sin Forlovelse med den københavnske Rigmandsdatter, var Pastorinde Blomberg bleven alvorlig opskræmt. Da hun nu hørte, at Per ventedes tilbage til Kærsholm i Juleferien, talte hun en Aften i Sengen aabent til sin Mand om sine Bekymringer og foreslog at sende Inger bort til den Tid. Herom vilde Præsten dog ikke høre Tale. Der var ganske vist heller ikke for ham noget tillokkende ved Udsigten til at skulle bortgive sin Datter til en Mand med Pers Fortid; men man skulde, sagde han, være varsom med at agere Forsyn. Den unge Mand havde jo desuden indset sine Vildfarelser, og at hans Omvendelse virkelig var oprigtig, derfor borgede de store, materielle Goder, han havde ofret for sin sjælelige Velfærds Skyld.

„Vi tør ikke bruge Magtsprog i Troesanliggender. Og Kærlighed er Tro. Men jeg vil en Dag tale ligefrem med Inger om Sagen. Hun skal netop vide, at vi ikke vil lægge Baand paa hendes Hjerte. Det vil forhøje hendes Ansvarsfølelse."

Inger havde fra først af slet ikke sat Pers Brud med den københavnske Dame i nogen Forbindelse med sig selv. Skønt hun ellers godt kendte sit eget Værd, opfattede hun det skete udelukkende som et Resultat af Bekendtskabet med hendes Fader. Det var hendes Veninder, de to Frøkner Clausen, der satte hende paa det rigtige Spor, og hun havde siden levet i en helt betagende Svimmelhed ved Tanken om de mange Millioner, Per skulde have givet Afkald paa for hendes Skyld.

Hvad hun ellers følte derved, var hende længe temmelig uklart.

Naar hun tænkte paa ham, saae hun især hans Øjne for sig, maaske fordi hendes Fader hin Aften efter hans første Besøg i Præstegaarden havde sammenlignet deres Blik med en aaben Havstrand, hvor solbeskinnede Maagesværme kresede omkring halvbegravede Vrag i Sandet, — „Minderne om Vintermørkets og Jævndøgnsstormenes Ødelæggelser", havde han sagt. Hun havde dengang studset over dette Udtryk, hvis Hentydninger hun ikke forstod. Nu, da hun forstod dem bedre, sysselsatte disse blege, sørgmodige Havmandsøjne hendes Fantasi og beherskede helt hendes Erindring om ham. At give sig bort til En, der før havde været forlovet, stod dog for hende som noget, hun umulig vilde kunne gøre. Men unægtelig mildnede det paa Sagen, at hun intetsomhelst kendte til den paagældende Dame men derimod havde set, hvor ulykkelig og forpint h a n havde følt sig i Forholdet.

Hun troede da ogsaa nok, at hun syntes om ham; men om hun nogensinde vilde kunne komme til at holde rigtig af ham, at elske ham, det vidste hun ikke, fordi hun overhovedet endnu kun havde højst uklare Begreber om, hvad Elskov var. Hendes to Veninder havde rigtignok villigt staaet tilrede med Oplysninger derom. Navnlig havde den robuste Gerda altid gerne villet betro hende baade, hvad hun personligt erfarede, og hvad hun gennem andre fik opsnuset om Kærlighedslivets Mysterier. Men Inger havde aldrig villet høre paa hende; den Slags Ting havde hidtil ikke interesseret hende.

Højst perpleks blev hun nu, da Faderen en Eftermiddag et Par Uger før Jul, just som de et Øjeblik var bleven alene i Dagligstuen, gav sig til at tale om Per og om hans sandsynlige Genbesøg der paa Egnen.

„Som du vistnok veed, min Pige, er Hr. Sidenius ikke længer forlovet. Og nu vil jeg ganske aabent spørge dig, om du maaske af Hensyn til, hvad Folk kan finde paa at udlede af dette Skridt, helst vil være fri for at se ham her i Præstegaarden. Svar du kun lige ud!"

Inger opfattede Spørgsmaalet som et maskeret Frieri. Hun tænkte sig, at Per havde skrevet til hendes Forældre, og hun

blev til sin Beskæmmelse saa forvirret, at hun ikke kunde svare noget.

Men for Pastor Blomberg var denne Tavshed og Blusset paa hendes Kinder ogsaa Svar nok. Om Aftenen i Sengen talte han derom med sin Kone og gentog, at der ikke maatte øves noget Pres paa Barnet; de maatte saa haabe paa, at Vorherre vilde give hendes Hjertes Valg sin Velsignelse og føre det til Lykke for hende. Paa den Indvending, at Per jo ingenting var og neppe engang havde Udsigt til nogen Stilling, hvormed han kunde ernære en Familje, svarede Præsten fortrøstningsfuldt, at ogsaa i den Henseende vilde Gud nok hjælpe; og han tænkte derved særlig paa den Strømregulering, hvorom der havde været Tale, og som sikkert vilde kunne kaste en Del af sig.

Udsigterne for denne Sag var rigtignok i Øjeblikket alt andet end lyse. Der var i Løbet af Efteraaret paa Foranstaltning af Hofjægermesteren afholdt et Par offentlige Møder om den; men det havde vist sig umuligt at skabe Enighed mellem de to-tre hundrede større og mindre Lodsejere, hvis Interesser berørtes af den, og uden hvis udelte Tilslutning der intet kunde udrettes. Skønt i Grunden hver enkelt var overbevist om, at den foreslaaede Ordning vilde kunne blive fordelagtig for ham, modsatte man sig den — eller stillede sig dog uvillig til den — af Ængstelse for, at Ens Nabo eller Svoger eller Broder skulde tjene endnu mere ved den eller komme forholdsvis billigere til sin Fordel. Saa undte man nu heller ikke Hofjægermesteren Æren af at sætte et saa betydningsfuldt Foretagende i Værk. De store Bønder var tilsidst helt udeblevne fra Møderne, og man betragtede dermed Planen som uhjælpelig strandet.

Men nu blandede Pastor Blomberg sig pludselig i Sagen. Med den lykkelige Evne, han besad, til bestandig i sine smaa Privatinteresser at se Samfunds- eller Menighedsanliggender af vidtrækkende Betydning besluttede han „at gribe om denne grimme Brændenælde", som han sagde til sin Kone. Den syntes ham et nedslaaende Eksempel paa, hvorledes Ufordragelighedens og Mistroens Ukrudt kunde vedblive at skyde op i et ved Aanden lutret og frigjort Samfund. Først søgte han underhaanden at

indvirke paa nogle af dem, paa hvis Godtykke et gunstigt Udfald fortrinsvis beroede; men da han mødte Modstand, blev han vred og gik angrebsvis tilværks. Ved et stort Opbyggelsesmøde, hvor hele hans Menighedskres var samlet, trak han Sagen frem midt i sin Tale og advarede i kraftfuldt manende Ord mod af smaalig Egenkærlighed at lægge Hindringer i Vejen for Fremskridt, der kunde tjene Næringslivets Trivsel og dermed ogsaa fremme Udviklingen af et sundt og lykkeligt og ærligt Kristenliv.

Hans Ord vakte stor Bestyrtelse, hos adskillige desuden alvorlig Misfornøjelse, først fordi de fremkom paa et Opbyggelsesmøde, dernæst fordi man allerede havde hørt Rygter om en forestaaende Forbindelse mellem Inger og Planens unge Ophavsmand. Men Blomberg lod som ingenting. Det var ikke første Gang, han havde opvakt en øjeblikkelig Forargelse i sin Menighed med en vovet Udtalelse. Han kendte sin Magt og lod Folk knurre. Han havde opnaaet, hvad han foreløbigt tilsigtede: at blæse nyt Liv i en Sag, der i hans Øjne nu var bleven intet mindre end en Velfærdssag for Egnen. Rundtom i Bøndergaarde og Husmandshytter drøftedes hans Tale, og hermed genoptoges i Virkeligheden Forhandlingerne om Pers Projekt.

* * *

Dagen før Juleaften rejste Per over til Kærsholm, hvor han fandt alt ganske uforandret med den Undtagelse, at Baronessen nu var borte, og at Hofjægermesterens Ansigtsfarve var bleven endnu mere lig et vissent Ahornsblad. Om det saa var den lille Os af Tørverøg fra Køkkenet, sporede han den straks og fornam den som en hjemlig Velkomsthilsen.

Hofjægermesterinden var ikke længe om at opdage, at der derimod var foregaaet en Forandring med ham, og det ikke alene i det Ydre. Det anede hende, at han havde haft en eller anden alvorlig Oplevelse; men trods alle sine Bestræbelser for at tillokke sig hans Fortrolighed ved at lægge en moderlig Del-

tagelse for Dagen kunde hun ikke faa ham til at udtale sig derom, hvad der tilsidst krænkede hende en Smule.

Første Juledag fulgte Per hende til Højmesse i Bøstrup Kirke. Hofjægermesteren befandt sig ilde og maatte blive hjemme. Salmesangen var netop begyndt, da de kom ind i Kirken. Med den ene Haand i Kjolelommen gik Pastor Blomberg frem og tilbage i Kirkens Midtergang og nikkede omkring til Venner og Bekendte paa samme Tid, som han sang med kraftig Røst. Af og til standsede han nedenfor Trappen til Koret og skuede ud over det tætfyldte Kirkerum, mens hans Ansigt lyste af evangelisk Glæde.

Pers Blik havde straks søgt Inger, der sad ovre i den modsatte Stolerække ved Siden af sin Moder. Hun var helt sortklædt, hvad der gav hendes lysblonde Skikkelse en egen fin og blid Ynde. Ikke en eneste Gang løftede hun Øjnene fra sin Salmebog. Selv ved Lyden af det Silkebrus, hvormed Hofjægermesterinden overalt anmeldte sit Komme, og som havde faaet hendes Moder til at vende sig om for at hilse, saae hun ikke op. Derimod havde hendes Kinder meget tydelig skiftet Farve; og Per tog dette som et Sejrstegn og fik heftig Hjertebanken.

Efter Gudstjenesten blev han og Hofjægermesterinden tilligemed nogle andre af Dagens Kirkegængere buden over i Præstegaarden til Kaffe. Disse Kaffeindbydelser, som altid foretoges af Præsten personlig, var Dragesæden i den blombergske Menighed. Der blev altid givet nøje Agt paa og holdt et indviklet Regnskab over, hvem denne Udmærkelse blev til Del. I Præstegaarden traf Per fire Bønder med tilhørende Koner, paa hvis Ansigter der med forskellig Skrift men lige tydeligt stod skrevet, at de hørte til Egnens velstaaende og indflydelsesrige Personer. At Pastor Blomberg kunde have nogen bestemt Hensigt med at føre ham sammen med disse Folk, faldt ham ikke ind, endda Præsten var besynderlig ivrig for at faa ham forestillet for dem alle. Reguleringsarbejdet blev nu heller ikke bragt paa Bane fra nogen af Siderne, og desuden varede Sammenkomsten ikke stort mere end en halv Timestid. Præsten skulde til Sidsttjeneste i Annekset og tilkendegav selv, at man skulde gaa.

Først brød Bønderne op, kort efter tog ogsaa Hofjægermesterinden og Per afsted, — og Inger kunde igen aande frit.

Hun havde hele Tiden gaaet med Hjertet i Halsen af Frygt for at blive ene med Per. Hun levede stadig i den Indbildning, at han havde skrevet til hendes Forældre og paa Forhaand sikret sig deres Samtykke til Forbindelsen; men hun var endnu ikke bleven enig med sig selv om, hvorvidt hun holdt af ham eller ej. Eller rettere hun kunde i sin Uerfarenhed stadig ikke komme til Klarhed over, om det, hun følte for ham, virkelig var Kærlighed. Hun troede nok, at han var god og vilde være omhyggelig for hende; og hun kunde heller ikke skjule for sig selv, at Forventningen om Gensynet havde gjort hende urolig og holdt hende længe vaagen de sidste Nætter. Ja, denne Morgenstund lige inden Kirketid havde hun, rent ud sagt, pludselig faaet en heftig Mavepine. Men var d e t Kærlighed?

Saalænge Per var tilstede, havde hun næsten været overbevist om, at hun ikke holdt af ham. Den Forandring der var foregaaet med hans Ydre, gjorde ham fremmed for hende, skønt hun fandt, at den ikke misklædte ham. Men nu, da han var borte, syntes hun, at der blev saa underlig tomt i Præstegaarden, og Resten af Dagen sneg sig hen for hende, uden at hun rigtig kunde finde Hvile noget Sted. Hun flyttede sig fra Stol til Stol, fra Stue til Stue og begyndte at føle det som en Ulykke, at hun nogensinde havde lært ham at kende. Denne Uro og Usalighed, der var hendes Natur saa fremmed, pinte og beskæmmede hende. Tilsidst sad hun ved Vinduet inde i sit eget lille Kammer og stirrede fortabt ud i Haven, hvor Solen i sin Nedgang forblødte bag de rim-hvide Træer.

Hun tænkte paa en eventyrlig Skikkelse — en Sagnhelt, som Per havde kaldt frem i hendes Erindring, og hvis Billede siden havde forfulgt hende. Med sit indesluttede Væsen, sit blege Ansigt, sit store, mørke Skæg og disse underlige Havmandsøjne havde han mindet hende om „Den flyvende Hollænder", som hun for et Aarstid siden havde hørt i København. Og hun lagde pludselig Hovedet ned paa sin Arm og tænkte, at hun dog vistnok alligevel elskede ham, endda hun ikke var glad.

Hun ventede bestemt, at den næste Dag vilde bringe Afgørelsen. Sammen med Forældrene var hun buden til Middag paa Kærsholm, og saa vidt hun vidste, vilde der ikke komme andre. Men tidlig om Morgenen kom Stafetten fra Herregaarden og meldte Afbud; Hofjægermesteren var om Natten bleven alvorlig syg af sit gamle Maveonde.

Om Eftermiddagen kom Hofjægermesterinden selv, ledsaget af Per, for at gøre Undskyldning. I Samtalens Løb gjorde hun en Hentydning til de fire Bønders Besøg i Præstegaarden den foregaaende Dag og udtalte, at der nok allerede i nogen Tid havde været Tale om at indvarsle til et nyt Møde angaaende Strømreguleringsplanen, hvad hun oprigtig glædede sig over.

„Sagen gaar saamænd nok i Orden," sagde hun. „Og vi faar Lov til at beholde Hr. Sidenius her."

Pastor Blomberg, der gik frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen, standsede ved disse Ord med et alvorsfuldt Udtryk.

„Ja," sagde han. „Jeg vil heller ikke opgive Haabet om, at Fordragelighedens Aand tilsidst skal sejre i denne Sag."

Præstefruen sagde ingenting. Hofjægermesterinden derimod blev mere og mer veltalende, og det viste sig nu, at hun havde et helt Arrangement for Pers Fremtid færdigt i Hovedet.

„De husker nok den lille hvide Villa inde ved Stationen. Den er jo ledig nu efter Enkepastorinde Petersens Død, og jeg kan ikke tænke mig nogen mere passende Bolig for Hr. Sidenius. Den tager sig nydeligt ud fra Vejen og skal være meget velholdt med en smuk Have og fortrinlige Udenomsbekvemmeligheder.

Inger havde rejst sig. Hun var opbragt og skamfuld over denne Snak, hvis Hensigt hun godt forstod. Hun havde i det hele tabt meget for Hofjægermesterinden i den senere Tid. Ikke alene forstod hun nu, at denne længe paa underfundig Maade havde arbejdet paa at faa hende gift med Per; men hun begyndte ogsaa at ane, at der under hendes Iver herfor skjulte sig en utilladelig Optagethed af Pers Person, den hun undertiden havde berømmet for hende paa en højst usmagelig Maade.

Efter Kaffen gik Selskabet en lille Spaseretur gennem Haven og ud over Bakkerne, men til nogen Enesamtale mellem Inger

og Per kom det heller ikke dennegang. Fru Blomberg holdt stadig Øje med dem, og straks efter Hjemkomsten kørte Vognen for Døren. Hofjægermesterinden maatte hjem til sin syge Mand, og Per blev overhovedet ikke anmodet om at blive.

Ved Afskeden omfavnede Hofjægermesterinden Inger og vilde kysse hende paa Munden; men Inger vendte mut Øret til. Hofjægermesterindens Kærtegn, som hun engang havde været saa taknemlig for, var i den sidste Tid bleven hende ligefrem imod.

Der gik nu flere Dage, hvori de to Forelskede ikke saaes. Hofjægermesterinden var bundet til Hjemmet af sin Mands Sygdom, og af den Grund maatte ogsaa Per give Afkald paa al Deltagelse i Egnens store Juleselskabelighed. Herover beklagede han sig dog kun, forsaavidt som det hindrede ham i at komme sammen med Inger. Han vidste, at hun baade for sin Skønheds Skyld og som Pastor Blombergs Datter var det fejrede Midtpunkt i Ungdommens Lag; men da han mente at vide, at der ikke fandtes andre unge Herrer der paa Egnen end nogle halvt bondeagtige Proprietærsønner og et Par grønne Studenter, følte han sig ikke foruroliget deraf.

Inde i hans Værelse hang der ligesom sidst en Hylde fuld af forskellige Slags Bøger; og hos disse søgte han sin Underholdning. Men mod Sædvane tog han dennegang sin Tilflugt til Morskabslæsning, gennembladede Romaner, Skuespil og Noveller, der kunde sluge Tiden og døve hans Utaalmodighed. Han havde desuden følt nogen Skyhed overfor religiøse Bøger siden den Dag, da han havde maattet ydmyge sig for sine Søskende. Den Gud, han havde lært at kende under disse Efteraarets Kampe, kunde han ikke ret forlige med det Billede af en vennesæl og altforbarmende Trøster, der havde lyst ham saa forjættelsesfuldt i Møde fra de blombergske Opbyggelsesskrifter. Et Par Gange kiggede han dog lidt i dem; men han følte under Læsningen den samme Skuffelse, som han havde følt allerede i Kirken under Pastor Blombergs Julepræken. Hans Tanker fandt ikke længer nogen Hvile i disse kønne men saa almindelige Betragtninger over Liv og Død og Synd og Naade. Han var i sin religiøse Erkendelse vokset ud over det Udviklingstrin, hvor

man tilfredsstilles af det, der bevæger Følelsen uden at opbygge Forstanden. Hans Aand vilde næres, hans Sandhedstrang mættes; men her bødes der ham Blomster for Brød. Han havde nu besluttet at unde sine Tanker Hvile. Han var træt af den frugtesløse Søgen. Han vilde for en Tid stænge Porten til det uvejsomme Hinsidige og samle Sindet om det store Tærningekast, der skulde bestemme over hans Liv og Lykke her i Endelighedens Verden.

Han havde tidligere ikke kunnet tænke sig at fri til Inger, før han havde sin Eksamen overstaaet og havde en Stilling eller dog Udsigt til en nogenlunde betrygget Fremtid. Men der var i disse Dage, hvor han utaalmodig ventede hendes Komme fra Time til Time, vaagnet noget af hans gamle Vovemod i ham; og han var nu fast bestemt paa at opnaa en Afgørelse, saasnart det kunde lykkes ham at blive ene med hende.

Dagen før Nytaarsaften fik han endelig en Lejlighed til at forny sit Besøg i Præstegaarden. Han havde hørt, at der et Par Gange havde været Bud derfra med Forespørgsel om Hofjægermesterens Befindende; og da der nu om Morgenen havde vist sig Tegn, der tydede paa en gunstig Vending i Sygdommen, spurgte han ved Frokostbordet, om han ikke skulde tage til Bøstrup og bringe Præstefamiljen den glædelige Efterretning.

Straks efter Frokosten tog han afsted. Han havde regnet ud, at han mellem Et og To bedst kunde gøre sig Haab om at træffe Inger alene i Dagligstuen, hvor hun paa den Tid øvede sig. For at komme saa ubemærket som muligt havde han afslaaet Tilbudet om en Vogn. Vejret var desuden smukt, Føret godt, og han trængte til Bevægelse efter den lange Indesidden. Vintersolen kastede sine lange Skygger henover Markerne, hvor hist og her et Par svangre Faar gik og pillede paa Baargræsset. Han var ved godt Mod og saa rolig, at han selv forundrede sig derover. Med en ejendommelig, næsten religiøs Betagethed hørte han Lyden af sine taktfaste, sideniuske Skridt paa den frosthaarde Jord. Det var, som om noget i denne Lyd forbandt ham med en Verden langt, langt borte, hvorfra der paa hemmelig-

hedsfuld Vis tilstrømmede hans Legeme Kraft, hans Sind Forjættelse, hans Tanker Fred.

Nu gik naturligvis alting ganske anderledes, end han havde beregnet. Den første, han saae, da han kom ind gennem Præstegaardsporten, var Fru Blomberg, der stod midt i Gaarden omringet af sine Høns. Med knebent afmaalt Værdighed takkede hun for den Hilsen, han overbragte, og bød ham indenfor. Her sad Inger ganske rigtig ved Klaveret; men Moderen veg ikke fra Stuen, og Spørgsmaal og Svar naaede ikke langt udover Hofjægermesterens Sygdom. Tilsidst kom Præsten ind i sin lille, sorte Lastings Jakke og erobrede øjeblikkelig Samtalen, og Per var allerede forberedt paa at maatte gaa bort med uforrettet Sag.

Da hørtes der Hovslag udenfor i Gaarden; en gammeldags Kaleschevogn svingede op for Døren. Det viste sig at være en ældre Nabopræst og hans Frue, der kom for at gøre Julevisit. Der var i Forvejen bleven bragt en Bakke ind med Vin og Kager; nu kom der tillige Chokolade og Kaffe, og Inger hjalp til med Opvartningen.

En Timestid efter tog de fremmede Præstefolk bort; og i de Par Minuter, der hengik, mens Pastor Blomberg og hans Kone fulgte dem ud til Vognen, blev Inger og Per forlovede.

Da Fru Blomberg kom ind igen, saae hun straks, at der var sket noget. Inger stod henne ved Blomstervinduet med Ryggen til Stuen; Per ved Siden af.

„Hvad gaar her for sig?“ spurgte hun næsten brysk.

Per traadte et lille Skridt frem imod hende og sagde med en Hovedbøjning:

„Jeg har friet til Deres Datter, Frue, og faaet Ja!“

Nu kom ogsaa Præsten stampende ind i sin stumpede Jakke, og da han hørte, hvad der var foregaaet, fik hans Ansigt et meget alvorligt Udtryk. Til en Begyndelse gav han forskellige pligtmæssige Bekymringer Luft; men — let overvundet som han blev, hvor der taltes til hans Følelse — smilte han snart, udbredte Armene mod Inger, kaldte Per sin Søn og gav dem med Taarer i Øjnene sin Velsignelse.

Hvorledes Frieriet i Grunden var gaaet for sig, vidste Per knap nok selv. Han maatte bagefter lade sig det fortælle af Inger, og hun fremstillede det paa en Maade, der ikke var fri for at kaste et lidt komisk Skær over ham. Hun sagde, at da hun ved de fremmede Præstefolks Bortgang vilde følge med Forældrene ud til Vognen, havde Per pludselig grebet hende om Haanden og holdt hende tilbage.

„Jeg havde virkelig nær skreget, saa haardt du tog! Du skulde bare vide, hvor ondt det gjorde."

Hun sagde dette uden alt Skælmeri. Det var en alvorlig ment Beklagelse.

Ved en Konference inde i Præstens Stue var det bleven bestemt, at Forlovelsen skulde holdes hemmelig, indtil han havde faaet sin Eksamen. Det var Fru Blomberg, der afgjort havde holdt derpaa, og Per havde villigt bøjet sig. Heller ikke Hofjægermesterinden maatte faa noget at vide før andre. Det havde Inger udtrykkelig forlangt. Men da Per kom tilbage til Kærsholm, gik det alligevel galt; hans Ansigtsudtryk røbede ham.

„De er bleven forlovet!" udbrød Hofjægermesterinden, saasnart hun saae ham.

* * *

Per fik paany Lejlighed til at erfare, at som en Ulykke sjelden kommer alene, har ogsaa Lykken gerne Følgeskab. Et Par Dage senere modtog han et uventet Besøg. To af de Bønder, han Juledag havde truffet i Præstegaarden, kom en Formiddag kørende til Kærsholm og bad om at faa ham i Tale. Det var to høje, stoute, vadmelsklædte Mænd med megen naturlig Værdighed i deres ydre Optræden. Per bad dem sidde ned, og skønt han var saa ganske uforberedt og desuden manglede Øvelse i at tale med Bønder, kom det til en Forhandling, der strakte sig over det meste af et Par Timer. De to Mænd begyndte med udtrykkelig at erklære, at de ikke kom som Udsendinge fra Nogen;

de havde kun søgt ham, fordi de „havde hørt noget om", at han vilde paatage sig ved en Omregulering af Aaløbet at sænke Vandstanden i Engarealerne deromkring. Dersom dette forholdt sig rigtigt, sagde de, vilde de for deres personlige Vedkommende muligvis ved Lejlighed tage Sagen nærmere under Overvejelse. I det hele prægedes deres Udtalelser af en beregnende Forsigtighed og en smaalig Mistro, der stod i besynderlig Strid med Skikkelsernes Kraft og Holdningens Selvfølelse. Skønt det tydelig fremgik af de Spørgsmaal, de rettede til Per, at de havde sat sig endog meget grundigt ind i baade Sagens tekniske og juridiske Side, vilde de stadig give det Udseende af, at de kun kendte Forslaget ganske løseligt; og da den ene af dem engang lod et Ord falde om Muligheden af et nyt Mødes Sammenkaldelse, skyndte den anden sig at tilføje, at det jo endnu var meget tvivlsomt, om der vilde komme noget ud heraf; hvorefter den første rent ud erklærede, at han for sit Vedkommende ikke troede, der var nogen Stemning for Sagen.

Da de var gaaet, havde Per nærmest Indtryk af, at de var kommen for at forberede ham paa et endeligt Afslag. Men Hofjægermesterinden, for hvem han bagefter gengav Samtalen, og som kendte Bøndernes Forhandlingsmaade bedre, lykønskede ham og sagde med en lille vovet Latter, at han nu godt kunde tage Maal af sin Bryllupsskjorte. Ogsaa i Præstegaarden gav man ham det bedste Haab; og det varede heller ikke længe, før det rygtedes, at de to Mænd var rejst til København for at tale med Egnens Rigsdagsmand om at skaffe et Tilskud fra det Offentlige til Arbejdets Udførelse.

Per tilbragte efterhaanden det meste af sin Dag i Præstegaarden, og Inger overvandt efterhaanden sin Skyhed og gav sig for hvert Besøg mere uforbeholdent hen i sine Følelser for ham. Hun kom vel ingensinde ud af sin ligevægtige Ro og blev gerne lidt mut, naar han kyssede hende; men til Gengæld kunde hun være helt rørende i sin Omhu for ham. Naar han kom dertil i daarligt Vejr, sørgede hun altid for straks at skaffe ham en varm Drik, som hun saa tvang ham til at sluge næsten kogende; og naar han gik eller kørte bort om Aftenen, tog hun gerne ved

deres Afsked ude i Forstuen sit lille Silkesjal af Skuldrene og knyttede det egenhændig om hans Hals, for at han ikke skulde forkøle sig. Hendes Kærlighed havde endnu ikke viklet sig ud af Moderlighedens Svøb, og Per lod sig uden Kny behandle som et Barn.

I hans Forhold til Svigermoderen var der ogsaa lidt efter lidt foregaaet en lykkelig Forandring. Af Hensyn til Inger havde han gjort sig megen Umage for at overvinde hendes Uvilje mod ham, hvad virkelig var i Færd med at lykkes. Han havde opdaget, at hun satte Pris paa at blive underholdt, mens hun syede, og helst paa den Maade, at der blev læst højt af en eller anden Bog fra Læsetasken. Hver Eftermiddag havde han derfor foredraget nogle Kapitler af en af de saakaldte Skolelærerromaner, som var meget yndede der i Huset; og skønt Bogen ikke morede ham, fandt han efterhaanden Behag i disse Timer, hvor han hørte sin egen Stemme sammen med Lyden af Ingers og Svigermoderens flittige Naale og det hyggelige Smaabulder henne i Kakkelovnen.

Dagen efter Helligtrekonger rejste han tilbage til København. Han turde ikke længere være borte fra sit Arbejde, og desuden havde det igen taget en slem Vending med Hofjægermesterens Sygdom. Den sidste Dag tilbragte han helt og holdent i Præstegaarden, og ved Afskeden saae han for første Gang Inger rigtig bevæget. Hun havde Taarer i Øjnene og blev ved at holde om hans Haand, som om hun daarlig kunde slippe den. Da han kørte bort, stod baade Svigerforældre og alle hans smaa Svogre og Svigerinder sammen med hende ude paa Stentrappen og vinkede, indtil Vognen var ude af Porten; og bagefter løb Inger ud i Haven og steg op paa Gærdet for herfra at tilvifte ham det sidste Farvel.

Trods alt dette var han en lille Smule skuffet. Han havde til det sidste haabet paa, at Inger vilde have bedt Forældrene om Lov til at følge med ham til Stationen. Ganske vist var Vejret koldt og blæsende; men det undrede ham alligevel, at hun slet ikke havde haft Tanke herfor. Som han nu sad der i Agestolen med den tomme Plads ved sin Side, kom han uvilkaarligt til at tænke paa Jakobe. Han mindedes et Udtryk, hun engang i et

af sine Breve havde brugt om sin Længsel efter ham. Hun havde skrevet, at hun gerne rejste Jorden tre Gange rundt for at være sammen med ham blot et eneste Minut. Han kunde huske, at han dengang havde fundet Udtrykket hysterisk overdrevent. Nu, da han selv elskede, forstod han det.

Efter en god halv Times Kørsel saae han Stationen foran sig, og lidt efter kom han forbi det lille Hus, som Hofjægermesterinden havde udset til at blive hans og Ingers Kærlighedsbo. Huset, som laa et Stykke fra Vejen ved Foden af en Bakke, var bygget i Villastil og havde en ret anselig Have, der selv nu i sin Vinternøgenhed gav Stedet et hyggeligt og indbydende Udseende. Han blev sært højtidelig stemt ved Synet. Var det muligt, at dette fremmede Hus engang skulde blive hans Hjem, at denne lille lune Rede stod der og ventede paa at gemme hans Lykke? Skulde han, der havde forbrudt sig mod alle Livets Skytsaander, engang sidde derinde bag de nu saa tomme Vinduer med Inger ved sin Side, beskærmet af de samme milde og gode Magter, han saa hovmodigt havde trodset? Skulde deres Børns Latter og Graad engang lyde herud paa Vejen fra den nu saa stille og øde Have? Og deroppe paa Bakken bagved Huset, — ja, deroppe skulde hans Forsøgsmølle rejses og maaske en Dag forkynde Verden en stor Sejr.

Da han var kommen ind i en Kupe og Toget skumplede afsted, befandt han sig ene med en lille, hvidhaaret Mand, i hvem han snart genkendte den Præst, der sammen med sin Frue havde gjort Visit hos hans Svigerforældre den Dag, han blev forlovet. Præsten, en munter og snaksom Herre, genkendte nu ogsaa ham, og der kom en Samtale i Gang.

„De er jo en Søn af afdøde Pastor Johannes Sidenius, ikke sandt? Deres Fader har jeg kun kendt løseligt; han var jo en Mand, der ikke blandede sig meget mellem sine Embedsbrødre men foretrak et Liv i virksom Tilbagetrukkenhed. Deres Moder derimod kendte jeg i mine unge Dage ganske nøje. Vi var Bysbørn — begge to fra Vejle — og nogenlunde jevnaldrende. Jeg kan se, at De ligner hende ikke saa lidt. Allerede da jeg forleden traf Dem ovre hos vore kære Blombergs, slog det mig, at der

var nogen, Deres Ansigt mindede mig om. Jeg huskede dengang ikke paa, hvad Deres Moder var født. Først bagefter gik det op for mig, at det var de Thorsenske Træk, jeg havde genkendt. Nu er det, som om jeg ser Deres Bedstefader lyslevende for mig. Ja, ham har De rimeligvis ikke kendt. Han var en herlig Mand, munter og livsglad indtil sin Dødsdag, altid levende interesseret for alt, hvad der skete omkring i Verden. Hans gæstfri Hjem var til megen Velsignelse i den lille Smaastad, og Deres Moder var Sjælen i Ungdommens uskyldige Forlystelser. Ak ja! De lykkelige Dage! — Jeg husker saadan engang i Juleferien, der skulde være Maskebal paa en Proprietærgaard en Milsvej fra Byen, og alle vi unge Mennesker havde faaet Indbydelse og glædede os naturligvis forfærdelig. Saa skulde det netop ske, at det den Eftermiddag faldt ind med en forrygende Snestorm. Det blev et Knog og Fog, saa ingen turde vove sig afsted, og der var jo almindelig Fortvivlelse. Saa, bedst som vi alle sidder trøstesløse inden Døre, hører vi Kaneklokker og Piskesmæld i Gaden, og da vi løber til Vinduerne ... hvem ser vi andre end Kirstine Thorsen paa Vej til Ballet. Hun havde ikke villet høre Tale om at blive hjemme. Hun havde tilsidst erklæret, at dersom Ingen vilde køre hende, spaserede hun derud tilfods i sine hvide Strømper. Saa fik naturligvis ogsaa vi andre Mod, og det lidt forvovne Eventyr spændte saamænd meget lykkeligt af, og vi morede os allesammen vidunderligt."

„Undskyld," afbrød Per lidt forlegen. „Pastoren maa sikkert tage fejl. Det kan ikke have været min Moder."

„Men er De da ikke en Søn af afdøde Johannes Sidenius?"

„Jo."

„Og hed ikke Deres Moder Kirstine? Og var hun ikke en Datter af Distriktslæge Eberhard Thorsen i Vejle?"

„Jo."

„Ja, men saa kan jeg jo ikke tage fejl!"

„Min Moder havde vist en Søster."

„Aa, stakkels Signe, ja! Ak nej, hun var svag og sygelig og døde allerede som ganske ung. Deres Moder derimod var den blomstrende Sundhed selv, ikke høj af Vækst jo, men fin og

yndefuld. Jeg husker en anden Gang, det var om Sommeren, vi Unge havde faaet arrangeret, hvad vi kaldte en Sammenskuds-Skovtur, og kørte i tre store Holstenskvogne ud til en Skov et Par Mil fra Byen. Skovens Ejer var en Baron, som af en eller anden Grund levede paa Krigsfod med Befolkningen. Der var derfor slaaet store Plakater op ved alle Indgangene med strenge Regler for Opholdet i Skoven, skønt den strakte sig over et Areal paa flere hundrede Tønder Land og han selv boede langt derfra. Man maatte ikke forlade de afstukne Veje, ikke raabe eller lege for ikke at skræmme Vildtet, og navnlig var det strengelig forbudt at indtage Maaltider derinde. Det var vist disseher Forskrifter, der havde vakt saa megen Uvilje mod Manden, og i vor overgivne Stemning besluttede vi os til at trodse dem. Vi lejrede os udenvidere paa en Grønning midt i Skoven, fik Madkurvene og en Kaffemaskine frem og havde det dejligt. Saa paa engang faar vi allesammen som et Slag paa Munden. Lige imod os kommer to Mænd, det var selve Baronen og en Skovbetjent. Baronen havde Ord for at være en stor Grobrian, og bare hans Udseende var da ogsaa frygtindjagende nok. Han var en stor, svær Mand, rødblaa i Ansigtet som en Kalkun. Vi vidste ikke, hvad vi skulde gøre, og var gruelig forskrækkede allesammen. Saa rejser Deres Moder sig, skænker i en Fart en Kop Kaffe og gaar med den i Haanden tvers over Græsset lige imod Baronen. Jeg ser hende endnu ganske tydelig for mig i en lyslilla, klar Kjole og en stor, kalecheformet Straahat med Blomster paa, som man dengang brugte. Hun havde saadan en nydelig lille Figur og dertil en Gang saa let og svævende, saa det var en Lyst at se. Saa nejede hun for Hr. Baronen og bad ham nok saa skælmsk gøre os den store Ære at være vor Gæst i det Grønne. Det var mere, end han kunde modstaa. Han var i Grunden en godhjertet Mand, og det endte da ogsaa med, at han indbød os til at gæste ham paa Slottet paa Tilbagevejen og smage paa hans Champagne. Den Dag glemte vist ingen af os siden. Har Deres Moder aldrig fortalt derom?"

„Nej."

Toget standsede ved Købstaden, hvor den snaksomme Gamle

steg ud. Per var glad ved at blive alene. Præstens Fortællinger havde gjort et eget forstemmende Indtryk paa ham.

Idet han kørte videre, tænkte han paa, hvor lidt han i Grunden kendte til sin mødrene Slægt og Moderens Ungdom. Mens det altid havde været Faderen en stolt Tilfredsstillelse at mindes sin Opvækst og fortælle om Livet i sin Faders og Farfaders fattige Præstegaard, havde Moderen ligesom haft en Sky for at tale til sine Børn om sit Hjem og sine Paarørende. Hendes eneste Broder, der var Læge et Sted paa Fyen, havde Per ikke engang set. Han kom aldrig i Præstegaarden, og hans Navn nævntes kun sjelden der.

Per blev siddende ved Vinduet med Haanden under Kinden og saae mismodig ud paa de forbidrejende Marker, hvorover det allerede var begyndt at mulme. Og han begyndte at forstaa det uvilkaarlige Gys, der var gaaet ham gennem Sjælen hin Dag under Læsningen af Moderens efterladte Brev.

FEMOGTYVENDE KAPITEL

Natten mellem den niende og tiende Januar var der Nød paafærde nede i den lille schlesiske By Hirschberg nær Breslau, hvor Jakobe havde opholdt sig i de sidste Maaneder for i Ensomhed og Stilhed at vente paa sin Nedkomst. Tidlig om Morgenen var der bleven telegraferet efter Veninden i Breslau, det eneste Menneske, til hvem hun havde betroet sin Hemmelighed. Senere paa Dagen var der ogsaa ved Telegram bleven hidkaldt en Læge derfra, og Jakobe havde gennemlevet et Rædselsdøgn, som hun, der dog var fortrolig med Lidelsen, bagefter ikke taalte at tænke paa. Barnet kom levende til Verden men døde umiddelbart efter Fødslen. Jakobe fik ikke engang Lov til at se det, fordi man havde været nødsaget til at lemlæste det for at frelse Moderens Liv.

I fire Uger laa hun tilsengs. Det blev halvvejs Foraar dernede, før hun kom saa meget til Kræfter, at hun, vel indpakket, kunde sidde ude i sin Værtindes lille Have og se ud mod Schneekoppe og de andre hvidklædte Højder, der løftede sig over det vaargrønne Landskab. Hun kunde dog slet ikke glæde sig over al den Skønhed, som omgav hende. Hun var saa fortvivlet over Tabet af sit Barn, følte sig saa tomhændet, saa unyttig og tilovers i Verden og dertil saa hjælpeløst svag, at hun bestandig maatte græde. Hun havde i de sidste Maaneder før Barnets Fødsel levet saa inderligt og fortroligt med det i sine Tanker, havde desuden rent legemligt følt det som mere end Halvparten af sig selv, at det nu var, som om der næsten ingenting var bleven tilbage af hende. At der samtidig var taget en stor Byrde fra hende,

tænkte hun ikke paa. Skammen, Ydmygelsen, Forældrenes Sorg, Husvennernes Medlidenhed, alt, hvad der før havde tynget og naget, var efterhaanden bleven aldeles betydningsløst for hende i Sammenligning med den Glæde, hun ventede paa, og de Forhaabninger, hun knyttede til dette Barn, ved hvilket hun selv skulde faa nyt Liv.

Fra Hjemmet, hvor man stadig troede hende i Breslau, skrev baade Moderen og Faderen regelmæssig til hende om alt, hvad der skete i Familje- og Vennekresen. Hun fik saaledes at vide, at Eybert havde giftet sig med en ung Pige paa nitten Aar, at hendes Svoger, Dyhring, var bleven Rigsdagsmand, og at Nanny havde været paa Hofbal og var bleven forestillet for en af Prinserne. Men det var hende altsammen saa ligegyldigt. Hun sad der i sin lille Have med en Pude bag Nakken og en Skammel under Fødderne og saae med lange Blikke efter Børnene, der gik forbi paa Gangstien udenfor.

Det var mest Fattigbørn, hun saae, — blege, forkomne Stakler af den Slags, hvoraf det vrimler i Fabriksbyer, selv i saadanne smaa og landsbyagtige, hvor Fortovene grønnes ved Foraarstid. To Gange om Dagen stormede de der forbi paa Vejen til og fra Almueskolen, som laa i Nærheden. Særlig havde hun lagt Mærke til en Purk paa en syv-otte Aar med en usund, blaalig Ansigtsfarve og store Kirtelsaar under Næsen og paa Kinderne. Han kom altid langt bagefter de andre, trissede afsted med sin Tavle under Armen paa et Par slæbende Trætøfler ligesom en gammel Mand. Da hun var kommen saa vidt til Kræfter, at hun kunde bevæge sig lidt udenfor Haven, standsede hun ham en Dag og tiltalte ham med et Par venlige Spørgsmaal. Drengen stirrede uforstaaende og sky op paa hende med et Par store, blaa, glædeløse Øjne og fortsatte saa sin trætte Gang uden at svare. Da han havde gaaet et halvhundrede Skridt, skottede han ængstelig tilbage; og da han saae, at hun var bleven staaende for at følge ham med Øjnene, skød han Ryggen i Vejret som for at dække sig mod en Fare. „Stakkels Fyr!“ tænkte hun højt og gik videre; — der havde været noget ved denne lille forsømte Dreng og hans tidlige Menneskefrygt, der fik Moderhjertet til at banke.

En Dag nogen Tid derefter fulgte hun ham paa Afstand for at se, hvor han boede, og hun saae ham da forsvinde ind i en lang, lav Arbejderlænge med en Gadedør for hver to eller tre Fag Vinduer. Ved at høre sig for i Nabolaget lykkedes det hende at faa at vide, hvem hans Forældre var, og under hvilke Forhold Familjen levede. Det var den sædvanlige Fabriksarbejder-Tragedie. Baade Mand og Kone arbejdede ved Maskinerne og overlod Børnene til Forsynets Varetægt. I Hjemmet sultede de, i Skolen fik de Prygl, paa Gaden vogtede Politiets Øjne paa dem. Og under saadanne Forhold forhærdedes eller sløvedes de, blev til Forbrydere eller Døgenigte.

Jakobe havde ikke før været Fattigdommen saa nær paa Livet, og disse Tilstande gjorde et stærkt Indtryk paa hende. Hun skaffede sig Oplysninger om Fabrikernes Dagløn, om Arbejdstiden, om Boligernes Indretning, om Fabrikslokalernes hygiejniske Forhold, om Alderdomsunderstøttelsen o. s. v.; og alt, hvad hun saaledes erfarede, rejste et Oprør i hendes Sind.

Hun slog sig i Længden heller ikke til Ro med en passiv Deltagelse for disse Underkuede. Som overhovedet ethvert stærkt Indtryk altid kaldte paa Virksomhedsaanden i hende, førte ogsaa denne nye Følelse hende tilsidst ud i Handling. Med Bistand af sin Værtinde, en skikkelig Underofficersenke, fik hun uden lange Overvejelser indrettet en Slags Marketenderi ude i Haven, hvor de forkomne Børn paa deres Vej til og fra Skolen gratis kunde faa et Maaltid Mad og en varm Drik. Den Sum af Ømhed og Opofrelsestrang, hun havde opsparet til sit eget Barn, kom nu denne Flok af Hjemløse tilgode, udøstes over et halvhundrede skurvede Hoveder og voksede dermed. I Begyndelsen holdt Børnene sig frygtsomt tilbage, og Sagen var begyndt at vække Latter i Byen. Dog, Suppeduften, der trængte ud gennem Stakittets Tralværk, og Synet af de altid dækkede Borde overvandt lidt efter lidt Børnenes Skyhed. Endog den lille graablege Knøs med de store Kirtelsaar sad en skøn Dag derinde i Haven og proppede sig.

For Jakobes Vedkommende førte dette Forsøg videre. Efterhaanden som hendes legemlige Kræfter vendte tilbage, udøvede

Livets Røre sin gamle Tryllemagt over hende og fyldte hendes Hjerte helt. Hun skrev derom til sin Veninde i Breslau:

„Har du nogensinde rigtig tænkt over, hvilken fortvivlet Lod vor Tid — vor store, skønne, virksomme Tid! — har beredt Børnene i fattige Forhold, og hvor ubarmhjertig lidt der fra Samfundets Side hidtil er gjort for at skabe dem en menneskelig (eller blot naturlig) Tilværelse? Fra et tomt Rum, der kaldes et Hjem, og hvor de sjelden ser hverken Mor eller Far, drives de smaa Stakler til en Skole, der for de fleste staar som en offentlig Straffeanstalt, og som i mange Tilfælde heller ikke er meget andet. Samfundet, som de skulde lære at se hen til med Tillid og Fortrøstning som deres usvigelige Forsorg og Beskytter, møder dem overalt i sin mindst tiltalende Skikkelse: som en uforddragelig Skolemester, et brutalt Politi, et nærgaaende Fattigforstanderskab, en Præst, der taler til dem om Død og Dom og Helvede. Hvor skal der under disse Omstændigheder kunne vækkes en Samfundsaand i dem, hvoraf engang i Tidernes Løb en virkelig, borgerlig Broderskabsfølelse kan udvikle sig? Paa en Befæstelse af det opløste Familjeliv nytter det vist neppe at tænke. Forældrehjemmet, der før var Samfundslivets Basis, er vistnok en Institution, der er dødsdømt af Udviklingen. Men hvad skal der da sættes i Stedet? — Dette Spørgsmaal optager mig i denne Tid, saa jeg ligger og drømmer om det om Natten. For de Voksne har det Offentlige sørget. De har Kirke og Variete. Foredragssale og Ølknejper, Teater og Bønnemøder. Men nu Børnene? Sig mig, hvor skal de smaa Stakler vende sig hen i deres Hjælpeløshed? Jeg ser ingen anden Løsning end den, at Skolen efterhaanden maa træde i Hjemmenes Sted. Men — naturligvis! — Skolen maa da langsomt omskabes, maa lidt efter lidt føres tilbage til sit Udspring og blive noget af, hvad Klostret i gamle Dage var, et Asyl, et Fristed, en altid aaben Tilflugt. Men den maa samtidig blive noget ganske andet. Den maa ved sit blotte Ydre, ved Lokalernes Udsmykning, ved Undervisningens Form virke paa eengang hjemligt og festligt paa det barnlige Sind. For der skal jo altsaa her gives Børnene det Grundfond af lyse og frugtbare Livsindtryk, som de senere kan have

at tære paa, og som kan gøre dem mere modstandsdygtige i Tilværelseskampen end Fortidens (og adskillig af vor egen Tids) klosterligt optugtede Ungdom, der ved enhver Skuffelse straks mister Troen til Livet, taber Tilliden til Lykken og ligesom Børn, der har stødt sig, søger Trøst i Skødet paa deres gamle Goldamme, Kirken.

„Men jeg ser et stort Udraabstegn i dit Ansigt. Hvorfor fortæller hun mig alt dette? spørger du. Og du har Grund til at forundres. Men jeg maa sige dig det, som det er. Der er her i min Ensomhed ligesom gaaet en ny Verden op for mig, og jeg er vistnok endnu lidt fortumlet deraf. Veed du, jeg tænker for Alvor paa at gøre Forsøg med at føre Tanker som de ovenstaaende ud i Livet. Jeg omgaaes med vilde Planer om at oprette en Fattigskole i København efter det Mønster, jeg her skitserer. Det vil koste mig min tilkommende Formue; men nu, da jeg Ingen har at efterlade den til, — kan jeg da anvende den bedre? Naturligvis, det er jo ikke noget, der kan ske hverken idag eller imorgen. Jeg maa først sætte mig grundigt ind i alt, hvad man hidtil har forsøgt i samme Retning, i det hele studere Skolesagen til Bunden. Jeg mindes at have hørt eller læst, at der et Sted i Amerika har rejst sig en Bevægelse af lignende Art, saa du maa ikke blive altfor forskrækket, dersom du en Dag faar Underretning om, at jeg agter mig over Atlanten. Foreløbig bliver jeg dog her hos mine Plejebørn. Fra den lille Grav paa Kirkegaarden kan jeg heller ikke endnu skilles. Du ser mig derfor neppe saa snart — —."

* * *

Ved Foraarstid bestod Per sin Eksamen med Ære; men hans Glæde herover formindskedes ved, at han næsten lige fra Eksamensbordet maatte spasere hen i en Kaserne og krybe i Soldatertrøjen. Det var igen en af Fortidens Forsømmelser, han her maatte bøde for. Han havde Aar efter Aar søgt Udsættelse for Opfyldelsen af sin Værnepligt i et dristigt Haab om, at han

paa en eller anden Maade ved Hjælp af Philip Salomons Indflydelse helt skulde kunne unddrage sig den. Han var bleven udtaget til Ingeniørrekrut, og hele Sommeren maatte han marschere ude paa de københavnske Fælleder og grave Løbegrave og flette Skansekurve sammen med et Par hundrede unge Mennesker, der i hans Øjne kun var halvvoksne Drenge. Hvad der pinte ham mest derved, var ikke den legemlige Anstrengelse, saa uvant den end var ham, men den aandelige Sløvhed, hvortil det hele Kaserneliv førte. Han havde medbragt nogle Bøger i det Haab, at han i sin Fritid skulde faa Lejlighed til at læse en Del; men udenfor Geleddet fik han nok at gøre med at tilfredsstille Legemets Krav; Maden og Søvnen blev hans Herrer; og desuden vænnedes han saaledes til at udføre alt paa Kommando, at det tilsidst syntes ham helt unaturligt at foretage sig noget frivilligt.

Allerede om Efteraaret udløstes han af denne aandelige Død. Endnu engang bistaaet af Lykken fik han ved Lodtrækningen efter Rekruttidens Ophør et af de meget faa Numre, der fritog for Vintertjeneste, ja endog for al senere Indkaldelse. I de sidste Dage af September rejste han frisk paa Sjæl og Legeme til Jylland, hvor hans og Ingers Forlovelse nu blev højtidelig kundgjort. Hofjægermesteren var i Mellemtiden død; men dette havde snarere fremmet end hæmmet Forhandlingerne om Strømreguleringen, og Forberedelserne var da ogsaa nu naaet saa vidt, at Per til sin store Glæde straks kunde begynde paa Arbejdet.

Allerførst tog han dog fat paa at indrette sig en Bolig i den lille Villa i Udkanten af Stationsbyen, som Hofjægermesterinden allerede i Julen havde udset til ham. Der var fem smaa Værelser foruden Køkkenlejlighed og et Par Loftskamre. Foreløbig anskaffede han kun Møbler til de to af Værelserne og indrettede sig endda ganske tarveligt. Den Mangel paa Evne til at skabe Hygge om sig, der var ham egen, og som havde sat sit Præg paa alle hans Boliger baade herhjemme og i Udlandet, mærkedes ogsaa her. Paa en Avktion efter en Landsbykøbmand købte han et Par malede Borde, en Voksdugssofa, nogle Træstole og lignende Ting; og naar han lod sig nøje med et saadant Pluksammen, var det ikke — som han selv troede — udelukkende af

økonomiske Grunde, for saa hurtigt som muligt at kunne tilbagebetale, hvad han skyldte sine Søskende og Philip Salomon, men ogsaa fordi han som den Sidenius, han var, inderst inde husede Rester af en middelalderlig Klosterbroder, som nu blev mere og mere levende hos ham, saa asketisk Levevis og haardføre Vaner fik noget skjult tillokkende for ham. Til Husholderske havde hans Svigermoder skaffet ham et gammelt Tyende, der engang havde tjent i Præstegaarden, og en Dag i Oktober, mens Sommerens sidste Efterladenskaber fløj for Vinden, satte han for første Gang Foden under eget Bord.

Selve Byen — Rimalt hed den, — var en af de sædvanlige Nybyggerpladser, som hastig og derfor med et Præg af Tilfældighed danner sig omkring en Jernbanestation i en befolket Egn. Der var en Kro, en Realskole, et Apotek, nogle Købmænd og Haandværkere, derimod hverken Kirke eller Præstegaard. Et Stykke fra Stationen førtes Banen over Aaløbet ved en anselig Bro, og det var Togets hule Dundren paa denne, som Per i sin Tid havde hørt over Engene helt ude ved Kærsholm. I to Miles Omkres stillede Folk deres Ure efter den.

Paa begge Sider af denne Bro laa hans Arbejdsfelt. Det strakte sig langsmed Aaen, en Mil ad den ene, en halv Mil ad den anden Kant, og indbefattede Englodderne i Rimalt, Bøstrup og Borup Sogne. Hver Morgen kørte han ud i sin egen lille Gig for at optage Kort, udstikke Afløbslinjer, rette Raamærker o. s. v., og han kom herved efterhaanden i personlig Berøring med de fleste af Egnens Bønder. De vandt ikke hans Hjerte ved disse Underhandlinger. Taget saaledes enkeltvis gjorde de et langt mindre opløftende Indtryk paa ham, end da han hin Sommerdag saae dem i sluttede Rækker ved det store Folkemøde i Skoven. Desuden, da han manglede Forudsætninger for at kunne bedømme dem som Individer, virkede de allesammen ens paa ham. Han saae overalt væsentlig kun Standsejendommeligheder: Pengegriskheden, det smaalige Retshaveri, den skamløse Seen paa Fingrene, alle disse uædle Egenskaber, der fremavles i snevre og afsidesliggende Samfund. Han bestyrkedes her i en Erfaring, han havde gjort allerede som Soldat. Der

havde i hans Kompagni været baade Købstadshaandværkere og Bønder, særlig Vestjyder; og det havde slaaet ham, hvor frisk og virksom Medfølelsen ofte kunde ytre sig hos de første, endda de fleste af dem tilhørte den københavnske Bærme, medens Bønderne var aldeles blottede for Kammeratskabsfølelse, ja end ikke syntes at have nogen klar Forstaaelse af dens Væsen. De levede ikke i Ufred med Nogen, holdt endogsaa godt sammen indbyrdes; men aldrig faldt det dem ind at gøre Nogen en Tjeneste uden at være sikker paa Gentjeneste; aldrig vovede de selv at anmode om en Haandsrækning uden at tilbyde et Vederlag.

Per kunde komme helt nedslaaet hjem om Aftenen, naar han — som det undertiden hændte — havde spildt det meste af sin Arbejdsdag, fordi et Par Naboer, som endog var gode Venner, ja Troesbrødre og politiske Meningsfæller, ikke havde kunnet blive enige om Ejendomsretten til en Straasbred Grøftejord, der kunde køres bort i et Par Trillebøre. Trods det store Vækkelsesarbejde, der var gjort her i den sidste Menneskealder, hang den kristne Broderskabsfølelse endnu udenpaa Klæderne som en festlig Stemning, der omsluttede Folk ved Forsamlinger og i Kirken men dryssede af under Hverdagslivets Træskogang og navnlig slet ikke paavirkede Pengepungen.

Nogen synderlig Oplivelse fandt han heller ikke i Omgangen med sine Standsfæller hjemme i Rimalt. Hver Aften efter Postens Ankomst samledes Realskolebestyreren, Apotekeren, Stationsforstanderen og et Par Købmænd i Kroens Sofastue til en Slags Klub, hvortil ogsaa han var bleven indbudt. Her sad man omkring et Bord under en søvnig Hængelampe og røg Tobak og læste Aviser og drak Toddy. Af og til kom der en Samtale igang, idet man drøftede Avisernes Indhold: og neppe noget Sted paa Jorden blev Verdensbegivenhederne behandlet med større Overlegenhed end ved dette Aftensæde i den jyske Landsbykro. Realskolebestyreren var Klubbens prægende Aand. Han var en Mand paa et halvhundrede Aar med en Del spredte Kundskaber, som han i en Diskussion forstod at anvende med en vis Slagfærdighed. Han var gammel Student og cand phil., havde ogsaa

engang gjort et mislykket Forsøg paa at spille en Rolle som Politiker og var nu havnet i denne Afkrog af Landet som Leder af en Drengeskole med fyrretyve Elever. Det var for denne Mand en personlig Tilfredsstillelse at forringe Betydningen af alt, hvad der havde haft det Held at vække Opmærksomhed omkring i Verden. Krigsforviklinger, Nordpolsrejser, betydningsfulde Begivenheder i Videnskabens eller Kunstens Verden. Fagforeningsbevægelsen og Arbejderstandens vældige Opmarch, alt vakte kun en overbærende Medynk hos ham. Selv Tidens store tekniske Fremgang, som dog Bønderne fulgte med barnlig Undren, imponerede ham aldeles ikke.

„Nu ja," sagde han en Aften, da Aviserne havde bragt en Meddelelse om den nylig opfundne Telefon, om hvis Indretning og Virkemaade Per havde maattet give en nærmere Forklaring. „Det er egentlig ufatteligt, at en saadan Opfindelse ikke er gjort for længe siden. Det er i Grunden aldeles latterligt, at jeg ikke kan sidde her og ganske rolig samtale med en Mand i Kina, ja ikke alene samtale med ham, men se ham, føle ham, lugte ham. Og saadan er det jo paa alle Omraader. Vi er syv Døgn om at naa fra Evropa til Amerika. Det er jo aldeles beskæmmende! Vi burde være højst syv Timer om det Stykke Vej. Vi burde med andre Ord kunne komme fra København til New York mellem Frokost og Middag. Først naar vi er naaet saa vidt, tager jeg min Hat af for Naturvidenskaben."

Ogsaa Apotekeren holdt af at høre sig selv tale, skønt han gerne standsede midt i sine Sætninger, fordi han ikke vidste, hvad han skulde sige. Stationsforstanderen, en afskediget Officer, underholdt sig derimod mest med sit Glas, mens de to Købmænd var andægtige Tilhørere til de boglærde Herrers Udviklinger.

Per fandt ingen Behag i disse Sammenkomster og mødte kun sjelden. Til Bøstrup Præstegaard kunde han ikke komme hver Aften; dertil var Vejen for lang. Hans Hest skulde hvile, og det var saa sin egen Sag efter en anstrengende Dag at gaa de tre Fjerdingvej frem og tilbage i al Slags Vejr og Føre. Men hjemme hos ham selv var der ensomt og trist. Ganske vist havde han

sine Bøger til at holde sig med Selskab, og til dem tyede han da ogsaa i de lange Aftener, som nu var nærved at overskride Dagen i Længde. Men rigtig Ro til at genoptage Arbejdet med sin Opfindelse fandt han foreløbig ikke; dertil færdedes hans Tanker for stundesløst frem og tilbage paa Vejen til Præstegaarden. Først naar han virkelig fik fæstet Bo og kunde høre Inger gaa og nynne omkring ham, vilde han faa Fred i Sindet til en regelmæssig ordnet Hjemmesyssel.

Allerede ved Juletid begyndte han derfor at snakke om Brylup. Svigerforældrene vilde først ikke høre Tale derom, fordi Inger var saa ung. Heller ikke ansaae de endnu hans Fremtid for tilstrækkelig betrygget. Inger selv gik ogsaa kun modstræbende ind paa Tanken; men efter en Del langvarige og for Per undertiden ret ydmygende Forhandlinger satte han dennegang sin Vilje igennem, og det blev bestemt, at Brylluppet skulde finde Sted i Maj.

Ved Siden af Ensomhedens Tryk og Savnet af et virkeligt Hjem havde han nu ogsaa haft en tredje (men hemmelig) Grund til at fremskynde Giftermaalet. Han kunde ikke rigtig komme ud af det med sin Svigerfader. Hans Udvikling havde efterhaanden ført ham saa langt bort fra den blombergske Livsopfattelse, at denne næsten var bleven ham imod. Forestillingen om en saadan bedsteborgerlig Vorherre, der under almindelig Tilslutning styrede Verden efter de fortrinligst anerkendte, humane Principper, virkede nu halvvejs komisk paa ham. I de uvejrsagtige Stemninger, som var gaaet gennem hans Sind i det sidste Aar, havde han anet en Verdensvilje af en mægtigere Art, med et vældigere Maal. Ogsaa hans daglige Omflakken der paa Egnen og den forøgede Livsindsigt, den gav ham, havde fjernet ham fra den blombergske Gudfadertro. Fattigdommen i Husmandshytterne, Sygdommens og Vankundighedens Ødelæggelser, den hele — menneskelig set — fortvivlede Uretfærdighed i Livsgodernes Fordeling fremdrev en Trang til fornyet religiøs Erkendelse, til en dybere Indtrængen i Tilværelsens mysteriøse Logik. Og da dette ikke længe forblev ubemærket af Svigerfaderen, gav det Anledning til adskillig Misstemning. Pastor

Blomberg, der saa frisindet tillod Folk at mene om Vorherre og Verdensordenen omtrent, hvad de fandt for godt, var derimod meget nøjeseende med, hvilke Tanker man gjorde sig om ham selv; og han var fra sine Omgivelser saa vant til bestandig at høre Ekkoet af sin egen Røst, at han tog enhver Modsigelse som Tegn paa Vrangvilje og ondt Sind. Han, som sjelden viste synderlig Respekt for andres Meninger, ja som undertiden ikke var bange for at spøge ret ungdommeligt med andres religiøse Overbevisning, optraadte, saa snart han selv blev angrebet, med en kirkefaderlig Myndighed, hvori han ikke gav nogen født Sidenius det mindste efter. Per havde i den Anledning ofte maattet tænke paa, hvad Jakobe engang havde sagt eller skrevet til ham om den selvbedrageriske Nidkærhed, hvormed Kirken fra Arilds Tid under Fromhedens Fane havde tilfredsstillet et selvsygt Magtbegær.

Det var da ogsaa ved ganske andre Kilder, hos en hel anden Slags Personligheder, han i denne lange Vinters Ensomhed søgte Næring for sin Aand og uddybede sin Forstaaelse af Livets gaadefulde Tale.

Han var med Aarene bleven et Stykke af en Bogelsker. Hans Øjne blev uvilkaarlig tiltrukket af ethvert trykt Bind, der kom indenfor hans Synskres. Noget af det første, han saae efter, naar han kom ind i Bøndernes Stuer, var de smaa Boghylder, som i Reglen fandtes der, og han gik sjelden bort uden at have undersøgt deres Indhold. Dette var iøvrig næsten overalt det samme: Biblen, et Par historiske Romaner af Ingemann, Holbergs Komedier, et Bind populær Naturvidenskab, et Par Landmandsskrifter, noget af den saakaldte Skolelærerliteratur eller dens Fortsættelse Kapellan- og Højskolepoesien, desuden en Række egentlige Opbyggelsesskrifter, særlig naturligvis de blombergske. Enkelte Steder kunde man ogsaa finde et tilfældigt opbevaret Eksemplar af ældre Tiders religiøse Literatur, smaa, tykke Bøger med de besynderligste Titler. En hed „Frelsens Olje“. En anden „Liden gylden Skatkiste“. En tredje „Fire Bøger om Kristi Efterfølgelse“. En fjerde „Jesu blodige Vunder og Saar som det sikreste Tilflugtssted for alle i Nød bestedte

Syndere". Folk blev næsten forlegne, naar man fandt dem i Besiddelse af saadanne pietistiske Skrifter fra en uoplyst Tidsalder; og da i Virkeligheden heller ingen læste i dem længer, havde det ikke været svært for Per at erhverve nogle Stykker af dem til sin Bogsamling. Han havde anskaffet dem alene for Snurrighedens Skyld; men som han en Aften sad og bladede i en af dem, idet han særlig eftersøgte saadanne Steder, der var stærkest mærkede af Fortidens Læsning, gjorde han den Opdagelse, at disse gamle Folkeskrifters naive, snart platte, snart svulstige Tone, der i Grunden var ham imod, alligevel paa en sær Maade betog ham.

Og dette førte videre. Med sin uophørlig voksende Trang til at komme tilbunds i sig selv, til at forstaa sit eget Væsen endog i dets flygtigste Fornemmelser, tog han fat paa en historisk Undersøgelse af det religiøse Liv i det Tidsrum, hvorfra Størsteparten af disse Skrifter stammede. Han førtes ved dette Studium helt tilbage til Pietismen under Kristian den Sjette og herfra atter fremad gennem Oplysningstidens herrnhutiske Separatisme, til den mærkelige Lægmandsbevægelse i Aarhundredets Begyndelse, hvoraf Samtidens store, folkelig-religiøse Vækkelse langsomt var vokset frem. Skildringerne af hine fynske og jyske Bondesønner og Landsbyhaandværkere og deres støtte og stædige Kamp mod Datidens rationalistiske Rettroenhed fængslede ham stærkt. Disse Ensomme, der paa Apostelvis vandrede fra By til By og vidnede, og som af den Grund bespottedes af Mængden, forfulgtes af Præsterne og kastedes i Fængsel af Øvrigheden; disse smaa Menigheder rundtom med deres evangeliske, fra Verden helt bortvendte Liv, — det var jo selve den hellige Historie gentaget paa hjemlig Grund.

En Illustration til disse Fortidsskildringer havde han desuden fundet her i Svigerfaderens eget Sogn. I et lille hvidkalket og velholdt Hus paa Bøstrup Mark boede en Træskomager og hans Familje, der levede ganske for sig selv uden at søge Omgang med Egnens øvrige Befolkning. Manden kørte en eller to Gange om Aaret ind til Købstaden med et Læs af sine Trævarer og solgte dem til de Handlende; ellers holdt han sig ved Hjemmet, over

hvis Indgangsdør der paa et Bræt var malet de Ord: „Jeg og mit Hus vi vil tjene Herren". Per var uforvarende dumpet derind engang, da han havde været paa Rundtur i Egnen for at sikre sig nogle flinke Faskinbindere til Sommerens Arbejde i Marken. Inde i Stuen fandt han en yngre Kone ved en Vugge; et Par Smaabørn sad paa Gulvet og legede stille. Døren til Værkstedet ved Siden af stod aaben, og derinde sad Manden overskrævs paa sin Skærebænk og snittede. Ved Synet af Per rejste han sig og kom ind i Stuen med forlegen Mine. Det var en midaldrende Mand, høj og lidt ludende. Hans skægløse, noget blege Ansigt med de halvt nedslagne Øjne huede ikke Per. Heller ikke Konen, der henne fra Vuggen skottede til ham med et næsten fjendtligt Blik, gjorde noget rigtig tiltalende Indtryk paa ham. Manden bød ham vel at sidde ned, men det skete uden Gæstevenlighed. Forslaget om at lade sig hverve for Sommeren til Arbejde ved Aareguleringen afviste han øjeblikkelig og paa en Maade, der ligesom fjernede den hele Sag langt fra ham. Alligevel blev Per siddende lidt. Der var — trods alt — noget ved denne huslige Scene, der indtog ham. I den lille Stue herskede der en paafaldende Renlighed og Orden. Det var som om Huset stod beredt til at modtage en højbaaren Gæst. Her raadede aabenbart en Gudsfrygt, der ikke bare var en Stemning for festlige Lejligheder, men som virkelig havde formaaet at omskabe et Par Mennesker indtil selve deres Væsens Grund. Blot i den Maade, hvorpaa Manden i Samtalens Løb tog et af Børnene op paa sit Skød og tørrede det under Næsen med sin Finger, var der en egen fremmedartet, højtidelig Blidhed, som slet ikke virkede latterlig.

Henne i Præstegaarden var Per bagefter bleven oplyst om, at Familjen hørte til en Sekt, der kaldte sig selv „de Hellige", og som i den senere Tid havde fundet nogen Udbredelse flere Steder i Landet. Svigerfaderen havde rent ud kaldt dem nogle Hældører og sagt, at han betragtede deres Tilstedeværelse som en Skam for Menigheden.

Hvergang Per siden læste om Skomagersvenden Ole Henrik Svane, om Kristen Madsen paa Fyen eller de andre Lægprædi-

kanter fra den religiøse Genopvækkelses Tid, saae han for sig den lille forventningsfuldt stille Stue derude paa Bøstrup Mark. Samtidig naaede han herigennem til en nedslaaende Erkendelse. Ved at sammenligne saadanne Menneskers inderlige Forsynstro med sin egen, følte han, at han hverken var eller havde været eller nogensinde vilde kunne blive en virkelig troende Kristen. Ja, han kunde ikke engang længer ø n s k e at blive det.

Det var endda mindre den strenge Verdensforsagelse, der skræmmede ham tilbage. Tilfredsstillelsen ved et saadant indadvendt, verdensfjernt Liv forstod han netop bedst. Det var Lidenskaben i deres Bønner, Arten af deres Forhaabninger, som forfærdede ham. Han havde i de sidste Aar selv bedt ofte. Men Bøn og Andagt havde for ham væsentlig tjent som et Styrkelses- og Renselsesbad for Sjælen, en Flugt fra jordisk Urenhed og Begær. Dog f o r s t o d han ogsaa dem, som tiltroede Bønnen Magt til virkelig at afværge Ulykker og bringe Hjælp i Farens og Nødens Stund. Men gennem hine dybt fromme Kristnes Bønner gik der som et Suk efter Trængsel og Smerte. I deres Sky for Verden, i deres Angst for Fristelsen, med deres Opfattelse af den Kristnes Liv som en uophørlig Pilgrimsgang nedbad de selv Vanheldet og Forfølgelsen over deres Hoveder.

„Bespis mig, o Herre, med Taarebrød og giv mig bredfuldt Maal af Taarer at drikke. Dig overgiver jeg mig og alt, hvad mit er, til Tugt og Beskæmmelse. Din Revselse tynge paa mig, og din Svøbe belære mig. Thi det er en Naade for din Ven, at han af Kærlighed til dig skal lide og plages. Jeg takker dig, at du ikke har skaanet mine Synder, men tugtet mig med de haarde Slag."

Naar han traf paa saadanne Ord, gik der ham det samme uvilkaarlige Gys gennem Sjælen, som dengang han havde læst Moderens efterladte Brev. For en saadan brændende Tro, der fortærede selve Blodets Grunddrifter, veg hans naturlige Menneske tilbage.

„Sandelig, det er en Elendighed at leve paa Jorden," skrev Thomas a Kempis i sin Bog om Kristi Efterfølgelse. „At spise, drikke, vaage, sove, hvile og arbejde og at være de øvrige Na-

turens Fornødenheder underkastet er sandelig en stor Elendighed og Plage for det gudfrygtige Menneske. O, gid der ikke var andet at gøre end at lovprise Herren vor Gud; da vilde du være langt lykkeligere end nu, hvor enhver af dine Fornødenheder gør dig til Kødets Tjener."

Hvad der ganske særlig foruroligede ham ved disse Undersøgelser, var noget, der iøvrigt allerede for Aar tilbage havde dæmret for ham under hin tilfældige Fordybelse i en Oversættelse af Platons „Fædon". Det var en stadig klarere Forstaaelse af, at Kristendommen var langt ældre end Kristus, i hvem den kun havde fundet sin Fuldkommengørelse, i hvert Fald foreløbig; at han altsaa ikke kunde trøste sig med, at den vilde være bleven et rent forbigaaende Fænomen, dersom ikke Stats- eller Fyrstemagt havde set sin Fordel ved at hjælpe den op paa Aandens Højsæde. Den syntes at have sine Rødder i selve den menneskelige Urgrund, at suge Næring fra et Instinkt, der laa udenfor Naturen, og som, hvor det i det hele taget fandtes, tilsidst overvandt denne.

„Thi Legemet foraarsager os tusinde Bryderier, opvækker Uro og Forvirring og forstyrrer os, saa vi for dets Skyld ikke formaar at skue det sande. Medens vi lever, vil vi kun da komme Erkendelsen nærmest, naar vi har saa lidt som muligt med Legemet at skaffe og ikke mere Omgang med det, end det er højst nødvendigt, og ikke lader os opfylde af dets Natur."

Saaledes talte selve Sokrates. Og Buddha? Der var et løsrevet buddhistisk Citat, der sad indbrændt i hans Hjerne og lyste som med Fosforskrift, hver Gang der blev mørkt i hans Indre.

„Den, som intet elsker her paa Jorden og intet hader og intet attraar, kun han har ingen Lænker og er uden Frygt."

Fra alle Verdenshjørner det samme Svar! Ned gennem alle Tider den samme Fordring: Selvets Fornægtelse, Jeg'ets Udslettelse; thi Lykke var Forsagelse. Men fra Verdens Side lød det omvendt: Selvhævdelse, Egenkærlighed, Legemets Kraft og Viljens Mod; thi Lykke var Tilegnelse. Her fandtes da ingen bærende Bro over Svælget, Aandens Gilding eller Legemets — saadan stod Valget! Denne Afgørelse kom man ikke udenom, naar

man ikke, som hans Svigerfader og saa mange med ham, besad en lykkelig Evne til selvbedragerisk at lukke Horisonten med en lyrisk Stemningstaage. Man maatte tage sit Standpunkt, sværge til Korset eller til Champagneglasset, — og ikke nølende og ængsteligt, men med tillidsfuld Beslutsomhed, ja Begejstring.

Saaledes endte han igen ved Troen som Livets opholdende og retfærdiggørende Kraft. Men en saadan fortrøstningsfuld Tillid havde han ikke længer, hverken til Himlen eller til Jorden. Med Verdens Børn vilde han ingen Forligelse, og mellem Kristne hørte han heller ikke hjemme. Og allermindst kunde han vende tilbage til den blombergske Uskyldighedstilstand og som et Barn — uden Svimmelhed — plukke Blomster paa Randen af Afgrunden, ufølsom for Dybets dæmonisk dragende Magt.

* * *

En Graavejrsmorgen i Begyndelsen af Marts holdt Pers forspændte Gig uden for hans Dør og ventede. Da han endnu ikke selv havde Staldrum, maatte han anbringe sit Køretøj paa Kroen, og det var Kroens Karl, som stod der ved Hesten og smaabandede, mens han slog Armene over hinanden for at holde Varmen. Han havde allerede ventet over et Kvarter.

Endelig tumlede Per søvndrukken ud i sin store Kavaj, steg tavs tilsæde, tog Tømmen af Karlens Haand og skumplede afsted. Han havde som sædvanlig siddet oppe den halve Nat og læst, og da han var kommen i Seng, havde Tankerne holdt ham vaagen, saa han først var falden i Søvn hen paa Morgenstunden. Men nu viftede den friske Blæst ham hurtig Drømmetaagen fra Øjnene. Vognen var just heller ikke egnet til at lure i; det var en gammel, udslidt Jumpekasse, saa mør i Værket, at Fjedrene slog sammen ved den mindste Ujevnhed i Vejen. Til Gengæld var Hesten en paalidelig norsk Fjordhest, der blot havde den Vane af lutter Forsigtighed at løbe i Bugter fra den ene Grøftekant til den anden, saasnart Vejen hældede en Smule. Den havde et Par Øjne saa fintmærkende som et Nivellerinstru-

ment, opdagede den mindste Afvigelse fra det vandrette Plan. For sin Kuskeæres Skyld havde Per i Begyndelsen ment at maatte plukke disse Unoder ud af den ved Hjælp af Pisken; men han havde snart fattet Kærlighed til det lille fromme og fodsikre Dyr, der Dag for Dag slæbte ham gennem Egnen i al Slags Vejr, og han lod nu Hesten faa sin Vilje.

Saavidt muligt indrettede han sig saaledes, at han kunde lægge Vejen om ad Bøstrup for i Forbifarten at sige Godmorgen til Inger. Han vidste, at hun paa den Tid gik ude i Haven for at spejde efter ham, og disse Morgen-Udfarter fik af den Grund en egen stor og festlig Stemning over sig. Men ogsaa selve Kørslen var ham paa denne Tid af Dagen til megen Nydelse, navnlig en saadan Morgen med friskt Vejr, naar Skyerne jog lavt henover Jorden og Krageflokkene skrigende lod sig vugge paa Stormen.

Naar han da tænkte tilbage paa, hvad der havde holdt ham vaagen om Natten, og hvorledes han havde syntes ikke at kunne faa Fred i sin Sjæl, før han havde udgrundet Verdensgaaden, maatte han næsten smile. I disse Øjeblikke, mens Eftertanken endnu blundede, og før Dagens mange Smaafortrædeligheder havde plumret hans Sind, aabnede han sig atter tillidsfuldt for Verden og dens naturlige Tillokkelser. Alt dunkelt og tvivlsomt i Tilværelsen blev ham i en saadan Morgentime saa betydningsløst i Sammenligning med det ubestridelige Faktum, at han sad her ung og sund i sin egen Vogn, paa Vej til sin Kæreste for at indvie Dagen med et Kys paa hendes søde Mund. Han priste den Gud, han knap nok længer troede paa, lovede Livet med dets Lyst og Sorg og Møje, der altsammen syntes ham Tak værd, hvortil det saa end førte. Hvorfor da gruble? Selvgjorte Plager var Fandens Værk. Det var i Grunden blot farisæisk Selvophøjelse ikke at ville lade sig nøje med de Bekymringer, Livskampen skabte. Om to og en halv Maaned skulde hans Bryllup staa. Den 20. Maj, Ingers Fødselsdag, skulde han hjemføre hende som blomstersmykket Brud, og hans triste Ensomhedsaar var endte!

Det var hans Hensigt denne Dag at aflægge et Besøg, der længe

havde optaget ham. Blandt de Engskifter, der vilde blive berørt af hans Strømregulering, var der ogsaa et Par, der tilhørte Præstegaarden i Borup, og det var hertil, han i den Anledning agtede sig hen. Han havde ikke talt med Pastor Fjaltring siden hint tilfældige Sammentræf i Høladen under Tordenvejret for godt halvandet Aar siden. Han havde et Par Gange kørt ham forbi, naar den sære Mand i Skumringen gik sine ensomme Spasereture paa afsides Veje, og han havde da ogsaa regelmæssigt hilst ham, dog — som det syntes — uden at blive genkendt. Men overalt paa Egnen havde han hørt Folk snakke om ham og om hans ulykkelige Familjeliv. Navnlig gik der de utroligste Historier om hans Kone, der skulde være ganske ødelagt af Drik.

Vejen sænkede sig i et stort Sving ned mod Bøstrup By, og pludselig lyste det op i hans Ansigt. Derhenne bag Præstegaardens Havelaage øjnede han Inger, der stod med et Sjal over Hovedet og kiggede efter ham.

„Du Syvsover!“ raabte hun ham imøde. „Hvor bliver du af?“

„Har du ventet?“

„Jeg er som Is over hele Kroppen.“

„Stakkel dog!“

Han var nu naaet hen til hende og kørte Havegærdet saa nær, at deres Munde — i Skjul af en Hyben — kunde mødes over Stakittet.

„Godmorgen, min egen Ven!“

„Godmorgen! Hvor skal du hen idag?“

„Aa, jeg har travlt. Jeg maa straks afsted.“

„Det er ikke til at udholde. Altid har du travlt. Farvel da! Kommer du i Aften?“

„Det gør jeg!“

Et nyt Kys og endnu et og „et lille et i Tilgift“ — som Per sagde.

„Blakken“ havde sat sig i Bevægelse, men de blev ved at holde hinanden i Hænderne, indtil de ligefrem reves fra hinanden. Saa atter „Farvel, Farvel“, og Viften, indtil Vognen forsvandt bag et Gaardhjørne.

— — Henimod Middagstid, efter at have tilbragt nogle Timer

ude i Engene med sit Vinkelinstrument, kørte Per ind i Borup Præstegaard.

Pastor Fjaltring var hjemme og modtog ham i sit Studereværelse. Det var et stort, halvmørkt Rum, næsten en Sal, med kun to smaa Vinduer. Skønt der var en Del Møbler derinde, saae der paa Grund af Stuens Størrelse tomt ud. Ved Pillen mellem Vinduerne stod en Pult med en opslaaet Bog, og herfra traadte den besynderlige Huleboer ham imøde, saasnart han var kommen indenfor Døren.

Der var i Præstens Væsen den samme sære Blanding af Forlegenhed, Nysgerrighed og Selvfølelse, som havde slaaet Per allerede hin Dag i Kirken. Han blev staaende i nogle Skridts Afstand fra ham og hilste yderst høfligt men i Tavshed og med Hænderne bag paa Ryggen. Hvorvidt han genkendte ham eller ej, var det ikke let at blive klog paa. Da Per havde forestillet sig, gjorde Præsten en Haandbevægelse henimod Sofaen, tog selv Plads i en Armstol noget derfra og spurgte forretningsmæssigt, hvormed han kunde være ham til Tjeneste.

Per fremførte sine Spørgsmaal, der angik Uddybningen af nogle Grøfter i Præstegaardens Englod. Præsten svarede, at han i Grunden ikke havde Lov til paa egen Haand at træffe Bestemmelser om Embedsjorden; men da det her kun drejede sig om Ubetydeligheder, turde han vel nok paatage sig Ansvaret. Kun vilde han bede om, der til mulig fremtidig Bevisførelse maatte blive udfærdiget en kort, skriftlig Fremstilling af de Ændringer, der ønskedes foretagne, hvilket Per beredvilligt lovede.

Den hele Forhandling stod ikke paa i mere end nogle faa Minutter og efterfulgtes af en længere Pavse. Præsten sad bøjet frem over sine sammenlagte Hænder og ventede aabenbart paa, at Per skulde gaa. Men da Per virkelig gjorde Mine dertil, syntes han alligevel at blive noget ængstelig for at have været uhøflig. Han spurgte ham, hvor han boede, og hvad han syntes om Egnen; og da han hørte, at Per havde opslaaet sin Bolig ved Stationen, sagde han, at han altsaa ikke kunde savne Omgang; der var jo efterhaanden opvokset en hel lille Købstad dernede ved Rimalt. Og han nævnede Realskolebestyreren og Apotekeren og

et Par andre af Egnens Folk. Svigerfaderen eller Hjemmet i Bøstrup Præstegaard omtalte han derimod ikke med et Ord.

Per, som fra hint Uvejrs-Møde havde bevaret et ganske stærkt Indtryk af Præstens Personlighed, følte sig lidt skuffet af disse almindelige Talemaader. Saa krænkede det ham ogsaa, at han saaledes uden videre blev slaaet i Hartkorn med Medlemmerne af Toddy-Klubben derhjemme, saa meget mere som Præsten selv — efter hans Tone at dømme — ikke værdsatte de Folk synderlig højt. Han sagde derfor med en vis Vægt, at han ingen Omgang havde der i Byen men tvertimod levede ret ensomt i Selskab med sine Bøger.

Præsten løftede Hovedet lidt. Han saae stadig ikke paa ham; men der kom et Øjeblik et opmærksomt, ligesom lyttende Udtryk i hans lille gulblege, skægløse Ansigt.

„Naa ja," sagde han. „Det tilbagetrukne Liv i Tankens Verden kan sagtens ogsaa have sin Tilfredsstillelse. Og sin Hygge. Man tør maaske sige sin Velsignelse."

Og han tilføjede med et lille Smil, at Ensomheden jo undertiden endog var meget selskabelig. Naar man med tilstrækkelig Grundighed søgte ind i sig selv, fik man ofte en skuffende Fornemmelse af at have Fremmede hos sig.

Per, der følte sig personlig ramt af Bemærkningen, sagde med et Forsøg paa at udvide Lignelsen, at saadanne Fremmede desværre ofte var ret besværlige Gæster, der skabte Uro og Uhygge.

Atter gled det studsende, ligesom lyttende Udtryk flygtigt henover Præstens bortvendte Ansigt. Han gik dog ikke nærmere ind paa Emnet, tilføjede blot som en Afslutning, at man jo ogsaa gerne tyede til andres Tanker for at forjage sine egne. Bøger virkede saa rart afledende. De Betragtninger, Folk førte tilbogs og lod trykke, var i Almindelighed ikke opskræmmende.

Der blev igen en Pavse. Præsten var aabenbart her kommen ind paa noget, hvorom han ikke ønskede at udtale sig nærmere. Per rejste sig nu, og Præsten gjorde ingen fornyet Anstrengelse for at holde ham tilbage. Dog var han ingenlunde uhøflig. Ved Afskeden rakte han ham endog sin Haand — en besynderlig tør

og hed Haand — og gjorde kavalermæssig en Undskyldning, fordi han af Frygt for Træk ikke fulgte ham ud i Forstuen.

Saa kort og lidet betydende dette Møde havde været, var Per dog ikke saa lidt opfyldt af det. Da han sad ved Aftensbordet i Bøstrup Præstegaard, gav han sig til at tale derom paa en Maade, som Svigerforældrene tydeligvis ikke syntes om.

„Det er et stakkels beklagelsesværdigt Menneske!" sagde Svigerfaderen. „Jeg har oprigtig ondt af ham. Han skulde blot aldrig have været Præst!"

Allerede den næste Dag satte Per sig til at udfærdige den Redegørelse, Pastor Fjaltring havde anmodet om. Han gjorde sig megen Umage med den, renskrev den tilsidst paa et stort Ark tykt Papir og tilføjede ovenikøbet et omhyggelig udført Grundrids af hele Præstegaardens Engtilliggende.

En Ugestid senere, da hans Vej en Dag igen førte ham ad Borup til, kørte han ind i Præstegaarden for at aflevere Dokumentet. Præsten, der var saa lidt vant til, at der vistes ham Opmærksomhed, blev forlegen ved Synet af det smukke Arbejde og takkede ham hjertelig; og da Per straks gjorde Mine til at gaa, blev han ganske ulykkelig og bad ham undskylde, dersom han ved hans forrige Besøg maaske havde været noget uoplagt. For at faa ham til at blive trykkede han ham egenhændig ned i sin Sofa, og det varede dennegang ikke længe, før der kom en Samtale igang af en ret aabenhjertig Karakter.

Det var selve det medbragte Dokument, der blev Udgangspunktet for den. Per gav Præsten den Oplysning, at der var Brændtørv i Præstegaardsengen, endog i ganske betydelig Mængde. De laa temmelig dybt under Jordoverfladen og var lidt vanskelige at komme til; men sandsynligvis var de just af den Grund særlig gode. Han var overbevist om, ytrede han, at det vilde kunne lønne sig at anskaffe en lille Pumpemølle, som kunde holde en Udgravning tør, og saa forme Massen som Æltetørv.

Pastor Fjaltring, som var bleven staaende foran ham paa et smalt Løbetæppe, der laa midt henad det ellers nøgne Gulv, rystede paa Hovedet med et sygeligt Afmagts-Smil. Den Sag maatte han overlade til sin Eftermand, sagde han. Hans Helbred

var ikke af den Beskaffenhed, at han turde regne med Fremtiden.

„Desuden," føjede han til, „om ogsaa Døden vil skænke mig Frist, veed jeg jo slet ikke, hvorlænge Kirkemyndighederne og mine nidkære Embedsbrødre vil give mig Lov til at præke for tomme Stolestader."

Per blev rød og forsøgte høflig en Indvending; men Præsten lod ham ikke komme tilorde.

„Jeg gør mig ingen Illusioner. Vor Tid har gjort Religionen til en Markedsvare, og man kan ikke fortænke Folk i, at de søger til de Boder, hvor de køber Afladen billigst."

Per følte sig forpligtet til at tage sin Svigerfaders Aandsretning i Forsvar. Men uden at nævne noget Navn svarede Pastor Fjaltring, at et velvilligt, halvt beskyttende eller maaske bare nysgerrigt Forhold til de store Livsspørgsmaal i hans Øjne var værre end slet intet Forhold. Troen var en Passion, og hvor den ikke var det, drev man Abespil med Vorherre. Ad kunstig Vej at opdrive en vis Aandslivlighed hos Folket var saa langt fra at berede Jordbunden for en alvorlig og oprigtig Tro — eller blot for en alvorlig Tvivl — at sligt tvertimod dræbte de Spirer til et virkeligt Gudsforhold, der var nedlagt i enhver Menneskesjæl.

Han var gaaet et Par Gange frem og tilbage paa Løbetæppet og standsede pludselig henne i den anden Ende af Stuen. Det saae ud, som vilde han minde sig selv om ikke at vove sig for langt ud. Men Meddelelsestrangen var bleven vakt, Ensomhedens Tankemylder trængte sig paa, og han kunde ikke længer holde Ordene tilbage.

Han sagde til Per, at den moderne Ingeniørvidenskab ikke kunde fritages for en Del af Ansvaret for den Udadvendthed og Overfladiskhed, som var Nutidsmenneskenes Forbandelse. Det var Maskinindustriens Jag, der nu ogsaa havde smittet det aandelige Liv. Som man paa alle Omraader var bleven vænnet til at faa sine Livsfornødenheder fremstillede med saa lidt personligt Arbejde som muligt, saadan krævede man nu ogsaa af Troen, at den lod sig erhverve uden for megen Kraft- og Tidsspilde. Og hos Ordets Forkyndere — det være sig nu Præster eller Læg-

folk — skortede det jo gennemgaaende ikke paa Villighed til at imødekomme Kravet.

Om Menneskets Sjæl og Vilkaarene for dens Trivsel — fortsatte han stadig ivrigere — vidste man ganske vist kun sørgelig lidt; men det syntes dog almindelig erkendt, at Lykke i verdslig Forstand gjorde Mennesket goldt. Sjælens rette Element var Sorgen. Glæden var en Levning af Dyret i os; derfor var det sagtens ogsaa, at Folk saa let i Medgangsdage forfaldt til allehaande Abenoder og Paafuglevaner, mens de i Sorgens Timer, naar de søgte ind i sig selv, ind til Personlighedens guddommelige Kilde, kunde faa et helt forklaret Udseende. Ganske vist, Kristendommen meldte sig i Verden som det glade Budskab; men skulde dette Ord tages bogstavelig, blev man stikkende i en uopløselig Modsigelse. En Tro, der meddelte Fryd, Tryghed og Glæde, tilstoppede Sjælens Ernæringskilder, udslukte det aandelige Liv. Selve Ideen om et hinsidigt Paradis som en Fuldkommenhedens Bolig lod sig ogsaa vanskeligt forlige med vor nuværende religiøse Indsigt. Det Ord om det udelukkede Haab, som Dante havde anbragt over Nedgangen til sit Helvede, syntes med nok saa megen Føje — og i langt frygteligere Betydning — at kunne indridses over Porten til et saadant Himmerige, hvor der ikke længer var nogen Mulighed for Selvudvikling. Ja, for den indskrænkede Menneskeforstand tog det sig ud, som om det i det lange Løb maatte blive mellem de Uforløste, hos de evigt eller midlertidigt Fordømte, at man fandt de rene og lutrede Sjæle og den sande Salighed, opfattet som religiøs Erkendelse.

„Men rimeligvis har vi endnu slet ikke forstaaet Guds Mening med Evangeliet. Og i saa Fald forklares derved igen den Kendsgerning, at Kristendommen efter to Aartusinders Forløb trods store Ord og Løfter ikke har faaet Held til at udrette mere for Menneskeslægtens moralske Fremgang. Visse Teologer benægter jo rent ud Kristi guddommelige Fødsel, og i Virkeligheden er Familjeligheden mellem ham og det gamle Testamentes Gud heller ikke let at faa Øje paa. Man kunde vel uden stor Overdrivelse sige, at den ene er den andens fuldkomne Modsætning, ja

Vrængebillede. Men naar Kristus ikke er Guds Søn — hvem borger os saa for, at Vorherre ikke lod ham fødes og pines og lide en forsmædelig Død, for at han skulde tjene os til afskrækkende Eksempel?"

Pastor Fjaltring standsede atter brat sin Gang over Løbetæppet, ligesom ængstet af sine egne Ord. Hans Pande var under den lange Tale bleven rødflammet. Uafladelig jog der nervøse Trækninger fra Skuldrene op over Ansigtet.

„Ja, De forstaar forhaabenlig, at jeg siger dette for at spotte. Jeg mener kun, at s k a l Kristusskikkelsen og dens Mission endelig gøres til Genstand for kritisk Værdsættelse — og dertil er Tiden sikkert kommen — saa lad det blive grundigt, uden Fordomme. Om saa vort Salighedshaab skal sættes paa Spil derved!"

Per vidste intet at sige til disse vidtsvævende Tanker; og Pastor Fjaltring havde øjensynlig ikke selv nogen Fornemmelse af, hvor langt han var kommen bort fra Udgangspunktet. Heller ikke mærkede han nu, at en Dør bagved ham aabnedes, og at hans Kone kom ind. Først da Per rejste sig og bukkede, vendte han sig om og blev i det samme tavs.

Per gjorde i Stilhed Folkesnakken den Indrømmelse, at den ikke havde overdrevet sin Skildring af Pastorindens Ydre. Hun var uformelig tyk og havde et stort, kobberrødt Drankeransigt med et Par dødt stirrende Øjne, der syntes næsten hvide mod Ansigtshuden. Hendes Sjuskethed var saa meget mere iøjnefaldende, som hun aabenbart havde pyntet sig. Forhaaret var i Hast bleven glattet med Vand, og hun havde en temmelig ordentlig Kjole paa; men under den skævt siddende Kappe sad Resten af Haaret som Stopningen i en Pude, og under Kjolekanten saaes et Par udtraadte og ubørstede Sko.

Da hendes Mand havde forestillet Per, smilte hun meget indladende.

„Hr. Sidenius vil maaske gøre os den Fornøjelse at spise Frokost med os? Maden staar paa Bordet."

Per vidste ikke, hvad han skulde svare. Medfølelsen med den ulykkelige Mand knugede hans Hjerte. Han havde helst sagt

Nej men frygtede for at krænke ved et Afslag og tog derfor mod Indbydelsen.

Det overraskede ham, at der i Pastor Fjaltrings Væsen overfor Konen ikke ytrede sig nogen alvorligere Misstemning. Han var ganske vist under hele Maaltidet en Del forlegen og temmelig adspredt; men i selve sin Optræden overfor hende var han ganske den hensynsfulde Ægtemand, opmærksom, ja galant. Selv havde hun øjensynlig ikke den mindste Forstaaelse af sin Skændsel. Hun var endog den, som førte Ordet, idet hun — temmelig forvirret — talte om København og om sine Erindringer fra Nordsjælland, hvor hendes Fader havde været Præst. Tilmed havde hun den Vane aldrig at høre efter, hvad andre sagde, hvorfor hun tilsidst var den eneste, der talte.

Da de to Mænd kom tilbage til Studereværelset, følte Per straks, at deres afbrudte Samtale ikke længer lod sig genoptage. Præsten opfordrede ham heller ikke til at blive. Dog fulgte han ham ved Afskeden helt ud i Forstuen, takkede ham paany for den Opmærksomhed, han havde vist ham, og sagde, at det altid vilde være ham en Glæde at se ham, naar hans Vej faldt der forbi.

Per blev glad for Opfordringen og gjorde sig i den følgende Tid hyppig Ærinde i Præstegaarden i Anledning af Grøftegravningen i Engen. Tilsidst kom han der uden nogetsomhelst Paaskud og følte sig altid velkommen. Ved Gudstjenesten i Borup Kirke viste han sig derimod aldrig, og det var ikke alene Hensynet til Svigerfaderen, der holdt ham borte. Det Indtryk, han havde bevaret af Pastor Fjaltrings Præken fra den eneste Gang, han havde hørt ham tale, fristede ikke til en Gentagelse. Paa en Prækestol gjorde Pastor Fjaltring en underlig Mester-Jakel Figur. Han var en Sandhedssøger, ingen Stemningsvækker, endsige nogen Forkynder. Man skulde søge ham i hans Enebo. Og selv d e r kunde han undertiden ved et uformodet Besøg flagre besynderlig forlegent og ubehersket omkring ligesom et Møl, der pludselig træffes af Lyset. Enten følte han sig trykket ved Tanken om sin Paaklædning, der sjelden var beregnet paa at ses af Fremmede eller han var et Offer for sin indbildte Sygdom og

flyttede sig hvileløs fra Stol til Stol eller sad sammenkrøben med Haanden under sit indbundne Hoved. Overfor Per fortog denne Skyhed sig dog i Almindelighed ret hurtig, og havde han først overvundet den, kunde han tale i Timer uden at trættes.

I Bøstrup Præstegaard nævnte Per aldrig sin fortsatte Forbindelse med den forkætrede Præst. Heller ikke for Inger omtalte han den. Han vidste, at hun paa Faderens Vegne vilde føle sig krænket af den, og han kunde foreløbig ikke gøre hende sin Optagethed af dette nye Bekendtskab forstaaeligt, fordi hun endnu paa ganske barnlig Vis troede paa sin Faders Ufejlbarhed. Det maatte vente, indtil de altid kunde være sammen. De enkelte Gange, det var kommen til en lille Ordstrid mellem ham og Svigerfaderen om aandelige Ting, havde hun været meget vred paa ham bagefter og ladet forstaa at det blev opfattet som ungdommelig Vigtighed af ham i saadanne Spørgsmaal at ville sætte sin Mening op imod Faderens.

Den Hemmelighedsfuldhed, som herved kom til at hvile over hans Besøg hos Pastor Fjaltring, satte sit Mærke paa de Indtryk, han bragte med derfra, tildelte dem et Skær af Mystik. Men hertil bidrog ogsaa Pastor Fjaltrings mærkelige og mangeartede Viden. Per stiftede her for første Gang Bekendtskab med saadan noget som den middelalderlige Teologi. Han førtes ind i Skolastikernes byzantinske Tanketempler, indviedes i de førreformatoriske Sværmeres gotisk-fantastiske Drømmesyner, hørte om Mænd som Mester Eckart, Johannes Tauler, Ruysbrock og Gerhard Groot, hvis Personligheder øjensynlig havde fristet Pastor Fjaltring til vidtløftige Studier. Men forresten syntes ingen Lærebygning eller Troesretning i Fortid eller Nutid at være ham fremmed. Selv med visse uhyggelige Udslag af en forvendt religiøs Fantasi som Satansdyrkelsen, Rosenkreuzerordenen og den sorte Messe var han fortrolig, og han gengav ordret efter Hukommelsen lange Stykker af saadanne Lønsamfunds Forfattere.

Hvad der dog stadig optog Per mest under disse Besøg, var Pastor Fjaltrings egen Personlighed og det Præg af Selvoplevelse, han satte paa alt, hvad han talte om. Som han var fortrolig med alle Tankegange, syntes han at kende enhver menneskelig Lyst

og Smerte af personlig Erfaring. Selv naar han talte om Helvede, skete det paa en Maade og med et sygt Blik, som om han havde været der og i Erindringen paany gennemlevede Rækken af dets Kvaler. Men ogsaa et Himmerig kunde i lykkelige Øjeblikke afspejle sig i hans fine, saa levende og skiftende Træk. Der kunde flygtigt glide et Udtryk over hans Ansigt, som om han fra det Fjerne opfangede Toner af Sfærernes Musik.

Naar Per bagefter sad i Bøstrup Præstegaard og hørte paa sin rødmussede Svigerfader, følte han i endnu højere Grad end tidligere, hvor ringe Værd en saadan billig købt Frejdighed havde i Sammenligning med en Tro, ja selv med en Tvivl, der havde kostet Kamp og Blod. Særlig faldt Modsætningen ham i Øjnene engang ved et af de saakaldte Privatkonventer, der et Par Gange om Aaret afholdtes i Præstegaarden, og hvor Egnens frisindede Gejstlighed samledes for under Svigerfaderens Forsæde at drøfte Øjeblikkets kirkelige Stridsspørgsmaal. Naar han saae disse Mænd sidde gemytligt og forhandle om Syndsforladelsen eller Bønhørelsen med en velstoppet Pibe i Munden; naar han hørte dem overbyde hinanden i Billighedsfølelse og friskfyragtig Imødekommen af Tidens Ønske om Religion til nedsat Pris, saa forstod han det Navn „Grossererne", som Pastor Fjaltring havde heftet paa dem.

Ogsaa paa Svigerfaderens Karakter havde han faaet mere og mere at udsætte. Særlig var hans Kritik af den bleven vakt, efter at han ved et Tilfælde havde faaet Rede paa hint besynderlige Forhold til den gamle Bedstefader, som allerede Forvalteren paa Kærsholm i sin Tid havde omtalt for ham. Den Gamle boede ganske rigtigt under kummerlige Forhold et Sted paa Fyen, og naar Sønnen havde lukket sit Hus for ham, var Grunden den, at Faderen som en allerede ældre Mand havde forsyndet sig mod det sjette Bud og faaet et Barn med sin Tjenestepige. Men Per havde en lille Mistanke om, at Svigerfaderen i Grunden var ganske glad ved at have faaet dette Paaskud til at holde sig den besværlige, nu næsten blinde Olding fra Livet. Han var meget paaholdende, hvor det galdt en virkelig Haandsrækning til andre. Mere end een Gang havde Per haft Lejlighed til at høre, hvor-

ledes han affandt sig med Fattigfolk, der søgte til ham om Hjælp, ved Løfte om at „indeslutte dem varmt i sine Bønner".

Med alt dette tvivlede han ikke et Øjeblik om Oprigtigheden af sin Svigerfaders Religøsitet. Men det var ham netop det mislige ved Sagen og det, der endelig bestemte hans Forhold til Troen, at denne, hvor den ikke som hos de i egentlig Forstand „Hellige" helt udblæste det naturlige Menneske, syntes uden Evne til at virke forædlende og forfinende paa Sindet. I sin Tale kom Pastor Fjaltring ogsaa altid tilbage til Tvivlen som Troens Forudsætning, dens „vellystfulde, evigt undfangende Moderskød". Som Dagen fødtes af Natten og denne igen af Dagen, og som alt Liv paa Jorden fremkaldtes af dette Vekselspil mellem Mørke og Lys, saadan betingedes ogsaa det religiøse Liv af et uafhjælpeligt Modsætningsforhold, der ved sine Brydninger vedligeholdt Sjælens Uro. En Tro, som ikke bestandig fornyedes gennem Tvivl, var en livløs Ting, et Kosteskaft, — en Krykke, ved hvis Hjælp man maaske nok for en Tid kunde glemme sin Lamhed; men en virkelig, livsopholdende Kraft var den ikke.

I et af sine spøgefulde Øjeblikke havde han sagt:

„Dersom det er rigtigt, at Vejen til Helvede er brolagt med vore gode Forsætter, saa maa jo nødvendigvis Vejen til Himlen være banet med vore slette." Derpaa havde han udviklet, hvorledes der var mere Sandhed heri, end det i første Øjeblik kunde se ud til; thi — sagde han — ligesom det menneskelige Legemes Gang noksom bekendt var et bestandigt men betids afbrudt Fald, saadan var ogsaa vor Aands Udvikling hen imod Fuldkommenheden et uafladeligt Syndefald, af hvilket vi oprejstes ved en instinktmæssig virkende Selvopholdelsens Kraft, der var af guddommelig Oprindelse.

Idet Per kastede Blikket tilbage paa sin egen Udvikling, syntes den ham en Stadfæstelse af disse Ord. Og han saae igen Fremtiden imøde med Haab og Fortrøstning.

* *

*

I Bøstrup Præstegaard havde man allerede travlt med Forberedelserne til Bryllupet. Symaskinen summede den hele Dag, og Fru Blomberg tog hver Mandag ind til Købstaden, hvor Størsteparten af Udstyret blev bestilt. Ord som Drejl, Nøddetræ, Satin, Mellemværk, Reps, Bolster, Grenadine, Krølhaar, Dowlas slog Per om Ørene fra det Øjeblik, han kom ind ad Døren. Ogsaa Ingers Tanker syntes mere optaget af Snedker og Sadelmager end af den Kærlighedens Indvielsesfest der forestod; og Per følte sig mere og mere tilovers i Præstegaarden.

Selv gik han iøvrigt derhjemme i sit Hus og beredte det i Stilhed til at modtage hende. Han havde allerede ganske gode Indkomster. Foruden sin Hovedbeskæftigelse med Strømreguleringen havde han paataget sig forskellige Smaaarbejder rundt om i Egnen, hvorved han havde en klækkelig Fortjeneste. Han havde da ogsaa fuldtud tilbagebetalt, hvad han skyldte sine Søskende, ja han havde endog begyndt at lægge tilside til det første Afdrag paa sin Gæld til Philip Salomon og Ivan.

Nu lod han det temmelig forfaldne Hus istandgøre udvendig og indvendig, fik nye Tapeter paa Væggene og erstattede det gammeldags, kolde Murstensgulv i Køkkenet med et Brædde-gulv. Hans Opfindsomhed fornægtede sig heller ikke ved denne Lejlighed men gav sig Udslag i forskellige smaa praktiske Indretninger til Forbedring af Skorstenstrækket, af Vandafløbet o. s. v. Han vidste, at intet vilde glæde Inger mere end et velindrettet Køkken, et køligt og luftigt Spisekammer, en friskkalket Kælder, et let tilgængeligt og velfyldt Brændselsrum. Hun havde arvet sin Moders Sans for Orden og Renlighed og kunde henrykkes ved Synet af noget nypudset Kobbertøj som andre af et Kunstværk.

Nu gik det, som det plejer at gaa, at Udbedringen af den ene Ting aabnede Øjnene for Manglerne ved andre. Da Køkkenlejligheden stod færdig, syntes Per, at ogsaa Dagligstuen maatte have nyt Gulv. Uden at han rigtig selv mærkede det, smittedes han efterhaanden af Forberedelsesfeberen i Præstegaarden. Af Frygt for, at Tiden ikke skulde slaa til, var baade han og Inger tilsidst nær ved at ønske, at Bryllupet kunde blive udsat et Par Uger.

Da saa de nye Møbler begyndte at komme fra Byen og skulde stilles paa Plads, meldte der sig andre Bekymringer. Et Klædeskab viste sig at være for stort til den Væg, for hvilken det var bestemt. En Gardinstang var til Gengæld bleven for kort, og — hvad der et Øjeblik gjorde Inger helt utrøstelig — det nye Tapet i Dagligstuen stod ikke saa smukt til Tæppet og Møbelbetrækket, som hun havde ventet. Hvergang han kom til Præstegaarden, fløj hun ham imøde med bekymrede Spørgsmaal om en Vinduespilles Bredde eller Størrelsen af et Gulv; og naar han gik, glemte hun undertiden helt at besvare hans Kys for lutter Paamindelser.

Lige op til selve Højtidsdagen varede denne Flyttedagsuro; ja et Par Dage før Bryllupet steg den pludselig paa Grund af et Uheld til Panik. Alle de bestilte Møbler var efterhaanden kommen; kun manglede endnu Sengene, som man havde ventet paa Uge efter Uge. Der var bleven sendt Bud efter Bud til Snedkeren i Byen med Forespørgsler, og denne havde stadig lovet at sende dem. Inger og hendes Moder talte tilsidst næsten ikke om andet end disse Senge, som stadig udeblev. Per følte sig lidt forlegen derved; han forstod ikke rigtig den Frimodighed, hvormed Inger, der ellers var saa sartfølende, gav sine Ængstelser Luft, ikke alene overfor ham, men ogsaa overfor alle andre, der kom i Præstegaarden. Spændingen forplantede sig endog ud i Byen. Overalt talte man om disse Senge, og det kom som en Befrielse for alle, da det Dagen før Bryllupet blev bekendt, at de nu endelig var kommen og stod paa Plads.

Paa Festdagen skinnede Sommersolen ned over en flagsmykket By, og alle Folk var paa Benene, da Bryllupstoget drog til Kirke. Inger sad i en aaben Vogn ved Siden af en smuk, ældre Herre med bomuldsagtigt Fipskæg og en Rose i Knaphullet, hendes Morbroder. Hun saae nydelig ud, men maaske vidste hun det lidt for godt selv. Hendes Tanter, som havde pyntet hende, Veninderne, som havde sat Sløret og Myrtekransen paa hendes Hoved, Pigerne og Konerne i Præstegaarden, som havde fulgt hende tilvogns, alle havde de fortalt hende, at skønnere Brud var ingensinde kørt til Bøstrup Kirke.

Blandt Gæsterne var der ogsaa to af Pers Søskende, Eberhard og Signe. Iøvrigt saaes der alle Egnens kendte Folk, Justitsraad Clausens, Hofjægermesterinden, Højskoleforstanderen, flere Præster, Ombudsmænd for Menigheden, desuden enkelte Udvalgte fra Rimalt, ialt over et halvt Hundrede Personer.

Under Middagen i Præstegaarden trængte Nysgerrige ind i Haven for at høre Talerne gennem de aabenstaaende Vinduer. Bagefter blev der dækket Borde til dem ude under Træerne; alle Tilskuere skulde beværtes, og efterhaanden som Mængden strømmede til, fik Bryllupsgildet Karakteren af en Folkefest. — — —

Straks den næste Formiddag rejste de fremmede Gæster, først Eberhard og Signe, siden Morbroderen. Denne var en ret mærkelig Mand, lidt af en Eventyrer, der havde tumlet sig en Del omkring i Verden og tilsidst var havnet som handelskyndig Chef for et stort og meget anset Skibsværft i Fiume, hvor han endnu boede. Han havde grebet den Anledning, som Søsterdatterens Bryllup gav ham, til efter mange Aars Forløb at gense sit Fædreland og havde opholdt sig en Ugestid i Bøstrup. Med sit fremmedartede Væsen og sine udenlandske Vaner havde han haft lidt vanskeligt ved at komme tilrette med Præstegaardens Beboere og da særlig med Pastor Blomberg, der rentud kaldte ham en gammel Laps. Derimod havde han fundet stort Behag i Per. Han havde et Par Gange gjort ham Følgeskab paa hans Rundture til de nu paabegyndte Udgravninger i Engene; og skønt han ikke var Tekniker af Fag, havde han meget godt forstaaet at bedømme Arbejdets Værd og havde bagefter overfor Søsteren og Svogeren udtalt sin Beundring med Ord, der — forsigtigt — antydede, at han fandt deres Svigersøn alt for god til at gaa her paa Landet og grave Grøfter for Bønderne.

Fru Blomberg, der hele Formiddagen havde været meget adspredt, kunde efter de fremmede Gæsters Bortrejse slet ikke faa Ro paa sig. Hun fulgte nu Broderen til Stationen for med det samme at se indenfor hos de Nygifte.

Hun fandt dem ved et forsinket Frokostmaaltid, ved hvilket der herskede en alt andet end hyggelig Stemning. Per var forfjamsket, Inger bleg, tavs, harmfuld. Fru Blomberg lod, som

om hun ingenting mærkede. Hun anede, hvad der var forefaldet, og smilte lidt ved sig selv, — det var for hende, som om hun genoplevede sin egen Bryllupsmorgen for toogtyve Aar siden. Saa drak hun Kaffe sammen med de unge og talte om Festen og de bortdragne Gæster. Bagefter fulgtes hun og Inger ud i Køkkenet og Spisekammeret for at ordne lidt paa Stellet. Per gik ind i sit eget Værelse og opholdt sig der under Resten af Svigermoderens Besøg.

Han sad derinde med Haanden under Kinden og saae ud over Markerne. Han vidste jo godt, at der ingen større Ulykke var sket. Han tvivlede ikke om, at Ingers Skyhed lidt efter lidt vilde fortabe sig. Men han følte sig alligevel alvorlig skuffet og nedslaaet. Hvad der skulde have været hans Livs højtideligste Minde, var bleven et Optrin, hvorfra hans Tanker altid vilde vende sig med Skamfuldhed og Ubehag.

Hans Tanker sneg sig til en anden Bryllupsnat ... den med Jakobe ... og han kunde ikke lade være med at sammenligne. Men pludselig rørte der sig noget uhyggeligt i Dybet af hans Sind. Han følte som et giftigt Slangebid i Hjertet ... Havde han maaske selv Skylden? Var det igen for sin Fortid, han her maatte bøde? — —

SEKSOGTYVENDE KAPITEL

Per følte sig i Begyndelsen ikke helt lykkelig i sit Ægteskab. Hans Haab om at kunne vække Inger til et mere selvstændigt aandeligt Liv gik ikke i Opfyldelse. Hun med sin ligevægtige, helt for det praktiske anlagte Natur og med sin Overbevisning om, at hendes Fader var Kristenhedens sidste store Sandhedsvidne, begreb end ikke Hensigten med hans Overtalelsesforsøg. Ligesom sin Fader betragtede hun hans Optagethed af Pastor Fjaltring som et Udslag af ungdommelig Modsigelseslyst og Trang til at gøre sig interessant.

Nu havde unægtelig det Dobbeltliv, Per levede, og de ulige Paavirkninger, han udsattes for, efterhaanden bragt ham saaledes i Vildrede med Hensyn til sig selv, at han undertiden gjorde et ret forstyrret Indtryk. Han mærkede det tilsidst selv og søgte ængstelig efter et Holdepunkt.

Han fandt det, hvor han før havde fundet det, paa Natursiden af sin Tilværelse; og den, som førte ham dertil, var netop Inger. Hun var paa den Tid højt frugtsommelig; og som saa mange unge Mødre havde hun ikke Tanke for andet end den forestaaende Nedkomst og Forberedelserne dertil. Ikke desmindre var hun fuldkommen fattet; og denne Ro og den Sjælsstyrke, hvormed hun i al sin Umyndighed gik der og ventede paa sin Time, opfyldte Per med Beundring og gav ham meget at tænke paa.

Saa fulgte Fødselsnattens Sindsbevægelser, Ingers Sygeleje, Bekymringen baade for hende og for Barnet, dertil Faderglæden og den forstærkede Ansvarsfølelse, som denne vakte — alt tilsammen plantede ham atter solidt paa Virkelighedens Grund.

Helt formaaede han alligevel ikke at holde sig borte fra Borup Præstegaard. Det store, halvmørke Studereværelse med det smalle Løbetæppe og Pulten mellem de to lave Vinduer bevarede endnu en egen Tryllemagt over ham; men han stjal sig derhen med daarlig Samvittighed som en Dranker til Kroen, og Besøgene blev da ogsaa stadig sjeldnere, indtil de brat afsluttedes ved en forfærdelig Begivenhed, som længe skulde blive det staaende Samtaleemne der paa Egnen.

En Dag i Høsten opskræmtes Folk af Rygtet om, at Pastor Fjaltring var forsvunden. Han havde for et halvt Aarstid siden mistet sin Kone; men i Stedet for at føle dette som en Befrielse var han snarere bleven endnu mere dagræd og menneskesky. Da han nu savnedes, anede man straks en Ulykke. Per satte sig i Bevægelse for at lede Efterforskningen. Han sendte Mandskab ud for at gennemsøge Skovene og satte andre til at bundskrabe Aaen og alle Mosehuller deromkring. Tilsidst fandt man Præsten oppe paa hans eget Loft, hvor han havde hængt sig inde i et stort, tomt Klædeskab.

Per havde i de sidste Aar været saa at sige den eneste, Pastor Fjaltring var glad ved at se, og overfor hvem han udtalte sig med Aabenhjertighed. Endnu faa Dage før hans Forsvinden havde Per siddet flere Timer hos ham og ved den Lejlighed netop beundret den tilsyneladende Ro og Sjælsfatning, hvormed han talte om sig selv og sin Ensomhed. Med sine legemlige Lidelser spøgte han endog. For Smerter skulde man være taknemlig, havde han sagt; de bevarede Sindet friskt. Og han havde givet en humorisitisk Historie tilbedste om, hvorledes han engang var kommen for Skade at nedsynke saa dybt i Grublerier over Arvesyndens Mysterium, at han havde været paa Nippet til at gaa fra sin Forstand.

„Men saa skænkede en naadig Trækvind mig en forfærdelig Tandpine, et rigtig godt og velsignet Kindtandsmartyrium, — og Pokker tog ved baade Arvesynd og andet saadant Djævelskab, saa jeg gerne havde givet selve min Daabsattest for én god Krydderpose."

Nu, da han var borte og ved sit uhyggelige Endeligt selv havde

vidnet om sin Livsfilosofis bristende Bærekraft, fik Per en lignende Fornemmelse af lykkelig undsluppen Livsfare som dengang, da han modtog Efterretningen om Løjtnant Iversens Selvmord. Ved hans feberhede Haand var han bleven ført ind i mørke, øde og vilde Egne af Aandens Verden, hvis skuffende Ørken-Luftsyn og Hildringer længe havde lokket ham paa Afstand. Og dog! Han vilde altid mindes den ulykkelige og ensomme Mand med Taknemlighed og Kærlighed. Endnu i sin Død var han bleven ham en Lærer og Befrier.

Derfor harmede det ham ogsaa at være Vidne til den hoverende Medlidenhed, som kom tilorde rundtom hos Folk, der sad hyggelig beskærmet af deres egen Lidenskabsløshed og aldrig havde følt nogen titanisk Drift til at kæmpe med Guderne. Særlig opbragte Svigerfaderen ham med sin overbærende Hovedrysten.

„Ja, saadan maatte det jo ende! Det var næsten til at forudse. Hvad andet skal det vel føre til, naar man ikke kan naa til Forligelse med sig selv? Jeg har altid haft oprigtig ondt af ham, stakkels Mand!“

Der brændte Per et hvast Svar paa Tungen; men som saa ofte før gemte han for Ingers Skyld sine Følelser hos sig selv og tav.

* *
*

Nu gik der igen et Aar, og et til, og endnu tre, der alle forsvandt med den særegne, umærkelige Hast, som Tiden har paa Landet, hvor den enkelte Dag kan krybe langsomt nok afsted, men hvor Aarene flyver. I den lille Villa-Idyl under Rimalts grønne Banker tumlede allerede tre Børn, en fem Aars Dreng og to Smaapiger, ægte Sidenius'er, lysblaaøjede og brunlokkede. Den store Aaregulering var for længe siden heldig afsluttet, og Per havde ofte talt om at søge andetsteds hen; men Inger vilde nødig bort fra Egnen; hun elskede sit nye Hjem, som hun før havde elsket det gamle, og satte sin Stolthed i at gøre det til et Mønster paa Orden og Hygge.

Per havde iøvrigt heller ikke selv rigtig Mod til at bryde op fra de tilvante Forhold. Dagene gled saa fredeligt hen her, Børnene trivedes, og Inger var saa rørende glad og taknemlig, fordi hun fik Lov til at blive boende i Nærheden af Forældrene og sine gamle Venner. Udenfor sit eget Hjem følte han sig rigtignok stadig som en Fremmed der paa Egnen. Til Gengæld havde hans egen lille Jordstump med Hus og Have vokset sig saa fast til hans Hjerte, at der sjelden behøvedes nogen langvarig Overtalelse for at faa ham til at opgive Tanken om et Opbrud. Saa havde han nu ogsaa — i hvert Fald indtil den allersidste Tid — haft tilstrækkeligt at gøre der paa Egnen med Landmaalervirksomhed og mindre Vej- og Broarbejder, som havde givet ham et godt Underhold. Han var endog omsider bleven en gældfri Mand.

Med hans Opfindelse var det derimod ingen Vegne kommen. Han havde bestandig sjeldnere følt nogen Lyst til at beskæftige sig med den, og med Lysten syntes ogsaa Evnen at være svunden. I hvert Fald var hans før saa frugtbare Hjerne bleven gold, og han havde nu afgørende lagt den hele Sag paa Hylden. Oppe paa Højen bagved Huset, hvor han i sin Tid havde tænkt sig sin Forsøgtmølle rejst, stod nu en Udsigtsbænk, og her sad han og Inger ofte sammen og saae paa Solnedgangen og smaasnakkede om Dagens Hændelser, mens Børnene legede i Græsset omkring dem.

Det var som oftest Inger, der førte Ordet. Han, den meget talende, var med Aarene bleven ordknap. Dog kunde han i enkelte Øjeblikke og navnlig i sit Forhold til Børnene blive næsten overgiven. I det hele skiftede hans Sindsstemninger saa hyppig og med en saadan Uberegnelighed, at det til Tider foruroligede Inger. Allerbedst som de sad og talte sammen i Fortrolighed, kunde han blive tavs og fraværende, som om hans Tanker var bleven indfangede af et eller andet, han ikke gerne talte om. I Timer, ja i Dage kunde denne Indesluttethed vare, og da maatte man helst lade ham gaa og passe sig selv og ikke forsøge at trænge ind paa ham med Spørgsmaal.

I det første Aar af deres Ægteskab havde Inger — ligesom

sine Forældre — opfattet denne Mangel paa Sindsligevægt som en Frugt af hans Bekendtskab med Pastor Fjaltring. Senere havde hun ment, at det var den ulyksalige „Opfindelse", som plagede ham. Dengang han endnu arbejdede paa den, havde han bestandig været misfornøjet, havde aldrig kunnet faa Ro nok men stadig beklaget sig over Rengøringen og Vinduespudsningen, der altid — som han havde paastaaet — forjog ham fra hans Værelse, naar han følte sig allerbedst oplagt. Hun havde derfor ogsaa gjort sit til at han endelig slog Sagen af Tankerne. Nu var hun mest tilbøjelig til at sætte hans Stemningers Uberegnelighed i Forbindelse med hans legemlige Sygelighed, der paa samme Maade ytrede sig anfaldsvis, og som i det hele gjorde ham ømtaalig og pylret. Anden Forklaring gav han da heller ikke selv.

Det var igen bleven Høst; i Haven modnedes Bærfrugterne, og Inger havde travlt med at sylte og koge hen.

En Dag i Midten af September sad hun ude paa en Bænk under det store Valnøddetræ i Haven, hvor hun gerne tilbragte en Timestid om Eftermiddagen, mens Børnene fik Lov til at tumle sig udenfor paa Marken under Barnepigens Opsigt. I sin Ordenskærhed overholdt hun saa vidt muligt en bestemt Tidsinddeling af Dagen; og denne Time under Valnøddetræet var viet til Eftertanke, til husmoderlige Planlæggelser og Betragtninger. Hun havde et stort Smækkeforklæde paa og holdt i Skødet et Lerfad fuldt af mørkerøde Kirsebær. Et tomt Fad stod ved Siden af hende paa Bænken, og heri lagde hun Bær ved Bær efter først at have udtaget Stenene af dem med en Naal. Som i alt, hvad hun foretog sig, var der noget yndefuldt i den Maade, hvorpaa hun med sikre smaa Bevægelser udførte Behandlingen, mens den pragtfulde røde Saft dryppede fra de hvide Fingre. I Løvet over hendes Hoved viste sig de første høstlige Tegn. Et dødt, blegt Blad grinede hist og her frem mellem de grønne. Selv var hun midt i sin Højsommer, fuldmoden, yppig, næsten lidt matroneagtig trods sine kun syvogtyve Aar. Den legemlige Svaghed, der havde hæmmet hendes Udvikling under Opvæksten, var forsvunden med Giftermaalet. Hun følte sig kærnestærk og havde til sin Glæde og Stolthed selv kunnet amme sine Børn.

I Grunden var hun ogsaa lykkelig i sit Ægteskab, omend rigtignok paa en anden Maade, end hun havde tænkt at blive. Trods sit Sinds Ustadighed var Per en baade kærlig og omhyggelig Ægtefælle; men den galante Riddersmand, hun havde drømt om, var han ikke bleven. Til Tider undrede hun sig da ogsaa over, at hun holdt saa meget af ham, som hun gjorde. Men naar hun bar over med hans Luner, var det, fordi de talte til hendes Moderlighed. Under hans stadig tilbagevendende Anfald af mørke Stemninger — der tilmed var bleven hyppigere og langvarigere med Aarene — betragtede hun ham som en syg Mand, med hvem man ikke maatte gaa i Rette. Og desuden saae hun godt, at han altid selv var den, som led mest under dem.

Han havde netop for Tiden en af sine vanskelige Perioder. Det havde Dagen før været den lille Hagbarths Fødselsdag, og Per havde endnu om Formiddagen været i sin fornøjeligste Stemning. Tidlig om Morgenen var han gaaet ud for at plukke Markblomster til at pynte Huset med, og da Børnene var kommen op, havde han leget „Kuk“ og „Saltebrød“ med dem ude i Haven. Børnene var henrykte, og hun havde bag Sovekammervinduet selv moret sig over at se ham krybe paa alle fire om bag Buskene for at skjule sig. Saa var Posten kommen, og Legen hørte op. Da hun en Timestid efter kom ind til ham i hans Stue, saae hun straks, at han ikke længer var den samme. Han sad henne ved Vinduet med Avisen i Skødet, og der var kommen disse dybe Skygger under Øjnene, som hun kun altfor godt kendte. Ved det festlig dækkede Middagsbord havde han til Børnenes tydelige Forbavselse og Skuffelse næsten ikke sagt et Ord; og da Bedsteforældrene ved Kaffetid kom kørende for at ønske til Lykke, havde han grebet et Forretningsanliggende som Paaskud til at tage bort og var ikke vendt tilbage før til Aftensmaden.

Der var noget i denne Pludselighed og Voldsomhed, hvormed disse tungsindige Stemninger overfaldt ham, som i den seneste Tid paa en uhyggelig Maade havde mindet hende om den afdøde Hofjægermester. Ogsaa hos ham havde Sindets sygelige Ømtaalighed sikkert staaet i Forbindelse med hans legemlige Svaghed,

maaske med den Kræft, der blev hans Død. Hun havde da ogsaa gjort sig selv det Løfte ved Lejlighed at tale alvorligt til Lægen derom.

Hun vaktes op af sine Tanker ved et Glædesraab oppe fra Højen. Det var den lille Hagbarth og hans ældste Søster Ingeborg, der var kravlet derop for at holde Udkig efter Faderen, og som nu havde faaet Øje paa ham og „Blakken" ude paa Vejen.

Inger rejste sig og gik ind med sine Fade for at give Pigen Ordre til at sætte Pers Middagsmad frem. For ikke at gøre Brud paa Husets Orden havde Per selv bestemt, at der ikke skulde ventes paa ham, naar han ikke kunde være hjemme til sædvanlig Spisetid. Inger havde personlig sat Portionerne af til ham — det var Sødgrød med hjemmebrygget Øl og røget Aal med stuvede Kartofler — og hun havde ikke øst op med en Teske. Per havde været borte siden om Morgenen, havde blot haft nogle Stykker Smørrebrød med i Lommen, og hun vidste, at han efter et saadant daglangt Ophold i det Fri vendte hjem med Ulvehunger. Det var igen aldeles som med Hofjægermesteren, hos hvem Sindets Nedtrykthed heller aldrig havde paavirket Appetiten.

Nu holdt Per og „Blakken" udenfor i Gaarden, omringet af Børnene og Hønsene og Barnepigen; kort efter kom Gaardskarlen. Fra Barnepigens Arm rakte „Stumpen" sig op imod ham for at faa et Kys, og de to ældste var allerede kravlet op ad hver sit Hjul og sad paa Sædet ved Siden af ham og sloges om Pisken. Inger stod inde bag det aabne Køkkenvindu og betragtede Scenen med moderlig Henrykkelse.

Lidt ublidt frigjorde Per sig tilsidst for de mange ivrige Barnearme og steg ned af Vognen, idet han gav Karlen en Ordre med Hensyn til Hesten.

Ogsaa han var bleven fyldig i de forløbne Aar; men han havde ikke Ingers sunde Ansigtsfarve, og det store, lidt vildtvoksende Skæg gjorde ham ældre af Udseende, end han var.

„Har her været nogen?" spurgte han, da han var kommen til Sæde i Spisestuen og — uden at tænke paa, hvad han spiste — havde sat de første, forsvarlige Mundfulde tillivs.

„Nej, vi har været ganske ene," svarede Inger; hun havde taget Plads ved Bordet med et Strikketøj for at underholde ham.

„Var der noget med Posten?"

„Nej, kun Avisen."

„Der er vel ikke noget Nyt i den?"

„Jeg veed det saamænd ikke. Jeg har ikke læst den."

Der blev et lille Ophold.

„Læste du heller ikke Avisen igaar?" spurgte han ligesom tøvende.

„Igaar? Det tror jeg ikke. Var der noget i den?"

„Naa — næ — der var bare igen et Referat af Forhandlingerne paa det Ingeniørmøde i Aarhus."

„Du burde vist have været med til det Møde, Per. Det interesserer dig dog."

„Hvad skulde jeg der? Jeg kender ingen af de Folk ... Desuden er jeg jo heller ikke Ingeniør."

„Kommer der da ikke ogsaa Landmaalere?"

„Det tror jeg ikke."

„Men du er dog optaget af, hvad de forhandler."

„Aa ja — engang imellem."

„Hvad stod der da i det Referat, du taler om?"

„Det var bare en Forhandling om et vestjysk Kanal- og Frihavnsprojekt med Hjertingbugten som Basis. Det er det, som rundtom i Aviserne gaar under Navn af det Steinerske Projekt. Forresten er det — som du maaske husker — den samme Ide, jeg selv engang har haft."

„Ja, var det ikke derom, du skrev din Bog?"

„Jo — det var derom, jeg skrev min Bog."

„Er der da nu Tale om, at Planen skal udføres?"

„Det tror jeg ikke. Det københavnske Frihavnsprojekt er jo nu en fastslaaet Ting. Det var med det, at det andet konkurrerede."

„Men saa er det da underligt, at de bliver ved med at snakke om det."

„Aa, det er den jyske Lokalpatriotisme, der skal ha'e Luft engang imellem. Og for Hr. Steiner er det jo meget fordelagtigt,

at Diskussionen holdes gaaende. Han gør da ogsaa, hvad han kan, for at puste Liv i den. Det lader til, at han har været Genstand for formelige Ovationer ved Mødet. Ved den store Middag forleden — Champagnen har rimeligvis flydt lidt rigelig — blev han i en Skaaltale kaldt for Danmarks Lesseps. — — Har du noget mere Grød?"

„Nej — det er kedeligt — vilde du have haft fler? Men der er rigeligt af Eftermaden."

„Ja — Tak — saa er det godt."

„Du skal forresten ikke spise dig for mæt. Husk paa, vi skal til Apotekerens iaften."

Per skar en fortrædelig Grimace.

„Det er sandt! Det havde jeg glemt! — Hør, skulde vi ikke snart begynde at sige Nej til de Indbydelser? Vi har dog ingen Fornøjelse af den Slags Selskabelighed."

„Nej, synderlig morsomt bliver der vist ikke. Og jeg blev saamænd ogsaa helst hjemme. Men det kan dog ikke gaa an, at vi fornærmer Folk. Heller ikke for Fa'ers Skyld. Han vilde ikke synes om det. Folk finder vist, at vi allerede afsondrer os mere, end vi har Lov til."

Herpaa fik hun ikke noget Svar. Per spiste videre i Tavshed. Bagefter fulgtes de ind til Kaffen, som imidlertid var bleven bragt ind i hans Stue.

Denne laa paa den anden Side Gangen og var et temmelig indsnevret og mørkt Rum med et Gavlvindu ud til Markerne og en Tapetdør, der førte ind til Sovekammeret. Pers oprindelige — store og solrige — Arbejdsværelse havde han, efterhaanden som Familjen forøgedes, maattet afstaa til Børnene; og i Grunden befandt han sig ogsaa nok saa godt i dette mere beskedne, stille og afsidesliggende Kammer, som mindede ham om hans Ungdoms Enebo paa Frederiksberg eller i Nyboder. Det fandt end ikke altid Paaskønnelse hos ham, naar Inger søgte at live lidt op derinde med nogle friske Blomster eller et Par Potteplanter. Han taalte ikke godt Blomsterduft. Og Naturens lysmættede Farver harmonerede i Almindelighed kun daarligt med de Stemninger, i hvilke han holdt mest af at hygge sig inde.

Et eneste Kunstværk saaes der i Stuen; det var et stort Marmorhoved, som var anbragt oppe paa Reolen og knap fandt Plads der under det lave Loft. Det forestillede en ung, smuk Mand med kruset Haar, en bred og kraftig Pande og en fyldig Mund, der — ligesom paa antike Byster — stod en lille Smule aaben for at forhøje Indtrykket af Liv. Hovedet vendte sig med en voldsom Bevægelse til Siden, hvorved der fremkom et virkningsfuldt Muskelspil paa den svære Nævefægterhals. Fra Panden trak en dyb Viljesfure sig ned mellem de omtrent sammenvoksede Bryn; Blikket var bydende, Smilet lyste som i et Overmaal af Mod og Ungdomskraft.

Det var hint idealiserede Ungdomsportræt af Per, som paa Bestilling af Baronessen var bleven modelleret under hans Ophold i Rom. Hofjægermesterinden, der havde set sig nødt til at indløse det paa sin Søsters Vegne, sendte det i sin Tid til Inger som Bryllupsgave. Men Inger fandt Bysten i enhver Henseende afskyelig og vilde sætte den paa Loftet. Den havde dog en Tid faaet Lov til at staa ovenpaa et Hjørneskab i Spisestuen, hvor den ikke faldt i Øjnene, indtil Per en Dag havde fundet paa at tage den ind til sig selv. Trods Ingers Forsikringer om, at det ikke passede sig at have sit eget Billede i sin Stue, havde han ikke siden villet af med den.

Mens nu Mørket faldt paa inde og ude, sad de hver i sin Ende af Stuen og talte om Børnene og Husholdningen. Per havde tændt sig en Cigar og sat sig hen til Vinduet med sin Kaffekop. Det var stadig Inger, som førte Ordet, samtidig med at hun passede sit Strikketøj. Blandt andet fortalte hun om, hvordan den lille Hagbarth ganske af sig selv havde fundet paa at lave en Dukkevogn til sin Søster af en gammel Træsko. Han havde altid saa mange morsomme Indfald, den Dreng. Og saa sad der et Par Hænder paa ham, der ikke gav tabt overfor nogen Vanskelighed.

Per var bleven opmærksom.

„Ja, han kan blive flink," sagde han, mest som til sig selv, og faldt i Tanker.

Inger snurrede Garnet omkring sine Pinde og gik ind i Sove-

kammeret for at klæde sig om til Selskabet. Et Øjeblik efter, at hun var gaaet, strakte Per sig frem mod sit Arbejdsbord for at tage en sammenlagt Avis, som laa skjult under nogle Bøger og Tegneruller; men da han i det samme hørte hende komme tilbage, trak han hurtig Haanden til sig og gav sig til at se op paa de røde Aftenskyer.

* * *

Apoteker Møller var Rimalts største Skatteyder. Han holdt nok af at minde herom, og naar han havde indbudt til Selskab, satte han en Ære i at vise, at han kendte en velstaaende Mands Forpligtelser overfor sine mindre begunstigede Medborgere. Da Gæsterne ved Syvtiden var samlede, førtes de ind til et Bord med tre Glas foran hver Dækning og smaa, friskbagte Brød inde i Servietterne. Værten havde da ogsaa den Tilfredsstillelse at høre, hvorledes man ret højrøstet slog fast, at hans Bord ubestrideligt var Egnens bedste.

At Maden ikke just var tilberedt af nogen Mesterkok, og at Vinflaskernes Indhold paa ingen Maade svarede til de fornemme Navne paa Etiketterne, forringede ikke Nydelsen for Nogen. Det var ikke Folk med kræsne Ganer. De bedømte Retterne væsentlig efter deres Masse, svælgede i Synet af Overfloden og gav sig ubekymret hen til den Opgave at tilegne sig saa megen af den, som de kunde stoppe i sig.

Ogsaa i sin personlige Optræden hævdede Apotekeren sit Ry som en fortræffelig Vært, idet han ikke lod det skorte paa Opfordringer til at fylde sig. Uafladelig hørte man hans Stemme gennem Gaffellarmen:

„Mine Damer og Herrer! De maa virkelig lade disse farcerede Duer vederfares Retfærdighed! — — Hr. Stationsforstander! Jeg haaber, denne Château Beychevelle gefaller Dem. — — Min Frue! Sauternes er Damevin! Behag at drikke! — — Hr. Sidenius! Har Deres Glas fornærmet Dem? De drikker ikke noget. Maa jeg have den Ære — ! Mine Herrer! Denne London

Club 1879, som jeg har ladet omskænke, bør drikkes med Andagt. Jeg beder Dem tage for Dem og sige mig Deres Mening."

Herrerne tømte Glassene, smækkede velbehageligt med Tungen og brød ud i oprigtig mente Lovtaler.

„Hvad jeg vil kalde en passende Middelfylde," erklærede Dyrlægen.

„Falder fortrinligt paa Tungen," ytrede Stationsforstanderen med Kendermine.

„En Gudedrik!" lød det fra den nye Realskolebestyrer, Kandidat Balling, der i det samme rejste sig for at udbringe Værtens Skaal.

Denne Mand var den tre Alen lange Balling med Løvemanken, som Per i sin Tid havde truffet i Philip Salomons Hus. Han havde de sidste Aar i høj Grad haft Lykken med sig. Efter at alt var slaaet fejl for ham inde i Hovedstaden, havde han søgt Trøst i Provinsen og her hurtig fundet den saa længe og heftig attraaede Paaskønnelse. Ingers Veninde, Justitsraad og Godsforvalter Clausens ældste Datter, den djærve, fuldbarmede Gerda med de varme Øjne, havde øjeblikkelig forelsket sig i ham, og for fjorten Dage siden havde de holdt Bryllup.

Endnu en Tilvækst havde det rimaltske Selskab i den senere Tid faaet. En Milsvej fra Stationen, paa den modsatte Kant af den, ad hvilken man kom til Bøstrup, Borup og Kærsholm, laa Herregaarden Budderuplund. Ejeren, Etatsraad Brück, var en ældre Mand af gammel holstensk Storproprietærslægt. Han var meget velhavende og havde kun en eneste Søn, der havde levet en Række Aar i Udlandet for sin Uddannelses Skyld men nu var kommen hjem for at overtage Driften af den store Ejendom.

Det var en køn, kraftfuld Mand i Trediveaarsalderen med et stille, noget forlegent Væsen, der var paavirket af, at han stammede. Per havde straks følt sig stærkt tiltrukket af ham. Til Trods for, at deres Forhold og Interesser var saare forskellige — Hr. Brück var en ivrig Jæger og Hestebetvinger og havde sin egentlige Omgang i Godsejerkrese — havde Per endog haabet at kunne knytte en virkelig Venskabsforbindelse med ham, og det havde derfor gjort ham ondt at mærke, at Sympatien ikke var

gensidig. Samtidig gik det op for ham, at det var en varm Interesse for Inger, der havde ført ham ind i denne Kres, hvor han i Grunden slet ikke hørte hjemme. De to havde kendt hinanden fra Barneaarene; men Inger kunde ikke lide ham og røbede det undertiden paa en næsten stødende Maade. Nogen bestemt Grund for sin Uvilje vidste hun ikke at give. Paa Pers gentagne Spørgsmaal derom svarede hun altid det samme, nemlig at han allerede som Dreng havde været hende imod. Per lagde da ogsaa Mærke til, at Hr. Brück, der havde faaet Plads skraas overfor hende, ikke havde Held med sine Forsøg paa at knytte en Samtale med hende over Bordet. Inger besvarede hans Henvendelser med en eller anden ligegyldig Talemaade og saae saa til den anden Side.

Efter Bordet fordelte Selskabet sig paa sædvanlig Provinsmaner saaledes, at Damerne blev i Dagligstuen, mens Herrerne trak sig ind i Kontoret for at ryge Tobak og give Snakken løsere Tøjler. Her frigjorde man sig i al Magelighed for den sidste Rest af Selskabstvang, fortalte uanstændige Historier, drak Likører, nød sine Opstød og smaablundede.

Per var kommen til at sidde saaledes, at han fra sin Plads kunde holde Øje med, hvad der foregik i Dagligstuen. En Hængelampe med en mørkerød Skærm lyste over Divanbordet, og rundt om dette sad Damerne som i et Brandskær og hæklede eller broderede. Ogsaa derinde fløj Ordene frit fra Læben; og det var ikke svært at se, hvorom Talen drejede sig. Kun Husholdningsanliggender og Tjenestefolk var i Stand til at fremkalde en saadan Livlighed. Selv Inger havde trods al sin ydre Ro faaet røde Kinder af Iver.

Per, der i Forvejen var forstemt, bed sig i Læben ved dette Syn. Han kunde ved mange Lejligheder være meget stolt af sin Kone, ikke alene for hendes Skønheds Skyld men ogsaa, fordi hendes medfødte Takt og Smag hævede hende et Hoved op over hendes kvindelige Omgivelser. Men altid blev han dybt mismodig, naar han saae hende sidde saa veltilpas i et Selskab som dette. Skønt hun selv gerne paastod det modsatte, følte hun sig i Virkeligheden fuldkommen hjemme mellem den Slags Folk.

Først naar Sladderen førtes udover Ærbarhedens Grænser, trak hun sig tilbage i sig selv. Af den undertiden noget frie Tone, der var i Brug mellem de rimaltske Damer, naar de sad alene sammen, havde hun ikke ladet sig smitte. Med den Korrekthed i Væsen og Tænkemaade, der havde kendetegnet hende allerede i hendes Pigedage, lukkede hun ogsaa i sin Fruestand Øjne og Øren for alt, hvad der kunde støde hendes kvindelige Finfølelse. Der var heri noget af den blombergske Farisæisme. Hvad hun ikke ønskede at vide, det hørte hun ikke. Hvad det faldt hende ubelejligt at tro paa, det troede hun ikke paa. Derfor kunde hun være Værtinde baade med Apotekerens og Stationsforstanderens Frue, skønt det var en offentlig Hemmelighed, at den første var Kæreste med den sidstes Mand, og at de samtidig begge var forelskede i Kandidat Balling. Derfor kunde hun ogsaa med en af sin Faders Vendinger tale om „det forvorpne og ugudelige Hovedstadsliv" til Trods for, at Livet omkring hende nærmest var et latterligt fortrukkent Spejlbillede deraf, og at der baade i de idyllisk udseende Bøndergaarde og i de medynksvækkende Husmandshytter temmelig aabenlyst foregik de uhyggeligste Ting.

Tiden slæbte sig hen til Klokken Ti, da Desserten blev bragt ind. Blege og rødøjede af Søvnighed sad tilsidst de gode Husfruer omkring Divanbordet og gjorde sig ikke engang længer nogen Umage for at tage sig ud. Enkelte af dem gabede ganske ugenert bag deres arbejdsmærkede Haand. Selv Ingers Øjenlaag var bleven tunge og drømmende. Hos Værtinden og hos Stationsforstanderens Frue sporedes dog en stærk nervøs Uro. Kandidat Balling havde nemlig trukket sig tilbage med sin unge Kone til det tomme Kabinet, hvor der i Øjeblikket kun brændte en svagt lysende Ampel. Ikke mindre end fire Gange havde man forgæves kaldt dem ind til Desserten; og da de endelig kom, fremstillede Gerda sig med et Par blussende Kinder og Haaret i Uorden.

Kort efter brød man op. Gruppevis fulgtes man hjemad gennem den lille maanebelyste By men samledes igen foran de forskellige Havelaager for at tage en omstændelig Afsked.

Inger gik sammen med Stedets Læge, en midaldrende, ret for-

standig Mand, som havde kendt hende fra Barnsben. De gik et Stykke bagved de andre og talte alvorligt sammen om Per.

„Lagde De Mærke til, Doktor, at min Mand var usædvanlig tavs iaften?“

„Aa ja — nu, De nævner det. Er der gaaet ham noget imod?“

„Det tror jeg ikke. Men — ja, jeg maa sige det, som det er — De veed jo, at min Mands Sind i det hele er lidt tungt. Jeg er i den sidste Tid virkelig bleven lidt ængstelig derfor. Tror De, han kan gaa med en eller anden skjult Sygdom?“

Lægen betænkte sig lidt og sagde saa:

„Jeg er glad ved, at De selv spørger mig. Jeg har netop tænkt paa, at jeg vistnok burde tale til Dem derom.“

Inger blev heftig forskrækket over Lægens alvorlige Tone og standsede.

„Doktor!“ næsten raabte hun og greb om hans Arm.

„Nej, kære — bliv ikke bange. Det er ikke saadan ment. Deres Mand er jo nok en Del nervøs. Og disse Anfald af Svimmelhed og de Sidesting, han undertiden klager over, kan jo være ubehagelige nok maaske. Men nogen Grund til Bekymring er der ganske sikkert ikke.“

„Men hvad er det da, Doktor? De mumler saa underlig i Skægget.“

„Ja ... altsaa ... jeg mener ... ja, det er sært at sige det, men tror De ikke, Deres Mand har for lidt at bestille?“

„Men han er dog næsten daglig paa Farten fra Morgen til Aften. Det veed De jo godt.“

„Jamen, er det noget Arbejde, der rigtig optager ham? Jeg har i hvert Fald tænkt mig, at han kunde trænge til en større, mere omfattende Virksomhed, der ikke levnede ham Tid til at beskæftige sig saa meget med sig selv.“

„Jeg har undertiden tænkt paa det samme,“ sagde Inger efter et lille Ophold. „Men nogen Udsigt til at faa en saadan Virksomhed her paa Egnen er der jo ikke.“

„Nej, — det er der desværre ikke.“

„Vi maatte altsaa flytte herfra — ind til en By, maaske til København —.“

„Det maatte De sikkert. Og det vilde være et stort Savn for os, der blev tilbage. Men jeg tør dog ikke derfor ønske, at De vil betragte mig som en slet Raadgiver."

„Jeg har, som sagt, selv tænkt derover," sagde Inger. „Men jeg er overbevist om, at min Mand netop har bedst af at leve i Ro paa Landet. Det mener han ogsaa selv. Med de mange Hensyn, han maa tage til sit Helbred, vilde han slet ikke kunne overkomme nogen anstrengende Beskæftigelse."

„Jeg gad vidst, om De i dette Stykke ogsaa bedømmer Deres Mand helt korrekt. Med alle sine Smaaskrøbeligheder er han dog ikke saa lidt af en Kraftnatur, som vist kræver noget tungt at tumle med. Og — ja, da jeg nu engang er begyndt, lad mig saa snakke ud. Jeg veed jo, at Deres Onkel i Fiume et Par Gange har haft Bud efter Deres Mand og tilbudt ham en Ansættelse ved Værftet dernede. Kunde De slet ikke tænke Dem at flytte ned til Adriaterhavets højt besungne Kyst —?"

„Og blive brændt inde af Røvere?"

„Ja, Egnen skal jo rigtignok være lidt usikker. Men Klimaet vilde passe Deres Mand udmærket. Det er Sol og Varme, han trænger til. Jeg er overbevist om, at nogle Aars Ophold i fremmed Luft vilde gøre Underværker."

Inger var bleven tavs. Hun havde uvilkaarlig trukket sig lidt bort fra ham og saae ikke op. Kort efter standsede de foran Doktorens Hus, hvor det øvrige Selskab allerede en Tid havde staaet og ventet for at sige Farvel til ham.

Per og Inger havde længst hjem og maatte deltage i den hele Række Afskedsscener. Inger havde stille stukket sin Arm ind under Pers, og da de endelig blev alene, trykkede de sig ind til hinanden med den heftige Længsel, der kunde opstemmes hos dem en saadan Aften mellem Fremmede. Inger lagde kærlighedsfuldt sin Kind til hans Skulder. Og saadan gik de langsomt mod Hjemmet i den stille, klare Maanenat og standsede tilsidst midt paa Vejen for at udveksle et Bebudelsens Kys.

Da de kom hjem, skulde Inger ulykkeligvis ud i Køkkenet i et Husholdningsanliggende. Hun var kommen til at tænke paa nogle Agurker, som Kokkepigen skulde lægge i Lage, og hendes

husmoderlige Pligtfølelse tillod hende ikke at gaa til Ro, før hun havde forvisset sig om, at hendes Ordre var efterkommet. Saa saae hun med det samme indenfor i Barnekammeret for at forhøre hos Pigen, hvorledes Aftenen var gaaet.

„Tænk, Ingeborg har igen haft daarlig Mave," sagde hun, da hun kom ind til Per, der imidlertid havde tændt Lampen i sin Stue. Han sad ved Arbejdsbordet med en Bog foran sig og lod, som om han læste.

„Ja saa," sagde han blot og vendte et Blad.

Hun kendte Tonen. Nu saae hun ogsaa, at han havde tændt sig en ny Cigar.

„Vil du blive siddende oppe?" spurgte hun.

„Ja, jeg er ikke søvnig."

Hun gjorde ikke noget Forsøg paa at tale ham tilrette. Hun vidste, hvor frugtesløst det var at ville indvirke paa hans Stemninger. Fuldkommen rolig — for ærekær og kysk til paa nogen Vis at røbe sin Fortrydelse — gik hun hen til ham, strøg Haaret fra hans Pande og kyssede ham paa Tindingen.

„Godnat, min Ven."

„Godnat," sagde han uden at røre sig.

Kort efter at hun var gaaet, skød han Bogen fra sig og sad nogen Tid med Haanden under Hovedet og saae ind i den sydende Lampeflamme. Da han hørte, at hun var kommen i Seng, tog han den sammenlagte Avis, han havde skjult under Bøger og Tegneruller, og bredte den ud foran sig paa Bordet. Det var Gaarsdagens Avis — et af Jyllands større Provinsblade — med Referat fra Teknikermødet i Aarhus. Hans Blik slog straks ned paa et Sted i anden Spalte, hvor der stod:

„Eftermiddagsmødets Hovedforhandling drejede sig om det bekendte Steinerske Havneprojekt, der er vore Læsere bekendt gennem forskellige Meddelelser her i Bladet. En særlig Interesse knyttede sig til Forhandlingen derved, at denne indlededes af selve Planens geniale Ophavsmand, som baade ved sin Tilsynekomst paa Talerstolen og efter sit instruktive Foredrags Slutning lønnedes med et demonstrativt Bifald."

Aarenettet i Pers Tindinger var svulmet op under Læsningen.

Det havde i de senere Aar næsten ikke været muligt at tage en Provinsavis i Haanden uden at støde paa Hr. Steiners Navn. Han var paa Veje til at blive en Slags jysk Nationalhelt. Overalt var han paafærde, holdt Foredrag, lod sig interviewe af Bladmænd, satte i det hele en planmæssig Forherligelse af sig selv og sin „Mission" i Scene.

En dugbetynget Gren slog udefra blødt mod Vinduesruden. Inde i Dagligstuen paa den anden Side Gangen faldt Uret i Slag. — Tolv.

Han trykkede Haanden ind mod Øjnene og sad længe uden at røre sig. Denne „sideniuske" Arv — den havde dog været hans Livs Forbandelse alligevel! Var det maaske bedre eller mindre forsmædeligt at sidde her afmægtig og langsomt fortæres af en gildingsagtig Livshunger, end at skyde sig en Kugle for Panden af Træthed og Lede som Løjtnant Iversen og Neergaard? Hans Liv var spildt, hans Kraft forødt! Han var som et Ur, hvoraf man Stykke for Stykke havde udpillet det drivende Værk.

Langsomt og halvt ængstelig løftede han Øjnene op til sin Reol, hvor Marmorbysten lyste i Halvmørket under Loftet. Ved dette Billede, som han engang havde ønsket at kunne tilintetgøre, hang hans Blik i den sidste Tid ofte med et næsten andagtsfuldt Udtryk. Han var begyndt at blive forelsket i sin egen Ungdom. Han brød sig slet ikke længer om at glemme, hvilken uforstaaende, fripostig og indbildsk Knægt han dengang havde været, i mangt en Nar, i andet en Lømmel, i et og alt en sjælløs Krop, — det var dog Livets egen Musik, der havde sunget i hans Blod og fortonet sig i hans Drømme! Nu var der bleven ørkenstille i hans Indre. Kun en enlig Skalmeje var bleven tilbage af det store Orkester, som havde larmet disharmonisk derinde.

Den, som var ene og forladt, den, der sad og frøs paa Livets Skyggeside, han havde det vel mangen Gang ondt nok; og dog kunde netop Bevidstheden om at være forurettet og forskudt blive en stor Trøst i Nøden; altid havde han enten sit Haabs eller sin Harmes Ild at varme sig ved. Aldrig var han saa ynk-

værdig som den, der midt i Solskinnet gennemisnedes af Dødens og Gravens Kulde; som sad til Højbords ved Livets kongelige Taffel og fortæredes af Sult; som daglig saae alle sine Længsler og Drømme blive levendegjort omkring ham og dog maatte fly! Men netop denne Skæbne havde været hans!

Hjemmet, Arnen, Freden; det var, hvad han havde tilbage. Tre Skæpper og et Fjerdingkar Jord var der bleven levnet ham af den Verden, han i sin Ungdoms lykkelige Overmod havde villet erobre. I Ingers Kærlighed, i Børnenes Livsglæde, i Hjemmets Hygge og Fred var der givet ham Erstatning for, hvad der manglede.

Paa en vis Maade var han heller ikke bleven forurettet. Derfor maatte Inger ingenting vide om hans Savn, hvori hun var saa ganske uskyldig, og som hun ikke engang vilde kunne forstaa. Og var det underligt? Han forstod jo ikke selv sin uovervindelige Afmagt. At han havde faaet sit lille Hjem kært, at Inger nødig vilde bort fra sin Barndomsegn, at han ogsaa selv med Aarene var bleven noget af et Vanemenneske — det forklarede altsammen ikke den trolddomsagtige Magt, hvormed denne lille Jordplet trods hans ofte knugende Ensomhedsfølelse holdt ham fangen. Frygten for, at han ikke andetsteds skulde kunne forsørge Familjen, var det heller ikke, der holdt ham tilbage. Foruden Indbydelsen fra Ingers Onkel, som aldrig havde fristet ham, havde han afslaaet forskellige andre, ganske lokkende Tilbud, og han havde desuden faaet en Velynder i selve Amtmanden, som havde været meget optaget af hans Aaregulering og flere Gange uopfordret havde lovet at anbefale ham baade til Indenrigsministeren og til Vandbygningsdirektøren, der begge var Mandens personlige Venner.

Allermindst var det hans Helbred, der ængstede ham. Naar han overhovedet tog Hensyn til sin Sundhed, var det mest for Ingers og Børnenes Skyld. Den Dødsfrygt, der i hans Ungdom havde blæst ham Marven ud af Knoklerne, saasnart han fejlede noget, havde han forlængst overvundet. Det var snarere med en Følelse af Misundelse, han nu ved Begravelser saae Kisten forsvinde i Jordens Mørke, og der var Tider, da ingen Lyd syntes

ham saa forjættelsesfuld som de smaa, hule Drøn, der lød op fra Graven, naar de tre Skovlfulde Jord faldt paa Kistelaaget, — Dødsrigets Ekko, Intethedens Svar og trøsterige Forsikring.

Undertiden havde han spurgt sig selv, om det ikke vilde være det allerbedste ogsaa for Inger, ifald han døde. Hun var jo endnu ung og smuk. Rimeligvis vilde hun da gifte sig igen, og hun vilde saa nok blive fuldt ud lykkelig. Han havde ofte maattet tænke paa, om der ikke i hendes Uvilje mod den unge Proprietær Brück kunde skjule sig en instinktmæssig, ubevidst Frygt for hans mandige Skønhed og Kraft. Der var saa meget i Inger, der endnu slumrede, og som han for sit Vedkommende ikke havde haft Taalmodighed og maaske heller ikke Evne til at vække.

* * *

Et Par Dage senere sad de ved Eftermiddagskaffen inde i Pers Værelse, Inger i Sofahjørnet med noget Sytøj, Per henne ved Vinduet med en Cigar. Efterat der i nogen Tid ikke havde været talt, spurgte Inger:

„Skal jeg gaa?"

„Nej — hvorfor det?"

„Du ser ud, som om du helst vilde være alene."

„Nej, slet ikke. Jeg er netop glad ved, at du sidder her."

„Der er nu ogsaa noget, jeg gerne vilde tale lidt alvorligt med dig om."

„Og hvad er saa det?"

„Ser du — jeg har tænkt paa, om det alligevel ikke vilde være rigtigst af os at komme herfra, før vi ligefrem tvinges til det. Du har jo selv talt om, at det begynder at blive lidt smaat med Fortjenesten. Det er vel ogsaa umuligt, at der i Længden kan blive tilstrækkeligt Arbejde for dig her."

Per betragtede hende overrasket.

„Hvordan er du kommen til at tænke paa det netop nu?"

„Aa, vi har jo da talt om det saa ofte."

„Det har vi ganske vist. Men at du falder paa de Tanker netop nu."

Hans Blik blev ved at hvile mistænksomt paa hende. — Hun sad bøjet over sit Sytøj og saae ikke op. Hvad var der sket? Han kom til at tænke paa, at hun havde været saa underlig stille de sidste Dage — ja, netop lige siden Selskabet hos Apotekeren. Skulde Frygten for Proprietær Brück være bleven hende bevidst?

„Hvor mener du saa, vi skulde flytte hen?"

„Det veed jeg ikke. Men Amtmanden har jo lovet at hjælpe dig til en Ansættelse."

„Amtmanden har vist nærmest tænkt sig en eller anden Stilling ved Administrationen i København. Han kender nok Indenrigsministeren. Men til København vil du jo nødig."

„Vil? Jeg vil i den Henseende kun, hvad du anser for det rigtigste. Det er netop, hvad jeg bebrejder mig, at jeg maaske kan have holdt dig for meget tilbage. Det har jo altid været mest for Børnenes Skyld. Naar jeg tænkte paa, at vi maaske kunde komme til at bo oppe paa en Fjerdesal, hvor Børnene vilde føle sig som i et Bur, saa syntes jeg jo, det var Synd for dem. Men jeg tror nu, at det alligevel nok kan gaa. En Tid af Sommeren kan de jo være herovre hos Far og Mor og blive rigtig brunede; saa vil de med Guds Hjælp nok kunne nøjes med Byluften Resten af Aaret."

„Og du selv, Inger?"

„Jeg?" — Hun saae op med et aabent, skyldfrit Blik, der væltede en kvælende Tyngsel fra hans Bryst. — „Aa, for mig skal du ikke have Bekymringer. Jeg er jo stærk nu; og selv om vore Forhold derovre — i hvert Fald i Førstningen — vel sagtens bliver noget indskrænkede — for andet end en Fireværelserslejlighed gaar det da vist slet ikke an at begynde med — saa er det jo sagtens bare noget, man skal vænne sig til. Jeg har netop tænkt paa, at vi vel nok bliver nødt til at sige Laura op. Hun egner sig ikke til Byen og er desuden saa sen. Og saa vil det vistnok ogsaa være rigtigst, om vi — i det mindste

foreløbig — nøjedes med een Pige. Jeg kan jo selv spasere med Børnene."

Per hørte hende knap. Han havde lagt Cigaren fra sig. Blodet bankede endnu rundtom i hans Krop. Han følte sig ganske mat efter den Angst, der var faret gennem ham.

„Der er kun een Ting, som bekymrer mig," vedblev Inger paa sin rolige Maade.

„Hvad er det?" spurgte Per.

Det varede lidt, før hun fortsatte.

„Jeg har forresten længe tænkt paa at tale med dig derom. Men du har jo været saa utilnærmelig i den senere Tid."

„Har j e g? Nu forveksler du vistnok mig med dig selv," sagde han spøgefuldt afledende. „Det er jo netop dig, som har gaaet saa fordægtig omkring i de sidste Dage. Hvad er det saa, du har haft paa Hjerte?"

„Jeg har villet spørge dig, Per, om du ikke tror, du kunde gøre dig Umage for at være noget mere for Børnene. Jeg veed naturligvis godt, at du holder af dem; men jeg kan mærke paa dem — og særlig paa Hagbarth — at de føler det som et Savn, at du ikke tager dig noget mere af dem."

„Hvad skal det sige, Inger? Tager jeg mig ikke af Børnene?"

„Ja, jeg veed, hvad du mener. I Øjeblikke, naar du er oplagt til det, kan det more dig at lege med dem. Og det er de jo ogsaa altid glade for. Men til andre Tider viser du dem fra dig paa en Maade, som de ikke forstaar, — og det gør dem usikre og ufrimodige overfor dig. Og nu er det, jeg er bange for, om vi skulde komme til København, hvor du sagtens vil blive meget mere beskæftiget udenom, at Børnene saa skal blive helt fremmede for dig, — og du for dem."

„Men jeg begriber det virkelig ikke. Jeg synes dog, at jeg altid — —."

„Du veed vist ikke rigtig, hvor meget du gaar for dig selv, Per," afbrød Inger ham med et undertrykt lille Suk. „Naturligvis tænker du heller ikke paa det, naar du altfor tydeligt lader Børnene mærke, at de er dig til Besvær. Men for saadan noget har Børn en fin Fornemmelse, kan du tro. Jeg synes derfor, at

du ogsaa for din egen Skyld skulde passe lidt paa. Og siden vi nu er kommen til at tale om det, saa maa jeg fortælle dig, hvad Hagbarth sagde til mig forleden Aften paa sin Fødselsdag, da du blev borte saa længe, at han ikke fik sagt Godnat til dig. Han havde Taarer i Øjnene og sagde helt trodsig: „Far bryder sig ikke om mig, — det veed jeg godt.“ Du bliver jo ikke fornærmet, fordi jeg fortæller dig det. Og nu vilde jeg som sagt ønske, Per, dersom vi skulde komme til København — eller hvor vi nu kommer hen i Verden — at du saa vil tage dig lidt af Hagbarth, bare spasere en Tur med ham engang imellem og tale lidt med ham om, hvad I træffer paa. Han er jo virkelig en klog lille Dreng og saa mærkelig optaget af alt, hvad der sker omkring ham. Jeg veed nok, det er netop alle disse mange barnlige Spørgsmaal, som plager dig; men den Slags Ting maa man da virkelig bære over med.“

Per sad en Tid uden at sige noget. Saa rejste han sig og begyndte at gaa frem og tilbage paa Gulvet, saadan som han gerne gjorde det, naar noget optog ham. Ingers Ord havde skræmmet ham. Hendes stilfærdige Anklage havde ramt dybere, end hun kunde ane, fordi den rørte ved Barndomsminder, som han aldrig mere talte om.

„Jeg rejser imorgen til København,“ sagde han tilsidst. „Endnu i Aften skriver jeg til Amtmanden og minder ham om hans Løfte. — Jeg har vel mit Tøj i Orden? Lad Laura straks imorgen tidlig hænge mine Selskabsklæder ud i Luften og give dem en god Gennembankning. Ogsaa Kjolen — for det Tilfælde, jeg skal op til Ministeren. Og hvordan er det med Støvler?“

Inger blev helt fortumlet. Saadanne hovedkulds Beslutninger var slet ikke noget for hende. Hun bad ham dog at give sig Tid til at tænke Spørgsmaalet rigtig igennem. Det havde jo ingen Hast, og de maatte da i hvert Fald først overlægge Sagen med hendes Forældre. Men derom vilde Per ikke høre Tale. Han kunde bedst tage sig fri i disse Dage, sagde han, og desuden var Spørgsmaalet bleven drøftet ofte nok, ogsaa med hendes Forældre.

„Lad os nu faa en Afgørelse. Snakker vi længere om det, gaar

det maaske som alle de andre Gange, og vi kommer aldrig til noget Resultat. Aa, Inger! Vi skal endnu engang tage et Basketag med Tilværelsen! Veed du forresten, at jeg selv i disse Dage har gaaet og tumlet med Tanker, der gik i ganske samme Retning. Nu kan jeg fortælle dig det. Du husker nok ham Ingeniør Steiner, den store Humbugsmager, som jeg har talt til dig om. Det har unægtelig ærgret mig ikke saa lidt, at den Fyr saadan har tilegnet sig, ja rent ud stjaalet mine gamle Ideer og slaaet sig op paa dem. Kan du tænke dig, han skal forleden have proklameret i Aarhus, at det nu var hans Agt efter at have underlagt sig Provinserne ogsaa at erobre København. Det stod i Avisen igaar, og han skal nok virkelig allerede have indbudt til et Møde derinde i næste eller næstnæste Uge. Jeg kunde nu nok have Lyst til at benytte Lejligheden til at spille den frække Karl et Puds og staa op ved det Møde og rolig forklare Forsamlingen Sagens Forhistorie. Jeg har nogen Grund til at tro, at det ikke vilde falde mig vanskeligt at gøre min Ret gældende overfor et københavnsk Publikum. Man kender ham vist godt nok derinde som den Charlatan, han er; og jeg tænker, at der baade mellem de Teknikere og de Pressemænd, der møder op ved en saadan Lejlighed, kan være dem, som endnu vil kunne huske min Pjece."

„Aa, hvad vil du nu grave op i de gamle Sager for? Det faar du saamænd ingen Glæde af."

„Du synes ikke om det? Ja ja — vi faar nu se!" sagde Per, han gik med Hænderne paa Ryggen og knipsede med Fingrene.

„Jeg synes, du skulde lade Fortiden hvile, Per. Jeg veed ikke, hvad du tænker dig, der skulde kunne komme ud af, at du gav dig til at protestere nu saa længe efter. Men du gør det saamænd heller ikke, min Ven."

„Hvad der skulde komme ud af det? Kære, jeg forbeholder mig min Førstefødselsret, intet andet. Ingen veed, hvad den kan komme til at betyde for os i Fremtiden."

„Jeg er sikker paa, Per, du vilde bare skaffe dig endnu flere Ærgrelser. Du siger jo selv, at den Hr. Steiner er en raa Person, som ikke skyr noget Middel for at komme sine Modstandere

tillivs. Og du er jo slet ikke vant til at optræde offentlig, saa —."

„Jeg tror, den lille Frue allerede har Lampefeber paa sin Mands Vegne," sagde Per muntert og standsede smilende foran hende. „Ja ja, vi faar se! Vi faar se! — Men hvor er Børnene? Hvor er Hagbarth?"

„Han er ude i Haven hos de andre."

„Vi skal, saa sandelig, have en krabat Saltebrød idag!"

„Jeg synes, du hellere skulde spasere en lille Tur med Hagbarth. Han gaar her hele Dagen saa ubeskæftiget. Vil du ikke følge med ham ud til Kristen Madsens? De har der det nye Damp-Tærskeværk i disse Dage. Det vil more ham. Han har saa megen Interesse for den Slags Ting."

„Men der er jo saa mange Mennesker ved en saadan Lejlighed."

„Ja, netop derfor. Desmere er der for Drengen at se paa. Og, dersom du kan, forklar ham saa Maskinens Indretning. Han var saa optaget af den, da den forleden kørte her forbi. Men j e g kunde jo ingen rigtig Besked give ham."

„Ja ja, jeg skal gøre det."

Da han en Timestid efter kom tilbage, tog han straks fat paa Forberedelserne til sin Rejse. Men da han vilde hente Kufferten ned fra Loftet, var det, som om en usynlig, spøgelseagtig Haand holdt ham tilbage. Det var dog kun en rent forbigaaende Fornemmelse. En anden og stærkere Angst drev ham ud mod Livets Røre. Han følte, at han stod ved sin Livsbanes sidste Korsvej. Lykkedes det ham ikke nu at flygte bort fra sig selv og sit Tungsind, vilde Rimalt blive hans Grav.

*

* *

Per havde kun været i København een Gang efter at han for mere end seks Aar siden var flyttet bort fra Byen. Et halvt Aarstid efter Bryllupet havde Inger og han gjort en Fornøjelsesrejse derover og opholdt sig der et Par Uger; men allerede dengang

havde han følt sig fremmed og utilpas i den store By. Larmen paa Gaderne, de klamme Hotelsenge, Restaurationsmaden, Drikkepengene, de store Afstande og saa dette altid at skulle være i Søndagstøjet og bære Handsker og være friseret, hvad Inger bestemt havde fordret, det havde efter faa Dages Forløb faaet ham til at længes hjem til sine smaa, stille Stuer og Landlivets Utvungenhed.

Det gik ham ikke stort anderledes dennegang. I de allerførste Dage var han dog en hel Del optaget af den store Udvidelse, Byen havde faaet i Løbet af de senere Aar. Han var straks den første Morgen ude for at se paa det nye Havneanlæg, der nu var under Arbejde, senere gennemstrejfede han de nyere Bydele og de helt eller delvis ombyggede Kvarterer i den indre By. hvorom han havde læst saa meget i Bladene. Men efterat hans Videbegærlighed overfor alt dette var tilfredsstillet, blev han uhjælpelig et Bytte for den samme provinsielle Forladthedsfølelse, som havde grebet ham for sytten Aar siden, da han for første Gang kom hertil fra Forældrehjemmet.

Nu var det ogsaa Byens alleruroligste Tid, da Sommer og Vinter mødtes og fremkaldte forøget Liv baade ude og inde. Endnu mens Tivoli om Aftenen slyngede sine Raketter op over Byen og Hornorkestre skrattede i alle Forlystelseshaverne, var Teatrene bleven aabnede. Sommerens tyske og svenske Gæster fyldte endnu Kafeerne, da disses Stamgæster efterhaanden indfandt sig ude fra Landet, højst ubehagelig berørt ved at se deres Sofahjørner optaget af Fremmede.

Per følte sig ganske udenfor al denne Livlighed, som i hans Øren og Øjne kun var Larm og Grimace. Idet han saae paa disse travle Mennesker, der myldrede frem paa Gaderne, sprang ind og ud af Sporvogne, rullede gennem Byen i aabne Drosker, sad i Restavrationerne som i deres egen Stue, spiste Frokost med en Avis i Haanden eller afgjorde Forretninger ved et Glas Øl og aldrig syntes at unde sig en stille Besindelsens Time, gik det afgørende op for ham, at han havde taget fejl af sig selv, at saadanne Folks Liv aldrig mere kunde blive hans. Ja, naar han befandt sig midt i Mylderet, kunde der komme en Slags Missions-

iver op i ham. Han kunde pludselig gribes af en Trang til at tilraabe disse Mennesker et advarende: Stands!

Endnu efter fem Dages Forløb havde han derfor heller ikke kunnet faa sig til at søge Foretræde hverken hos Indenrigsministeren eller Vandbygningsdirektøren. Hver Gang han havde villet gøre Skridt dertil, holdtes han tilbage af en overbevisende Fornemmelse af, at han stod i Begreb med at begaa et Mord paa det bedste i sig.

„Min kære Ven" — skrev han til Inger — „jeg vil hellere straks forberede dig paa, at jeg rimeligvis vender hjem med uforrettet Sag. Om Aarsagen dertil kan jeg ikke forklare meget i et Brev; jeg vil blot sige dette, at jeg for hver Dag, der gaar, klarere føler, at Forholdene herovre ikke passer mig en Smule bedre nu end for syv Aar siden; tvertimod. Dog, kære Ven, lad os ikke være mistrøstige. Eet Sted i Verden maa jeg vel høre hjemme, og jeg skal ikke blive træt af at søge efter det. Ikke heller betragter jeg selv min Rejse som ganske spildt. Jeg har nu paa afgørende Maade faaet bekræftet, at den Følelse, som i sin Tid — og dengang maaske ret uoverlagt — drev mig bort fra Hovedstadslivet, bunder dybt i min Natur. Jeg har derved fundet mere Sammenhæng i mit Liv, og alene i dette er der en stor Tilfredsstillelse. Det er da ikke, som jeg undertiden i mismodige Øjeblikke har troet, det blinde Tilfælde, der har raadet for min Skæbne. En indre Magt, hvilken denne nu er, har haft Styret over min Livsbaad selv naar denne tilsyneladende har drevet om for Vind og Vove, — det har jeg da ogsaa før meget tydelig følt. Jeg vil nu tro paa, at naar jeg blot vedblivende lader dette selvvirkende Styreapparat bestemme Kursen, kommer jeg nok tilsidst derhen, hvor jeg skal. — I ser mig altsaa snart hjemme igen. Maaske vil du spørge, hvorfor jeg ikke lige saa godt kommer straks, da min oprindelige Hensigt med Rejsen dog er opgivet; og jeg maa da tilstaa, at det er en vis Skamfølelse, der holder mig tilbage. Jeg forlod dig med saa store Løfter og kommer saa sørgelig tomhændet tilbage. Men jeg veed, du vil være overbærende."

Under hans planløse Omflakken i Byen hændte det ikke sjel-

den, at han fik Øje paa gamle Bekendte fra Philip Salomons Hus. Med en heftig Hjertebanken fulgte han engang fra Taget af en Sporvogn sin forhenværende Ven og Svoger Ivan, der ganske som før pilede travlt afsted paa sine smaa Ben med en Dokumentmappe under Armen. Ogsaa Aron Israel, Max Bernhardt, Hasselager og Nathan gensaae han, og det forbavsede ham, at de alle var saa ganske uforandrede. Ligeledes stødte han — selv uigenkendt — paa flere af sine gamle Studiekammerater fra polyteknisk Skole. De var nu alle velansete Mænd, tildels i indflydelsesrige Stillinger. Han havde gennem Aviserne nøje fulgt deres Fremgang. Men nu, da han saae dem, misundte han dem ikke længer.

Den, hvem han ivrigst og ængsteligt spejdede efter, var Jakobe. Han vidste, at hun levede der i Byen og havde oprettet en Fattigskole, en Slags Kloster, hvorom der var bleven skrevet en Del i Aviserne. Han havde derovre i Jylland forgæves søgt at skaffe sig nærmere Oplysninger om denne Skole og hendes Formaal med den; men i Provinsaviserne havde der ikke staaet andet om den, end at den var en „lidt vel udfordrende Kaprice af en jødisk Rigmandsdatter".

En Eftermiddag, da han sad ved et Kafevindu paa Hjørnet af Østergade og Kongens Nytorv, saae han Dyhring. Ogsaa han syntes ham mærkelig uforandret. Han stod nede paa Fortovet og talte med en ung, smuk og elegant paaklædt Dame, der saae ud til at være Skuespillerinde og lo med en Latter, der var som kildret frem af hans dristige Blik. Han vakte megen Opsigt; hveranden velklædt Herre hilste paa ham, og Damerne stødte til hinanden med Albuerne.

Da han tog Afsked med Skuespillerinden, trykkede han varmt hendes Haand og steg saa ind i en aaben Droske, der havde ventet ude paa Gaden. Hundreder af Øjne fulgte ham, mens han kørte over det solbeskinnede Torv; og stadig saae man hans blanke Silkehat blive løftet til Hilsen over det gyldne Hoved.

Per erindrede at have læst i en Avis, at Dyhring nylig var vendt hjem fra Paris, hvor han som Pressens særlig indbudte Repræsentant havde overværet Indvielsen af et eller andet offent-

ligt Institut og ved den Lejlighed var bleven forestillet for Republikens Præsident og havde faaet en Orden. Han var i det hele bleven Offentlighedens selvskrevne og uundværlige Ombudsmand. Overalt, hvor der skete noget af Betydning, var han tilstede; eller rettere: kun, hvad han overværede, fik Betydning. Alle Døre stod ham aabne, alle Livets fine og grove Nydelser tilfaldt ham gratis. Mænd og Kvinder bejlede til hans Gunst. Selve Hoffet skulde efter Sigende undertiden benytte ham i delikate diplomatiske Sendelser.

Der havde da virkelig været noget af en Verdenserobrer i dette Menneske, for hvem Livet bare var en Narrespøg. Uovervindelig i sin guddommelige Sorgløshed gjorde han sine Dage til en Række glade Fester, et uafbrudt Triumftog.

Og dog! Heller ikke denne moderne Aleksander misundte han.

Men hvorhen søgte da egentlig hans Ønske og hans Trang? Hvor hørte han hjemme? ...

Han havde den foregaaende Dag i en Avis tilfældig set en officiel Bekendtgørelse om en ledig Vejassistentpost i et af de yderste Vestkystdistrikter oppe ved Aggertangen, og han havde siden ikke kunnet faa den ud af sine Tanker. Atter nu gled den frem for hans Bevidsthed. Det var ikke, fordi han tænkte paa at søge Pladsen. Ikke alene var Lønningen saare ringe, men Inger, der var saa meget for alt, hvad der var fredeligt, lunt og frodigt, vilde aldrig kunne trives i denne nøgne Klitegn, hvor Vesterhavsstormen og det saltmættede, isnende Havgus uophørlig stod ind i al sin knugende Barskhed. Naar den Bekendtgørelse ikke desmindre vedblev at staa ham for Øjnene, var det, fordi Pladsen havde en sær Tiltrækning for ham personlig og — som det nu gik op for ham — netop paa Grund af Egnens øde og triste Forladthed, dens fuldkomne Ensomhed.

Han syntes, at han aldrig havde set saa langt ind i sig selv som i dette Øjeblik. Det var, som saae han selve sit Væsens Grund afdækket, og han kom til at gyse derved. Naar han trods al den Medgang, han havde haft, ikke var bleven lykkelig, saa var det, fordi han ikke v i l d e være lykkelig i almindelig Forstand. Naar han længtes hjem til Rimalt, saa var det ikke alene

Inger og Børnene og Hjemmets Fred, som drog ham. Den spøgelseagtige Haand, der havde villet holde ham tilbage fra denne Rejse — og som var den samme, der gennem hele hans Liv lønligt havde grebet ind i alle afgørende Øjeblikke for at lede hans Skridt, — det var hans instinktmæssige Fornemmelse af, at det var i Ensomheden, hans Sjæl havde hjemme, at det var Sorgen og Smerten, hans Liv tilhørte.

„Bespis mig med Taarebrød og giv mig bredfuldt Maal af Taarer at drikke."

Nu forstod han den paa engang dragende og ængstende Magt, saadanne underlige Ord kunde have over ham. Den store Lykke, han i Blinde havde søgt, det var den store Lidelse, det var hint ulægelige Savn, som Pastor Fjaltring saa ofte havde prist for ham og kaldt de Udvalgtes guddommelige Naadegave.

Han løftede Hovedet, — og det var med en Fornemmelse af at vaagne af et Mareridt, at han igen saae udover den solbeskinnede Plads med dens Liv af Vogne og Fodgængere. Lidt efter rejste han sig og gik stille bort. Planløst gik han ud og ind ad Smaagaderne og havnede tilsidst inde i Ørstedsparken. Her havde han i disse Dage regelmæssigt gaaet sin tidlige Morgentur, mens der endnu kun var faa Spaserende. Ogsaa nu i Byens Middagstid var der fredeligt. Børnene og Ammerne var taget hjem. Bænkene var tomme. Brede Skygger strakte sig henover Plæner og Gange, mens Solen endnu skinnede paa det gulnende Løv og de mange irgrønne Broncestatuer.

Han satte sig ned paa en Bænk i en af Midtergangene; og mens han sad der uforstyrret og tegnede med sin Stok i Gruset, skød paany den Tanke op i ham, at det vilde være en Lykke baade for Inger og Børnene, om han døde eller paa anden Maade gled ud af deres Tilværelse. Maaske især for Børnene. Han tænkte paa, hvad Inger forleden havde fortalt om Hagbarth. Han havde i nogen Tid selv mærket, at der var kommen noget skjult i Drengens Væsen overfor ham. Saaledes en Dag, han havde overrasket ham i en ret uskyldig Jagt efter en Fugl ude i Haven. Det Udtryk, der var kommen i Drengens Øjne, da han opdagede ham, havde isnet ham saa dybt ind i Sjælen. Det havde

været for ham, som om han saae sig selv som Barn staa foran sin Fader og paa engang angst og fripostig gribe til alle Slags uværdige Udflugter for at dække over en Forseelse. Men Hagbarths klare Pande maatte intet Kainsmærke formørke! Den faderlige Forbandelse, der hvilede over hans Liv, og som havde gjort ham fremmed og fredløs her paa Jorden, maatte ikke gaa i Arv til hans Børn. Og Inger! Nu, da han var bleven sig sin uovervindelige Livsskyhed fuldt bevidst, hvor kunde han da længer forsvare at lade hende dele hans Skæbne? Stakkels Barn! Hun kendte endnu ikke sin Ulykke. Hun forstod endnu ikke, at hun var bundet til en Skifting, en Underjordisk, som blev blind i Lyset og dræbtes af Lykken. Og skulde ogsaa hendes Øjne engang blive aabnede ved Kærlighed til en anden, — hun vilde lukke over sin Hemmelighed som over en Dødssynd, visne hen og dø uden endog at have tilstaaet den for sig selv.

Han rettede sig i Vejret for at gaa videre, da hans Blik faldt paa en Statue, der løftede sig over Græskanten paa den anden Side af Gangen. Det var Silen med Dionysosbarnet i sine Arme. Støttet til en Træstamme stod den gamle Satyr med et lille Smil i Øjenkrogene og bøjede sig over den uvornt sprællende Dreng, mens hans skæggede Ansigt skinnede af rolig og stolt Fosterfaderglæde.

Per var igen sunken ned paa Bænken. Han blev ved at stirre paa denne sorgløse Gruppe, indtil Taarerne stod ham i Øjnene. Han maatte tænke paa, hvorledes alt maaske vilde være bleven anderledes for ham, dersom et saadant Ansigt og et saadant Solskinssmil havde lyst over ham som Barn; dersom ikke Livet fra hans tidligste Ungdom var bleven mistænkeliggjort for ham, baade i Hjemmet og paa Skolen, og allermest af de to, der havde sat ham ind i det, men han var bleven indviet til Livet ved et Kys af Dødens Mund. Gravens Korsmærke blev tegnet paa hans Pande og Bryst samme Dag, han saae Lyset.

SYVOGTYVENDE KAPITEL

Den følgende Dag rejste Per hjem. Overfor Inger nævnte han lige den ledige Vejassistentpost, for at hun kunde vide, at han havde søgt ogsaa udenfor København uden dog at finde noget, der kunde passe for dem — „for den Plads er jo da umulig".

Saa gik Dagene igen i den gamle, ensformige Skure, mens Efteraaret gled ind over Landet med al Slags skiftende Vejr. Per havde noget Opmaalingarbejde hist og her; af større Arbejder havde han derimod ingen for Tiden.

Inger mærkede, at der var sket en Forandring med ham. Han havde straks været rørende glad ved at være hjemme igen, havde den første Dag næsten ikke villet slippe Børnene afhænde og havde bragt Gaver med til dem allesammen. Men der var kommen noget stundesløst over ham og dertil — overfor hende — noget tilbageholdent, næsten sky, hvad der ikke lignede ham. Han, som ellers kunde sidde timevis ved sit Vindu med en Pibe eller en Cigar og følge Skyernes Gang over Himlen, kunde ikke falde til Hvile noget Sted. Hun kunde høre ham gaa frem og tilbage inde paa sit Værelse, som om Rejseuroen stadig sad ham i Kroppen. Saa klagede han ogsaa over Søvnløshed og lod hver Aften rede paa Sofaen inde hos sig selv, fordi han forstyrredes af lille Ingeborg, der havde forkølet sig og hostede en Del om Natten.

Hun gjorde sig i Stilhed sine Tanker derom. Overhovedet optoges hun paa forskellig Maade af hans Rejse og dens Resultater. En af Grundene til, at hun altid saa nødigt havde villet flytte til København, var den, at Pers forhenværende Kæreste boede der. Det vilde være hende ubehageligt at tænke paa, at de to tilfæl-

dig igen kunde mødes. Hun forestillede sig nu, at dette virkelig var sket, og at Per derved selv havde indset, hvor trykkende dette Forhold kunde blive. At han endnu ikke havde udtalt sig nærmere om Grunden til sin forandrede Bestemmelse, og at han i det hele følte sig lidt genert overfor hende, forstod hun i saa Fald godt.

Men en Udvej maatte der med alt dette findes. I Rimalt kunde de ikke blive boende uden Fare for at styrte sig i Gæld. Hun havde allerede nogle ubetalte Regninger, som pinte hende, men som hun foreløbig ikke havde villet omtale for Per, der for Tiden havde nok af Plager, Stakkel! En anden Grund til hans Uro saae hun netop i Bekymringerne for deres Fremtid; og det gjorde hende saa ondt, at hun ikke kunde hjælpe ham med et godt Raad.

En Eftermiddag holdt en Rytter udenfor Gaarden og bad om at faa Per i Tale. Inger, som var beskæftiget nede i Kælderen og herfra ikke kunde se den Fremmede, genkendte dog øjeblikkelig Stemmen. Det var den unge Proprietær Brück. Hvad vil han her? tænkte hun forbavset og lidt urolig.

Han paa sin Side var ikke mindre overrasket over ikke at træffe Per hjemme. Da Inger var kommen tilstede og havde budt ham indenfor, forklarede han, at hendes Mand havde sat ham Stævne her i Anledning af et Opmaalingsarbejde, han havde foretaget paa Budderuplund. Han havde ønsket at jevnføre sine Resultater med Gaardens gamle Jordskyldskort, hvilke Hr. Brück derfor medbragte. Inger gjorde mange Undskyldninger og maatte en Tid sidde og underholde ham inde i Dagligstuen, hvad hun var meget ilde ved, blandt andet fordi hun skulde stryge noget Barnetøj og netop havde en Bolt i Komfurilden.

Hun begreb ikke, hvor Per blev af. Han havde været hjemme ved Kaffetid, og Vognen stod i Porten, saa han kunde ikke være langt borte.

Hvad der trykkede hende i Omgangen med Hr. Brück, var først og fremmest hans Stammen, der gjorde al Samtale med ham besværlig, saa meget mere som han selv var ret ulykkelig over sin Legemsfejl. Paa en Maade havde hun af den Grund

ondt af ham, ja hun troede endog, at hun helt vilde have kunnet overvinde sin Uvilje mod ham, dersom han ikke ogsaa havde haft de Øjne. De var smaa og staalgraa og havde allerede i hans Drengeaar haft et stærkt, ja voldsomt Blik, der havde gjort hende utryg overfor ham.

Der var gaaet over en halv Time, før Per kom. Han gjorde mange og — som det forekom Inger — underlig kejtede Undskyldninger; hvorpaa de to Herrer trak sig tilbage til hans Stue.

Undersøgelserne trak ud over flere Timer, og Per bad Hr. Brück blive der til Aften. Desuden blev det aftalt, at Per ved Lejlighed skulde tage til Budderuplund for paany at maale et Par omtvistede Linjer, og han bestemte sig til at gøre dette allerede den næste Dag efter Middag, ifald det blev sigtbart Vejr. Han vilde — som han sagde — gerne have Arbejdet hurtigt fra Haanden.

„Jeg maa saa huske med det samme at se paa Deres berømte Hønseracer. Min Kone har flere Gange bedt mig om det. Hun har nemlig ogsaa megen Interesse for den Slags Ting."

Det faldt herefter ganske af sig selv, at Hr. Brück ved Aftensbordet foreslog Inger at gøre sin Mand Følgeskab til Budderuplund.

„Jeg tror, jeg kan vise Dem et Kuld Kokinkinesere, som De vil misunde mig."

Inger sagde Tak, som man takker for en Indbydelse, man ikke tænker paa at gøre Brug af.

Men da hun Dagen efter inde bag Sovekammervinduet saae Vognen blive trukket frem, var hun nærved at fortryde sit Afslag. Det var det skønneste Septembersolskin, og hun vidste, at Vejen til Budderuplund gik gennem et Par af Egnens smukkeste Skove. Saa tænkte hun ogsaa paa, at det maaske vilde oplive Per, om hun gjorde ham Følgeskab; og endelig havde hun i Grunden nok Lyst til igen at se den gamle Herregaard, hvor hun som Barn havde været Gæst nogle Gange sammen med sine Forældre. Skulde hun tilmed kunne tiltuske sig et Par ægte Kokinkinesere for et Par af sine Plymouth-Rocks, vilde hun kalde det for et godt Kup.

Hun slog Vinduet op og raabte ud til Per, der var ved at stige tilvogns:

„Vil du have mig med?“

Hun havde Fornemmelsen af, at han ikke forstod hende rigtig. Han stirrede paa hende med et saa besynderligt Udtryk, at hun kom til at le.

„Forstaar du ikke, Menneske! — Jeg vil med!“

Saa nikkede han bare.

Blakken blev atter spændt fra og Giggen ombyttet med Ponyvognen med det røde Fløjlssæde. Ogsaa Stadsseletøjet kom frem, og en halv Time efter drog de af Gaarde.

Vejen førte over Skinnerne og steg derfra jevnt op over en Bakke med vid Udsigt over Aaen og Engene. Paa den anden Side af Bakkens Ryg sænkede Jordsmonnet sig stejlt ned mod en bred, skovfyldt Kløft, hvis hundredfarvede Bladehav flimrede i Solen. Snart lukkede Skoven sig om dem, Vejen blev blød og tung, og Per lod Blakken gaa i Skridtgang.

Han sad hele Tiden tavs. Inger derimod var livlig og udtrykte ved en Nynnen sin Glæde over at være kommen ud, — hun havde saa længe siddet hjemme og kukkeluret og været trist i Sindet. Herinde i Skoven blev hun nu helt overstrømmende i sin Henrykkelse. Hvor her var dejligt! Disse prægtige Træer! Denne Uendelighed af Farver! ... Tæt ovenover dem kvidrede en enlig Fugl, der syntes at forfølge dem. Hun kunde ikke faa Øje paa den lille Skabning men hørte den bestandig, snart hist, snart her, mens den ligesom skælmsk blev ved at gentage sit „Se-hid! Se-hid!“ Hun aandede dybt ud og følte sig saa befriet, som om paa engang alt, hvad der havde tynget og tvunget, var bleven løftet fra hendes Sind. Hun syntes tilsidst, hun maatte synge her, men saa kom hun til at huske paa, at Per saae saa nedtrykt ud, og nøjedes derfor med igen at nynne lidt.

Pludselig greb hun Per om Armen for at faa ham til at standse.

„Se!“ hviskede hun.

Foran en Tykning noget borte havde hun faaet Øje paa en Raa. Med høje, spidsede Øren og store, vidtaabne Øjne stod den som paa Spring og stirrede hen paa dem. Per holdt stille. Heller

ikke Dyret rørte sig af Pletten men blev staaende med oprejst Hoved og maalte dem ligesom trodsigt med Blikket. Et Par Gange bevægede den Ørene, og tilsidst strakte den ogsaa Halsen lidt frem. Men pludselig, som om den skræmtes af sin egen Bevægelse, vendte den omkring og satte i lange Hop ind gennem Tykningen.

Hallo! raabte Inger uvilkaarlig efter det, mens Lyden af raslende Blade og knækkende Kviste tabte sig i Skovens Dybder.

Ogsaa paa Per begyndte Naturindtrykkene at virke. Det lysnede igen lidt i hans Sjæl. Berøringen af Ingers Haand havde forplantet sig igennem ham som en Skælven. Livshaabet blussede atter op. Men det var en Straaild. En eneste Bemærkning af Inger slukkede den brat.

„Det er kedeligt, du ikke er Jæger. Det maa være et friskt og fornøjeligt Liv. Du skulde forsøge det engang. Saadan at flakke løs og ledig om i Skove og paa Marker maatte da ogsaa være godt for din Sundhed. Tror du ikke?"

„Det kan vist ikke nytte for mig; den Slags Ting skal man opdrages til. Og jeg er i Virkeligheden aldrig bleven rigtig præsenteret for Naturen. Det er vel derfor, jeg føler mig fremmed for den."

„Hvem tilhører egentlig den Skov her?"

„Den hører under Budderuplund."

„Tænk, strækker dens Jorder sig helt herned!"

„Ja, det er en stor Ejendom. Etatsraaden er en hovedrig Mand."

„Ja, det er han jo."

Kort efter var de ude af Skoven. En ny Udsigt aabnede sig for dem paa den milebrede Engflade til Landet paa den anden Side. Men atter kom der en Skov og bag denne en endnu højere Bakke med et endnu videre Udsyn over det frugtbare Landskab. Forude paa Bakkens Sydskraaning saaes en stor, hvid Bygning med to lave Taarne og en anselig Park. Det var Budderuplund.

Inger betragtede den en Tid i Tavshed.

„Tænk, at Haven er saa stor. Det kan jeg ikke huske."

„Ja, saadan en Have vilde være en rar Tumleplads for Hagbarth," sagde Per paa besynderlig Maade; det lød som en under-

trykt Smaalatter. „Det begynder at knibe for ham med at faa Alburum derhjemme."

„Hvad er det for en stor Bygning, der ligger bagved ... den med den høje Ryg?"

„Det er Laden og bagved den ligger Staldene og Mejeriet. Altsammen moderne indrettet og af første Slags. Det maa man lade de Tyskere, de har deres Ting i Orden."

„Tror du alligevel ikke, de vil finde det underligt, at jeg kommer med?"

Per holdt Hesten an. Han var øjeblikkelig villig til at standse.

„Vi kan godt vende om, dersom du synes det."

„Nej, jeg er bange for, at de maaske allerede har set os. Der gaar en Herre op igennem Alleen. Er det ikke Thorvald Brück?"

„Jo, det kan nok se ud til at være den unge Hr. Brück."

„Ja, saa gaar det ikke an. Og husk nu paa, Per, jeg vil forfærdelig gerne have de Kinesere, saa du maa love mig, at vi kommer ned i Hønseriet. Saa skal jeg nok selv klare Resten."

Det var ganske rigtig Thorvald Brück, der kom op gennem den gamle Lindealle, som fra Landevejen førte op til Gaarden. Han havde nu ogsaa faaet Øje paa det lille Ponykøretøj og genkendt Hesten. Da de kørte ind gennem Porten, stod han paa Stentrappen for at tage imod.

Mens en Tjener sprang til for at modtage Tømmen, hjalp han selv Inger af Vognen og takkede hende ærbødigt, fordi hun var kommen.

Etatsraaden bød dem velkommen inde i Havestuen. Han var en høj, statelig Herre med kortklippet, sølvhvidt Haar, en skægløs Hage, svære Bryn og Ørnenæse. Trods sine treoghalvfjerdsindstyve Aar holdt han sig lige saa kavalermæssig rank som Sønnen. Man saae, at der flød gammelt Krigerblod bag denne vejrbrunede Hud. I et Sprog med udpræget holstensk Betoning sagde han Inger nogle Artigheder om hendes friske Udseende og spurgte til hendes Forældre. Per derimod behandlede han en Smule overlegent.

Der blev bragt Vin og Frugt, og en almindelig Samtale kom igang.

Langt om længe rejste Per sig.

„Ja, De skal jo ud i Marken," sagde Etatsraaden. „Min Søn har talt derom. Vi skal nok passe godt paa Deres Frue saalænge."

„Fru Sidenius interesserer sig for Hønsene," indskød Thorvald Brück stærkt stammende. „Jeg haaber, jeg tør tilbyde min Ledsagelse. Maaske kan det more Dem med det samme at opfriske gamle Erindringer fra Budderuplund."

Per gik til Døren, og Inger følte sig pludselig lidt betuttet ved at skulle blive ene tilbage mellem de fremmede Herrer; hun havde en Indvending paa Læben, men Etatsraaden gav i det samme Tjeneren Ordre til at lade Fjerkræet purre ud.

En Timestid gik Per langs et Jorddige sammen med et Par Mænd, der bar hans Stokke og Maalekæde. Det var ham næsten ikke muligt at holde sine Tanker ved Arbejdet. Mændene saae da ogsaa flere Gange forbavset paa ham. Bitterlig angrede han nu, hvad han havde gjort. Han havde taget fejl af sig selv. Han havde troet sig mere færdig med Livet, end han virkelig var. Han kunde og vilde endnu ikke slippe det!

Imidlertid gik Inger sammen med Etatsraaden og hans Søn en Rundtur paa Gaarden; de besaae baade Staldene og Mælkeriet og Hønsegaarden, og Etatsraaden førte hende endog ind i Køkkenet og gennem Forraadskamrene, ja helt ned i Hovedbygningens historisk mærkværdige Kældere, der var Rester af en middelalderlig Borg, paa hvis Grund den nye Gaard var rejst.

Da Per kom tilbage, var de alle tre igen i Havestuen.

Etatsraaden, der syntes meget indtaget i Inger, vilde nu have dem til at blive der til Middag. Inger saae spørgende hen paa Per, der imidlertid afslog Indbydelsen. Paa en næsten stødende Maade — syntes Inger — bad han om at faa Vognen forspændt.

Thorvald Brück fulgte dem tilhest et Stykke paa Vej. Han red en høj, gul, langhalet Hoppe, som han — aabenbart til Ære for Inger — lod danse under venstre Schenkel, saa Skummet stod den om Mulen. Inger søgte at drage Per med ind i Samtalen, hvad dog ikke lykkedes hende. — „Heste- og Hundesnak interesserer mig ikke," forklarede han bagefter.

Et Stykke foran Skoven forlod Rytteren dem for at slaa ind

paa en Sidevej, der i en Bue førte tilbage til Budderuplund. Han satte straks i kort Galop, og da han var vel borte, fulgte Inger ham et Stykke med Øjnene.

„Han ser forresten ganske godt ud tilhest," sagde hun.

„Han er jo ogsaa af gammel Soldaterslægt. Saa vidt jeg veed, vilde han selv have været Officer, dersom han ikke havde haft den kedelige Talefejl. Det er virkelig undertiden helt pinligt at høre ham."

Inger sad tavs et Øjeblik og saae hen for sig.

„Ja, Stakkel! Forresten syntes jeg ikke, det var saa slemt idag."

„Fik du saa de Kinesere?" spurgte Per.

Inger blev rød. Det havde hun glemt.

„Tænk, hvor ærgerligt! Jeg er sikker paa, jeg havde faaet baade et og to Par, bare jeg havde spurgt om det. Etatsraaden var saa overordentlig elskværdig."

„Ja, det var han jo," sagde Per mut.

Ved Mørkningstid var de atter hjemme. Per klagede over Hovedpine og gik ind til sig selv. Han tændte en Pibe, satte sig ved sit Vindu men rejste sig straks igen, hængte Piben op og gav sig til at gaa frem og tilbage paa Gulvet uden at kunne faa Ro paa sig. Han følte sig som det ubrugeligste Menneske paa Jorden, en ulykkelig Halvmand, der elskede Livet uden at turde hengive sig til det, og som foragtede det, uden at ville slippe det.

Da bankede det frygtsomt paa hans Dør. Det var Hagbarth, der var bleven sendt derind for at sige Godnat.

Ved Synet af Drengens Ufrimodighed sprang Taarerne ham i Øjnene. Med et Udbrud tog han Drengen op til sig. Og i nogen Tid stod han derpaa med ham i sine Arme omtrent i samme Stilling som hin spøgefulde Silen med Dionysosbarnet i Ørstedsparken.

„Du er jo da ikke bange for Far — vel lille Hagbarth?"

„Næ-ej," hikkede Drengen.

„Vi to skal nok komme godt ud af det med hinanden. Tror du ikke?"

„Jo," sagde han og gjorde sig tung for at slippe ned, — han

følte sig undertiden endnu mindre vel tilmode ved Faderens Kærtegn end ved hans Mishagsytringer.

Saasnart han var kommen ned paa Gulvet, smuttede han ud af Døren. Per kastede sig fortvivlet i en Stol med Hænderne for sit Ansigt.

* *
*

En Eftermiddag en Ugestid senere kørte Inger og Per til Bøstrup Præstegaard, hvor de endnu ikke havde været siden Pers Hjemkomst.

Forholdet mellem Per og hans Svigerforældre havde i Aarenes Løb udviklet sig til skjult Fjendskab, som paa begge Sider kun holdtes i Tømme af Hensynet til Inger. Ved denne Lejlighed gik det alligevel galt.

Hvad der især opirrede Pastor Blomberg, var den Mangel paa Opmærksomhed, Per i Almindelighed røbede for hans Tale. For Svigermoderens Vedkommende var det de mindre gode økonomiske Forhold, hvorunder hendes Datter i den sidste Tid havde maattet leve, som vedligeholdt Uviljen mod Per. At han nu var vendt hjem fra sin Københavnsrejse uden mindste Resultat, gjorde ikke Stemningen mod ham blidere.

Efter et Par smaa ildevarslende Sammenstød ved Aftensbordet kom det inde i Dagligstuen til et lidenskabeligt Optrin.

Den oprevne Sindstilstand, hvori Per den sidste Tid havde befundet sig, gjorde ham ømtaalig og mistænksom. Da nu Svigerfaderen ret hensynsløst forekastede ham hans Ligegyldighed for at skaffe sig og sin Familje en mere betryggende Tilværelse, blev han vred og sagde, at han i den Sag ikke ønskede fremmed Indblanding. Svigerfaderen irettesatte ham for denne Udtalelse og navnlig for hans Tone; men da foer han ganske ubehersket op, slog i Bordet for Svigerfaderen og sagde, at han ikke længer vilde finde sig i hans Formynderskab.

Saadanne Ord var aldrig før hørt i Bøstrup Præstegaard. I henved et Minut var der gravstille i Stuen. Saa rejste Præsten sig i hele sin stumpede Majestæt, skød sin Stol tilbage og sagde:

„Jeg skal alvorligt anmode dig om fremtidigt at forskaane os for den Slags Scener."

Hvorpaa han skred ud af Stuen og ind til sig selv sammen med sin Kone, der fulgte ham med forfærdet Mine.

Per fik sin Vogn forspændt, og kort efter kørte han og Inger ud af Gaarden uden at have taget Afsked. Som i en Taage havde han et kort Nu set Ingers dødblege Ansigt ovre paa den anden Side af Bordet derinde i Dagligstuen, og dette Syn havde faaet ham til at besinde sig. Siden havde han ikke turdet se paa hende, og der blev under hele Hjemkørselen heller ikke talt. Men han kunde mærke, hvordan hun trods sin svære Indpakning sad i Kuldegysninger, saa hele Vognsædet rystede derved.

Da de naaede hjem, blev hun roligere. Ikke alene tillod hun, at han hjalp hende af Kørekaaben, hun bad ham endog selv om at hænge den op paa Knagen for hende. Saa gik hun ind i Barnekammeret for at høre til Børnene og gjorde derpaa sin sædvanlige Aftenrunde i Huset.

Per søgte ind i sit eget Værelse og tændte Lampen. Da han skulde sætte Glasset paa, mærkede han, at ogsaa han rystede. Saa anbragte han sig i sin Skrivebordsstol med en Avis og ventede i angstfuld Spænding paa, hvad der vilde følge.

En halv Snes Minutter efter hørte han Inger gaa inde i Sovekammeret, og efter endnu en lille Tids Forløb kom hun ind — til hans Overraskelse halvt afklædt i Underskørt og Frisertrøje.

„Du ser, at der igen er bleven redt til dig herinde," sagde hun, idet hun rettede paa hans Hovedpude. „Det er vel efter dit Ønske?"

„Ja Tak — det er godt," sagde han bag sin Avis.

„Ingeborgs Hoste er forresten meget bedre."

Hertil svarede Per ikke noget.

Saa satte Inger sig i Gyngestolen henne i Krogen ved Kakkelovnen, og de var en Tid tavse begge to.

„Ja, Per — nu maa vi jo alligevel gøre Alvor af at komme herfra," begyndte hun saa.

„Hvorfor mener du?"

„Det veed du godt. For hvad der skete iaften var jo ingen Til-

fældighed. Jeg forstaar nu bagefter, at det længe har trukket sammen til noget saadant."

„Jeg beklager, hvad der er sket, for din og Børnenes Skyld. Jeg burde af Hensyn til jer have behersket mig. Men at jeg for mit Vedkommende herefter ikke godt kan komme i Bøstrup Præstegaard og maaske ikke engang vilde blive modtaget der, vil forhaabentlig ikke have til Følge, at ogsaa I bliver lyst i Ban. Og det vilde dog være altfor unaturligt, om du selv af den Grund holdt dig borte fra dine Forældre."

Inger sad foroverbøjet med Hovedet tungt hvilende i den ene Haand og saae ud over Gulvet.

„Hvor du undertiden kan saare, uden at du vistnok selv veed af det. At du kan tænke dig, at jeg kan gaa ud og ind et Sted, hvor du var udelukket. Ovenikøbet med Børnene!"

„I dit eget Hjem, Inger."

„Allermindst der — naturligvis. Men under de Forhold synes jeg, at Opholdet her maa blive saa rent umuligt for os begge to. Det kunde jo være bleven vanskeligt nok endda."

„Hvor har du saa tænkt dig, vi skulde tage hen?"

„Du talte forleden om en Vejassistentpost et Sted ved Vestkysten. Den skulde du foreløbig søge, synes jeg. Og hellere idag end imorgen."

„Veed du nu ogsaa rigtig, hvad du opfordrer mig til? For det første er Lønnen — hvad jeg vist fortalte dig — ikke to Tusinde Kroner; og nogen stor Udsigt til Ekstrafortjeneste er der neppe paa de Kanter. Og saa er det, saa vidt jeg veed, en af Danmarks ødeste Egne, bare Klit og Hede, uden andre Mennesker i Miles Omkres end Smaabønder og Fiskere."

„Men saa har vi jo da hinanden," svarede hun ivrig. „Og det maaske mere der end her."

„Kære Inger! Du som hænger saa meget ved dine Forældre og ved dit gamle Hjem og dine Ungdomsbekendte, og som holder af at have det lidt lunt og godt. — Nej, min Ven, det var for stort et Offer at kræve af dig. Du vilde saamænd — og det med god Grund — bebrejde mig det bagefter, dersom jeg tog imod det."

Hun havde lagt Ansigtet ned i sine Hænder og sad stille lidt.

„Gud give, jeg da vidste, hvad du egentlig vil," sagde hun saa og brast i Graad. Og med et pludselig ubehersket Udbrud rejste hun sig og sagde: „Du piner mig!"

Uden at sige Godnat gik hun ind til sig selv og trak heftig Døren til efter sig.

Per blev siddende og stirrede paa den lukkede Dør med et sygt Blik. Et Par Gange rykkede det i ham. Han vilde rejse sig og gaa derhen, — men Spøgelsehaanden holdt ham tilbage. Det maatte ikke ske! Afgørelsens store Time var kommen nu. Ulykken var over dem. Hendes Sjæl var ved at vaagne. Og h u n var jo ingen Trold! Derfor maatte og skulde hun gives tilbage til Livet og Lyset. Hun og Børnene! — — Det fik saa gaa med ham, som det kunde!

* *
*

Det var den følgende Aften; Børnene var kommen i Seng, og begge Pigerne var beskæftiget i Køkkenet. Inger havde netop tændt Lampen i Dagligstuen og sad i Sofaen og stoppede Børnestrømper, da Per kom derind fra sin egen Stue. Skønt han havde holdt sig hjemme hele Dagen, havde de kun vekslet et Par Ord med hinanden siden den foregaaende Aften. Inger havde lagt Mærke til, hvorledes han paa en underlig sky Maade havde kreset om hende og Børnene uden dog at ville indlade sig med dem; ja i Middagstiden, da Børnene hvilede, havde hun overrasket ham inde i Barnekammeret, hvor han havde staaet ved Hagbarths Seng og stirret ned paa den sovende Dreng med et sært forvildet Udtryk.

Per gik nogle Gange frem og tilbage paa Gulvet og satte sig saa overfor hende ved Bordet. Ingen af dem havde endnu kunnet overvinde sig til at sige det første Ord.

„Har du saa tænkt over, hvad vi talte om iaftes?" spurgte endelig Inger.

„Ja, jeg har overhovedet ikke tænkt paa andet. Men forinden

vi tager den Sag op igen, er der noget, jeg synes, vi maa have paa det rene. Jeg mener naturligvis det, som foregik igaar hjemme hos dine Forældre. Du sagde jo selv, at det ikke var noget rent tilfældigt, og deri har du ganske Ret. Selv om mine Ord maaske faldt anderledes, end de vilde have gjort det i et roligere Øjeblik, saa gav de dog Udtryk for noget, som er mere end en tilfældig Stemning hos mig."

„Det har jeg længe mærket, Per."

„Ja, det sagde du jo ogsaa igaar. Men naar du, kære Inger, altsaa ikke har været uvidende om den dybe Uoverensstemmelse i Livssyn, der skiller mig fra din Fader og hans Kres — og i en vis Forstand altsaa ogsaa fra dig — er det da ikke underligt, ja er det ikke ganske uforsvarligt, at vi to ikke har talt mere med hinanden derom, end vi har gjort? Fejlen er min — jeg veed det godt. Det er en Slags Fejghed, der har faaet mig til at skjule den fulde Sandhed for dig. Men forresten har jeg ikke selv kendt den helt før nu i den sidste Tid."

„Du tager fejl, Per. Jeg har godt kendt dit Standpunkt. Du har jo egentlig aldrig lagt Skjul paa det overfor mig. Jeg veed godt, at du ikke tror paa samme Maade som vi andre, og det har naturligvis ofte gjort mig bedrøvet. Men Far siger, at ogsaa den, som i Kristus kun vil se et ædelt og fuldkomment Menneske, har Lov til at kalde sig en Kristen og nære et Salighedshaab, naar han ellers er sand i sit Forhold til Gud og ærlig og gudfrygtig i sin hele Levevis."

„Men jeg tror heller ikke paa Gud, — Inger."

„Tror du ikke paa Gud!"

Hun sænkede sin Stoppestrømpe i Skødet og stirrede over paa ham med det samme blege, stivnede Ansigt som den foregaaende Aften i Præstegaarden.

„Nej. Det har jeg vist i Grunden ikke gjort længe. Overalt, hvor jeg har søgt ham, har jeg kun fundet mig selv. Og for den, som er bleven sig sit eget Selv rigtig bevidst, er en Gud overflødig. Der er for ham hverken noget trøstende eller noget skræmmende ved Forestillingen om en saadan overnaturlig Per-

sonlighed, hvad enten man saa tænker sig ham som Fader eller som Dommer."

„Hvor du taler! Jeg tror, du engang vil blive et meget ulykkeligt Menneske, Per."

„Maaske. — Veed du forresten, at der er dem, over hvem Ulykken har en sær fristende og dragende Magt. Paa samme Maade som Mosehuller og mørke Skovsøer skal have det over enkelte Mennesker."

„Det maa være saadanne, som er forhærdede i Synd og kun finder Glæde ved at synde. Det staar der ogsaa om i Biblen."

„Gør der det? Det gælder dog i hvert Fald ikke alle. Der er dem, som drages mod Ulykken netop af deres religiøse Instinkt, der siger dem, at kun Sorgen og Savnet, ja maaske først Haabløsheden fuldt ud kan frigøre deres aandelige Menneske. Der er jo, som du veed, ogsaa Planter, som kun trives i Skyggen og Kulden, og som endda bærer Blomster."

„Den Slags Mennesker kender jeg ikke."

„Da er de ellers ikke sjeldne netop hos os. Vor Historie viser det. I lyse Tider lider vi gerne Nød paa betydelige Personligheder; men vore Trængsler kan til Gengæld „ruge Ørne ud af Spurveæg" — som Pastor Fjaltring engang ytrede."

„Pastor Fjaltring? Er det h a m, du tænker paa?"

„Ja — ogsaa paa ham."

„Ja, saa forstaar jeg dig slet ikke. Han hængte sig jo!"

„Ja, det gjorde han. Desværre. Jeg har ofte savnet ham i disse Aar. Og egentlig har jeg aldrig før nu rigtig kunnet forklare mig hans triste Endeligt. Men i den sidste Tid synes jeg, at jeg har forstaaet ham bedre ogsaa paa det Punkt. Jeg ser nemlig nu Grunden til hans fortvivlede Gerning i hans Forhold til sin Kone. Du husker maaske, jeg har fortalt dig om hans besynderlige Adfærd overfor dette uhyggelige, i Bund og Grund ødelagte Menneske. Jeg tænker mig nu, at hun oprindelig kan have været af en Karakter, ganske modsat hans, en rig, fuldblodig Natur skabt for Solskin og Glæde, og at han saa har haft Samvittighedsnag, fordi han har holdt hende tilbage i et Skyggeliv, som virkede

modnende og frigørende paa h a m, men hvori h u n maatte gaa tilgrunde. Da hun saa døde, har Samvittighedsskruplerne taget Overhaand. Ansvaret for det Sjælemord, han havde begaaet, har han ikke kunnet bære. Det var jo kun kort Tid efter hendes Død, at han aflivede sig."

„Hvorfor fortæller du mig i Grunden alt det?" spurgte Inger og saae mistænksomt over paa ham. „Vi talte jo om noget ganske andet."

Per nølede med Svaret.

„Fordi jeg synes, Inger, at denne ægteskabelige Tragedie kan tjene til Belæring — og til Advarsel — ogsaa for os."

„For os!" — Stoppestrømpen sank igen ned i Skødet. „For os! — Hvad mener du?"

Per saae mod Gulvet og svarede ikke. Han var pludselig bleven saa hvid i sit Ansigt, at Inger uvilkaarlig brød ud i et lille Angstraab.

„Per! Hvad er det dog, du har for i disse Dage? Har jeg gjort dig noget imod? Eller Børnene? Saa sig dog, hvad der er i Vejen!"

Men Per kunde ikke faa Ordet sagt.

Inger strakte sin Haand frem imod ham over Bordet som til Kærtegn.

„Du er syg, min Ven! Og du veed ikke selv, hvad du siger. Du tager i den sidste Tid saa forfærdelig tungt paa alting. Og jeg, som netop har en saadan Trang til at være glad i disse Dage og glemme alle vore Bedrøveligheder! Hvad er det nu, du igen gaar og plager dig med? Er det vore Pengesager, min Ven?"

„Nej."

„Men hvad er det da?"

„Det er noget meget, meget værre, Inger."

„Men saa sig det dog!"

„Jeg kan ikke. Ikke paa den Maade."

„Føler du dig syg?"

„Nej."

Der foer med eet som Glimtet af et Lyn over Ingers Ansigt.

„Vil du svare mig oprigtig paa et Spørgsmaal, Per?“

„Ja.“

„Da du forleden var i København, traf du da din forrige Forlovede — hende — Frøken Salomon?“

Han saae overrasket op.

„Nej.“

Hun blev ved at stirre mistvivlende paa ham.

„Du lyver!“ sagde hun pludselig og rejste sig — Stoppestrømpen fløj med det samme henad Bordet — „Nu forstaar jeg alting!“ — Hun gik med heftige Skridt frem over Gulvet. — „Du har talt med din gamle Kæreste og er igen bleven indtaget i hende.“

„Jeg siger dig, du tager fejl.“

„Ja, saa er det en anden! For her stikker noget under! Nu ser jeg det altsammen klart! Det hele har været et modbydeligt Komediespil. Jeg har skullet forberedes. Du vil skilles fra mig for at gifte dig med en anden. Er det ikke det, der en Meningen? Sig det bare rent ud!“

Per betænkte sig et Øjeblik.

Det faldt ham ind, at han just vilde tjene hende allerbedst ved at gaa ind paa hendes Indbildning og erklære sig skyldig. Uden Tvangsgrund gav hun dog aldrig sit Minde til en lovformelig Skilsmisse, og det maatte jo netop være hans Formaal at bringe hende til at hade og forágte ham; desto hurtigere vilde hun glemme ham. Og hvor han gav Afkald paa saa meget, kunde han vel ofre Æren med.

„Jo,“ sagde han saa og bøjede Hovedet.

Inger var bleven staaende midt paa Gulvet. Hun stod der med falmet Ansigt og Armene korslagte under Brystet. Øjnene var lutter sort Pupil.

„Og det har du fejgt skjult for mig i næsten tre Uger! Far havde altsaa Ret alligevel. Og jeg, som altid tog dig i Forsvar! ... Og din Søvnløshed! Og din Hovedpine! ... Jeg maa le, naar jeg tænker paa, at jeg har gaaet og været bekymret for dig og har tænkt paa, hvordan jeg skulde glæde og opmuntre dig. Og saa har du gaaet her og længtes efter en anden og spekuleret

paa, hvordan du lettest skulde blive os kvit. Et saa modbydeligt Komediespil! Saa lumpent! Saa fejgt!"

Inde i Barnekammeret, hvortil Døren stod aaben, begyndte „Stumpen" at klynke. Men hun hørte det ikke. Hun var igen begyndt at gaa op og ned ad Gulvet og talte efterhaanden mere til sig selv end til ham. Først da Barnet gav sig til at skrige, gik hun derind.

Per rettede sig i Vejret, greb sig med Hænderne om Hovedet og stønnede. Nu var det gjort! Ofret var bragt! Og han lovede sig selv at holde ud til det sidste.

Inger kom tilbage. Hun gik paany et Par Gange op og ned ad Gulvet og stillede sig tilsidst hen foran ham.

„Har du da slet ingenting at sige mig? Saa sig dog, at det ikke er sandt!"

Han rystede paa Hovedet.

„Nej, Inger — hvad hjælper det."

Hun blev dog endnu staaende lidt.

Saa vendte hun sig hulkende fra ham og gik tilbage til Soveværelset.

„Saa fejgt! Saa lumpent!" hørte han hende sige, idet hun slog Døren i efter sig.

Kort efter mærkede han Uro i Huset. Der blev gaaet med Dørene, og han hørte Inger højrøstet give Ordrer til Pigerne. Nede i Gaarden lød Karlens Træsko. Vognporten blev slaaet op, og Vognen blev trukket frem.

Hun vilde tage herfra allerede iaften! — tænkte han angst.

Nu blev Børnene vækket. Ingeborg græd, Hagbarth spurgte, om der var Ildebrand. Allevegne lød Ingers bydende Stemme. En af Pigerne kom forfjamsket løbende ind i Dagligstuen paa sine Strømpesokker for at hente noget; men da hun opdagede Per, vendte hun skrækslagen om. Ogsaa Inger kom engang derind — fuldt rejseklædt, i Hat og Kaabe.

„Naar det endelig skal være, Inger, saa maa da hellere jeg rejse bort. — Eller vent dog i det mindste til imorgen!"

Hun svarede ikke. Hun stod henne ved Sekretæren og tog sine Husholdningspenge og andre Smaating.

„Vil du give mig Lov til at se Børnene?“

„Ikke iaften. Hjemme hos Far og Mor kan du herefter træffe os.“

En halv Time efter rullede Vognen ud af Gaarden. Per havde ikke rørt sig. Da den sidste Lyd af Hjulene tabte sig derude paa Vejen, løftede han det blege Ansigt op fra sine Hænder og vendte uvilkaarligt Blikket mod Himlen.

„Er det nu nok?“

OTTEOGTYVENDE KAPITEL

Naar man paa Vejen fra Oddesund til Thisted er kommen forbi Ydby med dens mange dystre „Kauer" og „Daase" og herfra søger vestover til den kønne lille By Vestervig med Liden Kirstens Grav og videre mod Nord, kommer man til et fattigt, vejrpisket Land, hvor Faarene selv ved Midsommertid har ondt ved at bjerge Føden. Det er en Klit- og Sumpegn, ens af Udseende Vinter og Sommer, blaagrøn af Marehalm, rødlig af Skavgræsser eller Lyng, der alene modstaar Havgusens Saltlud. Ufarbare Kærstrækninger tvinger Vejen ud i store Buer, og naar det en sjelden Gang er stille Vejr, driver der en tung Røg henover dem som over en Brandtomt.

Hist og her ligger der en lille Gaard eller en lyngtækket Hytte; men der er ofte flere Kilometer mellem Husene, og Byer findes ikke. Et enkelt Sted ses dog Begyndelsen til en Sammenflytning. I en Lavning, hvor der har dannet sig lidt Eng paa begge Sider af et Moseafløb, ligger fire Huse, af hvilke det ene er en Skole. I det andet bor en Engmester. I det tredje en Skomager. Det fjerde er tomt.

Fra det sidste bar man nylig Liget af en midaldrende Mand, der i en Aarrække havde beskæftiget Sindene deromkring. Han var en Fremmed paa Egnen og havde aldrig skøttet om at fortælle om sin Fortid. Ellers var han egentlig ikke ordknap, omend lidt but, og han havde mange Venner rundt omkring og ingen anden Uven end Præsten. Han var ugift og havde levet ene sammen med en Husholderske, en gammel Hest og noget Fjerkræ. Skønt han var en ulærd Mand, havde han mange Bøger;

men sin meste Tid tilbragte han ene med sig selv og sine Tanker ude paa Landevejen, naar han i Embeds Medfør kørte rundt med sin stridhaarede norske Fjordhest, der næsten var blind af Ælde. Manden var Vejassistent, og aldrig havde Distriktets Veje været i saa god Stand som i hans Tid.

Trods sin Ensomhed, og skønt han i mange Aar havde haft et svagt Helbred, der nødte ham til en streng Regelmæssighed i sin hele Livsførelse og navnlig til at forsage alle saadanne haandfaste Nydelser, hvormed andre af Egnens Folk søgte at bøde paa Naturens Barskhed, syntes han altid rolig og tilfreds. Dette undrede Folk og foruroligede dem tillige, saa meget mere som han ikke søgte Trøst i Religionen, aldrig gik i Kirke, endsige til Herrens Bord, og derfor af Præsten blev betegnet som en af de ulykkelige, der var hjemfalden til den evige Fortabelse.

En af dem, paa hvem hans Personlighed havde gjort stærkest Indtryk, var hans Genbo, Skolelæreren, en yngre Mand med en opvakt Aand. Han havde holdt af at smutte over til ham om Aftenen for at faa sig en Passiar om alvorlige Ting. Skolelæreren var en Mand, der i alle Forhold beflittede sig paa at leve som et ærligt og redeligt Menneske, hvorfor han ogsaa mente at turde haabe paa engang at faa Del i den evige Salighed. Men trods disse gode Udsigter, og skønt han levede det hyggeligste Familjeliv med Kone og Børn, havde han dog mangen Gang baade triste og trætte Timer, ja han havde ikke kunnet skjule for sig selv, at hans gudløse Genbo i al sin Ensomhed syntes lykkeligere end han. Da han engang havde taget Mod til sig og tilstaaet dette for Assistenten, havde denne paa sin korte og rolige Maade svaret, at han i saa Fald ikke havde fundet sit naturlige Voksested, hvor han alene vilde kunne lære den højeste Menneskelykke at kende: at blive sig sit eget Selv fuldt og klart og bevidst. Men da Skolelæreren derefter spurgte ham, hvorledes man bar sig ad med at søge dette Voksested, svarede han, at herom kunde det ene Menneske ikke meddele det andet Raad, her maatte enhver frygtløst give sig det Selvudfoldelsens Instinkt i Vold, der var nedlagt i alt det skabte.

En anden Gang trængte Skolelæreren ind paa ham for at faa

ham til at udtale sig om, hvorledes denne „højeste“ Lykke da føltes; men herpaa vilde han heller ikke indlade sig nærmere. „Spørg Deres Præst!“ havde han ironisk svaret. Bagefter havde han dog sagt, at hvad det for ethvert Menneske kom an paa, var at bringe sig i saa vidt mulig selvstændig og umiddelbar Forbindelse med Tingene i Stedet for at sanse dem gennem andres Organer, saaledes som f. Eks. ogsaa de gjorde det, der levede paa overleverede Forestillinger. Et saadant, virkeligt levende Forhold til Livet var den nødvendige Forudsætning for at kunne høste frisk Erkendelsesglæde af enhver Oplevelse, den ringeste saavel som den største, ja selv af den smerteligste. Den, der ikke af Erfaring kendte den Lykke, som det var, naar en hidtil uoplukket Afkrog af Tankens eller Virkelighedens Verden oplodes for En, vidste overhovedet ikke, hvad det var at leve.

Disse Ord havde Skolelærer Mikkelsen ofte maattet tænke paa i Assistentens sidste Leveaar, hvor denne trods frygtelige Kræftlidelser holdt Modet oppe uden fremmed Trøst. Under selve Smerteanfaldene kunde han være ynkelig nok og jamre sig, saa man i de tre omliggende Huse maatte gaa omkring med Bomuld i Ørene; men naar man bagefter kom ind til ham, laa han med et Udtryk i sit Ansigt som En, der har haft en rig og dyb Nydelse. At Livet virkelig intet Øjeblik havde syntes ham helt uudholdeligt, bekræftedes ogsaa efter hans Død, da man fandt en ladt Revolver skjult i hans Natbordsskuffe.

De sidste Dage laa han stille hen og vilde ikke se Nogen. Paa det sidste beskæftigede selve Opløsningsprocessens Forløb hans Tanker. Da han mærkede Dødskulden i sine Ben, bad han om et Spejl.

„Det er snart forbi,“ sagde han til Husholdersken, idet han gav hende Spejlet tilbage, — han havde allerede næsten mistet Synet.

Kort efter begyndte Dødskampen. Det var ved Aftenstid i stygt Vejr af Sydvest. Vinden peb som en syg Hund henne i Sprækken over Dørtærsklen, og Regnen slog mod Ruderne. Et Lys brændte ved Sengens Hovedgærde. Paa den nøgne Væg tikkede Faderens store Sølvur.

Den gamle Husholderske havde sendt Bud over til Skolelæreren, fordi hun ikke turde være ene med den Døende. Men der havde ikke været noget for ham at udrette. Assistenten laa de sidste Timer ganske stille og sov med en snorkende Lyd. Kort efter Midnat sank hans Hoved til Siden. De hørte kun et lille Suk, og han var død.

I det skønneste Oktobervejr med blaa Himmel og næsten stille Luft blev han Ugedagen efter sænket ned i Kirkegaardens Sand. En Snes Mennesker fulgte ham. Der blev sunget et enkelt Salmevers, men nogen Tale blev der ikke holdt, og Kirkeklokken hang stum i sin tjærede Galge. Saadan havde den Afdøde selv bestemt det. Den Fanfare, han havde forlangt at faa blæst over sin Grav, havde Præsten til Gengæld ikke villet give Tilladelse til.

To af hans Søskende havde indfundet sig til Begravelsen. Det var Departementschef Eberhard Sidenius og Provsten Thomas Sidenius, begge uden Uniform. Efter Jordfæstelsen blev hans Testamente aabnet. Til de to Brødres Overraskelse og Beklagelse havde han taget den Bestemmelse, at hans Efterladenskaber skulde tilfalde „Jakobe Salomons konfessionsløse Skolehjem“ i København, — det var en Virksomhed, ingen af dem fandt fortjenstfuld. Og nu viste det sig ovenikøbet, at der foruden Bohavet og adskillige Kontanter var et Par Sparekassebøger, alt tilsammen til en Værdi af en halv Snes tusinde Kroner. Den strengt regelmæssige, ja asketiske Levevis, som den Afdødes svage Helbred havde paabudt ham, og som iøvrigt passede godt for hans Tilbøjeligheder, havde tilladt ham at henlægge henved Halvdelen af sin Aarsløn foruden al Ekstrafortjeneste, deriblandt Afstaaelsessummerne for et Par smaa Opfindelser, han havde gjort.

Brødrene var forbavsede.

„Det er jo virkelig en betydelig Sum,“ udbrød Departementschefen et Par Gange, først med megen Respekt, derpaa noget betænkelig.

„Ja, det er virkelig en ikke ringe Kapital,“ ytrede Provsten med samme Toneskiften.

De to Brødre saae paa hinanden.

„Forhaabentlig er han kommen redelig til den."

„Derom har vi visselig ikke Lov til at tvivle."

* *
*

Da Departementschefen var vendt tilbage til København, drev en vis Nysgerrighed ham til personlig at overbringe Frøken Salomon Meddelelsen om den Arv, der var tilfalden hendes Skolehjem.

En Dag gik han ud paa Nørrebro, hvor Frøkenen havde opført sit meget omdisputerede „Børnenes Hus" midt i Fattigkvarteret. En Portnerske førte ham over en stor Legeplads med Træer og Bænke, og da det viste sig, at Bestyrerinden i Øjeblikket var beskæftiget ved Undervisningen, udtalte han Ønsket om at kunne benytte Ventetiden til at se sig lidt om paa Etablissementet.

En Lærerinde kom hen imod ham og tilbød at vise ham rundt.

I den ene Ende af den store Bygning laa en højloftet, lys og festlig Spisesal, hvor den ene Halvdel af Børnene netop fik Mad, mens den anden var paa Skolen. Ved Siden af var der et Par Systuer, hvor Børnene — baade Drengene og Pigerne — lærte at bøde deres Tøj, stoppe deres Strømper, lappe deres Sko. Ovenover var en Række Badekamre. Hver tredje Dag — forklarede hans Ledsagerske — fik Børnene et Bad. Lys, Luft, Vand og regelmæssige Maaltider var overhovedet de Midler, hvormed Skolen opdrog Børnenes moralske Sans og erstattede Religionsundervisningen.

„Naa saaledes," indskød Departementschefen og rømmede sig.

Børnene boede ikke paa Skolen; det var netop Meningen, at de med deres rene Kroppe, deres velholdte Klæder og gode Manerer skulde virke rundtom i Hjemmene som smaa Missionærer for Troen paa Renlighed, Orden og Tugt. Men Skolen stod aaben fra tidlig om Morgenen, naar Fabriksarbejdet begyndte, og

Børnene fik deres fulde Forplejning der for en Betaling, som ikke var helt ringe men iøvrigt afpassedes efter Forældrenes Evne.

Ja, tænkte Departementschefen ved sig selv, at dette kunde jo være meget godt, men —.

I det samme kom der Bud om, at Bestyrerinden ventede ham inde paa Kontoret.

Jakobe Salomon var nu en Dame paa henimod Fyrre; men til Trods for, at hun havde bevaret sin ranke, knejsende Holdning, saae hun ikke saa lidt ældre ud. Man kunde se paa hende, at den Virksomhed, hun her havde skabt med saa mægtig en Energi og under megen Modstand og Mistænkeliggørelse fra forskellige Sider, havde kostet hende mere end hendes Formue. Den Kampens Lod, hun i sin Ungdom havde ønsket sig, var i fuldt Maal bleven hende til Del. Det Ansigt, som hendes Beundrere i sin Tid havde kaldt et Ørneansigt, hendes Uvenner og Misundere et Papegøjefjæs, var nu ubestridelig rovfugleagtigt. Med sit allerede næsten hvide Haar, sin gullige Hud, sine store, mørke Øjne, sin høje Hals, sin enkle, brune Kjole, blot pyntet med en bred, hvid Kniplingskrave, lignede hun en Kondor, der fra en Fjældtinde skuer milevidt ud over Sletten.

Da Departementschefen kom ind, gik hun ham hurtigt imøde henne fra sit Skrivebord.

„Jeg kan tænke mig, at De kommer i den elskværdige Hensigt at meddele mig Deres Broders Død. Jeg har dog allerede faaet Underretning derom gennem andre, der havde set Dødsanmeldelsen i en Avis."

„Hvis jeg ikke havde haft anden Anledning, skulde jeg dog ikke have ulejliget Dem med et Besøg. Saa meget mindre, som min Broder eller hans Skæbne jo neppe kan gøre Krav paa nogen Deltagelse fra Deres Side."

„Deri tager De ganske fejl. Jeg skylder Deres Broder mere, end han selv nogensinde har haft Forstaaelse af. Paa Afstand har jeg da ogsaa fulgt ham, saa godt jeg kunde. Vi gled jo i Aarenes Løb i mere end een Henseende bort fra hinanden. Om hans sidste Leveaar veed jeg slet intet. Nu maa De fortælle mig

derom. — Tag Plads, Hr. Departementschef. — Og fortæl mig om hans Sygdom og Død. Det har været saa underligt for mig slet intet at vide."

Men Departementschefen vilde ikke sætte sig. Den ligefremme Tone, som denne noget tvivlsomme Dame tillod sig overfor ham, fik ham til at stramme Munden, hvorved hans store, uskønne Underbid blev endnu mere fremtrædende.

„Jeg skulde som sagt ikke have ulejliget Dem, dersom jeg ikke havde haft en ganske særlig Anledning. Men jeg skal fatte mig i al Korthed. Deres Formodning om, at min afdøde Broder mere og mere havde fjærnet sig fra Dem ikke alene i bogstavelig Forstand men ogsaa med Hensyn til Anskuelser og Tænkemaade, synes — De vil forstaa, at jeg for mit Vedkommende maa sige det med Beklagelse — ikke at være helt rigtig. I hvert Tilfælde har han i sit Testamente, mod hvis Lovformelighed der dog kan rejses alvorlige Indvendinger, indsat Dem eller rettere Deres ... Deres Institution, eller hvad man nu skal kalde det ... til Universalarving. Da min Broder jo efterlader sig Børn, fødte i lovligt Ægteskab, er Testamentet i Virkeligheden ganske ugyldigt; men jeg har bragt i Erfaring, at der ikke fra Arvingerne eller deres Formynderes Side vil blive rejst Indvendinger imod, at hans sidste Vilje sker Fyldest. Det drejer sig om en Kapital paa en halv Snes Tusinde Kroner, om hvis Oprindelse jeg iøvrigt ikke ser mig i Stand til at oplyse noget. Jeg har fundet, at det var min Skyldighed personlig at underrette Dem derom. Ogsaa for af Deres egen Mund at erfare, om De overhovedet ønsker at modtage denne Gave."

Jakobe Salomon stod ved Siden af en Stol og lænede sig med Albuen til dens Ryg. Hun var dybt greben. Ungdomsminderne strømmede ind over hende. Hun, hvem kun faa Mennesker havde set græde, kunde i dette Øjeblik ikke holde Taarerne tilbage.

„Hvorfor skulde jeg dog ikke modtage den?" sagde hun stille. „Deres Broder og jeg var meget forskellige, og jeg har ofte tænkt paa, at jeg vist i Grunden kun daarligt har forstaaet en

Natur som hans. Men des taknemligere er jeg for den Hilsen, han her har sendt mig."

„Tør jeg maaske i denne Forbindelse — Frøken Salomon! — minde Dem om en Samtale, vi havde med hinanden for en sejsten-sytten Aar siden. Jeg anvendte ved den Lejlighed omtrent de samme Ord om Deres og min Broders Forhold som De nu. Jeg tror, De nu maa indrømme mig, at det havde været bedst for alle Parter, om De dengang havde haft mere Tillid til min Dømmekraft."

Hun løftede Hovedet og saae stolt paa ham.

„Deri tager De igen ganske fejl, Hr. Departementschef! Jeg ønsker ikke noget ugjort. Jeg føler det tvertimod som en stor Lykke for mig, at jeg lærte Per at kende. Baade ved den Glæde og den Sorg, han forvoldte mig, fik mit Liv først rigtig Indhold. Det Værk, De ser her omkring Dem, er i Grunden lige saa meget hans som mit. Og derfor vil jeg bestandig være ham inderlig taknemlig."

„Ja, — hm — herom kommer De og jeg jo neppe til Forstaaelse. Jeg skal derfor heller ikke opholde Dem længere. Jeg byder Dem Farvel!"

* *
*

En Aften en Ugestid efter Begravelsen opholdt Skolelærer Mikkelsen og Engmester Nielsen, der tillige var Stedets Sognefoged, sig inde i den Afdødes ellers vel tillukkede Hus for efter hans bortrejste Brødres Anmodning at udfærdige en Fortegnelse over det efterladte Indbo. Hvad der havde været af Værdipapirer, Breve og lignende Ting, havde Brødrene taget med sig; men i et Bord, der tilfældig havde staaet med Skuffen vendt ind mod Væggen, fandt man nu et tykt Hefte, næsten en lille Protokol, fuld af Optegnelser, skrevne med Assistentens halvt ulæselige Haand.

Skolelærer Mikkelsen kunde ikke dy sig for at kigge i den.

Mens Sognefogden gik rundt i de andre Værelser med Lampen og skrev op paa sin Liste, sad han inde i Soveværelset ved et Lys, der var stukket i en Flaskehals, og gennembladede Bogen.

Det var en Slags Dagbog, som Assistenten havde ført i alle de Aar, han havde boet der paa Egnen, og hvori han havde nedskrevet sine Tanker og i det hele ligesom ført Samtaler med sig selv om alt, hvad der var hændt ham.

Paa et af Bogens første Blade stavede Skolelæreren sig besværligt gennem følgende:

„Saalænge vi er unge, stiller vi ubeskedne Fordringer til Tilværelsens styrende Magter. Vi vil, at de skal aabenbare sig for os. Det Hemmelighedsfuldhedens Slør, hvorunder de virker, fornærmer os, vi forlanger at kontrollere og korrigere det store Verdensmaskineri. Naar vi bliver lidt ældre, kaster vi i vor Utaalmodighed Blikket ud over Menneskene og Menneskehedens Historie for i det mindste her at finde Sammenhængen, Lovene, Udviklingen, kort sagt for her at søge Meningen med Livet, Formaalet for vor Kamp og Liden. Indtil vi en Dag standses af en Stemme fra Dybet af vort Indre, en Spøgelsestemme, der spørger: Men hvem er du selv? Fra den Dag kender vi intet andet Spørgsmaal end dette ene. Fra den Dag er vort eget, sande Jeg blevet den store Sfinks, hvis Gaade vi stræber at løse. Mit sande Jeg? Den Mand, der i Morges kørte ud i den stride Regn, forstemt, bitter, saa uendelig led ved Livet og dets Besvær, var d e t mit sande Jeg? Eller den, som i Skumringen sad derhenne ved Kakkelovnen og af Ildens Buldren lod sig lulle ind i lykkelige Mindedrømme om Hus og Hjem og legende Børn, var d e t mit sande, mit egentlige Jeg? Eller den, som nu sidder her alene ved Lampen, hverken glad eller bedrøvet, hverken gammel eller ung, med den stille, ophøjede Fred i sit Indre, som kun Natten og Ensomheden skænker mig, er d e t mig, mig selv, saadan som jeg udgik fra Naturens Haand, uforvansket, ubesmittet. Eller er det altsammen ligemeget mig selv? Det, vi kalder vor Sjæl, er det bare en forbifarende Stemning, et Resultat af vor Nattesøvn og vor Avislæsning, noget, der er afhængigt af Barometerstanden og Torvepriserne? Eller har vi lige

saa mange Sjæle i os, som der er Brikker i en Gnavpose? Hver Gang Posen rystes, kommer en ny tilsyne: en Nar, en Hugaf, en Natugle ... Jeg spørger! Jeg spørger!"

Skolelærer Mikkelsen var forbavset, han kendte ikke sin Mand igen i disse mistrøstige Linjer. Men idet han nu søgte fremefter i Bogen for at komme til de Optegnelser, der skrev sig fra de senere Aar, stødte han paa et Brev, som laa gemt mellem Bogens Blade. Han saae paa Udskriften. Der stod „Hr. Vejassistent P. Sidenius", og af Stemplet paa Frimærket kunde han se, at Brevet kun var et Par Maaneder gammelt.

Efter en kort Samvittighedskamp trak han Papiret ud af Omslaget. Det var en Damehaand. Som Adresse stod der øverst paa første Side „Budderuplund", og Brevet lød:

„Jeg hører, at du er syg, meget syg. Jeg bryder derfor den Tavshed, du har paalagt mig, jeg kan ikke blive rolig i mit Sind, før jeg faar sagt dig min uendelige Tak for alt, hvad du har ofret for min Lykkes Skyld. Jeg forstaar dig nu helt, forstaar, at du kun har villet mit Bedste, og jeg kan aldrig takke dig nok derfor. — — Fra vore tre Børn kan jeg bringe Hilsen, de har det godt, ligesom mine yngste to. Hagbarth er nu Student, han vil være Ingeniør og har efter alles Sigende ualmindelige Evner, er dertil en kæk og stærk Dreng, saa han vil nok komme frem i Verden. Ingeborg blev konfirmeret sidste Høst; hende og lille Lise har jeg endnu herhjemme. De kender dig jo ikke; du har jo villet det saadan, og det er maaske ogsaa rigtigst. — Endnu engang min inderligste Tak for alt. Gud give dig Kraft til at bære, hvad der maatte komme!

Inger."

Skolelærer Mikkelsen nikkede stjaalent hen for sig og puttede derpaa stille Papiret ind igen i Omslaget. Hvad det dog har været for en sær Mand! tænkte han.

Den sidste Del af Dagbogen bestod mest af udaterede Smaastykker, og flere af dem endte med den samme Sætning, der hist og her var understreget: „Naturen er rig, Naturen er viis

og miskundelig!“ Paa disse Steder genkendte Mikkelsen let baade Tanker og Udtryk fra sin Vens Tale. Saaledes i et Stykke som dette:

„Uden den urmenneskelige Udfoldelsesdrift, den selvskabende Kraft, der ytrer sig i Lidenskaben, den være nu vendt ud mod Virkelighedens eller ind mod Tankens eller op mod Drømmens Verden, og uden et stort, ja eventyrligt Mod til at v i l l e sig selv i guddommelig Nøgenhed naaer Ingen til virkelig Frigjorthed. Derfor priser jeg mig lykkelig, at jeg har levet i en Tid, der kaldte paa denne Drift og styrkede dette Mod. Ellers var jeg bleven et halvfærdigt Menneske, en Sidenius, alle mine Dage.“

Eller et andet Sted:

„Kristi Liv og Historie lærer os i Virkeligheden intet ud over dette (som er en gammel Visdom), at der er kun eet, der overvinder Lidelsen, og det er Passionen.“

Paa et tredje Blad stod der:

„Ære være min Ungdoms store Drømme! Saa blev jeg dog en Verdenserobrer alligevel! Hvert Menneskes Sjæl er et selvstændigt Universum, hans Død en Verdensundergang i det smaa.“

Et Sted læste han disse Linjer:

„Aviserne meddeler idag, at Hr. Steiner er bleven udnævnt til Etatsraad. Hvordan? For et helt Liv, forspildt i Løgn og hæsblæsende Svindel — bare en Etatsraadstitel! Verden er en slet Betaler. Stakkels Hr. Steiner! Om De anede, hvor jeg i min Navnløshed føler mig kongelig fri og ukrænkelig, vilde De forstaa, at det var D e m, som blev den narrede. Men nu aner De det ikke og er glad. De lykønsker Dem selv og drikker stolt Deres Berømmelses Skaal i Champagne. Thi Naturen er rig, Naturen er viis og miskundelig.“

Et Sted stod der følgende under Overskriften „Om Gud“:

„Der tillægges Voltaire det Ord, at dersom Gud ikke var til, maatte man opfinde ham. Jeg finder mere Sandhed i Sætningen, naar den vendes om. Dersom der virkelig skulde være nogen Gud til, maa vi se at glemme ham, og dette ikke af Frygt for

vore onde Gerninger og deres Straf, men for at opelske Mennesker, der vil gøre det gode for det godes egen Skyld. Hvor kan man med rent Hjerte give en fattig Mand en Almisse, naar man tror og har Interesse af at tro, at der sidder en regnskabsførende Gud i Himlen og ser derpaa og nikker bifaldende?"

Nedenunder stod der under Overskriften „Mere om Troen": „Vi omgiver os i Livet med saa mange Ting, som er bleven vor Ejendom ved et Tilfælde. Vi opdager en Dag, at vi trænger til en Kommode, gaar saa ind til en Snedker og køber en, der tilfældigt staar fremme. Vi mønstrer den med Ligegyldighed, den er maaske ikke engang efter vor Smag, men i samme Øjeblik, vi har besluttet at købe den og er bleven vor, foregaar der en hemmelighedsfuld Forvandling med den og med os. Varsomt stryger vor Haand henover Polituren, med Kærlighed og Ængstelse følger vort Øje den, naar Flyttefolkene bærer den ned ad Trapperne, og tvinges vi senere i Livet til at skille os af med den, er det for os, som om vi mistede en Del af os selv. — Dette er Besiddelsens Mysterium. Er det ikke ogsaa Troens?"

Fra hans sidste Leveaar skrev sig en Optegnelse, der havde Overskriften „Det store Spøgelse".

„Et Sted ovre paa Mors forefaldt der for en Del Aar siden følgende Begivenhed. En Herremand havde to Sønner, to Smaadrenge. Den yngste var en mut lille Fyr med et trodsigt Sind, som Faderen vilde bøje. En Dag i Drengens tiende Leveaar, da han igen havde forset sig og derfor skulde tugtes, søgte han Tilflugt oppe i et højt Træ i Haven. Ør af Ophidselse og — som det ogsaa paastaas — af for megen Vin (han var netop kommen hjem fra en Jagtfrokost i en Nabogaard) stod Faderen nedenunder med sin Ridepisk og befalede ham at komme ned. Men hvor meget han end raabte, og hvor stærkt han end truede, blev Drengen deroppe, krøb tilmed i sin Angst stadig højere tilvejrs, tilsidst saaes han helt oppe i Toppen. Saa hørtes pludselig et Skrig. Den Gren, hvorpaa han havde søgt Fodfæste, knækkede, og Drengen styrtede til Jorden. Han blev Krøbling for

Livstid, og Samvittighedsnag gjorde Faderen vanvittig, han sad indtil sin Død indespærret i en Galeanstalt.

„Imidlertid voksede Sønnerne op. Den ældste blev en sund og rødmosset ung Junker, ret hvad man kalder en Kærnekarl, der giftede sig med en køn Pige, satte et Kuld raske Børn i Verden, drev Ejendommen op til at blive en Mønstergaard og i det hele gjorde sin Skyldighed som velvoksent Mandfolk. Imens laa Broderen bleg og stille paa sin Baare ude i Parken, omsværmet af sine Venner Fuglene, som aad af hans Haand. Han følte sig slet ikke ulykkelig, pintes kun af dumme Menneskers Medynk og af Tanken paa Faderens Elendighed. Jeg har selv set ham. Han var vel dengang en atten-nitten Aar, og jeg har aldrig kunnet glemme det forklarede Udtryk i hans Ansigt. Det var, som stod der en Lysglans om hans hele hjælpeløse Skikkelse. Til Erstatning for den Førlighed, der var bleven ham berøvet, havde han faaet hin sjette Sans, der skænker Sjælen dens dybeste Nydelser. Den kluntede Dreng med den mutte Trold i Øjet var bleven — ja, en Stakkel, hverken Mand eller Kvinde, hverken Barn eller Voksen, men et Menneske, i hvis Blik Uendeligheden afspejlede sig i al sin Klarhed, Dybde og Ro. Og jeg maatte tænke paa hans Fader, hvem Samvittigheden, dette hæslige Spøgelse, havde drevet ind i Mørket, fordi han ikke havde ejet Troen, den sande Tro, Troen paa Naturen, den rige, den vise og miskundelige, som veed Raad for alt, som gavmildt erstatter paa den ene Led, hvad vi har mistet paa den anden, som — —."

Skolelæreren blev afbrudt i sin Læsning ved, at Sognefogden kom ind.

„Ja, saa er vi vist færdige, Mikkelsen. Hvad er'et, De der sidder med?"

„Det er bare den Bog, vi fandt her i Skuffen. Hvad skal vi gøre med den? Det er jo skrevne Sager, saa den kan da ikke gaa til Avktionen, og til at brændes er den egentlig for god. Tror De ikke, Nielsen, at jeg med god Samvittighed kan ta' og beholde den? Saa havde jeg dog en Slags Minde om Assistenten. For — sandt at sige — saa vil jeg mangen Gang komme til at

længes efter ham; og her staar netop saa meget om det, vi har siddet her og passiaret om, saa det er, ligesom jeg opfriskede det altsammen."

„Tag De den bare, Mikkelsen. For skrevne Sager har vi ingen Ansvar. Og den har jo ingen Pengeværd."

Saa tændte Sognefogden en Lygte. Lampe og Lys blev slukket, og de to Mænd traadte ud af det tomme Hus og lukkede det omhyggelig efter sig.

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
GB
NF

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

